GÖLÜN KIYISINDA

Mary Lawson

Özgün ismi: Crow Lake © 2002 Mary Lawson

Bu kitabın Türkçe yayın haklan Onk Ajans aracılığıyla alınmıştır.

Türkçe yayın hakları:

© 2012 Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.

Sertifika No: 12746

Domingo, Bkz Yayıncılık markasıdır.

Çeviri: Kutlukhan Kutlu

Kapak Tasarım: Ayşe Nur Ataysoy

Sayfa Uygulama: Pınar Şensoy

ISBN: 978 605 62604 2 1

1. Baskı: Şubat 2012

3. Baskı: Mayıs 2015

Kayhan Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.

Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi C Blok No: 244

Topkapı Zeytinburnu İstanbul

Tel: (212) 576 00 66 Sertifika No: 12156

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.

Asmalımescit Mah. Ensiz Sok.

No:2 D:7 Tünel İstanbul

Tel: (212) 245 08 39

e-posta: domingo@domingo.com.tr

www.domingo.com.tr

GÖLÜN KIYISINDA

Mary lawson

ÇEVİRİ: KUTLUKHAN KUTLU

'domirıgo

ELEANOR'A,

NICK VE NATHANIEL'A,

VE HEPSİNDEN ÇOK

RICHARD'A

Mary Lawson Kanada, Ontario'da doğdu ve büyüdü. 1968 yılında İngiltere 'ye taşındı ve halen eşi ve iki oğluyla birlikte Surrey'de yaşıyor. İlk romanı olan Gölün Kiyisinda Kanada En İyi İlk Roman Ödülü, McKitterick Pri^e ve Evergreen Awara"u kazandı. Sonraki romanı The Other Side of the Bridge ise Man Booker Ödülüne aday gösterildi.

\İ

Yakarın Notu

at

GÖLÜN KIYISINDA hayal ürünü bir hikâye. Kuzey Ontario'da çok sayıda göl var ve şüphesiz bunlar arasında adını bir kuzgundan almış olanları da vardır ama söz konusu göllerin hiçbiri bu romandaki Kuzgun Gölü değil. Aynı şekilde, iki istisnayı bir kenara bırakırsak, romandaki tüm karakterler de benim hayalimin ürünü. Söz konusu iki istisnanın ilki, hakikaten de çıkrığına kitap altlığı tutturmuş olan büyük büyükannem. On dört değil dört çocuğu vardı gerçi ama sonuçta Gaspe Yarımadası'ndaki bir çiftlikte yaşıyordu ve o şartlarda okumaya ayrılacak zaman bulmak hiç de kolay değildi. İkinci istisna ise kız kardeşim Eleanor, onun bebek hali Bo için bir model oluşturdu. Hem bebekliğini kullanmama izin verdiği için hem de bitmez tükenmez desteği, tavsiyeleri ve teşviki için kendisine teşekkür ederim.

Erkek kardeşlerim George ve Bill'e sadece yıllar boyu bizden esirgemedikleri mizahları, inaçları ve teşvikleri için değil, Kuzgun Gölü'nün 'doğal tarihi' konusunda bana danışmanlık ettikleri için de teşekkür etmek isterim. İkisi de Kuzey'i benim hayat boyu bilebileceğimden bin kat daha iyi biliyorlar ve onlarm Kuzey'e olan sevgisi bu kitap için başlıca ilham kaynaklarından biri oldu.

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

• ir

at

BÜYÜK BÜYÜKANNEM İPLİK EĞİRİRKEN KİTAP OKUYABİLSİN DİYE ÇIK-rığma bir kitap altlığı tutturmuş. En azından bize öyle anlattılar. Bir Cumartesi akşamı kendini kitabına öyle bir kaptırmış ki başını

kaldırdığında bir de bakmış saat gecenin on iki buçuğu. Yani Şabat gününün yanm saatini iplik eğirerek geçirmiş. O zamanlar bu büyük bir günah sayılıyordu.

Aile tarihimizle ilgili bu küçük hikâyeyi laf olsun diye anlatmıyorum. Son zamanlarda bir sonuca vardım: Büyük büyükannem ve kitap altlığının vermesi gereken epey yüklü bir hesap var. Ailemizi mahveden olaylar gerçekleştiğinde ölümünün üzerinden onyıllar geçmişti, fakat bu durum büyük büyükannemin nihai sonuca tesiri olmadığı anlamına gelmiyor. Matt ile aramda olanlar, Büyük Büyükanne 'den söz etmeden açıklanamaz, bu bakımdan suçun bir kısmının ona mal edilmesi de haksızlık olmayacaktır.

Çocukluk yıllarımda annemle babamın odasında onun bir resmi dururdu. Küçükken o resmin karşısına dikilir, cesaretimi toplayıp onun gözünün içine bakmaya çalışırdım. Ufak tefekti, sırtı dik, du-daklanysa sımsıkı kenedi. Siyah kıyafetinin üzerinde beyaz dantel

GOLÜN KIYISINDA

bir yaka vardı (hiç şüphesiz istisnasız her akşam iyice ovalanıp temizlenen, her gün şafaktan önceyse ütülenen bir yakaydı bu). Sert, onaylamayan ve mizahtan tamamen yoksun bir görünümü vardı. Bu da şaşırtıcı değildi doğrusu; ne de olsa on üç yıl zarfında on dört çocuk yapmış ve Gaspe Yarımadası'nda beş dönümlük çorak bir çifdik arazisinin sahibi olmuştu. Bırakın okumayı, iplik eğirmeye bile nasıl vakit buluyordu, hiçbir zaman anlayamayacağım.

Dördümüzün içinde, yani Luke, Matt, Bo ve benim aramızda, ona az da olsa benzeyen tek kişi Matt'ti. Pek de öyle ürkütücü bir edası yoktu ama aynı kenetlenmiş dudaklara ve kararlı kurşuni gözlere sahipti. Ne zaman kilisede kıpırdanıp da annemin keskin bakışlarına hedef olsam, fark etti mi diye gözümün ucuyla Matt'e bir bakardım. Her seferinde de fark etmiş olurdu ve sert bir ifade takınırdı, ama sonra mümkün olan son anda, tam da iyice umutsuzluğa kapıldığımda, göz kırpardı.

Matt benden on yaş büyük, uzun boylu, ciddi ve akıllıydı. En büyük tutkusu bir-iki mil uzakta, demiryolunun öte yanında bulunan göletlerdi. Yıllar önce, yolun yapılmasının ardından terk edilmiş ve tabiat tarafından her tür harikulade kıpır kıpır yaratıkla doldurulmuş eski çakıl ocaklarıydı bunlar. Matt beni göletlere ilk götürmeye başladığında o kadar küçüktüm ki beni omuzlarında taşımak zorunda kalıyordu. Bol bol zehirli sarmaşığın bürüdüğü ağaçlıkların içinden geçiyor, raylar boyunca yürüyor, şeker pancarı yükünü almak üzere sıralanmış tozlu yük vagonlarını arkada bırakıyor, kumlu dik patikadan inip göletlere varıyorduk. Sonra da güneş tepemizde bizi kavururken yüzüstü yatıyor, gözlerimizi karanlık suya dikiyor ve acaba ne göreceğiz diye bekliyorduk.

Çocukluk zamanımdan zihnime kazınmış en berrak imgeler bunlar: Belki on beş, belki on altı yaşında, san saçlı, leylek bacaklı bir oğlan; yanında ise ondan da açık renk saçları örgüler halinde arkasından sarkan, ince bacakları güneşin altında kavrulup bronza dönmüş küçük bir kız. Çeneleri ellerinin arkasına yaslı, hiç kımıldamadan

yatıyorlar. Oğlan kıza bir şeyler gösteriyor. Daha doğrusu bir şeyler kayaların ve gölgelerin altından yüzerek gelip kendilerini gösteriyor, oğlan da kıza onlar hakkında bir şeyler anlaüyor.

"Parmağını oynat Kate. Suda geddir. Mutlaka gelecektir. Hayatta dayananla^...'

Küçük kıı temkinle parmağını suda geıdiriyor; minik bir kapan kaplumbağa temkinle sürülerek teftişe geliyor.

"Gördün mü? Küçükken çok meraklı oluyorlar. Ama büyüyünce kuşkucu ve huysun bir şeye dönüşecek."

"Neden?"

Bir keresinde karada yakaladıkları yaşlı kapan kaplumbağa gölüne kuşkucudan ıjyode uykulu görünmüştü. Kırış kırış, lastiksi bir kafası vardı, okşamak istemişti h{ onu. Matt başparmağı kalınlığında bir dalı uıattı, minik kapan kaplumbağa onu ikiye ayırdı.

"Başka birçok kaplumbağaya kıyasla, bedenlerine göre küçük kabukları var, derilerinin epey bir kısmı açıkta kalıyor. Oyüıden böyle tedirgin oluyorlar."

Küçük kıı anladığını belirtircesine başını sallarken örgüleri suya dalıp çıkıyor, göletin yüıeyini titreten minicik dalgacıklar yaratıyor.

Yıllar içinde öyle yüzlerce saat geçirmişizdir herhalde. Bütün o zaman zarfında Leopar kurbağalarının iribaşlarını, öküz kurbağalarının tombul gri iribaşlarını ve kara kurbağalarının kıpır kıpır minicik yavrularını öğrendim. Kaplumbağaları ve yayın balıklarını, suda koşan böcekleri, su kelerlerini, suyun yüzeyinde çılgınca dönüp duran fırıldak böceklerini öğrendim. Yüzlerce saat geçti; mevsimler değişti ve göletteki yaşam defalarca ölüp defalarca kendini yeniledi, Matt'in beni omzunda taşıyamayacağı kadar büyüdüm ve ağaçların arasında onun peşi sıra yürümeye başladım. Bütün bu değişimin farkında değildim tabii - hepsi çok usulca gerçekleşiyordu ve çocukların pek az zaman mefhumu vardır... Yarın sonsuzdur ve yıllar göz açıp kapayıncaya kadar geçer gider.

5

*

Bir

SON, HİÇ UMULMADIK ŞEKİLDE GELDİ; VE ÜSTÜNDEN ÇOK UZUN VA-kit geçinceye kadar ortada ona uzanan bir olaylar silsilesi bulunduğunu göremedim. Söz konusu olaylardan bazılarının bizle, yani Morrison'larla hiç ilgisi yoktu, bizden yarım mil ötedeki bir çiftlikte yaşayan ve en yakın komşularımız olan Pye'larla alakalılardı tamamen. Pye'lar tam da sorunlu aile denecek türden bir aileydi. Her zaman öyleydiler, her zaman da öyle olacaklardı zaten, ama özellikle o yıl, griye boyalı büyük çiftlik evlerinin içinde -Kuzgun Gölü sakinlerinin geri kalanının gözlerinden uzakta- sorunları tam teşekküllü bir kâbusa dönüşme yolunda emin adımlarla ilerliyordu. Bilmediğimiz bir başka şey ise, kaderde Pye'ların kâbusunun, Morrison'ların düşünün ayaklarına dolanmasının yazılı olduğuydu. Kimse tahmin edemezdi böyle bir şeyi.

Bir şeyin başlangıç noktasını bulmaya çalışırken ne kadar geri gidilebileceğine dair bir sınır yok elbette. Bu arayış insanı Adem'e, hatta daha da öncesine götürebilir. Fakat bizim ailemiz için o yaz, pratikte her şeyin başlangıcı sayılabilecek kadar feci bir olay ol-

muştu. Söz konusu olay ben yedi yaşımdayken, Temmuz ayının sıcak ve durgun bir Cumartesi günü yaşandı ve normal aile hayatımızı sona erdirdi; neredeyse yirmi yıl sonra bile hâlâ bu olaya nasıl bakmam gerektiğini bulmakta zorlanıyorum.

Bu olay konusunda söylenebilecek yegâne olumlu şey varsa, o da en azından her şeyin zirvede sonlanmış olduğudur. Çünkü bir evvelki gün —ki ailecek bir arada olduğumuz son gündü— annemle babam Luke'un, yani Matt değil de "öbür" ağabeyimin yeterlik sınavını verip öğretmen yüksek okuluna girmeye hak kazandığını öğrenmişti. Luke 'un başarısı sürpriz olmuştu çünkü doğrusunu isterseniz pek de öyle öğrenmeye meraklı biri değildi. Her aile ferdinin bir rolü olduğunu ileri süren bir teori okumuştum bir yerlerde - bu teoriye göre "akıllı"lar vardı, "güzel"ler vardı, "bencil"ler vardı. Belli bir role belli bir süre boyunca yerleştirildin mi o rol üstüne yapışıyordu, artık ne yaparsan yap insanlar seni rolün neyse o olarak görüyorlardı - ama teoriye göre sürecin ilk safhalarında rolünün ne olacağı konusunda az çok bir seçme fırsatın bulunuyordu. İşin aslı hakikaten de buysa demek ki Luke daha hayatının başlarında "sorunlu" rolünü üstlenmeye göz dikmişti. Onu bu seçimi yapmaya iten şey neydi bilmiyorum, belki de Büyük Büyükannem ve meşhur kitap altlığının hikâyesini biraz fazla dinlemiştir. O hikâye Luke 'a hayatı zehir etmiş olmalı. Ya da hayatı zehir eden şeylerden biri olmuş olmalı - diğer bir tanesi de Matt'le kardeş olmasıdır şüphesiz. Matt öylesine net bir şekilde Büyük Büyükanne 'nin entelektüel halefiydi ki, Luke 'un bu makam için en ufak bir çaba bile göstermesi nafile olurdu. O halde en doğru iş, doğuştan iyi olduğu bir şey bulup (diyelim ki annemle babamın tansiyonunu yükseltmek) bu konuda bol bol idman yapmaktı.

Fakat bir şekilde, bu tabiatına rağmen, on dokuz yaşında sınavlarını vermişti işte. Böylece Morrison ailesi üç nesillik debelenmenin sonunda nihayet bir ferdini yüksek öğrenime gönderiyordu.

Zannediyorum ki bu sadece aile için değil, Kuzey Ontario'da

bulunan ve dördümüzün içinde doğup büyüdüğü küçük çiftçi bölgesi Kuzgun Gölü için de bir ilkti. O zamanlar Kuzgun Gölü'nün dış dünyayla bağlantısı tozlu bir yoldan ve demiryolu raylarından ibaretti. Trenler bayrakla işaret vermedikçe durmuyordu, yol ise kimsenin daha da kuzeye gitmek için bir sebebi bulunmadığı için sadece güney yönünde uzanıyordu. Bir düzine kadar çiftlik, bir bakkal ve göl kenarında birkaç mütevazı evi hariç tutarsak, Kuzgun Gölü'nde kilise ile okuldan başka hiçbir şey yoktu. Burası tarihinde de pek öyle okumuş insan yetiştirmemişti zaten, o yüzden de Luke 'un başarısı ertesi Pazar günkü kilise bülteninde kesin manşet olurdu... Arada aile faciamız patlak vermeseydi.

Luke öğretmen okuluna alındığını teyit eden mektubu Cuma sabahı alıp anneme söylemiş olmalı. Annem de babama haber vermek için onun çalıştığı bankayı, yirmi mil ötedeki Struan'ı aradı.

Duyulmamış bir olaydı bu; bir adam masa başı işi yapıyorsa karısı onu hayatta işyerinden rahatsız etmezdi. Fakat annem yine de ona telefon etti ve belli ki ikisi o akşam yemeğinde bize haberi vermeyi kararlaştırdılar.

Kafamda o akşam yemeğinin üzerinden defalarca geçtim; Luke hakkındaki şaşırtıcı haber yüzünden değil, bunun bizim son aile yemeğimiz haline gelecek olması yüzünden. Biliyorum, hafıza insana oyun oynar ve bazen beynin yarattığı olaylar da tıpkı vuku bulmuş olanlar kadar hakiki görünebilir. Yine de o yemeğin her bir ayrıntısını hatırladığım kanısındayım. Ve bugün dönüp baktığımda bana en çok dokunan yanı, yemeğin şatafatsızlığı oluyor. Bir şeyi olduğundan az gösterme, bizim evde âdetti. Duygular, olumlu olduklarında bile, sıkı sıkı kontrol altında tutulurdu. Ayrı bir taş tablete kazınıp Presbiteryen inanca sahip olanların dikkatine sunulmuş bir nevi On Birinci Emir'di adeta bu: Duygularını Açığa Vurmayacaksın.

O yüzden, akşam yemeği her zamanki gibiydi. Bo'nun havayı canlandıran tek tük müdahaleleri dışında oldukça resmi ve oldukça

sıkıcı. Bo'nun o zamandan kalma birkaç tane fotoğrafı var hâlâ. Minicik tostoparlak bir şeydi, kafasında da yıldırım çarpmış gibi dimdik duran incecik açık renk saçları vardı. Fotoğraflarda durgun ve tatlı bir bebek gibi görünüyor ki fotoğraf makinesinin nasıl da yalan söyleyebileceğini açıkça gösteren bir durum bu.

Hepimiz yerimize oturduk: Yaşları on dokuz ve on yedi olan Luke ve Matt masanın bir tarafına; yedi yaşındaki bendeniz ile bir buçuk yaşındaki Bo ise öteki tarafına. Babamın şükran duasına başladığını, Bo'nun araya girerek portakal suyu istediğini ve annemin "Şimdi olmaz, Bo, gözlerini kapa," dediğini hatırlıyorum. Sonra babam yeniden duaya başlamış, Bo yeniden araya girmiş, annem "Bir daha duayı bölersen doğru yatağa gidersin," demiş, bunun üzerine Bo da başparmağını ağzına sokmuş ve geri sayan bir saatli bomba gibi düzenli bir şekilde tıkırdatarak, tehditkâr bir şekilde emmeye başlamıştı.

"Bir kez daha deneyeceğiz, Tanrım," demişti babam. "Bu akşam soframıza koyduğun bu yemek için, özellikle de bugün aldığımız haber için sana şükranlarımızı sunuyoruz. İyi talihimizin her zaman kıymetini bilmemize yardım et. Elimize geçen fırsatları en iyi şekilde değerlendirmemize ve Senin hizmetindeyken böyle küçük lütuflardan yararlanmamıza yardım et. Amin."

Luke, Matt ve ben gerindik. Annem Bo'ya portakal suyunu verdi.

"Ne haberi?" dedi Matt. Benim tam karşımda oturuyordu. San-dalyemden biraz aşağı kayıp bacaklarımı uzatırsam ayak parma-ğımla dizine dokunabilirdim.

"Ağabeyin," dedi babam, başını Luke'a doğru eğerek, "öğretmen okuluna kabul edildi. Üniversiteden bugün onay geldi."

"Ciddi mi?" dedi Matt, Luke'a bakarak.

Ben de baktım. O andan önce Luke'a doğru dürüst baktığımdan, onu dikkate aldığımdan emin değilim. Şu ya da bu sebepten, birbirimizle pek az işimiz olurdu. Aramızdaki yaş farkı benle Matt

arasındakinden de fazlaydı tabii ama bence sebep bu değildi. Pek ortak noktamız yoktu sadece.

Fakat şimdi onun farkına varmıştım; muhtemelen son on yedi yıldır olduğu üzere Matt'in yanında oturuyordu. Bazı açılardan birbirlerine çok benziyorlardı, kardeş olduklarını kolaylıkla tahmin edebilirdiniz. Aşağı yukarı aynı boydaydılar ve ikisi de açık tenliydi, uzun Morrison burunları ve kurşuni gözleri vardı. Asıl fark cüssedeydi. Luke geniş omuzlu ve iri kemikliydi, Matt'ten bir on beş kilo kadar ağır olmalıydı. Hareketleri yavaş ve güçlüydü, Matt ise atik ve hızlı.

"Ciddi mi?!" dedi Matt gene, bu kez biraz abartılı bir hayret edasıyla. Luke ona göz ucuyla bir bakış attı. Matt sırıttı ve hayret edasını yüzünden silerek "Harika! Tebrikler!" dedi.

Luke omuz silkti.

"Öğretmen mi olacaksın?" dedim. Gözümde canlandıramıyor-dum bunu. Öğretmenler büyük otorite sahibi kişilerdi. Luke ise altı üstü Luke 'tu.

"Evet," dedi Luke.

Kambur duruyordu ama bu sefer babam ona dik oturmasını söylemedi. Matt de kambur dururdu ama Luke gibi abartmazdı bunu, sandalyeye yayılmaydı, o yüzden de Luke'a kıyasla hep dik otururmuş gibi görünürdü.

"Çok şanslı bir delikanlı o," dedi annem. Yakışıksız gurur ve haz duygularını saklamak için sarf ettiği çabadan dolayı sesi neredeyse küskün çıkmıştı. Yemek servisi yapıyordu — Tadworth'ten domuz eti, Calvin Pye'ın çiftliğinden patates, havuç ve çalı fasulyesi, Bay Janie 'nin yaşlı ve hırpalanmış elma ağaçlarından da elma sosu. "Herkesin eline böyle fırsat geçmez. Orası kesin. Al bakalım, Bo, yemeğin. Düzgün ye, oynamadan."

"Ne zaman gidiyorsun?" dedi Matt. "Bir de nereye? Toronto mu?"

"Evet. Eylül sonunda."

Bo eline bir avuç çalı fasulyesi alıp göğsüne bastırdı, bir yandan

da bir şarkı mırıldanıyordu.

"Sana bir takım elbise almamız gerekebilir," dedi annem Luke'a. Sonra dönüp babama baktı. "Takım elbiseye ihtiyacı olacak mı?"

"Bilmiyorum," dedi babam.

"Kesin ona takım elbise almanız lazım," dedi Matt. "Öyle hoş görünür ki."

Luke burnundan bir hırıltı koyvermekle yetindi. Birbirlerinden çok farklı olmalarına ve Luke'un başı sürekli beladayken Matt'in başının hiç belaya girmemesine rağmen, aralarında nadiren ciddi sürtüşme olurdu. İkisi de zor sinirlenen tiplerdendi. Ve sanırım çoğu zaman birbirlerinden ayrı dünyalarda yaşıyorlardı, o yüzden de birbirlerinin pek yoluna çıkmazlardı. Öte yandan, arada sırada kavga ettikleri olurdu ve o zamanlarda ortaya dökülmemesi gereken bütün o duygular ortaya dökülür ve On Birinci Emir'i tuzla buz ederdi. Nedense kavga etmenin kendisi kurallara aykırı değilmiş gibiydi. Belki de annemle babam bunu normal genç erkek davranışına veriyor ve Tanrı kavga etmelerini istemese onlara yumruk vermezdi diye düşünüyordu. Ancak bir keresinde Luke, o anki kızgınlıkla Matt'in kafasına salladığı yumruk hedefini ıskalayıp kapı çerçevesine çarpınca "Ağzına sıçayım! Piç!" demiş, bunun sonucunda da bir hafta boyunca yemek odasına girmesi yasaklanmış, yemeklerini mutfakta ayakta durup yemek zorunda kalmıştı.

Fakat onların kavgalarına asıl üzülen bendim. Matt daha çevikti fakat Luke çok daha kuvvetliydi ve bir gün onun kocaman yumruklarından birinin Matt'e isabet edip ölümüne sebep olacağından feci şekilde korkuyordum. Dursunlar diye çığlık çığlığa bağırırdım onlara, bağırışlarım annemle babamı o kadar sinir ederdi ki çoğunlukla odasına gönderilen kişi ben olurdum.

"Ona asıl ne gerekecek söyleyeyim," dedi babam, hâlâ takım elbise meselesini kafasında evirip çevirerek, "bavul gerekecek."

"Tabii ya," dedi annem. Servis kaşığı patates kâsesinin üstünde havada asılı durdu bir an. "Bavul," dedi. "Evet."

II

GÖLÜN KIYISINDA

Bir an yüzünün altüst olduğunu gördüm. Bıçağımla oynamayı bırakıp endişeyle onu izledim. Sanırım o ana kadar Luke 'un evden ayrılacağı gerçeğini tam olarak idrak edememişti.

Bo çalı fasulyelerine şarkı söylüyor, onları omzuna yaslamış, bir sağa bir sola sallıyordu. "Bebek, bebek," diyordu. "Bebek bebek bebek fasulye."

"Bırak şunları Bo," dedi annem dalgın dalgın, elindeki servis kaşığını hâlâ havada tutarak. "Yemek için onlar. Tabağına koy da keseyim."

Bo'nun yüzüne bir dehşet ifadesi geldi. Çığlığı basıp fasulyeleri tutkuyla göğsüne bastırdı.

"Aman yani Bo!" dedi annem. "Yeter artık. Gına getirdin."

Yüzündeki şey ne idiyse geçti gitti, her şey tekrar normale döndü. "Kasabaya gitmemiz gerekecek," dedi babama. "Struan'a. Orada bavul var. Yarın gidebiliriz."

Böylece Cumartesi günü beraber Struan'a gittiler. Aslında ikisinin de gitmesine hiç gerek yoktu. Pekâlâ herhangi biri gidip kendi başına bir bavul seçebilirdi. Ayrıca acele edip de o hafta sonu gitmelerine de gerek yoktu, Luke 'un okulunun başlamasına altı haftadan fazla vakit vardı. Ama sanırım hemen gidip almak istediler. Bu kelime böylesine sakin ve pratik insanlar için kullanıldığında garip duruyor ama herhalde heyecanlıydılar. Ne de olsa oğullarıydı bu. Bir Morrison öğretmen olacaktı.

Beni ve Bo'yu götürmek istemediler. Elbette yalnız da bırakılamayacak kadar küçük olduğumuzdan, Luke ile Matt, Calvin Pye 'in çiftliğinden dönene kadar beklediler. Luke da Matt de hafta içinde ve tatillerde o çiftlikte çalışırdı. Bay ve Bayan Pye'in üç çocukları vardı ama bunlardan ikisi kızdı, erkek olanı yani Laurie ise on dört yaşındaydı, ağır iş yapamayacak kadar küçüktü, o yüzden Bay Pye başka işçi tutmak zorunda kalıyordu.

Matt ile Luke saat dört civarı eve döndüler. Annemle babam

Luke'a onlarla gidip kendi bavulunu seçmek isteyip istemediğini sordular ama Luke hayır dedi; sıcak basmıştı, yüzmek istiyordu.

Zannediyorum ki bir tek ben arkalarından el salladım. Bu el sallama kısmını kendim yaratmış, veda etmemiş olmaya dayanamayacağım için sonradan hayal etmiş olma ihtimalim de yok değil, ama hakiki bir anı olduğuna inanıyorum. Diğer üçü el sallamadı çünkü Bo götürülmediği için sinir krizi geçirmekle meşguldü, Matt ve Luke da gamlı gözlerini ona çevirmiş, o öğleden sonra ona bakma işinin kimin üstüne kalacağını merak ediyorlardı.

Araba kasaba yoluna dönüp gözden kayboldu. Bo ise kasaba yolundan eve uzanan çakıllı garaj yoluna oturup böğürmeye başladı.

"Eh, ben yüzmeye gidiyorum," dedi Luke yüksek sesle, Bo'nun böğürmesinin arasında duyulabilsin diye. "Sıcak bastı. Bütün gün it gibi çalıştım."

"Ben de," dedi Matt.

"Bende," dedim.

Matt ayak parmağıyla Bo'nun poposunu dürttü. "Peki, sen, Bo? Sen de bütün gün it gibi çalıştın mı?"

Bo kükredi.

Luke, "Neden bütün gün şu berbat sesi çıkarması gerekiyor?" dedi.

"O sesi ne kadar sevdiğini biliyor da ondan," dedi Matt. Eğildi, Bo'nun başparmağını yumruğunun içinden çıkarıp ağzına tıkadı. "Ne dersin, Bo? Yüzmek ister misin?"

'Evet' anlamında başını sallayan Bo, parmağıyla tıkalı ağzından bir inilti koyverdi.

O gün ilk kez dördümüz beraber yüzmeye gitmiştik herhalde. Göl eve en fazla yirmi metre mesafedeydi, o yüzden canın ne zaman isterse gidip girerdin, ama sanırım daha önce hiç hepimizin birden aynı anda canı istememişti. Zaten Bo'yu hep annem götürürdü. Üçümüz onu plaj topu gibi birbirimize uzatıp epey eğlendik. Onu hatırlıyorum.

Ayrıca biz sudan çıktıktan kısa süre sonra Sally McLean'in geldiğini de hatırlıyorum. Bay ve Bayan McLean Kuzgun Gölü'ndeki tek dükkânın sahibiydi, Sally de onlann kızıydı. Son birkaç haftadır sık sık uğrar olmuştu, her seferinde de başka bir yere gidiyormuş da yolda bize rastlamış gibi yapardı. Bu da garip bir durumdu çünkü civarda gidiyor olabileceği başka yer yoktu. Bizim ev Kuzgun Gölü'ndeki son evdi ve diğerlerinden epey uzaktaydı. Bizden sonra aşağı yukarı üç bin millik koca bir hiçlik, sonra da Kuzey Kutbu vardı.

Luke ve Matt suda taş sektiriyorlardı ama Sally gözükünce Matt gelip oturdu ve benim Bo'yu kuma gömüşümü izlemeye başladı. Daha önce hiç gömülmemiş olan Bo çok neşeliydi. Sıcak kumda ona küçük bir çukur kazmıştım, o da bir yumurta gibi yuvarlak, kahverengi ve çıplak, bu çukura oturmuş, fal taşı gibi gözlerle her tarafına kum yığmamı izliyor ve gülümsüyordu.

Luke 'a yaklaşırken yavaşlayan Sally McLean, birkaç adım kala hepten durdu ve ağırlığını bir kalçasına verip öbür ayağının ucuyla kumda çizgiler çizmeye başladı. Luke ile birbirlerine hiç bakmadan alçak sesle konuşmaya başladılar. Onlara pek dikkatimi vermedim. Bo'yu koltuk altına kadar kuma gömmüş, tümseğin üstüne çakıl taşı dizerek desenler yapıyordum. Bo ise aradan kafasına göre taş seçip yanlış yerlere koyuyordu.

"Yapma, Bo," dedim. "Desen yapıyorum."

"Fasulye," dedi Bo.

"Hayır, fasulye değil. Çakıl taşı. Yenmez bunlar."

Bir tanesini ağzına attı.

"Yapma!" dedim. "Çıkar şunu!"

"Salak," dedi Matt. Uzanıp Bo'nun yanaklarını sıkarak onu ağzını açmaya zorladı, açınca da çakıl taşını alıp çıkardı. Bo ise Matt'e kıs kıs güldü, sonra da başparmağını ağzına sokup çıkardı ve dikkatle inceledi. Parmağı salya ve kumdan balçık gibi olmuştu. "Fasulye," dedi ve parmağını tekrar ağzına soktu.

"Şimdi de ağzına kum kaçırdı," dedim.

"Bir şey olmaz."

Matt, Luke ile Sally'yi izliyordu. Luke hâlâ suda taş sektiriyordu ama şimdi daha bir dikkatle yapıyordu bu işi, uzun uzun aranıp en yassı olanları seçiyordu. Sally ise eliyle saçını düzeltip duruyordu. Saçı uzun, gür ve parlak bakır kırmızısıydı, gölden gelen esintiyle ikide bir aradan bir tutam havalanıp yüzüne yapışıyordu. İkisi benim gözüme pek sıkıcı görünmüşlerdi ama Matt onları gölet sakinlerini incelediği zamanlardakine benzer bir dikkat ve ilgiyle izliyordu.

Onun ilgisi ilgimi çekti. "Niye burada o?" dedim. "Nereye gidiyor?"

Bir dakika kadar cevap vermedi. Sonra "Sanırım mesele Luke'la ilgili," dedi.

"Ne? Luke'la ne ilgisi var?"

Bana bakıp gözlerini kıstı. "Ben de biliyor değilim gerçi. Tahminde bulunmamı ister misin?"

"Evet."

"Peki. Sadece bir tahmin bu ama Luke nereye gidiyorsa Sally de orada bitiyor. O yüzden Luke'a âşık olmalı diye düşünüyorum."

"Luke a. âşık mı?"

"İnsanın inanası gelmiyor, değil mi? Ama dişiler çok tuhaftır, Katie."

"Peki, Luke ona âşık mı?"

"Bilmiyorum. Mümkündür sanırım."

Az sonra Sally gitti, Luke da çatık kaşlarla kuma bakarak kıyıdan yanımıza geldi. Matt bana bakıp bu Sally McLean konusunun aramızda kalmasının akıllıca olacağını belirten bir uyarı edasıyla kaşlarını kaldırdı.

Bo'yu gömüldüğü tümsekten kazıp çıkardık, üstündeki kumu temizledik ve giydirmek için eve götürdük. Sonra mayomu ipe asmak üzere dışarı çıktım, o yüzden de yoldan gelen polis arabasını ilk ben gördüm.

15

GOLÜN KIYISINDA

Kuzgun Gölü'nde pek polis arabası görülmediği için merak-lanmıştım. Hemen gidip bakmak için çakıl yola koştum. Arabadan polisin dışında Peder Mitchell ve Dr. Christopherson da çıkınca çok şaşırdım. Peder Mitchell bizim rahibimizdi, kızı Janie de benim en iyi arkadaşımdı. Dr. Christopherson da Struan'da yaşıyordu ama bizim doktorumuzdu - aslına bakarsanız yaklaşık yüz millik mesafede başka doktor yoktu. İkisini de severdim. Dr. Christop-herson'ın dişiyle yabanmersini toplayabilen ve onunla viziteye çıkan Molly adında bir İrlanda Seteri vardı. Sekerek yanlarına gittim ve "Annemle babam yok," dedim. "Alışverişe gittiler. Luke 'a bavul almaya gittiler, çünkü Luke öğretmen olacak."

Polis, arabasının yanında durmuş, çamurluğunun üzerindeki küçük bir çiziğe pür dikkat bakıyordu. Peder Mitchell önce Dr. Christopherson'a, sonra bana baktı ve "Luke yok mu, Kamerine?" dedi. "Ya da Matt?"

"İkisi de burada," dedim. "Üstlerini değişiyorlar. Yüzdük de biraz."

"Onlarla konuşmak istiyoruz. Bir söyleyebilir misin, gelsinler?" "Tamam," dedim. Sonra birden aklıma geldi de adabımı takınarak, "İçeri gelmek ister misiniz?" diye sordum. "Annemle babam altı buçuk gibi dönerler." Aklıma hoş bir fikir geldi. "Size çay yaparım."

"Teşekkür ederiz," dedi Peder Mitchell. "İçeri gelelim ama... çay, hayır sağol. Şu an değil."

Onları eve aldım, bu arada da Bo'nun çıkardığı gürültü için özür diledim - en alt dolaptan bütün çanak çömleği çıkarmış, mutfak zeminine vurmakla meşguldü. Önemi yok dediler, ben de onları yemek

odasında bırakıp Luke ile Matt'i çağırmaya gittim. Yemek odasına getirdiğim Luke ve Mat iki adamı - polis, arabasının yanında kalmıştı- meraklı gözlerle süzdükten sonra 'merhaba' dediler. Sonra Matt'in suratını gördüm. Peder Mitchell'a bakıyordu, bir anda yüzündeki kibar ve meraklı ifade gitmişti. Artık yüzünde korku vardı.

"Ne?" dedi.

Dr. Christopherson "Kate, gidip Bo'yla ilgilenebilir misin?" dedi. "Acaba bir gidip... hımm...?"

Mutfağa gittim. Bo'nun bir şey yaptığı yoktu gerçi ama yine de onu kucağıma alıp dışarı çıkardım. Epey büyümüş olsa da onu hâlâ taşıyabiliyordum. Onu tekrar kumsala götürdüm. Sivrisinekler çıkmaya başlamıştı ama Bo bana sinirlenmeye başladığında bile eve geri dönmedim çünkü Matt'in yüzündeki ifadeden korkmuştum, o ifadeye neyin sebep olduğunu bilmek istemiyordum.

Epey sonra, en az yarım saatin ardından Matt ve Luke kumsala geldiler. Onlara bakmadım. Luke Bo'yu alıp suyun kıyısına gitti ve kucağında onunla sahil boyunca yürümeye başladı. Matt yanıma oturdu ve Luke ile Bo sahilin kıvrımında epey bir uzaklaştıktan sonra bana annemizle babamızın Honister Tepesi'nden aşağı gelirken freni patlayan tam yüklü bir kereste kamyonunun arabalarına çarpması sonucunda öldüğünü söyledi.

Ağlayacak diye çok korktuğumu hatırlıyorum. Sesi titriyordu ve kendine hâkim olmak için epey mücadele veriyordu. Korkudan taş kesildiğimi, ona bakmaya cesaret edemediğimi, nefes almaya bile anca cesaret edebildiğimi de hatırlıyorum. Sanki onun ağlaması olabilecek şeylerin en kötüsüymüş, bana anlattığı bu akıl almaz şeyden çok daha kötüymüş gibi. Sanki Matt'in ağlaması düşünülemez olan yegâne şeymiş gibi.

İki

Anilar. Genel olarak onlarin taraftari değilİm. Arada iyi olanları yok değil ama bütününden söz ediyorsak, onları hava sızdırmaz bir dolaba koyup kapısını kapamak istiyorum. Aslına bakarsanız iki ay öncesine kadar da bunu yıllar boyunca yapmayı pekâlâ başarmıştım. Ne de olsa yaşamam gereken bir hayatım vardı. İşim vardı, Daniel vardı ve ikisi birlikte epey vakit ve enerji götürüyordu. Her iki cephede de işlerin bir süredir pek iyi gitmediği doğruydu ama bunu "geçmiş"le bağlantılan-dırmak aklıma gelmemişti. İki ay öncesine kadar, her şeyi geçmişte bıraktığıma samimiyetle inanıyordum. İyi gidiyorum diye düşünüyordum.

Sonra Şubat ayında bir Cuma akşamı işten eve geldiğimde Matt'ten bir mektup buldum. Yazıyı gördüğüm anda birden Matt'i de görür gibi oldum — el yazısının yazan kişiyi zihinde nasıl canlandırdığını bilirsiniz. Ayrıca birden o eski ağrı da geri döndü: Aşağı yukarı göğsün ortasında odaklanmış, ağır, tok bir ağrı, matem gibi. Onca yıldır bir parça olsun dinmemişti.

Laboratuvar raporları koltuk altımda, merdiveni çıkarken zarfı açtım. Gerçek anlamda bir mektup değildi bu. Matt'in oğlu Si-mon'dan bir karttı; Nisan sonundaki on sekizinci yaş gününe davetliydim. Kartın kenarına iliştirilmiş bir kâğıdın üzerine Matt, "Mutlaka gelmen lazım, Kateü Mazeret kabul etmem!!!" yazmıştı. Toplam beş ünlem. Ardına da ince bir not düşmüştü: "İstersen yanında birini de getir."

Notun arkasında bir de fotoğraf vardı. Simon'ın fotoğrafıydı bu ama ilk başta Matt'in sandım. On sekiz yaşındaki Matt'in. Saçmalık derecesinde benziyorlardı. Bu durum tabii ki o felaket senesine ve o sene zarfında ağır aksak gelişen olaylara dair koca bir anı silsilesini tetikledi. Bu da aklıma Büyük Büyükanne Morrison'ın ve kitap altlığının hikâyesini getirdi. Zavallı ihtiyar büyük büyükannem. Şu anda fotoğrafı yatak odamda asılı duruyor. Evden ayrıldığımda almıştım yanıma. Kimse yokluğunu çekiyormuş gibi görünmüyordu.

Çantamı oturma odasından bozma yemek odamdaki masaya koydum ve oturup davetiyeyi bir kez daha okudum. Gidecektim tabii. Luke ve Bo orada olacaklardı; bir aile toplantısı olacaktı bu ve ben her zaman aile toplantılarına taraftarımdır. Tabii ki gidecektim. O hafta sonu Montreal'de katılmayı planladığım bir konferans vardı ama sonuçta ben kendim sunum yapmayacaktım, dolayısıyla onu iptal edebilirdim. Cuma günleri öğleden sonra dersim de olmadığından, öğle yemeğinin hemen ardından yola çıkabilirdim. 400 numaralı otoyola çıkar ve kuzeye giderdim. 400 millik uzun bir yol bu ama artık yolların çoğu yapılı. Sadece son bir saatinde falan, anayoldan ayrılıp batıya saptığınızda asfalt bitiyor, orman giderek sıklaşıyor ve kendinizi zamanda geri gidiyormuş gibi hissediyorsunuz.

"Yanımda birini getirmek" konusunu gelince ise — hayır. Daniel gelmeyi çok isterdi, aileme yönelik saplantı derecesinde bir merakı olduğundan gelmekten ^evk alırdı ama onun bu ilgisi ve hevesiyle başa çıkacak takatim yoktu. Hayır, Daniel'ı davet etmeyecektim.

Fotoğrafa baktım, Simon'ı gördüm, Matt'i gördüm ve bu dave-

tin nasıl olacağını gözümde canlandırdın?. Güzel olacaktı sonuçta. Her şey güzel olacaktı. Parti gürültülü ve neşeli geçecekti, yemek harika olacaktı, hepimiz bol bol gülecek, birbirimize sataşıp şakala-şacaktık. Luke, Matt ve Bo ile eski günlerden konuşacaktık, ama sadece belli eski günlerden. Bazı şeylere değinmekten özenle kaçınılacaktı ve bazı isimler hiç anılmayacaktı. Mesela Calvin Pye. Onun adı hiç geçmeyecekti. Ya da Laurie Pye.

Simon'a çok pahalı bir hediye verecektim; hem ona olan sevgimi -ki samimi bir sevgiydi bu- hem de aileme süregiden bağlılığımı göstermek için.

Pazar günü öğleden sonra, benim ayrılma vaktim geldiğinde, Matt benimle beraber çıkıp arabama kadar yürüyecekti. "Nasıl olduysa hiç konuşacak vakit bulamadık," diyecekti. Ben de "Biliyorum, ne saçma, değil mi?" diyecektim.

Ben ona bakacaktım, o benim bakışlarıma Büyük Büyükanne Morrison'ın sarsılmaz kurşuni gözleriyle karşılık verecekti ve sonunda ben gözlerimi kaçırmak zorunda kalacaktım. Eve dönüş yolunda bir

noktada, ağlamakta olduğumu keşfedecek ve sonraki bir ayı bunun nedenini çözmeye çalışarak geçirecektim.

*

Her şey dönüp dolaşıp büyük büyükanneme geliyor.

Onun Matt'le derin sohbete dalmış hali hiç zorlanmadan gözümde canlanıyor. Büyük büyükannem yüksek arkalıklı bir koltukta dimdik oturmuş, Matt ise onun karşısında. Büyük büyükannemin söylediklerini dikkatle dinliyor, hemfikir olduğunda başını sallayarak onaylıyor, olmadığında ise kibarca kendi savını ortaya koymayı bekliyor. Saygılı ama onun karşısında sinmiş değil, büyük büyükannem de bunu biliyor ve durumdan hoşnut. Bunu gözlerinden okuyabiliyorum.

Ne tuhaf, değil mi? Tuhaf, çünkü tabii ki ikisi aslında hiç kar-

şılaşmadılar. Büyük büyükannem epey ihtiyar yaşına kadar yaşadı ama nihayetinde Matt piyasaya çıktığında, çoktan ölmüştü. Bizi hiç ziyaret etmedi -Gaspe sahillerinden hiç ayrılmadı- ama yine de çocukken onun esrarengiz bir şekilde "bizimle" olduğu gibi bir izlenime sahiptim. Tanrı biliyor ya, sanki yan odadaymış gibi hayli güçlü bir etkisi vardı üzerimizde. O ve Matt'e gelince: Sanırım ikisinin arasında bir tür bağlantı olduğunu çok küçük yaşta sezmiştim ama bu bağlantı nedir diye sorsanız söyleyemezdim.

Babam bize kendi annesinden çok onunla ilgili hikâyeler anlatırdı, bunların çoğu da yüksek ahlaki ilkeleri örnekleyen hikâyeler olurdu. Ne yazık ki pek iyi bir öykü anlatıcı değildi, o yüzden de bu hikâyelerin mesajı bol, heyecanı az olurdu. Mesela Protestanlarla Katolikler hakkında bir tane vardı; iki taraf arasındaki toplumsal sürtüşmeyi ve bu sürtüşmenin nasıl rakip gençlik çeteleri arasında çatışmalara yol açtığını anlatan bir hikâye. Ancak bu iki taraf eşit ağırlıkta değildi, Protestanlar sayıca Katoliklerden fazlaydı, o yüzden de Büyük Büyükanne oğullarına vaziyeti dengelemek için "öteki tarafa katılmalarını söylemişti. Bu hikâyeden öğrenmemiz gereken şey, adil rekabetti. Savaş sahnesi yoktu, kan ve zafer yoktu, bir ders vardı sadece: Adil rekabet.

Sonra Büyük Büyükanne 'nin o meşhur eğitim düşkünlüğü vardı bir de - Luke 'un gözlerinin donuk bakmaya başlamasına sebep olan konu. Çocuklarının on dördü de ilkokulu bitirmişti ki o günlerde bu neredeyse emsali duyulmamış bir şeydi. Ev ödevi çiftlik işlerinden önce gelirdi — her ne kadar yedikleri her bir lokmanın topraktan çıkarılması gerekse de. Eğitim onun en büyük düşüydü, neredeyse hastalık derecesindeki tutkusuydu ve bu tutkuyu sadece kendi çocuklarına değil, henüz doğmamış nesiller dolusu Morri-son'a da bulaştırmıştı.

Babam ne zaman ondan söz etse onu bir erdem timsali gibi anlatırdı; Süleyman gibi adaletli, iyi kalpli ve bilge. Oysa ben bu tarifi onun fotoğrafıyla bağdaştırmada zorlanırdım. Fotoğrafta basbaya-

ğı bir savaş baltasına benziyor. Bir bakışta neden çocuklarının yaramazlıklarına dair hiç hikâye olmadığını anlıyorsunuz.

Ayrıca tüm bu hikâyeler olup biterken kocası, yani büyük büyükbabamız neredeydi? Tarladaydı herhalde. Birinin tarlada olması gerekiyordu nihayetinde.

Fakat hepimiz onun olağanüstü bir kadın olduğunu biliyorduk; babamın öykü anlatma konusunda becerikli olmaması bile bunu gizleyemiyordu. Hatırlıyorum da bir keresinde Matt büyük büyükannemin o meşhur kitap altığında ne tür kitaplar olduğunu sormuştu. İncil dışında tabii. Acaba roman mı, diye merak etmişti, mesela Charles Dickens ya da Jane Austen. Ama babam hayır demişti. Kurgu hikâyeler ilgilendirmiyormuş büyük büyükannemi, en iyi örnekleri bile. Gerçek dünyadan "kaçmak" istemiyormuş, onu öğrenmek istiyormuş. Jeoloji üzerine, bitkilerin yaşamı üzerine, güneş sistemi üzerine kitapları varmış. Babamın hatırladığına göre, Yaratılışın İzleri adlı, dünyanın jeolojik oluşumu üzerine bir kitabı okuyup okuyup cık-cıklar ve kafasını sallarmış. Bu kitap Darwin'den önce yazılmış bir kitap olmakla birlikte, tıpkı Danvin gibi İncil'in öğrettikleriyle tamı tamına uyuşmuyormuş. Babama göre büyük büyükannemin bu kitapta yazanlardan rahatsız olsa da çocuklarına onu okumayı yasaklamaması bilgiye ne kadar değer verdiğini gösteriyordu.

Kitaplarda yazanların büyük bölümü onu epey aşmış olmalı, ne de olsa kendisinin tek gün okula gitmişliği yokmuş. Ancak yine de onları okuyor, anlamak için çaba gösteriyormuş. Çocuk halimle bile onun bu özelliğinden çok etkilenmiştim. Bugün ayrıca dokunaklı da buluyorum. Bilgiye o açlık, o ağır iş yükü karşısında öylesi bir kararlılık... Hem takdire şayan hem de biraz hazin geliyor bana. Büyük Büyükanne âlim lafının bilinmediği bir yerde ve zamanda, âlim olmak için doğmuştu.

Yine de kendince başarıları vardı. Gözbebeğinin babam olduğu konusunda en ufak şüphem yok çünkü ailesinin eğitim görmesi ve

böylelikle hayatını topraktan kazanmaktan kurtulması şeklindeki hayalini ilk kez onunla gerçekleştirmişti. Babam onun en küçük oğlunun en küçük oğluydu; çiftlik işlerinden payına düşeni ağabeylerinin üstlenmesi sayesinde liseyi bitirebilmiş ve ailede bunu başaran ilk kişi olmuştu. Kutlamalar sona erdiğinde (her derste sınıf birincisi olmuştu; şöleni yöneten Büyük Büyükanne 'nin o sert yüzünün bastırmaya çalıştığı gururla iyice kaskatı kesildiğini görür gibi oluyorum) ailesi bir heybe hazırlayıp içine temiz çorap, bir mendil, bir kalıp sabun ve lise diplomasını koymuş ve kendini geliştirsin diye onu dünyaya salıvermiş.

Babam kasabadan kasabaya seyahat ederek, yapacak iş bulabildiği yerde çalışarak güneybatı istikametinde gitmiş, hep St. Law-rence Nehri'nin çektiği mavi çizgiyi takip etmiş. Toronto'ya vardığında biraz durmuş ama orada da fazla kalmamış. Belki de şehir onu biraz korkutmuştur -onca insan, onca gürültü- ama hatırladığım kadarıyla pek kolay korkan biri değildi. Daha büyük ihtimalle, şehir hayatı ona havai ve amaçsız gelmiştir. Hakkında bildiklerime daha çok uyuyor bu.

Yeniden yola çıktığında kuzeye ve biraz batıya giderek sözde medeniyetten uzaklaşmış. Yirmi üç yaşına geldiğinde Kuzgun Gölü'ne, yani bin mil arkasında bıraktığına çok benzeyen bir yöreye yerleşmiş.

Böyle şeylere kafa yoracak yaşa geldiğimde, ailesi o dünyaya açılabilsin diye onca şeyi feda ettikten sonra babamın böyle bir yerde hayat kurmasından hayal kırıklığına uğramış olmalılar diye düşünmüştüm. Aslında bunun onların onaylayacağı bir seçim olduğunu epey sonra anladım. Yaşamayı tercih ettiği yere rağmen, bu yeni hayatla eskisi arasında muazzam farklar olduğunu görmüş olmalıydılar. Babam Struan'da bir bankada çalışıyor, işe giderken takım elbise giyiyordu; bir arabası vardı ve çiftliklerin tozuna dumanına ve sineğine uzak bir gölün kenarına, alçak, serin, ağaç gölgesinde bir ev yapmıştı. Evinin oturma odasında içi kitap dolu bir

kitaplığı vardı, dahası onları okuyacak boş vakti de vardı. Çiftçilikle geçinilen bir yöreye yerleştiyse, bunun sebebi orada gördüğü değerlere alışkın olmasıydı. Asıl önemli olan şuydu ki, seçme şansı vardı. Ailesi işte ona bunu hediye etmişti.

Babamın bankada iki hafta yıllık izni vardı (böylece ailesinde tatil yüzü gören ilk kişi olmuştu). Kuzgun Gölü'ne yerleştikten sonra babam bu izni kullanarak Gaspe'ye geri dönüp çocukluk aşkına evlenme teklif etti. Komşu çiftlikten olan bu kızın da babam gibi sağlam İskoç kökleri vardı. Aynı zamanda maceracı bir ruhu da olmalı ki babamın teklifini kabul edip onunla evlendi ve Kuzgun Gölü'ne yerleşti. İkisinin tek bir fotoğrafı var, düğün günü çekilmiş. Gaspe kıyılarındaki küçük bir kilisenin girişinde duruyorlar; uzun boylu, güçlü kuvvetli, iri kemikli, açık renk saçlı, ağırbaşlı, karı-koca kadar rahatlıkla ağabey-kardeş de sanılabilecek iki insan. Sadece gülümsemelerinden bile ağırbaşlı olduklarını anlayabiliyorsunuz: Dürüst, dolaysız ama özünde ciddi. Hayatlarının kolay olacağını düşünüyor değiller, besbelli ikisi de böyle bir beklentiye girecek şekilde yetiştirilmemiş, ama altından kalkabilecekleri kanısındalar. Ellerinden geleni yapacaklar.

İkisi beraber Kuzgun Gölü'ne yolculuk yapıp orada kendilerine bir ev kurdular ve dört çocuk yaptılar: İki oğlan, Luke ile Matt; sonra da on yıllık bir boşluğun ve muhtemelen epey bir düşünüp taşınmanın ardından, iki kız, yani ben (daha çok Kate adıyla bilinen Katherine) ve daha çok Bo adıyla bilinen Elizabeth.

Bizi seviyorlar mıydı? Elbette. Peki, bunu söylüyorlar mıydı? Elbette hayır. Aslına bakarsanız tam olarak doğru değil bu — annem bir keresinde beni sevdiğini söylemişti. Yanlış bir şey yapmıştım - sürekli yanlış bir şeyler yaptığım bir dönem geçiriyordum zaten-annem de bana darılmıştı. Gözüme günlerce sürmüş gibi görünen bir süre boyunca benimle konuşmadı. Sonunda, korku içinde ona "Annecim, beni seviyor musun?" diye sordum. Bana şaşkınlıkla baktı ve sadece "Delicesine," dedi. O sırada "delicesine"nin ne de-

mek olduğunu tam olarak bilmesem de, içten içe ne anlama geldiğini hissetmiştim ve bu konudaki endişem giderilmişti. Hâlâ da giderilmiş durumda.

Bir noktada, muhtemelen epey başlarda, babam annemle paylaştığı yatak odasının duvarına bir çivi çakıp Büyük Büyükanne Morrison'ın fotoğrafını asmıştı ve hepimiz onun düşlerinden haberdar, onun

bakışlarını üzerimizde hissederek büyüdük. Kendi adıma pek de öyle huzur verici bir deneyim değildi bu. Birimiz hariç hiçbirimizi onaylamadığı konusunda emindim hep. Sadece yüzündeki ifadeden Luke'un tembel, benim hayalperest, Bo'nun ise hayatı boyunca başa bela olacak raddede inatçı olduğunu düşündüğünü anlayabiliyordum. O hiddetli ihtiyar gözler sadece Matt odaya girdiğinde yumuşama belirtisi gösteriyormuş gibiydi. İşte ancak o zaman ifadesi değişiyordu ve aklından neler geçtiğini anlayabiliyor-dunuz. Bu işte, diye düşünüyordu. İşte bu çocuk.

*

Kazadan hemen sonraki günlerde neler olduğunu hatırlamakta biraz zorlanıyorum. Anılarımın büyük bölümü, birer fotoğraf gibi zamanda dondurulmuş imgelerden ibaret. Oturma odası, mesela -oranın nasıl dağınık olduğunu hatırlıyorum. İlk gece hepimiz orada yatmıştık; herhalde ya Bo rahat durmamıştı ya da ben uyuyamamıştım, sonunda da Luke ile Matt, Bo'nun bebek karyolasıyla üç şilte getirip koymuşlardı oturma odasına.

Uyanık halde şiltenin üzerinde uzanıp karanlığa baktığım şeklinde bir resim kalmış kafamda. Uyumaya çalışıyordum sürekli ama uykum bir türlü gelmiyor, zaman bir türlü geçmiyordu. Luke ile Matt'in de uyanık olduğunu biliyordum ama nedense onlarla konuşmaya korkuyordum, o yüzden de gece bitmek bilmedi.

Başka şeyler de sürekli oluyor gibiydi ama şimdi dönüp bakıyorum da, sadece kafamın içinde mi oluyordu bunlar bilemiyorum.

25

GÖLÜN KIYISINDA

Luke'un ön kapıda durmuş, bir kolunda Bo'yu taşıyıp boştaki eliyle de birinin uzattığı üstü kapalı bir tabağı alışı hâlâ gözümün önünde mesela. Böyle bir şey oldu da nitekim, onu biliyorum, ama hafızama sanki ilk günlerin tamamını o pozda geçirmiş gibi işlenmiş. Gerçi bu doğru da olabilir, çünkü göründüğü kadarıyla Kuzgun Gölü'ndeki her bir ev hanımı, her bir anne, her bir bekâr teyze haberi alır almaz canını dişine takıp yemek pişirmeye başlamıştı. Patates salatası başı çekiyordu. Bir de domuz budu. Ayrıca bol bol besin değeri yüksek yahni de geldi ama hava yahni yemek için fazla sıcaktı. Ön kapıdan dışarı her adımınızı attığınızda ayağınız bir sepet dolusu fasulyeye ya da bir küp ravent kompostosuna takılıyordu.

Bir de Luke 'un sadece Bo'yu kucağında tutan görüntüsü tabii. O ilk birkaç gün hakikaten de her an onu kucağında taşımış mıydı acaba? Çünkü ben öyle hatırlıyorum. Herhalde Bo evdeki atmosferden etkilenmişti ve annemi özlüyordu, o yüzden de Luke onu yere bırakırsa ağlamaya başlıyordu.

Kendimi ise Matt'e yapışmış halde hatırlıyorum. Ya elini, ya gömleğinin kolunu, ya kotunun cebini, elime neresi geçerse orayı tutuyordum. Yedi yaşındaydım, artık böyle davranışları geride bırakmış olmam gerekiyordu, ama kendime engel olamıyordum. Tuvalete gitmesi gerektiğinde parmaklarımı usulca açışını ve "Biraz bekle Kate, bana bir dakika ver," deyişini hatırlıyorum. Sonra benim tuvalet kapısında bekleyip, titreyen bir sesle "Bitti mi?" diye sorduğumu da.

Luke ile Matt için o ilk günlerin nasıl olduğunu hayal dahi edemiyordum; cenaze işlemleri ve telefon görüşmeleri, komşuların ziyaretleri ve iyi niyetli yardım teklifleri, Bo ile bana bakmanın pratik

gereklilikleri. O karmaşa, o vesvese. Acıdan bahsetmiyorum bile. Ve tabii ki acıdan bahsedilmiyordu. Ne de olsa hepimiz annemizle babamızın çocuklarıydık.

Gelen telefonlardan bir kısmı Gaspe ya da Labrador'dan, ailenin çeşitli kollanndandı. Kendi telefonu olmayanlar en yakın ka-

sabadaki telefon kulübesinden arıyorlardı; jetonların tıngırtısını ve besbelli böylesi kriz anlarında uzun mesafe telefon konuşmalarına alışık olmayan akrabalarımızın ne söyleyeceklerine karar vermeye çalışırken nefes nefese kalışını işitebiliyordunuz.

"Ben Jamie Amcan." Labrador'un çorak topraklarından, rüzgârlı bir böğürtü.

"Aa. Evet. Merhaba." Luke'tu bunu diyen.

"Annenle baban için aradım." İyi ciğer vardı, Jamie Amca'da. Luke telefonu kulağından çekmek zorunda kaldı ve Matt ile ben onun sesini odanın öbür tarafından duyabiliyorduk.

"Evet. Teşekkürler."

Acı verici, uğuldayan bir sessizlik.

"Luke'la mı konuşuyorum? En büyük olan?"

"Evet. Ben Luke."

Yine sessizlik.

Mahcuptan ziyade bitkindi Luke'un sesi: "Aradığınız için çok teşekkürler, Jamie Amca."

"Çok yazık oldu, evlat. Çok yazık oldu."

Genel olarak verilen mesaj, gelecek için endişe etmememizdi. Aile ne yapılacağına karar veriyordu ve her şeyin icabına bakılacaktı. Endişelenmemeliydik. Babamın üç ablasından biri olan Annie Hala geliyordu ve elinden geldiği kadar kısa sürede bizde olacaktı, fakat cenazeye yetişmesi pek mümkün görünmüyordu. Birkaç gün kendi kendimize idare edebilir miydik?

O telefonların muhtemel sonuçlarını idrak edemeyecek kadar küçük olduğum için şanslıydım. Sadece Luke ile Matt'in endişelenmesine sebep olduklarını biliyordum; telefona hangisi baktıysa kapattıktan sonra bir süre öylece ahizeye bakakalıyordu. Luke'un tedirgin olduğu zamanlarda elini saçma götürme gibi bir huyu vardı ve kazayı takip eden günlerde, hatta haftalarda, saçı iyice sürülmüş bir tarlayı andırır olmuştu.

Onun Bo ile paylaştığım odanın çekmecelerini karıştırıp bir

şey aramasını seyrederken, birden artık Luke 'u tanımadığım hissine kapıldım. Birkaç gün önceki insan değildi artık. Bir şekilde öğretmen okuluna girmiş yarı isyankâr, yarı mahcup oğlan çocuğu değildi. Kim olduğundan da emin değildim. İnsanların değişebileceğinin farkına varmamıştım henüz. Ama ona bakarsanız, insanların ölebileceğinin de farkına varmamıştım. En azından sevdiğiniz ve ihtiyaç duyduğunuz insanların. Prensipte ölümün ne olduğunu biliyordum tabii; uygulamada ölüm ise - hayır, bunun olabileceğini bilmiyordum.

Cenaze törenİ kilise bahçesinde yapıldı. Pazar Okulu'ndan iskemleler getirilmiş ve iki açık mezarın yanına düzenli bir şekilde, sıra sıra dizilmişti. Biz dört kardeş en ön sıraya oturduk ve oturduğumuz iskemlelerin ayaklarının iyice sertleşmiş olan toprakta sallanıp durmaması için epey çaba sarf ettik. Bo, başparmağı ağzında, Luke 'un kucağında oturdu.

Çok rahatsız olduğumu hatırlıyorum. Hava sıcak mı sıcaktı ve Luke ile Matt her şeyi en doğru şekliyle yapma ihtiyacına kendilerini kaptırdıkları için en koyu renk kıyafetlerimizi giymiştik. Bunun sonucunda benim üstümde kışlık bir etek ve kazak vardı, Bo'nun üzerindeyse önceki yıldan kalma, fazlasıyla küçük bir flanel elbise. Oğlanlar ise koyu renk gömlek ve pantolon giymişlerdi. Daha tören başlamadan dördümüzün de yüzü terden parlamaya başlamıştı.

Cenaze töreninden hatırladığım tek şey, insanların burnunu çektiğini duymam ve kimmiş diye dönüp bakamamam. O sırada bir inanmama hali beni olan bitenin gerçekliğinden koruyordu. Annemle babamın mezarın yanındaki o iki kutunun içinde olduğuna inanamıyordum; o kutuların içinde olsalar insanların onları o çukurlara indireceklerine ve üzerlerini bir daha çıkamayacakları şekilde toprakla örteceklerine ise hiç inanamıyordum. Luke ile Matt'in yanında sessizce oturdum, sonra da tabutlar toprağa verilirken yanlarında ayakta durup, Matt'in elini tuttum. Matt benim elimi çok

sıkı tutuyordu; onu çok iyi hatırlıyorum.

Sonra bitti. Ama gerçek anlamda bitmedi tabii, çünkü köydeki herkes bize taziyelerini sunmaya geldi. Çoğu bir şey demedi aslında, yanımızdan sırayla geçip bizi başlarıyla selamladılar ya da Bo'nun başını okşadılar. Yine de uzun sürdü. Bunlar olurken Matt'in yanında durdum. Bir iki kere bana bakıp gülümsedi ama gülümsemesi beyaz bir çizgiden ibaretti sadece. Bo sıcaktan pancara dönmüş olmasına rağmen çok uslu durdu. Luke onu kucağında tuttu, Bo da başını ona yaslayıp, başparmağının arkasından insanları izledi. ı İlk gelenlerden biri Sally McLean'di. Ağlamış olanlardan da bi-: riydi aynı zamanda — yüzüne baktığınız anda anlıyordunuz bunu. i Matt'e ya da bana bakmadı, gözyaşlarıyla ıslanmış yüzünü a çevirdi ve boğuk bir fısıltıyla "Başın sağolsun, Luke," dedi.

"Teşekkürler," dedi Luke.

Sally ağzı şefkatle titreyerek ona baktı, fakat o sırada annesiyle babası geldiler, o yüzden başka bir şey diyemedi. Mr ve Mrs McLean ufak tefek, çekingen ve sessiz insanlardı, hiç de kızları gibi değildiler. Mr McLean gırtlağını temizledi ama bir şey demedi. Mrs McLean ise her birimize mutsuzca gülümsedi. Sonra Mr McLean tekrar gırtlağını temizledi ve "Artık gitsek iyi olacak, Sal," dedi ama Sally ona kınayan bir bakış atıp, olduğu yerde kaldı.

Sonra önüne karısıyla çocuklarını katmış güden Calvin Pye geldi. Calvin Pye, Matt ile Luke'un yazları yanında çalıştığı çiftçiydi. Çok nemrut bir adamdı. Alice adında ürkek görünüşlü bir karısı vardı. Annem sağken üzülürdü hep o kadın için, nedenini hiç anlayamazdım. Sadece arada bir "Zavallı kadın," demekle yetinirdi çünkü.

Çocukları için de üzülürdü. Çocukların en büyüğü Marie idi. Uzun süre Matt'le aynı sınıfta okumuştu ama bir önceki yıl evdeki işlere yardım etmek için okulu bırakmıştı. En küçükleriyse yedi yaşında olan ve benle aynı sınıfta okuyan Rosie'ydi. Oğlan, yani Laurie, on dört yaşındaydı ve normalde liseye gitmesi gerekiyordu

ama çiftlikte çalışmak için o kadar fazla ders kaçırmıştı ki sekizinci sınıfı hiç bitiremeyecekti. İki kız da anneleri gibi solgun ve titrek görünüşlüydü, fakat Laurie hık demiş Mr Pye'ın burnundan düşmüştü adeta. Onun gibi ince uzun ve kemikli bir yüze ve aynı sert bakan koyu renk gözlere sahipti.

Mr Pye, "Başınız sağolsun," dedi, Mrs Pye da onun arkasından "Evet," dedi. Rosie ile birbirimize baktık. Rosie ağlamış gibi görünüyordu ama her zaman öyle görünürdü zaten. Laurie yere bakıyordu. Galiba Marie, Matt'e bir şey söylemek istiyordu ama Mr Pye onları itekleyerek uzaklaştırdı.

Miss Carrington geldi. Benim öğretmenimdi o, ayrıca vaktinde Matt ile Luke'a da öğretmenlik yapmıştı. Köy okulunda sadece bir tane sınıf vardı, o yüzden herkesin liseye gidene ya da babasının çiftliğinde çalışmak için okuldan ayrılana dek öğretmeni oydu. Genç ve çok hoş biriydi ama aynı zamanda katıydı da, o yüzden ondan biraz korkardım. "Evet. Luke. Matt. Kate," dedi. Sesi biraz titriyordu, başka bir şey söylemedi, sadece bize zorlukla gülümseyip Bo'nun ayağını okşamakla yetindi.

Sırada Dr Christopherson ve karısı vardı, onların ardından ise babamın bankasında çalışan tanımadığım dört adam. Sonra da tekliler, ikililer ve koca aileler halinde, doğduğumdan beri tanıdığım bütün insanlar. Hepsi de yüzlerinde üzgün bir ifadeyle Luke ile Matt'e "Yapabileceğimiz herhangi bir şey varsa..." diyorlardı.

Sally McLean hâlâ Luke'a elinden geldiğince yakın duruyordu. İnsanlar taziyelerini sunarken yere bakıyor ve arada bir Luke 'a yaklaşıp bir şeyler fısıldıyordu. Onun "Kız kardeşini benim tutmamı ister misin?" dediğini duydum. Luke "Hayır," dedi ve Bo'yu daha sıkı kavradı. Bir dakika kadar sonra, "Sağol ama böyle iyi," dedi.

Mrs Stanovich son gelenlerden biriydi, ne dediğini hâlâ çok iyi hatırlıyorum. O da ağlamıştı, hâlâ da ağlıyordu. Vücudunda kemik yokmuş gibi görünen şişman bir kadındı. Bizim gibi sadece dua ederken ve şükrederken değil, bütün gün Tanrı'yla konuşur-

du. Matt bir keresinde onun da bütün Evanjelistler gibi kafadan kontak olduğunu söylemiş, bunun üzerine annemle babam tam bir ay onun yemek odasına adımını atmasını yasaklamışlardı. Sadece

kafadan kontak olduğunu söylemekle yetinse, yırtabilirdi belki. Başını asıl derde sokan, dini kötülemek olmuştu. Dini hoşgörü ailenin bizim ailenin temel ilkelerinden biriydi ve bu ilkeye meydan okuyan, başına geleceklerden kendisi sorumluydu.

Neyse, Mrs Stanovich yanımıza gelip, yanaklarından aşağı yaşlar akarak her birimize tek tek baktı. Biz ise nereye bakacağımızı bilemedik. Hiç konuşmadığı için Gabby, yani Geveze adı takılmış olan Mr Stanovich Luke ile Matt'e baş selamı verip hızla kamyonuna döndü. Mrs Stanovich ise, beni dehşete düşüren bir hareketle, tuttuğu gibi başımı o kocaman göğsüne bastırdı ve "Katherine, tatlım, bugün Cennet'te nasıl da mutlu bir gün olacak," dedi. "Ruhları şad olsun annenle baban artık Tanrı'mri yanına gittiler ve Göksel Ordu onları sevinçle karşılayacak. Biliyorum çok zor, kuzucuğum, ama Tanrı'mızın ne kadar mutlu olacağını düşün bir!"

Gözyaşlarının arasından bana gülümsedi ve beni tekrar sıktı. Göğsü talk pudrası ve ter kokuyordu. Hiç unutmayacağım. Talk pudrası ve ter ve yukarıda, cennette birilerinin annemle babamın ölümüne seviniyor oldukları fikri.

Zavalli Lily Stanovich. Biliyorum, annemle babamın ölümünden dolayı hakikaten de büyük üzüntü içindeydi. Fakat onun anısı cenazeye dair aklımda kalan en berrak anı ve doğrusunu isterseniz bugün hâlâ bunu düşündükçe içerliyorum. Aklımda daha iyi bir anı kalsın isterdim. Dördümüzün birbirimize çok yakın durduğumuz, birbirimizi desteklediğimiz, berrak, güçlü bir resim isterdim. Fakat ne zaman bu resmi kafamda sabitleyecek olsam, Lily Stanovich çerçeveye dalıyor, göğsünü öne çıkarıyor ve tabloyu gözyaşlarına boğuyor.

31

«

Üç

)

UZUN SÜRE DANIEL'A AİLEM HAKKINDA PEK BİR ŞEY ANLATMADIM. İlk çıkmaya başladığımızda birbirimiz hakkında biraz bilgi değiş tokuşu yaptık tabii ama üstünkörü bir değiş tokuştu bu. Sanırım ona annemle babamın ben küçükken öldüğünü ama kuzeyde hâlâ ailemin başka üyelerinin olduğunu ve zaman zaman onları ziyarete gittiğimi söyledim. Pek ayrıntıya girmedim.

Ben ise Daniel'ın geçmişiyle ilgili epey bir şey biliyordum, çünkü tabiri caizse geçmişi bugünüyle iç içeydi, oracıkta, üniversitede duruyordu. Okulda üç Profesör Crane var: Daniel, Zooloji Bölümü'nün Profesör Crane'i. Babası Tarih Bölümü'nün Profesör Crane 'i. Annesi ise Güzel Sanatlar Bölümü'nün Profesör Crane'i. Yani küçük bir Crane hanedanlığı söz konusu. Ya da daha sonra öğrendiğim üzere, büyük bir Crane hanedanlığının küçük bir alt bölümü. Daniel'ın ataları Kanada'ya göç etmeden önce Avrupa'nın kültürel başkentlerini dolaşmışlar. Aralarında doktorlar, astronomlar, tarihçiler ve müzisyenler varmış. Her biri de hiç şüphesiz kendi sahasının önde gelen kişilerindenmiş. Bununla kıyasla-

32

MARY LAWSON

ymca Büyük Büyükanne Morrison'ın el yapımı küçük kitap altlığı biraz zavallı görünüyordu, o yüzden de bu hikâyeyi gizli tuttum.

Fakat Daniel meraklı adamdır. Matt'le bu yönü ortaktır - ama tek ortak yönleri de bundan ibarettir, kalkıp da Daniel'ı Matt'in yerini tutsun diye buldum sanmayın sonra. Her şeye uzanan bir meraktır bu. Bu merak yüzünden bir akşam, çıkmaya başlayalı henüz sadece iki hafta olmuşken, "Ee, bana hayat hikâyeni anlat bakalım, Kate Morrison," dedi pat diye.

Dediğim gibi, ilişkimizin daha başlarıydı bu. O sırada farkında değildim ama bu istek Daniel ile aramızdaki bir sorunun başlangıcı olacaktı. Bu sorunu ben kendime Daniel'ın verebileceğimden fazlasını istemesi şeklinde tarif ediyordum; Daniel ise kendimi ona kapamam olarak tarif ediyordu.

Ben insanların ilişkilerindeki sorunlarını konuştukları bir çevreden gelmiyorum. Biri sizi kıran gücendiren bir şey yaparsa, söylemezsiniz. Belki bu da Presbiteryenliğin getirdiği şeylerden biridir: Duygularını Göstermeyeceksin diye bir On Birinci Emir yoksa bile, Gücendiğini İtiraf Etmeyeceksin diye bir On İkinci Emir olduğu kesin. İş işten geçip de düpedüz gücenmiş olduğun bütün dünyanın malumu olduğu zaman ise, Hiçbir Koşulda Sebebini Açıklamayacaksın. Hayır, duygularını içine atacaksın, ta derinlere gömeceksin, orada beslenip büyüyecek, şiştikçe şişecekler... Öyle şişecekler ki sonunda affedilmez bir şekilde patlayacak ve seni gücendiren her kim idiyse onu tam anlamıyla dumura uğratacaksın. Daniel'ın ailesindeyse çok daha fazla bağırış çağırış, itham ve kapı çarpma ama çok daha az dumur vardır, çünkü insanlar sebeplerini söylerler.

O yüzden de takip eden aylarda Daniel'a hislerimi söylemedim. Bazen sanki bütün hayatımı o küçük lamlarından birinin üstüne koyup, çaresiz bir mikropmuşum gibi beni mikroskobunun altına yerleştirmek ve ruhumu uzun uzadıya incelemek istiyormuş gibi bir hisse kapıldığımı anlatmadım. Fakat o, usulca ve çok ciddi

bir edayla, kendimi ona pek açmadığımı söyledi. Bir yerlerde varlığını hissettiği ama tam olarak tanımlayamadığı bir engel olduğunu ve bu durumun onun için ciddi bir sorun teşkil ettiğini.

Fakat bütün bunlar henüz gelecekteydi o gece; ilişkimiz henüz çok taze ve çok heyecan vericiydi. O sırada bir sandviççideydik. Neon lambalar, incecik metal ayaklı sarı plastik masalar, mutfaktan gelen aralıksız gürültü. Sıcak sandviç, lahana salatası, harika kahve ve küçük bir rica: Bana hayat hikâyeni anlat.

Bu fikre neden öyle direnç gösterdiğimi o sırada anlayamadım. Galiba bunun bir sebebi, ruhumu açmaya pek meyilli biri olmamam. Ben hiç öyle arkadaşlarının yataklarında oturan, fısıldaşıp kıkırdayan ve elini ağzına siper ederek sır değiş tokuşunda bulunan türden bir ergen değildim. Dahası nispeten yabancı birinin önünde ailenle ilgili gerçekleri açığa vurmanın, onların mahremiyetini flörtün içerdiği o "birbirini tanıma" ayinine kurban etmenin biraz nahoş bir şey olduğunu düşünmüşümdür öteden beri. Fakat şimdi düşünüyorum da, sanırım gönülsüzlüğümün asıl sebebi hayat hikâyemin Matt'in hayat hikâyesine dolanmış olmasıydı ve bu meseleyi biriyle kahve sohbetinde mercek altına yatırmam olacak şey değildi — hele ki Daniel Crane gibi başarılı biriyle.

Ben de kaçamak yanıt verdim. "Sanırım büyük bölümünü anlattım zaten," dedim.

"Bana neredeyse hiçbir şey anlatmadın. Adını biliyorum, bir de kuzeyde bir yerlerde doğduğunu. Hepsi bundan ibaret."

"Başka ne bilmek istiyorsun ki?"

"Her şeyi," dedi Daniel. "Bana her şeyi anlat."

"Hepsini birden mi?"

"Başından başla. Hatta hayır, başından da önceye git. Doğduğun yerle başla."

"Kuzgun Gölü mü?"

"Evet. Kuzgun Gölü'nde büyümek nasıl bir şeydi?"

"İyi," dedim. "İyiydi."

Daniel bekledi. Bir dakika kadar sonra "Sende tam hikâye anlatıcı hamuru var, Kate," dedi. "Gerçekten doğuştan yeteneklisin bu konuda."

"E ne ilgini çeker bilmiyorum ki!"

"Her şey çeker. Ne kadar bir yerdi mesela? Kaç kişi yaşıyordu orada? Merkezi ne büyüklükteydi? Kütüphanesi var mıydı? Dairy Queen'i var mıydı? Çamaşırhane var mıydı?

"Yo, yo," dedim. "Hayır. Bir dükkânı vardı, o kadar. Merkez falan yoktu. Bir dükkân, bir de kilise vardı. Bir de okul. Tabii çiftlikler de. En çok çiftlik vardı."

Kahvesinin üzerine eğilmiş, bunları gözünde canlandırmaya çalışıyordu. Daniel ince uzundur ve hayatını mikroskoba bakarak geçirdiği için hafif kambur durur. Hâl böyleyken "Turna" anlamına gelen Crane adı biraz talihsizlik oluyor tabii. İnsan normalde öğrencilerinin de bu durumdan dolayı ona epey takılmasını bekliyor ama belli ki öyle bir şey söz konusu değil. Bölümün en iyi ders veren öğretmeni şeklinde bir şöhreti var. Nasıl beceriyor görmek için derslerinden birine gizlice girmeyi bile düşündüm ama cesaret edemedim. Benim ise ders verme konusunda biraz yavan olduğum kanısındayım.

"Bayağı eski tip hayat," dedi Daniel.

"Eski tip hayat değil," dedim. "Şimdi de aşağı yukarı öyle. Öyle bir sürü yer var. Çok da izole değiller, çünkü artık yollar da arabalar da daha iyi. Struan sadece yirmi mil mesafede. Yirmi mil eskiden uzun mesafeydi. Şimdi hiçbir şey değil. Tabii kış

haricinde."

Başını sallıyor, hâlâ anlattıklarımı gözünde canlandırmaya çalışıyordu. "Hiç kuzeye gitmedin mi?" dedim. Şöyle bir düşündü. "Barrie. Barrie'ye gittim." "Barrie mi? Daha neler, Daniel! Barrie kuzey

değil ki!" Doğrusunu isterseniz düpedüz şok geçirmiştim. Çok zeki bir adam, her yeri de gezmiş. Ya annesi ya babası sürekli bir yerlerde

bir yıllığına Konuk Öğretmen olarak görev yapacak diye durmadan onlarla dolaşmış. Bir yıl Boston'da, bir yıl Roma'da, bir yıl Londra'da, bir yıl Washington'da, bir yıl ise Edinburgh'da yaşamış. O kadar gezmişken kendi ülkesine dair bilgisinde böyle bir uçurum olması! Yani Mısır tarihi uzmanı da hayatını tabutlarda sürünerek geçiriyor değil ki - mikrobiyolog sonuçta. Yaşam bilimci! Kendi arka bahçesine adım atmamış bir yaşam bilimci.

Sanırım geçirdiğim şoktan dolayı her zamanki ketumluğum zedelenmişti, çünkü ona birden Kuzgun Gölü'nü anlatmaya başladım. Nasıl orada eskiden gerçekten de hiçbir şey olmadığını, katıksız vahşi doğanın hüküm sürdüğünü, ama sonra kereste firmalarının giderek daha da kuzeye gözünü diktiklerini ve küçük mavi bir su birikintisine kadar yol yapıp oraya Kuzgun Gölü adım verdiklerini ve zaman içinde üç genç adamın o yoldan buraya geldiğini anlattım. Başka adamların çiftliklerinde çalışmaktan usanmış, kendi çiftliklerine sahip olmak isteyen meteliksiz üç adammış bunlar. Toplam üç atları, bir öküzleri, bir ağaç testereleri ve birtakım başka aletleri varmış. Bütün bu kaynaklarını birleştirip kendilerine toprak açmaya başlamışlar. Kraliyet Arazisi imiş orası, her biri iki yüzer dönüm toprakta hak iddia etmiş, o topraklar da kuş uçmaz kervan geçmez bir yerde olduğundan ve Devlet oralara insan yerleşmesini istediğinden bedavaya onların olmuş. Önce dörder dönümlük yer açıp derme çatma birer ahşap kulübe yapmışlar. Sonra geldikleri yoldan birer birer geri, New Liskeard'a gidip kendilerine birer eş bulmuşlar. Eşlerini de o kulübelere getirmişler.

"Dört duvar, bir çatı," dedim Daniel'a. "Toprak zemin. Evleri bundan ibaret olmalı. Suyu kovayla Kuzgun Nehri'nden getiriyorlarmış. İşte onlarınki gerçekten eski tip hayatmış."

"Yemeği ne yapıyorlarmış peki? Yani kendileri yetiştirmeden önce?"

"Dışarıdan at arabasıyla getiriyorlarmış. Odun sobalarını, lavaboları, yatakları ve diğer şeyleri de. Azar azar. Azar azar arazi

açmaya devam etmişler. Bütün araziyi açmak yıllar sürmüş. Nesiller. Hâlâ da devam ediyor."

"Peki, hepsi tutunabilmiş mi? Çiftlikleri başarılı olmuş mu?"

"A, evet. Toprak fena sayılmaz oralarda. Harika değilse de yeterince iyi. Ama tabii kısa bir büyüme mevsimi var."

"Bütün bunlar ne kadar önceymiş?"

Düşündüm. "Üç ya da dört nesil önce." Daha önce farkına varmamıştım ama o üçü Büyük Büyükanne 'nin akranları olmalıydı.

"Aileleri hâlâ orada mı peki?"

"Kırıntıları var," dedim. " Frank Janie'nin -yani o üç adamdan birinin- büyük bir ailesi vardı, bir noktada mandıracılığa başladılar. Hâlâ da bayağı iyiler bu konuda. İkinci adam Stanley Vernon'dı. O zamandan bu zamana çiftliğini başkası devraldı ama kızlarından biri hâlâ orada yaşıyor. İhtiyar Miss Vernon. Yüz yaşında falan olmalı."

"Hâlâ ahşap kulübelerde mi yaşıyorlar?"

Şaka mı yapıyor acaba diye baktım ona. Daniel söz konusu olduğunda bunu anlamak zordu, emin olamamıştım.

"Hayır, Daniel. Hayır. Ahşap kulübelerde yaşamıyorlar. Evlerde yaşıyorlar, gerçek insanlar gibi."

"Çok yazık. Kulübelere ne oldu peki?"

"Herhalde evler yapıldıktan sonra ambar olarak falan kullanılmışlardır. Sonra da herhalde çürüyüp yıkılmışlardır. Ham tahtanın sonu bu olur genelde, biyolog olduğundan bilirsin belki. Bir tek Frank Janie'ninki duruyor; o da satın alınıp bir kamyonun arkasında atılarak New Liskeard'a, turistler için bir kültürel miras alanının parçası olmaya götürüldü.

"Kültürel miras alanı," dedi Daniel. Biraz daha düşündükten sonra başını iki yana salladı. "Bütün bunları nereden biliyorsun? İnanılmaz! İnsanın yaşadığı yerdeki bütün halkın tarihini bilmesi akıl almaz!"

"Bilinecek pek bir şey yok aslında," dedim. "Yavaş yavaş emi-

yorsun, sanırım. Ozmoz."

"Peki ya üçüncü adam? Onun ailesi hâlâ orada mı?" "Jackson Pye," dedim. Bu ismi söylerken çiftlik gözümün önüne geldi. O büyük, griye boyalı ev, o koca hantal ambar, etrafa saçılmış çiftlik makineleri, güneşin altında dümdüz, sapsarı uzanan tarlalar. Buz gibi mavi gökyüzünü yansıtan, dingin ve sessiz göletler.

Daniel sabırsızlıkla bekliyordu. "Üçüncü adam Jackson Pye'di," dedim. "Pye'lar bizim en yakın komşularımızdı aslına bakarsan. Fakat sonuçta onların hayatı pek iyi gitmedi.

Daha sonra kendimi ihtiyar Miss Vernon'ı düşünürken buldum. Bana söylediği ve hatırlamamayı tercih edeceğim bir şeyi düşünürken. Kuzgun Gölü'ne ilk gelen o üç adamdan birinin kızı olan, takma dişli ve tüylü çeneli Miss Vernon. Bu olay benim ergenlik yaşlarımda, Miss Vernon'a sebze bahçesi için yardığım ettiğim yaz aylarında olmuştu. O zaman bile yüz yaşında falan görünüyordu. Mafsal romatizması vardı ve pek hareket edemiyordu, tek yapabildiği bana dışarı çıkarttırdığı mutfak sandalyesinde oturmaktı, böylece gözünü üstümden ayırmamış oluyordu. Daha doğrusu öyle diyordu ama aslında yanında birileri olsun istiyordu. Ben yabani otları ayıklarken o konuşurdu. Daniel'a söylediğimin aksine, insanın ozmosla öğrenebileceklerinin de bir sınırı var; aslında benim Kuzgun Gölü hakkında bildiğim çoğu şeyin kaynağı Miss Vernon'dır.

O gün bana çocukluğunu, oynadıkları oyunları ve başlarını ne tür belalara soktuğunu anlatıyordu. Bir gün kışın başlarında ağabeyi ve Pye'lardan iki çocukla —Jackson Pye'm oğullarıyla- birlikte gölün kıyısında oynuyorlarmış. Göl donalı henüz çok vakit geçmediğinden üzerine çıkmaları yasakmış ama içlerinde en büyükleri olan Norman Pye, buzun üstünde yüzüstü kayarlarsa bir şey olmayacağını söylemiş. Onlar da öyle yapmışlar.

"İnanılmaz raddede heyecanlı geldi bize," dedi Miss Vernon. "Buzun çatırdadığım duyabiliyorduk ama sonuçta kırılmadı ve üzerinde fok balıkları gibi kaydık durduk. Ah ne muazzam eğlenceydi. Buz cam gibi berraktı, gölün dibine kadar görülüyordu. Dipteki bütün o taşlar, suya baktığın zamankinden daha parlak, daha renkliydi. Yüzen balıkları bile görebiliyordun. Sonra birden çok daha büyük bir çatırtı yükseldi ve bütün buz katmanı kırıldı, anında suyun içine düştük. Feci soğuktu. Fakat nihayetinde sahile çok yakındık, hemen çıktık. Gelgeldim Norman inat etti, eve gitmiyordu. Gitmemesinin daha iyi olacağını söylüyordu."

O noktada durdu ve âdeti olduğu üzere ağzındaki dişleri takırdatmaya başladı, hikâyenin sonu gelmiş gibi. Bir dakika kadar sonra, "Kuruyana kadar eve dönmedi mi yani?" dedim. Onu soğuktan dişleri birbirine vurarak ve mosmor kesilmiş halde orada dururken, kıyafetleri kuruyana kadar donmamayı nasıl becereceğini düşünürken, babası öğrenirse yiyeceği dayaktan korkarken canlandırdım gözümde. En büyük o olduğu için başı en çok derde girecek olan da oydu.

"Hayır, hayır," dedi Miss Vernon. "Eve hiç dönmedi."

"Yani hiçbir zaman mı?"

"Yoldan yürümeye başlarsam belki bir kereste kamyonu beni alır, diye düşündü. Bir daha onu hiç görmedik."

Bu hikâye zihnime musallat oldu. Ergenlik yıllarım boyunca aklıma geldi durdu. Yolda yürüyen o çocuğun imgesi: Kollarıyla kendini ısıtmaya çalışıyor, ayakları hissizleşmiş, çizmeleri buzlu yolda tökezleyip duruyor. Usul usul kar yağıyor.

Zihnime en çok musallat olan da, üç nesil önce Pye ailesinden bir çocuğun babasının karşısına çıkmak yerine donma tehlikesini göze almış olması düşüncesiydi.

Dört

Annie Hala cenazeden İki gün sonra geldi. Annie Hala'yi mutlaka bilmeniz gerekiyor; olanlarda rolü var çünkü. Babamın en büyük ablası, Büyük Büyükanne Morrison'a yakışan bir torundu. Birçok işin üstesinden gelebilirdi. Gaspe'den ilk ayrılışıydı bu ve Luke ile Matt onu daha önce görmüş olsalar da (ikisi de küçükken annemle babam onları bir kere "memleketlerine" götürmüştü) Bo ile ben hiç görmemiştik.

Babamdan epey yaşlıydı, onun aksine kısa boylu, onun aksine şişmandı ve miras almadığıma çok memnun olduğum bir poposu vardı. Yine de bazı yönleriyle babamı andırıyordu ve bana anında

tanıdık göründü. Evlenmemişti. Babamın annesi birkaç yıl önce ölmüştü, aslına bakarsanız Büyük Büyükanne'den çok da sonra değil. O zamandan beri de Annie Hala babası ve erkek kardeşleri için evi çekip çeviriyordu. Sanırım bu işler kadın işleri olarak görüldüğünden aile onu göndermişti, bir de tabii çocuğu olmadığı için en kolay bırakılabilecek olan oydu. Ama bence daha iyi bir sebep de vardı ortada. Annie Hala'nın iletmesi gere-

ken mesaj, yani ailenin bizim için ne gibi bir düzenleme düşündüğü mesajı, acı vericiydi. Bunu iletmeye gönüllü pek fazla insan çıktığını sanmıyorum.

"Gelmem bu kadar uzun sürdüğü için özür dilerim," dedi Peder Mitchell onu bize takdim ettiğinde. Kazadan beri arabamız yoktu ve Peder Mitchell bizim için gidip onu demiryolu geçidinden almıştı. "Fakat bu ülke o kadar büyük ki. Lavabonuz var mı? Vardır zannediyorum. Kate, aynı annene benziyorsun, ne şanslısın. Bu da Bo olmalı. Merhaba, Bo."

Bo, Luke 'un kucağından ona soğuk bir bakış attı. Annie Hala hiç istifini bozmadı. Görünüşüne pek de katkıda bulunmayan küçük, yuvarlak, kahverengi şapkasını çıkardı ve koyacak bir yer aradı. Ortalık darmadağındı ama o, bunu fark etmemiş gibi davrandı. Şapkasını bir büfenin üstüne, üzerinde hilal şeklinde mat görünüşlü bir parça domuz yağı kalmış olan bir tabağın yanına koydu. Sonra eliyle saçını düzeltti.

"Felaket mi görünüyorum? Eminim felaket görünüyorumdur. Neyse. Bana bir lavaboyu gösteriverin, sonra işe koyulabilirim. Yapacak bir sürü iş vardır zannediyorum."

Sesi neşeli ve rahattı, sanki alelade bir ziyaretmiş de şans eseri annemizle babamız o sırada odada değilmiş gibi. Fakat öyle biri olması bana ters gelmedi. Öyle insanlar olmalıydılar zaten. Onu sevdiğime karar verdim. Luke ile Matt'in niçin o kadar tedirgin göründüğünü anlayamıyordum.

"İşte başlıyoruz," dedi birkaç dakika sonra, banyodan çıkarak. "Pekâlâ. Saat kaç? Dört. Güzel. Birbirimizi tanımamız gerekiyor ama zannediyorum o iş kendi kendine hallolur zaten. Bence ilk olarak, acilen yapılması gerekenleri belirlememiz gerekiyor: Yemek, temizlik, çamaşır, o tür şeyler. Peder Mitchell işleri harikulade idare ettiğinizi söylüyor ama bazı şeyler olmalı..."

Duraksadı. Luke ve Matt'in ifadelerinde gördüğü bir şey onun dikkatini dağıtmış olmalıydı çünkü cümlesini bitirmedi. Onun ye-

rine, daha az canlı ve biraz daha yumuşak bir ses tonuyla, "Biliyorum konuşulması gereken konular var ama bence onları bir iki gün sonraya bırakabiliriz, ne dersiniz?" dedi. "Babanızın evraklarına bakmamız, avukatıyla ve bankayla konuşmamız gerekecek. O zaman vaziyetimiz nedir anlayacağız. O vakte kadar bazı konulan konuşmanın pek anlamı yok. Ne diyorsunuz, sizce de tamam mı?" 'Evet' anlamında başlarını salladılar ve o ikisi de bir anda gözle görülür şekilde gevşediler, sanki nefeslerini tutuyorlarmış da şimdi bırakmışlar gibi.

Biz de canım cicim günleri diyebileceğiniz bir iki gün geçirdik. An-nie Hala hem düzeni yeniden sağladı hem de Luke ile Matt'in biraz soluklanma fırsatı verdi. En büyük sorun çamaşırdı, o yüzden işe oradan başladı. Sonra evi temizledi ve fark ettirmeden annemizle babamızın kıyafetlerini gönderdi, cevap verilmemiş mektupları ve ödenmemiş faturaları halletti. İş bilirdi, anlayışlıydı ve bizden sevgi talep etmiyordu. Eminim başka şartlarda olsa onu zamanla çok sevebilirdik.

Kazadan neredeyse iki hafta sonra bir Perşembe günü, o ve Luke babamın avukatıyla ve bankayla görüşmek için kasabaya gittiler. Peder Mitchell arabayla götürdü onları, Matt ise benimle ve Bo'yla birlikte kaldı.

Onlar evden çıktıktan sonra göle gittik. Matt yüzelim mi diyecek acaba diye merak ediyordum ama onun yerine, biraz durup Bo'nun kıyıda ayaklarını güm güm vurarak dolaşmasını seyrettikten sonra birden, "Niye gölete gitmiyoruz?" dedi.

"Peki ya Bo?" dedim.

"O da gelir. Artık onu da eğitmemizin vakti geldi zaten."

"Suya düşer," dedim kaygıyla. Gölün aksine göletler hemen kıyıdan itibaren çok derinler. Artık trajedinin her köşe başında pusuda beklediği gibi bir his vardı içimde; her an korku içindeydim. Geceleri yatağa korkuyla yatıyor, sabahları korkuyla kalkıyordum.

Fakat Matt, "Tabii ki düşecek, değil mi, Bo? Göletler buna yarar zaten."

Ağaçlıkların arasından giderken Bo'yu omuzlarında taşıdı, tıpkı yıllar önce beni taşıdığı gibi. Konuşmadık. Gerçi zaten bu gezilerde birbirimize pek fazla şey söylemezdik ama bu seferki sessizlikte bir farklılık vardı. Eskiden gittiğimizde konuşmamıza gerek olmadığı için konuşmuyorduk; şimdiyse kafalarımız söyleyemeyeceğimiz şeylerle doluydu.

Annemizle babamızın ölümünden beri oraya ilk gidişimizdi ve göletleri gördüğümde, yamaçtan aşağı, ilk göletin kıyısına kaydığımda, her şeye rağmen içimden bir coşku yükseldiğini hissettim. İlk gölet "bizim göletimizdi". Orayı seçmemizin tek sebebi içlerinde en yakını olmasının yanı sıra, bir tarafında suyun derinliğinin bir metreyi geçmediği, aşağı yukarı bir buçuk metre genişliğinde bir sığlık da bulunmasıydı. Bu sığlıktaki su berrak ve ılıktı ve gölet sakinlerinden çoğu orada toplaşıyorlardı ve tabii ki dibe kadar her şeyi görebiliyordunuz.

Bo, Matt'in omuzlarındaki tüneğinden etrafına şöyle bir baktı ve suyu göstererek "O!" dedi.

"İçini görmen lazım, Bo," dedim. "Her şeyin adını söyleriz sana."

Her zamanki gibi yüzüstü yatıp suya bakmaya başladım. Göletin kıyısında duran iribaşlar gölgem üstlerine düştüğünde önce çil yavrusu gibi dağıldılar ama sonra usul usul geri döndüler. Epey gelişkin haldeydi yavrular; arka bacakları tamamen oluşmuştu, kuy-ruklarıysa kısa ve küttü. Her yıl olduğu gibi Matt ile ben, minicik saydam yumurtalarının içinde hareket etmeye başladıkları günden itibaren onların büyüyüşünü izlemiştik.

Dikenli balıklar suda amaçsızca geziniyordu. Üreme mevsimi sona erdiğinden erkeklerle dişileri ayırt etmek zordu. Üreme zamanında erkekler kırmızı karınlan, sırtlarındaki gümüşi pulları ve mavi gözleriyle çok güzel oluyorlardı. Her ne kadar bana bir önceki

hayatımdaymış gibi uzak görünse de daha birkaç ay önce, yani baharda Matt bana bütün işi erkek dikenli balığın yaptığını anlatmıştı. Yuvayı o inşa ediyor, dişilere kur yapıyor, sonra da yumurtalara sürekli oksijen gitsin diye yuvayı körüklüyordu. Yavrular yumurtalardan çıktığında onları erkek koruyordu. Bir yavru gruptan uzak-laşırsa baba onu ağzının içine alıyor, sonra da gidip tükürmek suretiyle tekrar sürünün arasına fırlatıyordu.

"Dişiler ne yapıyor peki?" diye sormuştum ona.

"Hiç, tembellik ediyorlar. Çay partilerine gidiyorlar. Arkadaşlarıyla dedikodu yapıyorlar. Bilirsin dişiler nasıldır."

"Hayır ama Matt, cidden. Ne yapıyorlar?"

"Bilmiyorum. Herhalde bol bol yiyorlardır. Herhalde onca yumurtanın ardından güç toplamaları gerekiyordur."

Bunu dediğinde hemen yanımda yüzüstü uzanmış, çenesini ellerinin arkasına dayamış, suya bakmaktaydı. Aklımızdaki tek şey gözlerimizin önündeki bu küçücük dünyaydı o bahar gününde.

Şimdi dönüp ona bir daha baktım. Sudan bir-iki metre geride duruyor, gölete görmediği bir şeye bakıyormuş gibi bakıyordu. Bo omzunun üstünde boynunu iyice öne uzatmıştı. "Aşaa!" dedi.

"Gelip bakmayacak mısın?" dedim.

"Tabii."

Yere bırakılan Bo, sendeleye sendeleye suyun kenarına indi. "Yere uzan, Bo," dedi Matt. "Kate gibi yatıp balıkları seyret."

Bo bana baktı. Yanıma çömeldi. Küçük mavi bir elbise giymişti ve bezi elbisenin altından sarkıyordu, o yüzden de çömeldiğinde devasa bir poposu varmış gibi görünüyordu.

"Luke bez bağlamada pek iyi değil," dedim. Annie Hala Bo'nun altını değiştirme işini üstlenmeye kalkmıştı gerçi ama Luke böyle bir şeyin lafını bile duymak istemiyordu. O yüzden de bu Luke'la Matt'in hâlâ paylaştığı işlerden biriydi.

"Çok sağol, bezi ben bağladım, gurur da duyuyorum üstelik."

Bana gülümsedi ama gözlerine baktığımda orada bir gülücük

göremedim. Birden, artık içinde hiç mutluluk olmadığını gördüm. Gerçek mutluluk yoktu, sadece benim iyiliğim için sahneye koyduğu bir gösteri vardı. Çabucak başımı çevirip suya dik dik bakmaya başladım. İçimdeki korku ve dehşet bir nehir, bir sel gibi yükseldi. Gözlerimi gölete sabitledim ve bütün gücümle, hepsini bastırdım.

Bir dakika kadar sonra Matt Bo'nun öbür yanına uzandı. "Balıklara bak, Bo," dedi. Suya işaret ettiğinde Bo dönüp onun parmağına baktı. "Hayır, suya bak. Balıkları görüyor musun?"

"Aaaaa!" dedi Bo. Ayağa kalktı ve hoplayıp zıplamaya, heyecanla bağırmaya başladı, bunun sonucunda da balıklar anında ortadan kayboldular. Bo zıplamayı bırakıp suya baktı. Sonra da dönüp inanamıyormuş gibi bir ifadeyle gözlerini Matt'e dikti.

"Onları korkutup kaçırdın," dedi Matt.

"Balık yok!" dedi Bo. Şaşkın ve çok kederli görünüyordu. Yüzü buruştu, gözlerinden yaşlar akmaya başladı.

"Kes ama Bo. Kıpırdamadan dur, yine gelirler."

Bo ona kuşkuyla bakıp başparmağını ağzına soktu ama sonra tekrar çömeldi. Bir dakika kadar sonra, Matt ona sabit durmasını söylerken, küçük bir dikenli balık bize doğru yüzdü.

"Bak işte," diye fısıldadı Matt.

Bo heyecanla zıpladı, arkasından sarkan bezinin üstüne bastı ve suya düştü.

Tren raylarini takip ederek geri dönerken, her iki kolunda içi dolu birer kesekâğıdı taşıyan Marie Pye'a rastladık. Pye'ların çiftliği geride, çakıl ocaklarının öbür tarafındaydı, hatta ocakların bulunduğu arazi onlara aitti ve oradan McLean'lerin dükkânına giderken rayları takip etmek, araba yolundan gitmeye kıyasla kestirmeydi. Marie bize yaklaşırken Matt yavaşladı. Önce Marie de aynını yaptı, sonra ise tamamen durup bizim yamna'gitmemizi bekledi.

"Merhaba, Marie, "dedi Matt, omzunda Bo'nun yerini hafifçe değiştirerek.

45

GOLÜN KIYISINDA

"Merhaba," dedi Marie gergin gergin. Babasının çakıl ocaklarının oradan koşarak gelip onu azarlamasını bekliyormuş gibi öteye, çiftliğin bulunduğu yöne baktı. Annem bir keresinde o zavallı ailenin tek normal üyesinin Marie olduğunu söylemişti ama benim gözüme o da diğerleri kadar ikircikli görünüyordu. İri kemikli ve gürbüz görünüşlüydü ama ince açık renk saçlarla çerçevelenmiş solgun bir yüzü ve fal taşı gibi açık tedirgin gözleri vardı. Matt ile birbirlerini epey iyi tanıyor olmalıydılar — en azından uzun süredir tanışıyorlardı. Marie, Matt'ten bir yaş büyüktü ama bir sene atlamıştı, o yüzden de okulda aynı sınıftaydılar. Ayrıca Matt onun babasının yanında çalışırken birbirlerini uzaktan da olsa görmüş olmalıydılar.

Fakat bu, cenazeden beri ilk karşılaşmalarıydı ve ikisi de ne diyeceğini bilmiyor gibiydi. Ben ise neden bir şey demelerdi gerektiğini anlamıyordum. Yorgundum ve eve gitmek istiyordum.

"Bo balık tutuyordu da," dedi Matt sonunda, işaret edercesine başını Bo'nun karnına bastırarak.

Marie sırılsıklam olmuş ve tepeden tırnağa su otuyla kaplanmış Bo'ya bakıp tereddütle gülümsedi. Sonra gözlerini yeniden Matt'e çevirdi, kıpkırmızı kesildi ve "Çok... çok üzüldüm annenle babana," dedi.

"Evet," dedi Matt. "Teşekkürler."

"Peki... peki ne yapacağınızı biliyor musunuz? Ne olacak?"

"Henüz değil. Öğreniriz..." Duraksadı. O sırada ona bakma-sam da başıyla beni işaret ettiğini biliyordum.

"Ah," dedi Marie. "Neyse, hakikaten çok üzüldüm."

Bir dakika kadar daha orada durduk, sonra Marie Bo'yla bana bakıp belli belirsiz gülümsedi.

"Eh, hoşçakalın," dedi.

Yürümeye devam ettik. Ne olacak ki, diye düşündüm. Başka bir şey daha mı olacak? Nedir henüz bilmediği şey? Ne olacak? O kadar kötü bir şeydi ki benim yanımda söyleyemiyor.

Raylardan ağaçlığa uzanan yola geldik. Ağaçların karanlık

mahremiyetine kavuştuğumuzda, ona sormaya çalıştım. Ağzımı açtım ama bilmeme ihtiyacı bilme ihtiyacına galip geldi ve hiçbir şey diyemedim. Sonra beynimdeki felç ayaklarımı da etkilemeye başladı ve kalakaldım. Matt dönüp bana baktı.

"Ayakkabının içine bir şey mi kaçtı?"

"Ne demek istedi?" dedim. Nefesim küçük sarsıntılar halinde çıkmıştı.

"Kim?"

"Marie. Ne olacağını sordu ya sana. Ne demek istedi?"

Bir süre cevap vermedi. Bo Matt'in saçını inceliyor, başından uzun uzun teller yakalayıp çekerek onlara şefkatle bakıyordu. Matt'in gömleği de Bo kadar ıslak ve su otu içindeydi.

"Ne demek..." diyordum ki yine, birdenbire ağlamaya başladım. Orada kaskatı, kollarım iki yanımda durup ağladım. Matt Bo'yu yere bıraktı ve çömelip beni omuzlarımdan kavradı.

"Katie!Katie,neoldu?"

"Ne demek istedi? Ne olacak? Ne demek istedi?"

"Katie her şey iyi olacak. Bize bakılacak. Annie Hala ayarlıyor."

"O zaman ne demek istedi ama? Henüz bilmediğini söyledin. Neyi bilmiyorsun?"

Derin bir nefes alıp verdi. "Katie, mesele şu: Artık burada kalamayacağız. Gidip akrabalarla yaşamamız gerekecek."

"Annie Hala gelip bizimle yaşamayacak mı?"

"Hayır. Yapamaz. Onun kendi annesiyle babasına bakması gerekiyor, ayrıca çiftlikte de çalışıyor. İşi başından aşkın zaten."

"Kim o zaman? Kime gidiyoruz?"

"Henüz bilmiyorum. Bilmediğim şey bu işte. Ama kim olursa olsun, kötü bir şey olmayacak. İyi insanlar olacaklar. Bütün akrabalarımız iyi insanlar."

"Ben burada yaşamak istiyorum. Buradan gitmek istemiyorum. Luke'la senin bize bakmanı istiyorum. Niye Luke'la sen bize bakamıyorsunuz ki?" \

47

GOLÜN KIYISINDA

"İnsaflara bakmak paraya mal oluyor, Kate. Geçinecek para bulamayız- Bak, sen dert etme. Her şey iyi olacak. Annie Hala onun için burada. İşleri ayarlamak için. Her şey iyi olacak. Göreceksin."

Luke ve Annie Hala saat beşi biraz geçtikten sonra döndüler kasabadan. Annie Hala bizden oturma odasına gelip oturmamızı istedi, biz de öyle yaptık. Bir tek Luke oturmadı, pencerenin kenarında ayakta durup göle baktı. Annie Hala koltuğunda dimdik oturup bize vaziyeti anlattı:

Babamız biraz para bırakmıştı ama çok değil.

Annie Hala avukatın bürosundan akrabalarımızla birkaç telefon konuşması yapmış ve bu konuşmalarda Luke'un daha önce planlandığı gibi öğretmen okuluna gitmesine karar verilmişti. Kalan paranın büyük bölümü buna gidecekti ama herkes annemle babamın isteklerinin bu yönde olacağı fikrindeydi.

Diğerlerimize gelince... Annie Hala her ne kadar dik otururşa otursun işte bu kısmı anlatırken güçlük çekti. Önce uzaklara baktı, sonra tekrar bize döndü, bakışları Matt'in ve benim üzerimizden hızla geçip Bo'ya odaklandı... Bize gelince, ne yazık ki ailenin hiçbir kolu üç çocuğu birden alabilecek durumda değildi. Hatta şartlar öyleydi ki İÜ çocuğu bile almaya maddi olarak güçleri yetmiyordu. O yüzden de en azından Bo ile benim bir arada kalmamız için, Matt'in isterse Annie Hala'yla birlikte çiftliğe dönmesine karar verilmişti. Orada çiftliğe katkıda bulunacak ve kazanacağı para kız kardeşlerinin bakımı için harcanacaktı. Luke 'un de çalışabilir hale gelip de bir işe girer girmez katkıda bulunacağı umuluyordu. O zamana kadar Matt'in kazandıkları ve ailenin geri kalanının katkıları, Riviere-du-Loup'da yaşayan ve kendileri dört çocuk sahibi olan Emily Hala ile lan Enişte 'nin Bo ile beni yanlarına almasını mümkün kılacaktı.

48

Bes

BUGÜNLERDE ÇOCUKLARIN ÇİLESİNE HEP TANIK OLUYOR İNSAN. Savaşlar ve kıtlıklar önümüzde, oturma odalarımızda sergileniyor ve neredeyse her hafta tahayyül edilemez kayıplar ve dehşetler yaşamış çocukların resimleri gösteriliyor. Çoğu hayli sakin görünüyorlar. Kameraya, doğruca objektife baktıklarını görüyor ve neler yaşadıklarını bildiğiniz için gözlerinde korku veya acı görmeyi bekliyorsunuz, orada görünür hiçbir duygu bulamıyorsunuz. Bakışları öylesine ifadesiz görünüyor ki kendilerinin de pek bir şey hissetmedikleri duygusuna kapılmak pek de zor olmazdı.

Ve her ne kadar kendi yaşadıklarımı o çocukların çilesiyle asla denk tutmasam da, kendimi tıpkı onların göründüğü gibi hissettiğimi çok iyi hatırlıyorum. Matt'in —aslında diğerlerinin de, ama çoğunlukla Matt'in- benle konuştuğunu hatırlıyorum ve onun dediklerini işitmenin dahi nasıl muazzam bir çaba gerektirdiğini hatırlıyorum. Başa çıkamadığım duygularla öylesine boğulmuş durumdaydım ki hiçbir şey hissedemiyordum.

\

49

GÖLÜN KIYISINDA

Denizin dibinde olmak gibi bir şeydi. ,

*

"Kate?"

Dizlerine bakıyordum. Benim dizlerim sıska, kahverengi ve yumruydu. Matt'in şortunun altından görünen dizleriyse en az iki kat daha kalındı.

"Kate?"

"Ne?"

"Dinliyor musun?"

"Evet."

"Haritaya bak. Çok uzak değil, gördün mü? Gelip sizi görebileceğim. O kadar uzak değil. Görüyor musun?"

Dizlerinde baldırlarında ya da uyluklarındakinden daha az tüy vardı, bir de üzerindeki farklıydı. Kıvrılıp durmaktan kırış kırıştı. Benim ise dizlerimde hiç tüy yoktu, kırışıklar da daha küçüktü.

"Şuna bak, Kate."

Orada, kanepede oturarak çok vakit geçiriyorduk. O ve Luke tekrar Mr. Pye'ın yanında çalışıyordu ama akşamları Matt beni göletlere götürüyordu. Yağmur yağıyorsa ya da göletlere gitmek için vakit çok geç olduysa da benimle oturup hayatlarımızın nasıl olacağı ve nasıl tekrar bir araya geleceğimizi anlatıyordu. Dinliyordum. Daha doğrusu dinlemeye çalışıyordum. Fakat içimde kükreyen bir kasırga vardı, herhangi bir şeyi duymayı zorlaştırıyordu.

"Bir yolunu bulabiliriz," dedi Matt. "Bak, burada bir ölçek var. Bir santimin kaç mil olduğunu gösteriyor. "

Pek iyi bir harita değildi. Annie Hala'nm çiftliğine en yakın kasaba olan New Richmond, haritada işaretlenmemişti. Matt de bunun üzerine Annie Hala'dan kasabanın nerede olduğunu göstermesini rica etmiş, sonra eline bir tükenmez kalem almış ve ki-

" taplara yazmak yasak olmasına rağmen gereken yere bir nokta koymuş, yanına da çok itinalı bir şekilde New Richmond yazmıştı.

Luke üniversiteye gidene kadar hepimiz Kuzgun Gölü'nde kalacak, sonra da dördümüz, yani Annie Hala, Matt, Bo ve ben hep birlikte doğuya gidecektik. Matt ile Annie Hala, Bo ve benle birlikte Riviere-du-Loup'a gelecek ve biz yeni evimize alışırken onlar da üç gün boyunca bizimle kalacaklardı. Sonra bizden ayrılıp Annie Hala'nın çiftliğine gideceklerdi.

Ancak o zamana dek Calvin Pye'ın ciddi şekilde yardıma ihtiyacı vardı ve Annie Hala oğlanların biraz para kazanmaması için ortada herhangi bir sebep olmadığını söylemişti. Ayrıca bu şekilde Bo ile benim onların yokluğuna daha kolay alışacağımızı söylediğinde ise herhalde benim de duyduğumun farkında değildi.

"Başparmağını ölçeğin üstüne koy, Kate. İşte öyle. Şimdi bak. Parmağının o ilk eklemi var ya, şuradan şuraya hani, işte orası yüz mil kadar ediyor. Gördün mü? Şimdi parmağını yanlamasına haritanın üstüne koy. Bak. Yüz milden pek de fazla değil, değil mi? En fazla yüz elli mil. Kolayca seni görmeye gelebileceğim."

O konuşmaya devam ederken, içimdeki kasırga da kükremeye devam ediyordu.

"Şu kim?" dedi Annie Hala. "Kate? Şu yoldan gelen kim?"

"Miss Carrington."

"Kim peki bu Miss Carrington?" Öğretmenim.

"Aa," dedi Annie Hala, birden ilgilenmiş gibi bir ses tonuyla. "Öğretmen olmak için biraz genç görünüyor."

Veranda oturmuş, fasulye ayıklıyorduk. Annie Hala faydalı bir şeyler yapmanın her tür derdin devası olduğuna inanan ekoldendi. Beni konuşturuyordu. Bu konuda Matt'ten daha başarılıydı çünkü daha amansızdı.

"İyi bir öğretmen mi? Seviyor musun onu?"

"Evet."

"Nesini seviyorsun?"

Sessizlik.

"Kate? Miss Carrington'm nesini seviyorsun?"

"İyi biri."

Neyse ki daha fazla soruya cevap vermem gerekmedi, çünkü Miss Carrington çok yaklaşmıştı.

"Merhaba," dedi Annie Hala, fasulye sepetini yere koyup onu karşılamak için ayağa kalkarak. "Demek Kate'in öğretmenisiniz. Ben Annie Morrison."

Gayet resmi bir şekilde el sıkıştılar. Annie Hala "İçecek soğuk bir şey ister misiniz?" diye sordu. "Ya da çay? Köyden buraya yürüdünüz mü?"

"Evet," dedi Miss Carrington. "Teşekkür ederim. Çay çok iyi olur. Merhaba, Kate. Görüyorum ki harıl harıl çalışıyorsun." Bana hafifçe gülümseyince, gergin olduğunu gördüm. O günlerde pek bir şeyin farkına varmıyordum ama bunun farkına vardım, çünkü çok sıradışı bir durumdu.

"Kate, gidip bize çay yapabilir misin?" diye sordu Annie Hala. "En güzel porselen fincanları kullanabilirsin bence, ne dersin? Miss Carrington gelmiş sonuçta." Miss Carrington'a gülümsedi ve "Hayatta içtiğim en güzel çayı Kate yapıyor," dedi.

Kalkıp içeri gittim ve demliği ateşin üstüne koydum. Ev çok sessizdi. Bo odamızdaydı, Annie Hala onu öğle üzeri uykusuna yatırmış ve Bo ilk başta boğazını yırtarcasına bağırmıştı, ama şimdi uyuyakalmışa benziyordu.

Su kaynarken bir iskemlenin üstüne çıkıp üst raftan annemin en iyi demliğini aldım. Demlik yuvarlak, pürüzsüz ve koyu krem rengiydi. Üzerindeki desende bir elma dalı, koyu yeşil yapraklar ve kıpkırmızı iki elma vardı. Elmalar sadece renkli değil, kabarıktı) da, elinizle dokunup yuvarlaklığını hissedebiliyordunuz. Demli-

ğin yanında küçük bir krema kabı, kapaklı bir şeker kâsesi, altı

fincan ve altı küçük tabak da vardı, hepsi de elma desenliydi ve hiçbirinde en ufak bir çentik yoktu. Annie Hala bu çay takımının annemle babama New Richmond'daki bir hanımefendinin düğün hediyesi olduğunu söylemişti. Dediğine göre büyüyünce bu takım benim olacaktı ama istersem onları şimdi de kullanabilirdim, özellikle de önemli kişiler ziyarete geldiğinde. Biliyordum ki buna memnun olmam bekleniyordu.

Demliği ısıtıp çayı yaptım. Sonra da en iyi tepsiye koydum ve üstüne demlik kılıfı geçirdim. Ayrıca iki fincanla iki tabak, bir de sütle şekeri koydum ve elimde tepsiyle, dikkatli bir şekilde kapıya yürüdüm. Miss Carrington ve Annie Hala'yı tel örgülü kapıdan görebiliyordum. Miss Carrington, "Umarım kusura bakmazsınız, Miss Morrison," diyordu. "Umarım yanlış anlamazsınız."

Annie Hala beni gördü ve kalkıp bana kapıyı açtı.

"Teşekkür ederim, Kate," dedi. "Her şeyi pek güzel yerleştirmişsin. Şimdi Miss Carrington ile konuşmamız gereken bir mesele var, bu fasulyeleri alıp mutfakta ayıklayabilir misin acaba? Ya da istersen kumsalda yap. Hangisini tercih edersin?"

"Kumsal," dedim, pek umurumda olmamasına rağmen. Fasulyeleri, tencereyi ve bıçağı aldım ve veranda merdiveninden inip evin köşesinin oradan döndüm. Tam köşeyi döner dönmez bıçağı düşürdüm. Hemen ayağımın dibinde olması gerekiyordu ama otlar uzundu, göremiyordum. Fasulyelerle tencereyi kenara çekip aşağı bakarak, ayak parmaklarımla otları dikkatle taramaya başladım. O sırada Miss Carrington'm "Benim üstüme vazife olmadığını farkındayım ama yine de bir şey deme ihtiyacı hissettim," dediğini duydum. "Hepsi çok parlak çocuklar tabii ama Matt'in durumu daha da özel. Öğrenmeye yönelik büyük bir sevgisi var... Bir bilim insanı o, Miss Morrison. Doğuştan bilim insanı. Öğretmenlik yaptığım en akıllı öğrenci. Hem de büyük farkla en akıllı öğrenci. Ve liseyi bitirmesine sadece bir sene kaldı..."

"İki sene demek istiyorsunuz herhalde," dedi Annie Hala.

"Hayır, sadece bir sene. Bir sınıfı atladı çünkü. O yüzden de Luke 'tan iki yaş küçük olmasına rağmen sadece bir sene geride. Önümüzdeki bahara sınavlara girecek. Ve üniversiteye burs kazanacak. Kesin bu. En ufak şüphe yok."

Sessizlik oldu. Parmaklarım soğuk ve sert bir şeye değdi. Eğilip bıçağı aldım.

Annie Hala, "Peki burs her şeyi karşılar mı?" dedi. "Bütün geçim masraflarım? Kalacak yer masrafını?"

"Hayır. Fakat eğitim masraflarını karşılar. Kalacak yer konusu da bir şekilde halledilebilir. Eminim bundan. Eminim bir yolunu buluruz. Miss Morrison, bu konuda ısrar ettiğim için sizden özür diliyorum, fakat şunu anlamalısınız: Matt'in üniversiteye gitmemesi bir trajedi olur. Hakikaten bir trajedi olur."

Bir dakika kadar sonra Annie Hala yumuşak bir sesle, "Miss Carrington, burada daha feci bir trajedi gerçekleşti zaten," dedi. "Biliyorum! Ah, onun farkındayım! İşte o yüzden Matt'in ikinci bir darbeye daha maruz kalması bana çok yanlış görünüyor ya zaten!"

Sessizlik. Annie Hala'dan bir iç geçirme. Sonunda, hâlâ yumuşak bir ses tonuyla, "Vaziyeti tam olarak anladığınızı sanmıyorum," dedi Annie Hala. "Elimizden gelse Matt'e yardımcı olurduk. Çocukların hepsine yardımcı olurduk. Fakat para yok. Farkındayım bu pek mümkün görünmüyor ama vaziyet bu. Son beş sene —hatta altı sene— Gaspe'deki çiftlikler için çok zor geçti. Erkek kardeşlerimin ikisi de borçtalar. Babam borçta. Hayatının son günlerinde borca girdi, oysa daha önce kimseye beş kuruş borçlu olmamıştı." "Ama bu ev..."

"Bu evden gelecek olan para, Robert'tan kalanla birlikte, Lu-ke'un öğretmen okulunu bitirmesine ve diğer çocukların yirmi bir yaşına geldiklerinde eline küçük de olsa bir meblağ geçmesine yarayacak. Çok küçük bir meblağ. Matt üniversiteye gitsin diye

kızları bundan mahrum etmeye vicdanımız el vermez. Zaten para da yetmez."

"Ama herhalde..."

"Miss Carrington, lütfen dinleyin. Size bunu söylememem lazım, çünkü... münasebetsizlik olacak... Fakat anlamanızı istiyorum. Matt'le ilgili endişenizi takdir ediyorum ve bunun aile için nasıl... acı verici olduğunu bilmenizi istiyorum. Robert'ın arkasında çok az para bırakmasının sebebi, bir süredir maddi açıdan bize yardım ediyor olmasıydı. Kendini bize borçlu hissediyordu. Onun eline bir fırsat geçsin diye erkek kardeşlerim fedakârlıkta bulunmuşlardı, o da bu fırsatı çok iyi kullanmış ve başarılı da olmuştu elbette. O yüzden de bizim işlerimiz kötü gidince yardım etmek zorunda olduğunu hissetti. Büyük cömertlikti yaptığı... Tabii nasıl bilebilirdi ki çocuklarının böyle... önümüzdeki yıllarda kendisinin iyi bir maaş kazanmaya devam edeceğini farz etmiş olmalıydı."

Sessizlik oldu. Bıçağımla fasulyeleri dürttüm.

Miss Carrington umutsuz bir sesle, "Hakikaten de bir trajedi o halde," dedi. "Sizin de söylediğiniz gibi."

"Korkarım öyle."

"Peki... peki en azından liseyi bitirmesine izin veremez misiniz? Miss Morrison, en ayrıdan liseyi bitirmeyi hak ediyor."

"Azizim, kız kardeşimin -Kate'le Elizabeth'i alanın değil ama, diğerinin— dört oğlu var, hepsi de liseyi bitirmeyi hak ettiler. Ona bakarsanız üniversiteye gitmeyi de. Akıllı çocuklar. Akıllı bir aile, sanıyorum. Fakat şimdi hepsi de balıkçı teknesinde. Onlar için çiftlikte bile gelecek yok. Siz buna pekâlâ trajedi diyebilirsiniz, ama o halde dünyanın büyük kısmının aşina olduğu bir trajedi bu. Doğrusunu isterseniz, o çocukları ayırmak bana Matt'in üniversiteye gidememesinden çok daha fazla dokunuyor. Çünkü şu haliyle bile çoğu çocuktan fazla eğitimi var zaten."

Yine sessizlik. Miss Carrington'ın dudaklarının sınıfta darıldı-

ğı zamanlarda olduğu gibi sımsıkı kenetlendiğini canlandırıyordum gözümde.

Annie Hala, "Şükretmemiz lazım aslına bakarsanız," dedi. "Çocuklar da o arabada olabilirdi."

Kumsala gittim. Fasulyeleri ayıklamayı bitirdiğimde biraz oturup dalgaları seyrettim, onların ritmik hışırtısını dinledim. Onların sesi, envai çeşidiyle, hayatımın fonunu oluşturmuştu. Doğum anımdan beri hiç onlarsız olmamıştım.

Bir süre sonra bıçağı aldım ve ucunu parmağıma bastırdım. Deri delindi, ardından da parlak koyu kırmızı küçük bir damla kan belirdi. Neredeyse hiç acımamıştı.

Altı

AH O FIRSATLAR, HAYATLARIMIZIN AKIŞINI TAYİN EDEN O KÜÇÜK narin tesadüfler yok mu... Annemle babam öldüğü için hayatımın akışının değiştiğini söylesem, eh, anlaşılır bir şeydir bu; herhangi birinin geleceğini biçimlendirebilecek kadara önemli bir olaydır ne de olsa. Peki ya o gün Miss Carrington geldi, elimden bıçağı düşürdüm, birkaç saat sonra da Matt hâlâ yardım etmek için kendini paralayarak bana soru üstüne soru soruyor, o sırada orada olan Luke gazete okumaya çalışıyor, Bo ise çığlık çığlığa bağırıyordu, işte o yüzden hayatımın akışı desem...

"Parmağını kestin," dedi Matt.

Kanepede oturuyorduk. Sofradan kalkmıştık, ben de Annie Hala'ya yardım olsun diye tabakları kurulamıştım. Bizi yeni bir düzene alıştırmaya kararlı olan Annie Hala ise Bo'yu yatırmakla meşguldü. Bo'nun bağırışları iki kapalı kapının ardından bile duyuluyordu. "Olmas!" diye bağırıyordu. "Olmas! Olmas! Olmas!"

Annie Hala olmaz, demek istiyordu. Hepimiz biliyorduk bunu, tabii en iyi de Annie Hala biliyordu.

57

GOLÜN KIYISINDA

Luke dizleri ve dirsekleri üzerine çökmüş, gazete okuyormuş gibi yapıyordu. Çenesini ellerine yaslamıştı.

"Parmağını nasıl kestin?" dedi Matt.

"Bıçakla."

"Bıçakla ne yapıyordun?"

"Fasulye ayıklıyordum."

"Biraz dikkatli ol."

Arkasına yaslandı, omuzlarını sağa sola oynatıp inledi. "Sırtım feci durumda. Emin ol Luke'la benim yaptığımı yapmaktansa fasulye ayıklamayı tercih edersin."

Yaptıkları şeyin ne olduğunu sormamı istiyordu. Bunun pekâlâ farkındaydım ama göründüğü kadarıyla kelimeler o kadar derinlerime bir yerime gömülmüştü ki onları tutup çıkaramıyordum.

Ben sormasan da o söyledi gerçi.

"Bugün saman yabaladık. Şu kadarını söyleyeyim, berbat bir iş. Ağzına burnuna toz kaçıyor, gömleğinle pantolonunun içi saman doluyor, tozla ter karışıp ayak parmaklarının arasında zamk gibi yapış yapış bir şeye dönüşüyor, İhtiyar Pye elindeki yabaya yaslanmış, hani belki kaytarırsın da seni çiğ çiğ yemek için eline mazeret geçer umuduyla başında yaşlı bir ifrit gibi bekliyor."

Besbelli gülmemi istiyordu ama buna mecalim yoktu. Yine de gülümsedim. O da bana gülümsedi ve "Anlat bakalım, günün nasıl geçti," dedi. "Fasulye dışında ne tür heyecanlar yaşadın bugün?"

Aklıma hiçbir şey gelmedi. Düşünmek de konuşmak kadar güçleşmişti artık. Zihnim sise kapılıp gitmiş bir tekne gibiydi.

"Haydi ama, Katie. Neler yaptın? Kimse geldi mi?"

"Miss Carrington."

"Miss Carrington mı? Ne güzel. Ne diyecekmiş Miss Carrington?"

Siste yolumu bulmaya çalıştım. "Senin akıllı olduğunu söyledi."

Matt güldü. "Öylemi?"

Artık hatırlamaya başlamıştım ama. Gergindi biraz. Annie

Hala'dan korkmuştu, söylemek istediği şeyi ancak kendini zorlayarak söyleyebilmişti, o yüzden de sesi bir tuhaf çıkmıştı.

"Senin ders verdiği en akıllı çocuk olduğunu söyledi... Dedi ki üniversiteye gitmemen trajedi olurmuş... trajedi."

Bir anlık sessizlik oldu. Matt, "Hey gidi Miss Carrington," dedi. "Öğretmene yağcılık etmek her zaman sonuç verir, Kate. Benden sana nasihat."

Sesi bir tuhaflaşmıştı. Ona baktım ama o dönmüş Luke 'a bakıyordu ve suratı kıpkırmızıydı. Luke da başını gazetesinden kaldırmıştı, göz göze gelmişlerdi. Sonra Luke bana bir soru sordu ama gözleri hâlâ Matt'teydi: "Annie Hala ne dedi peki?"

Hatırlamaya çalıştım. "O kadar para yok dedi." Başka bir şeyler de demişti ama tam olarak neydi, hatırlayamıyordum.

Luke 'evet' anlamında başını salladı. Hâlâ Matt'e bakıyordu.

Bir dakika sonra Matt, "Eh, haklı," dedi. "Neyse zaten, önemi yok."

Luke hiçbir şey demedi.

Matt birdenbire sinirlenmiş gibiydi. "Bütün hayatını ilk sen doğdun diye vicdan azabı çekerek geçireceksen, sen bilirsin ama o vicdan azabını bana harcayıp ziyan etme."

Luke cevap vermedi. Başını çevirip tekrar gazetesini okumaya başladı. Matt de eğilip yerden başka bir gazete sayfası aldı. Şöyle bir bakıp tekrar yere fırlattı. Sonra da saatine bakıp, "gölete gidelim," dedi. "Havanın kararmasına bir saat var daha." Ama ikimiz de yerimizden kıpırdamadık.

Fonda Bo'nun hâlâ devam eden çığlıkları çınlıyordu.

Luke birden ayağa fırlayıp odadan çıktı, onun Bo'yla benim odama girdiğini duyduk. Birtakım sesler geldi; Luke kızgın, Annie Hala kararlı, Bo ise düpedüz kederliydi, hıçkırmaya başlamıştı, kollarını Luke 'a uzattığını zihninizde canlandırabiliyordunuz adeta. Sonra Annie Hala, şaşırtıcı derecede net ve keskin bir ses tonuyla, "Sen böyle yaparsan olmaz, Luke," dedi. "Hem de hiç olmaz."

Sonra öfkeyle, paldır kültür yürüyen Luke'un ayak seslerini

ve evden dışarı çıkarken kapıyı çarpışını duyduk.

Luke'la İlgili bir şey söyleyeyim size: Annemizle babamınız öldüğü güne kadar onun hiç Bo'yu kucağına aldığını hatırlamıyorum. Bir kez bile. Matt onu kucağına alırdı ama Luke almazdı. Ayrıca onunla bir kez bile doğru dürüst sohbet ettiğimizi hatırlamıyorum. Mattie binlerce kez sohbet etmişizdir, Luke'la ise hiç. Matt'le aralarında nadiren çıkan tartışma ve didişmelerin dışında, Luke'un bizim varlığımızın farkında olduğunu —ya da varlığımızı umursadığını— gösteren herhangi bir şey yaptığını hatırlamıyorum.

\

Sabah olduğunda evde yoktu.

Yatağı kullanılmıştı, mutfak tezgâhının üstünde de bir kahvaltı kâsesi vardı ama kendisi ortalıkta yoktu. Hâlbuki o gün Mattie ikisinin çiftlikte çalışması gerekiyordu.

"Belki de önden gitmiştir," dedi Annie Hala. "Erken başlamıştır işe."

"İmkânı yok," dedi Matt. Çok kızmıştı. Kapının yanında ayağına iş botlarını geçiriyor, bağcıklarını hışımla bağlıyor, saman kaçmasın diye kotunun paçalarını botlarının içine sokuyordu. "Nereye gitti ki?" dedim.

"Bilmiyorum, Kate. Bir not bıraksaydı bilirdim ama bırakmamış. Ne kadar tipik. Luke ne yaptığını söyleyecek de, biz de göreceğiz."

Doğruydu. Luke, yani eski Luke, iki ay önceki Luke, nereye gittiğini, nereden geldiğini hiç söylemeyerek sürekli annemizle babamızı çileden çıkarırdı. O günlerde Matt'in pek umurunda olmazdı bu, çünkü onu etkileyen bir durum değildi.

Parmağımın kestiğim yerini kemirmeye başladım. Luke'un bizi bırakıp gitmiş olmasından korkuyordum. Kaçmış ya da ölmüş olmasından.

¦î "Ama sence nereye gitmiş olabilir ki?"

"Bilmiyorum, Kate. Orası önemli değil. Ama iki dakika içinde geri dönmezse işe geç kalacağız, işte o önemli."

"Onsuz gitmen gerekecek," dedi Annie Hala. Onlara yemek arasında yesinler diye sandviç yapmakla meşguldü. Çiftçi sandviçiydi bunlar, koca koca ekmekler, aralarında da en az bir santim kalınlığında domuz budu dilimleri. "Artık kendi mazeretini kendisi bulacak. Bir sebepten kasabaya gitmiş olabilir mi? Kasabaya gitmesinin bir yolu var mı?"

"Sütçüyle gitmiş olabilir. Mr. Janie sabah saat dörtte gidiyor, onun sütçü kamyonuna binmiş olabilir."

"Geri dönecek mi?" Sesim titremeye başlamıştı artık. Ne de olsa annemle babam da kasabaya gitmişlerdi.

"Tabii ki geri dönecek. Kafama takılan tek şey İhtiyar Pye'a ne diyeceğim. Tepesinin tası atacak."

"Ama geri döneceğini nereden biliyorsun?"

"Biliyorum işte. Rahat bırak şu parmağını." Elimi tutup ağzımdan çekti. "Biliyorum, tamam mı? Biliyorum."

Sabah evdeki işlerini yaparak, öğleden sonranın büyük bölümünü ise Bo'yla kumsalda geçirdim. Bo, Annie Hala'ya savaş ilan etmişti. Sanırım onun gözünde hayatındaki bütün tersliklerden Annie Hala sorumluydu, tek çözüm de onunla ölümüne mücadele etmekti. Bence kazanırdı da. Sanıyorum Annie Hala da aynı fikirdeydi.

O yüzden Annie Hala savunma güçlerini hazır edebilsin diye evden sürüldük. Kumsala giden yoldaki halimiz kolayca gözümde canlanıyor: El ele tutuşmuşuz, ben ayaklarımı sürüyorum, Bo ise ayaklarını yere öyle bir vuruyor ki her adımıyla tabanından etrafa küçük toz bulutları yayılıyor. Benim saçlarım sönük ve cansız, onunkiyse kafasında dimdik, bir sıcak dalgası gibi etrafa öfke yayıyor. Çok şeker iki kız kardeş.

61

GÖLÜN KIYISINDA

Sıcak kumlara oturup gölü seyrettik. Sütlimandı. Gölün nefes alıp verişini, ışıltılı gümüşi teninin altındaki ağır, derin soluklan görebiliyordunuz. Bo yanıma oturmuş çakıl taşlarını parmaklarının arasında sıkıştırıyor, arada bir de ağzındaki başparmağı müsaade ettiğince, iç geçiriyordu.

İçimdeki tayfunu yatıştırmaya çalıştım ama irade gücüyle bunu başardığımda, bu sefer de berraklaşıp teker teker görülebilir hale gelen düşüncelerin istilasına uğradım: Matt'siz kalmak. Lu-ke'suz kalmak. Evimizden ayrılmak. Gidip yabancılarla yaşamak. Annie Hala bana onlardan bahsetmişti; üçü oğlan biri kız dört çocukları olduğunu söylemişti. Hepsi de Bo'dan büyüktüler ama Annie Hala'nın dediğine göre iyi insanlardı. Ama nereden bilecekti ki, bunu ancak kendin de çocuksan bilebilirdin. Matt Bo'ya benim bakmam gerektiğini söylemişti ama bakamayacağımı biliyor olmalıydı. Bunu yapamayacak kadar korkuyordum çünkü. Bo'nun korktuğundan çok daha fazla korkuyordum.

Göldeki bir tekneye iyice odaklanıp kendimi ona konsantre olmaya zorladım. Kimin teknesi olduğunu biliyordum — Jim Sumack'indi, Luke'un Kızılderili Rezervasyonunda yaşayan bir arkadaşının.

"Koca jim Sumack o," dedim Bo'ya yüksek sesle. Düşünceleri bastırmak için konuşmak istiyordum.

Bo iç geçirdi ve başparmağını daha da kuvvetle emdi. Bugünlerde başparmağı sudan buruşmuş görünüyordu sürekli, tepesinde de kocaman beyaz bir nasır oluşmaktaydı.

"Balığa çıkmış," dedim. "Akşam yemeği için balık tutacak. Ona Koca Jim Sumack demelerinin sebebi, kilosunun yüzden fazla olması. Artık okula gitmiyor ama Mary Sumack üçüncü sınıfta. Mary kışın

okula gelmedi, gidip annesiyle konuştular, meğer ayakkabısı olmadığındanmış. Kızılderililer cidden fakir."

Annem hepimizin utanması gerektiğini söylerdi. Tam olarak neden dolayı utanmamız gerektiğini düşünüyordu pek anlayama-

mıştım ve kaynağı belirsiz bir suçluluk duyuyordum. Annemi düşündüm. Onun yüzünü gözümün önüne getirmeye çalıştım ama netleştirmeyi başaramadım. Bo onu sormayı bırakmıştı bile.

Sahilden yirmi metre kadar ötede ansızın bir dalgıçkuşu su yüzüne çıktı. "Bak, dalgıçkuşu," dedim.

Bo yine iç geçirdi ve dalgıçkuşu ortadan kayboldu.

"Uke?" dedi Bo birden, parmağını ağzından çıkarıp bana bakarak.

"Yok."

"Att?"

"O da yok. Bir süre sonra dönecekler."

Kendini doldurup da öfke nöbeti geçirmesin diye onun dikkatini dağıtacak bir şey bulmak umuduyla etrafa bakındım. Kumun üzerinden bir örümcek, geri geri bize doğru geliyordu. Ağzı ve ön bacaklarıyla bir sineği kıstırmış tutuyordu, öbür bacaklarıyla da kumda çizikler bırakarak, var gücüyle yürüyordu. Bir keresinde Matt ile bir örümceğin kendinin üç katı büyüklükte bir mayıs sineğini kumdaki bir çukurdan sürüyerek çıkarmaya çalışmasını seyretmiştik. Kum kupkuruydu ve örümcek ne zaman yükünü yokuşun yarısına kadar çıkarsa çukurun duvarı çöküyor, ikisi birden dibe yuvarlanıyordu. Rotasını hiç değiştirmeden, hızını hiç kesmeden tekrar tekrar denedi. Bunun üzerine Matt, "Al sana bir soru, Katie," demişti. "Acaba çok mu kararlı, yoksa hafızası çok sınırlı da iki saniye önce ne yaptığını unutup, her seferinde ilk kez denediğini mi sanıyor? İşte sorulması gereken soru bu."

Onu neredeyse yarım saat boyunca seyretmiştik, örümcek sonunda başarılı olunca da buna çok sevinen bizler, onun sadece çok kararlı değil aynı zamanda çok da akıllı olduğuna kanaat getirmiştik.

"Bak, Bo," dedim. "Şu örümceği görüyor musun? Ağzında bir sinek var, onu yuvasına götürüyor, gördün mü? Yuvasına götürdüğünde onun etrafına bir koza örecek, sonra da acıktığı zaman onu yiyecek."

Matt'in aksine duyduğum büyülenme, hissini paylaşmak niyetiyle söylememiştim bunu. Öyle soylu bir amaç değildi benimki. Kızmak yerine ilgileneceğini umuyordum sadece, çünkü onun öfke nöbetlerinden biriyle başa çıkacak gücüm yoktu.

Fakat işe yaramadı. Başta yarıyor sandım, çünkü öne doğru eğilip iki saniyeliğine örümceği dikkatle izledi, ama sonra parmağını ağzından çıkardı, ayağa kalktı ve ona doğru badi badi yürüyüp üzerine bastı.

64

Yedi

»2v

M ATT TAM SAAT ALTIYA GELİRKEN EVE DÖNDÜ. VERANDA BASA-maklarına oturmuş onu bekliyordum. Luke'un dönüp dönmediğini sordu, ben hayır deyince başka bir şey söylemedi. Doğruca sahile yürüdü, donu hariç üstündeki her şeyi çıkarıp göle daldı.

Peşinden gitmiş, sahilde sessizce durarak onun suda kaybolduğu noktadan etrafa yayılan dalgaları seyrediyordum. Tekrar suyun yüzeyine çıktığında ıslak ve kaygan görünüşüyle bir foku andırıyordu. Bedeni aydınlık ve karanlık parçalara bölünmüştü; karanlık surat, boyun ve kollar, daha açık renk sırt ve göğüs, beyaz bacaklar.

"Bir sabun alıp gelir misin?" dedi. "Unutmuşum." Eve gidip sabun getirdim.

Sabunu bedenine, saçına sürterek, hışımla yıkandı. Sonra onu kumsala fırlattı ve karanlık suda süt beyazı bir bulut oluşturarak tekrar göle daldı. Epey açılıncaya kadar yüzdü.

Sabunu kumsala fırlatmaman gerekiyordu, çünkü sonra üstünden kumları temizlemek imkânsız oluyordu. Bir taşın üstüne

65

GOLÜN KIYISINDA

koyman gerekiyordu. Yerden alıp temizlemeye koyuldum ama kumlar sabunun daha da içine gömüldü.

Matt yüzerek geri geldi ve sudan çıktı. "Boşuna uğraşma Kate," deyip sabunu elimden aldı. Eve doğru yürürken bana kısacık bir gülümseme gönderdi ama gerçek bir gülümseme değildi bu, derinin gerilmesinden ibaretti sadece.

Annie Hala Luke gelir belki diye akşam yemeğini elinden geldiğince geciktirdi ama sonunda o gelmeden servis yapmak zorunda kaldı. Domuz budu pişirmişti, koca bir kâse dolusu da elma sosu vardı. Çok severdim ama yiyemedim. Hiçbir şey yiyemedim. Yutmayı başaramıyor gibiydim. Ağzımda tükürüp birikip duruyordu, sürekli yutkunmam gerekiyordu.

Bo da sorun yaşıyordu. Annie Hala önüne yemeğini koyduğunda tabağı yere fırlatmıştı. Şimdi de bitkinlikten beti benzi atmış, gözlerinin altı mosmor, önü boş bir halde oturmuş, kederli kederli başparmağını emiyordu.

Matt ise bir kazana kömür dolduruyormuş gibi düzenli hareketlerle, ciddiyetle yiyordu yemeğini. Üzerine temiz bir kot ve gömlek giymiş, saçmıysa iyice arkaya yatırmıştı. Saçından yakasına sürekli su

damlıyordu. Ellerinde ve kollarında saman eseri olan çizikler vardı. Yüzmeden önce siyah olan bu çizikler şimdi alev kırmızısıydılar.

"Biraz daha et alır mısın?" dedi Annie Hala, kararlı bir neşe edasıyla. Luke için endişeleniyorsa da bunu belli etmeye hiç niyeti yoktu.

"Teşekkürler," dedi Matt. Tabağını uzattı.

"Patates? Havuç? Elma sosu?"

"Teşekkürler."

"Elma sosu Mrs Lily Stanovich'ten. Bugün öğleden sonra uğradı. Sizi sordu. Ne kadar da içli biri. Yine de sosu getirmesi incelikti tabii — sağolsun beni epey bir soyma işinden kurtarmış oldu.

Ona sahilde olduğunu söyledim, Kate, gidip seninle sohbet etmeyi çok istedi ama senin Bo'yla meşgul olduğunu söyleyerek belki başka bir sefere dedim. Sebzeler ise Alice Pye'dan. O da amma tuhaf bir kadın ama. Çiftliğinde çalıştığın adamın karısı oluyor sanırım, Matt."

Bir cevap beklermişçesine sustu, Matt de başını sallayarak onayladı.

"Peki o nasıl biri?"

"MrPyemı?"

"Evet. Nasıl biri? Yanında çalışmak için iyi bir insan mı?"

Matt lokmasını çiğnedi. "Verdiği ücret idare eder," dedi sonunda.

"Pek de övgü dolu bir tarif diyemeyeceğim buna," dedi Annie Hala. "Üzerine biraz daha malzeme koy da bir şeye benzesin."

Bir gün için gereğinden fazla dram yaşamıştı zaten, ne pahasına olursa olsun bu sofradan düzgün bir sohbet çıkaracaktı.

"Mr Pye'ı tarif etmemi mi istiyorsun?"

"Evet. Ondan bahset bize. Eğlendirilmek istiyoruz."

Matt bir patatesi kesip çatalla ağzına bir parça attı. Çeşitli sıfatları kafasında tartıp birer birer reddettiğini görebiliyordunuz. "Bence muhtemelen deli o," dedi sonunda.

"Üstüme iyilik sağlık! Matt, ne kadar da dürüst bir tarif oldu o öyle."

"Evet, dürüst bir tarif. Bence muhtemelen deli o. Benim fikrim böyle."

"Ne açıdan deli?"

"Her an tırlak halde."

"Tırlak düzgün bir kelime değil."

"Kızgın. Öfkeden kudurmuş halde. Öfke içinde."

"Onunla konuştun mu hiç?"

"Ben konuşmadım. Luke'la bana çıkışmıyor - bırakıp gideceğimizi gayet iyi biliyor. Kendi çocuklarına çıkışıyor. Özellikle

de Laurie'ye. Bugün görecektin. Laurie bir kapıyı açık bırakmış — görecektin neler dedi."

"Ciddi bir konu bu ama," dedi Annie Hala, onaylamaz bir edayla. Matt'in işverenini tarif ediş şekli hoşuna gitmemişti. "Sen bilmezsin, çiftlikte büyümedin. Tarlaya çıkan sığırlar büyük hasara yol açabilirler. Bütün ekinler mahvolabilir."

"Onu biliyorum, Annie Hala! Yıllardır o çiftlikte çalışıyorum! Laurie de biliyor! İki tarlada da sığır yoktu. Neyse, sırf bugünden bahsetmiyorum zaten, her zaman böyle. İhtiyar Pye her günün her dakikası yakasında onun."

Terslenmemek için epey uğraşıyordu ama sesindeki ufak sinir emarelerini duyuyordum. Luke'a o kadar kızgındı ki hiç konuşmak istemiyordu, hele ki Mr Pye hakkında.

Annie Hala iç geçirdi. "Eh, pek fenaymış o hâlde ama kalkıp da adama deli demenin âlemi yok. Çoğu babayla oğulun arada böyle kötü dönemleri olur."

"Ne de kötü dönemmiş ama," dedi Matt. "On dört yıldır sürüyor. Giderek daha da kötülüyor üstelik..."

Sustu. Benle aynı anda o da Bo'nun bir tuhaf davrandığını fark etmişti. Bo parmağını ağzından çıkarmış, ellerini biraz kaldırmıştı, gözleriyse fal taşı gibi açılmıştı. Kulak kabartmış birinin karikatürü gibiydi.

"Bu sefer ne yapıyor ki acaba?" diye sordu Annie Hala sinirli sinirli. Bo "Uke!" dedi ve oturduğu yerde arkasına döndü. Hakikaten de Luke yoldan eve doğru geliyordu.

" Pekâlâ," dedi Matt, çatalıyla bıçağını masaya koyup sandalyesini iterek. "İşte şimdi onu öldüreceğim."

"Sen oturduğun yerde otur bakalım, Matt. Böyle şeylerin sırası değil şimdi."

Matt onu duymamış gibiydi. Doğruca kapıya gitti.

"Sana otur dedim, Matthew James Morrison! Yerine otur da dinle bakalım ne diyecek!"

"Ne diyeceği umurumda değil."

"Otur!"

Sesi titriyordu. Dönüp ona baktığımda çenesinin zangırdamakta, gözlerinin ise gerilmiş ve kızarmış olduğunu gördüm. Matt de ona baktı. Kıpkırmızı kesildi. "Özür dilerim," deyip yerine oturdu.

Luke geldi. Kapı eşiğinde durup bize baktı. "Merhaba," dedi.

Bo çığlık atıp kollarını ona uzattı, Luke da onu kucağına aldı. Bo yüzünü onun boynuna gömüp onu hararetle öpmeye başladı. "Yemek için çok mu geç kaldım?" dedi Luke.

Annie Hala'nın çenesi hala zangırdıyordu. Yutkundu ve "Biraz yemek kaldı, soğudu ama" dedi ona bakmadan.

Luke ise gözlerini ona dikmiş olan Matt'e bakıyordu. "Zararı yok," dedi dalgın dalgın. "Soğuk olması benim için sorun değil."

Oturup Bo'yu kucağına koydu.

Matt, ölümcül soğuklukta bir sesle konuştu: "Ne. Re. De. Kal. Din."

"Kasabadaydım," dedi Luke. "Mr Levinson'ı görmeye gittim. Babamın avukatı. Halletmem gereken şeyler vardı. Öğrenmem gereken şeyler. Kimse istemiyorsa o patateslerin hepsini yiyebilirim."

"Bize nereye gittiğini söyleyemezdin yani." Matt'in sesi tekdüze, sert ve bir balık bıçağı kadar kesiciydi.

"Sözünü etmeden önce bazı şeyleri kafamda oturtayım dedim. Neden?" Etrafına baktı. "Bir sorun mu oldu?"

Matt gırtlağından bir ses koyverdi.

Annie Hala "Boşver, Luke," dedi. "Anlat bakalım."

"Önce yemeğimi yiyebilir miyim? Bütün gün bir şey yemedim."

"Hayır," dedi Matt.

"Senin nen var böyle? Tamam! Tamam! Sakin ol! Anlatayım — o kadar karışık bir şey değil. Kısaca, öğretmen okuluna gitmiyorum. Burada kalıyorum. Dördümüz burada kalıyoruz. Ben size bakıyorum. Her şey yasal, yaşım falan tutuyor. Benim üniversi-

teye gitmem için ayrılan parayı kullanıyoruz. Evden gelecek olan parayı değil tabii, çünkü evi satmıyoruz ama gerisini kullanıyoruz. Daha fazlasına ihtiyacımız olacak, onun için de işe girebilirim. Geceleri çalışabilirim — sen okuldan döndüğünde giderim Matt, sen de Kateie Bo'ya bakarsın. Yalnız işyeri muhtemelen kasabada olur, araba gerekir. O durumda paranın bir kısmını oraya harcamamız gerekecek ama Mr Levinson bizim için gözünü açık tutacağını, uygun bir araba çıkarsa haber vereceğini söyledi. Senin üniversiteye gitmek istediğini söyledim, babanızın bankasıyla kredi

konusunu konuşun, sıcak bakabilirler dedi. Tabii ki burs kazanmak gerekecek ama sen dahi olduğundan bu sorun olmaz sanıyorum, öyle değil mi? Neyse, henüz bu konuya kafa yormanın zamanı değil. Önemli olan şu ki hepimiz burada kalıyoruz. O yüzden yaptığın bütün planlar için çok teşekkürler, Annie Hala, ama onlara gerek kalmadı. Yine de bizim adımıza herkese teşekkür et, olur mu?" Bir sessizlik oldu.

Bo elma sosunu işaret etti. "O," dedi, dudaklarını yalayarak. Kimse onunla ilgilenmedi.

Matt, "Üniversiteye gitmiyorsun yani," dedi. "Doğru."

"Burada kalıyorsun. Öğretmenlikten vazgeçiyorsun." "Ben öğretmen olmayı o kadar da istemiyordum zaten. Annemle babam istiyordu."

Sandalyesinden kalktı, yerine Bo'yu oturttu, eline bir tabak alıp kendine domuz eti koymaya başladı. Başımda bir tuhaflık hissediyordum, sanki içinde arılar vızıldıyormuş gibiydi. Annie Hala hiç kıpırdamadan oturuyor, ellerini kucağında kavuşturmuş, sabit bakışlarla masaya bakıyordu. Gözleri hâlâ kan çanağıydı.

"O!" dedi Bo, Luke'un sandalyesinde hoplayıp elma sosunu görebilmek için boynunu uzatarak. "O!" Matt, "Teşekkürler ama olmaz," dedi.

Luke ona baktı. "Ne?"

"Bunu neden yapıyorsun biliyorum. İstemiyorum, teşekkürler."

"Neden bahsediyorsun sen?"

"Sen kendini nasıl hissederdin?" dedi Matt. Bir çarşaf gibi bembeyaz kesilmişti. "Sen üniversiteye girme şansı elde edesin diye ben üniversitedeki hazır yerimi bıraksam, sen nasıl hissederdin? Bütün hayatın boyunca - nasıl hissederdin kendini?"

Luke, "Bunu senin için yapmıyorum," dedi. "Bo ile Kate için yapıyorum. Bir de istediğim için."

"Sana inanmıyorum. Dün gece Kate'in dediği şey yüzünden yapıyorsun bunu."

"Bana inanıp inanmadığın umurumun teki değil. On sekiz yaşına gel, istersen paradan payına düşeni alıp Timbuktu'ya git, hiç itirazım olmaz."

Tabağını doldurmayı bitirdi, Bo'yu sandalyesinden kaldırıp yere koydu, sonra da oturup yemeye başladı.

"O!" diye bağırdı Bo. "O... puding!"

Luke elma sosu kâsesini masadan alıp yere, onun hemen yanına koydu.

"Annie Hala, ona böyle bir şey yapamayacağını söyle," dedi Matt.

Ona inanamayan gözlerle bakıyordum. Luke bize kurtuluş fırsatı sunuyor, Matt ise onu geri çeviriyordu. İnanamıyordum. Anlayamıyordum. Anlamam için yıllar geçmesi gerekecekti. Luke 'un teklif ettiği şeyi hem Bo hem ben hem de kendisi için aslında ne kadar da çok istediğini ve bu teklifi geri çevirmek zorunda olduğu düşüncesinin onu nasıl kızdırdığını, nasıl deli ettiğini yıllar sonra fark edecektim.

"Annie Hala! Söylesene!" dedi tekrar.

Annie Hala dikkatle servis tabağını inceliyordu. Derin bir nefes aldı ve "Luke, korkarım Matt haklı," dedi. "Bu çok cömert bir teklif, hem de çok, ama korkarım olmaz."

Luke ona şöyle bir baktı ama yemeye devam etti. Masanın altında Bo'nun dudaklarını şapırdatışı duyuluyordu.

"Bu teklifini annenle babanın duyamadığına çok üzülüyorum," dedi Annie Hala. Ona gülümsedi. Yüzü aynı Matt'inki gibi kaskatı ve bembeyazdı. Düşünüyorum da tüm bunlar Annie Hala için ne kadar zor olmuş olmalı. Yıllarca farkına varmadığım diğer bir şey de buydu. Hem kardeşinin hatırına hem de sanırım ona çektirdiğimiz onca şeye rağmen nihayetinde bizi sevmesi sebebiyle, bizim için en iyisini yapmayı öylesine istiyordu ve önündeki seçenekler o kadar kısıtlıydı ki. Luke 'un fedakârlığının herkesin sorununu nasıl mükemmelen çözeceğinin farkında olmalıydı, aynı şekilde Matt'in ıstırabını da anlamış olmalıydı. En önemlisi de, Luke 'un nasıl bir teklifte bulunduğundan habersiz olduğunu biliyor olmalıydı.

"Luke, mesele şu ki dediğin şey zaten işe yaramazdı. Mr Levinson'ın bunun farkına varamamasına şaşırdım. Ne de olsa erkek ama."

Luke ağzındaki domuz etini çiğneyerek ona baktı. "Ne olmuş ki?" "Bir aile yetiştirmenin ne kadar zor iş olduğunu bilmez. Tam gün mesaidir bu iş. Hem onu yapıp hem de herkesi geçindirecek parayı kazanamazsın. Bizler de size gereken parayı gönderemeyiz. En azından düzenli, güvenilebilecek bir şekilde değil." "Matt yardım eder. Tatillerde çalışır."

"Matt'in yardımıyla bile olmaz. Neler yapman gerektiği konusunda en ufak fikrin yok, Luke. Olmasına da imkân yok. Son birkaç haftadır kızlarla uğraşmaktan başka iş yapamıyorum, oysa ben otuz yıldır ev çekip çeviriyorum."

"Evet ama sen çocuklara alışık değilsin," dedi Luke. "Ben onlara alışığım."

"Değilsin, Luke. Onlarla yaşamak, onlardan sorumlu olmakla aynı şey değil. Onlara bakmakla aynı şey değil. Yıllarca her bir ihtiyaçlarıyla ilgilenmekle aynı şey değil. Sonu gelmeyen, zorlu

bir iş bu. Tek başına Bo bile tam gün mesai gerektiriyor."

"Evet ama beni seviyor," dedi Luke. Kıpkırmızı kesildi. "Seni sevmediğini söylemek istemiyorum, sadece bana daha az yükleniyor. Yapabileceğimi biliyorum. Kolay olmaz, onu da biliyorum ama komşular falan da yardım ederler. Bir çaresini buluruz. Yapabileceğimi biliyorum."

Annie Hala sandalyesinde biraz doğruldu. Gözlerini Luke 'a dikip baktı. Birden onda babamı gördüm — bir tartışmanın fazla uzadığına, noktalanmasının vaktinin geldiğine karar verdiğinde yüzünde böyle bir ifade olurdu. Konuştuğunda sesi de onun gibi çıktı.

"Bilemezsin, Luke. Bir süre idare edersin ama gittikçe zorlaşır. Komşular da sonsuza kadar yardım etmez. Matt gitmiş olur, iki küçük çocukla yalnız başına kalırsın. Bir gün bir bakarsın kendi hayatını feda etmişsin..."

"Sonuçta hayat benim hayatım," dedi Luke. "Ne istiyorsam yapabilirim o hayatla. İstediğim şey de bu."

Sesi inatçı, cüretkâr ve kararlı çıkıyordu ama çatalını bırakıp iki elini de saçında gezdirdi. O da halamda babamı görmüştü besbelli.

Annie Hala "Şu anda istediğin şey bu," dedi. "Bir yıl sonra hiç de öyle olmayabilir ama şansını kaybetmiş olursun. Özür dilerim Luke, bunu yapmana izin veremem..."

Bir ses daha geldi. Tiz bir ses. Bir çığlık. Benden geliyordu. Ağzım yırtılacakmışçasına açılmış, gözlerim fal taşı gibi, çığlık çığlığa bağırdığımı fark ettim. Diğerleri dönmüş bana bakıyor, benim ise ağzım titriyor, didiniyor, bir kelime oluşturmaya çalışıyordu.

"Lütfen... Lütfen... Lütfen... Lütfen... Lütfen..."

İKİNCİ BÖLÜM

1

Sekıı

Matt'İn oğlundan parti davetinin geldiği günün gecesİ pek iyi uyuyamadım. Bir dizi puslu, anlaşılmaz rüya gördüm. Bazıları evle ilgiliydi, bazıları işle. Sabaha karşı gördüğüm bir tanesi ise gün boyu aklımdan çıkmadı. Matt ile ben —yetişkin halimizle— göletin kıyısında karnımızın üzerine uzanmış, su patencisi denen incecik, küçük, aerodinamik görünümlü bir su böceğinin av peşinde suyun yüzeyinde seke seke gidişini izliyorduk. Tam burunlarımızın altında durdu. Ayaklarının su yüzünde açtığı küçük gamzeleri görebiliyorduk. Matt, "Suyun üzeri bir tür deriyle kaplıdır, Kate," dedi. "Yüzey direnci denir buna. Batmamasmm sebebi bu işte."

Böyle komik derecede basit bir şeyi bana açıklaması gerektiğini sanması beni hayrete düşürmüştü. Artık surfaktanlar, yani yüzey direncini azaltan bileşimler üzerine çalışıyorum. Araştırma konumun bir parçası bu benim. "Biliyorum," dedim usulca. "Yüzey direncinin de sebebi, suyun bu kadar yüksek bir kohezyona sahip olması. Molekülleri polar moleküller — yani bir molekülün

pozitif yüklü hidrojen atomlarıyla ötekinin negatif yüklü oksijen atomları birbirlerini çekiyor. Buna hidrojen bağı deniyor."

Anlayıp anlamadığını kontrol etmek için dönüp Matt'e baktım fakat onun gözleri sudaydı. Uzun bir süre bekledim ama başka bir şey demedi. Sonra alarm çaldı.

Günlerden cumartesiydi. Öğleden sonra Daniel ile bir sergiye gidecektik, sonra da şehir merkezinde onun annesiyle ve babasıyla buluşacaktık. Fakat önce okuyup not vermem gereken bir yığın laboratuvar raporu vardı, onlan bitirmeye kararlıydım. O yüzden kalkıp duş aldım ve kendime bir fincan kahve yaptım, bütün bunlan yaparken de hâlâ içimde rüyadan kalan o sıkıntı hissi vardı. Mutfak penceresinin orada ayakta durup aydınlığın hemen öte tarafındaki mutfak penceresinden oluşan muhteşem manzaranın tadını çıkararak bir kâse mısır gevreği yedim, sonra da kahvemi aldım ve raporların bir masanın üzerine yığılmış beklediği, yemek odasından bozma, avuç içi kadar oturma odasına gittim. Laboratuvar raporlarını okumak, insanlığın görüp görebileceği en iç daraltıcı işlerden biridir. Bu raporlar bir laboratuvar deneyinin hemen ardından, yani öğrenilmiş her şeyin öğrencinin zihninde taze olması gerektiği bir zamanda yazılır, o bakımdan da öğrencinin deneyi ne kadar da anlamadığını gözler önüne serer. İnsanı ağlatacak kadar beterdir bunlar. Yardımcı doçentliğimin henüz ilk yılı bu ama şimdiden işin öğretmenlik tarafı beni yıldırmaya başlamış durumda. Öğrenmekle ilgilenmiyorlarsa niçin üniversiteye gelir ki bu çocuklar? Besbelli ki bunun kolay bir seçenek olduğunu düşündükleri için. Bira ve partiler için geliyorlar; bu arada ola ki bir şeyler öğrenirlerse ne âlâ! İlk raporu okudum. Bana kıyısından köşesinden dahi olsa en ufak anlam ifade etmedi, o yüzden başa dönüp bir daha okudum. Üçüncü kez okurken, rapor her ne kadar felaket olsa da, asıl sorunun onda değil bende olduğunu fark ettim. Raporu bırakıp sorunu, içimdeki bu hissi, rüyanın bende bıraktığı etkiyi çözmeye çalıştım ve birdenbire cevabın utanç duygusu olduğunun farkına vardım.

Tamamen mantıksızdı bu — yani rüyada yaptığın bir şeyden dolayı kendini suçlu hissetmek. Gerçekte Matt'e hayatta ders vermeye kalkmazdım. Bu tür şeylere her zaman çok dikkat etmişimdir. Onunlayken işimden bile bahsetmem çünkü basitleştirerek anlatmam gerekir, bu da benim gözümde ona hakaret olur. Muhtemelen kendisi öyle görmez bunu ama ben öyle görüyorum.

Raporlara döndüm. Bir-iki tanesinde az çok bir doğruluk girişimi, bilimsel yöntemden haberdar olma emareleri vardı. Beş-altı tanesiyse öylesine ümitsiz vakalardı ki altlarına "dersi bırakın" yazmamak için kendimi zor tuttum. Kontrol etmem gereken iki tane daha rapor kaldığında kapı çaldı. Kalkıp otomatiğe bastım ve yeniden masa başına oturdum.

"Bitmek üzere," dedim Daniel çıktığı merdivenlerden dolayı nefes nefese içeri girdiğinde. Sadece otuz dört yaşında olduğunu düşünürseniz, fena halde formsuz durumda. Hiçbir zaman yağ bağlamayan türden zayıf bir vücudu var ama zayıf olmak ille de sağlıklı olmak anlamına gelmiyor. Bu konuda başının etini yiyorum, o da ciddi bir edayla başını sallayarak daha çok spor yapması / yediklerine daha çok dikkat etmesi / uykusuz kalmaması gerektiğini kabul ediyor. Sanıyorum bu taktiği, yani kendisine yönelik eleştiriye ciddi bir edayla hak verme taktiğini epey erken yaşta öğrenmiş. Annesi (Güzel Sanatlar Bölümü'ndeki Profesör Crane) için baskın karakterde biri diyebilirsiniz, babası (Tarih

Bölümü'ndeki Profesör Crane) ise daha da beter. Daniel dedikleri her şeyi önce kabul edip sonra tamamen kulak ardı ederek, büyük bir ustalıkla idare ediyor ikisini.

"Kahve var," dedim. "Al istersen."

Mutfağa gidip elinde bir fincan kahveyle döndü ve yanımda durarak omzumun üstünden raporları okumaya başladı.

"O kadar kötüler ki inanamıyorum," dedim. "Resmen trajik vaziyetteler."

Başıyla onayladı. "Hep öyledirler. Niye kendin bakıyorsun ama? Asistanların işi bu."

"İyi de öğrencilerin ne durumda olduğunu nereden bileceğim o zaman?"

"Ne durumda olduklarını niye bilmek istiyorsun ki? Onları geçip giden filler gibi düşün." Ufka doğru uzaklaşan bir sürüye dalgın dalgın el salladı.

Hepsi numara tabii. Daniel da en az benim kadar işine bağlıdır. Benim her şeyi fazla ciddiye aldığımı söyler hep, sanırsınız ki o öğrencilerini kendi haline bırakıyor. Hâlbuki işin öğretmenlik kısmına benden fazla vakit harcar. Aramızdaki fark, bu durumun onu deli etmemesi.

Raporları okumaya devam ettim. Daniel kahvesini yudumlayarak odada dolaştı, onu bunu eline alıp tekrar yerine koydu. Bir "kurcalayıcı"dır o - kendi annesinin kullandığı kelimeyi kullanıyorum. Eli kolu rahat durmaz, illa ki bir şeyleri karıştırır. Annesi zaman içinde çok sayıda güzel nesne toplamış ama Daniel'm onları kurcalamaması için hepsini cam dolaplara kilitlemesi gerekmiş.

"Bir akraba olmalı."

Başımı kaldırıp baktım. Elinde bir fotoğraf vardı. Simon. Onu kanepenin üstünde bıraktığımı tamamen unutmuştum.

"Yeğenim," dedim.

"Odanda resmi asılı olan yaşlı hanımı andınyor biraz. Büyük-bü-yük-büyük-büyük-büyük annen miydi neydi?"

"Sadece iki büyük."

Birden bir gerginlik hissettim. Davetiyeyi nereye koyduğumu hatırlayamıyordum. Üzerinde Matt'in karaladığı not vardı, İstersen yanında birini de getir. Fotoğrafın orada mıydı o da? Daniel görmüş müydü?

"Hepinizin mi saçı böyle harika peki?"

"Bildiğin sarı saç işte."

Sesimde bir şey vardı herhalde çünkü bana tuhaf bir şekilde bakıp fotoğrafı elinden bıraktı. "Özür dilerim. Orada duruyordu. Aile içi benzerlik ister istemez dikkatimi çekti."

"Evet," dedim rahat bir sesle. "Biliyorum. Herkes birbirimize benzediğimizi söyler zaten."

Davetiyeyi görmüş müydü, görmemiş miydi?

Bu noktada, Daniel'ın beni daha çıkmaya başladığımızın ilk ayı annesiyle babasıyla tanıştırdığını söylemem gerekiyor. Onlarla yemeğe çıkmıştık ilk buluşmada. İkisi tam da seçkin akademisyenlerin oturmalarını bekleyeceğiniz bir yerde, Annex adında üniversiteye yakın bir bölgede, dış duvarında bir tabelası olan güzel ve eski bir müstakil evde oturuyorlar. Duvarlarda tablolar vardı —orijinal tablolar, baskı değil— sağda soldaysa ağır heykeller duruyordu. Mobilyalar eski ve iyi görünüyordu ve ancak yüz yıl boyunca her hafta bir kez şefkatle cilalanmış bir şeyde elde edebileceğiniz türden bir parlaklıkları vardı. Bizim oralarda olsa böyle bas bas bağıran bir zevklilik hali, maddi şeylere yönelik bir sevgiye işaret ettiğinden biraz ayıplanırdı. Fakat ben bunun bir tür züppelik olduğunu biliyorum ve evlerini cakalıdan ziyade ilginç buldum.

Yine de tatsız bir akşamdı. Çevremizle tamamen ilgisiz bir şekilde —ki dördümüz koyu kırmızı duvar kağıdıyla kaplı olan ve orta yerinde en az bir düzine insanın oturabileceği büyüklükte oval bir masa bulunan bir yemek odasında yedik yemeğimizi— Daniel'ın annesiyle babasını tedirgin edici buldum. İkisi de ifade gücü yüksek, son derece dediğim dedik kişiler ve sürekli birbirleriyle çatışırlar, o yüzden de ortalığa söz kesmelerle ve inkârlarla dolu bir atmosfer hâkim olur ve dikenli sözler havada son sürat uçuşur. O akşam da öyle oldu; ama bazen ikisinden biri birdenbire nerede olduğumuzu hatırlıyor, saldırının ortasında bir an duraksayıp düşünceli bir edayla "Daniel, Katilerine'e biraz daha şarap koyar mısın?" gibi bir şey söylüyor, sonra da anında savaşa dönüyordu.

Daniel'ın annesi ise "Daniel'ın babasına bakarsan, şöyle şöyley-miş güya," gibi şeyler diyordu. Sonra da zarafetle tek kaşını kaldırarak beni şöyle söylenin absürtlüğüne kıs kıs gülmeye davet ediyordu.

Uzun boylu, zayıf ve çarpıcı bir kadındır Daniel'ın annesi, arkalan kısa öndense yüzünü bıçak gibi keskin bir açıyla kesen, griden çok gümüşiye kaçan saçlan vardır.

Daniel'ın annesinden daha kısa boylu olmakla birlikte etrafına bir güç, ağırlık ve zar zor zaptedilen yırtıcı bir enerji havası yayan babası ise şöyle bir gülümsüyor ve insanın aklına sükunetle hedefine kilitlenmekte olan bir keskin nişancıyı getiren bir hareketle, peçetesini ağzına bastırıyordu. Karısına "muhterem doktor" diye hitap ediyordu. "Muhterem doktor seni kendi tarafına çekmeye çalışıyor, Kamerine. Kanma sakın. Mantık onun tarafında değil..."

Orada oturmuş onları dinler, cevap gerektiğinde tedirgin tedirgin cevap verirken ikisinin ne gibi bir genetik tesadüf sonucunda Daniel gibi huzurlu ve rekabetçilikten uzak birini dünyaya getirmeyi başarmış olduğunu merak ettim.

Geyik yahniyi mideye indirmekle meşgul olan Daniel, ikisine de aldırış etmiyordu. Onları birilerine göstermedeki cesareti beni etkilemişti doğrusu — benim annemle babam olsalar onları tanıdığımı bile

inkâr ederdim. Nitekim daha sonra onlar için benden özür dilemesini bekliyordum. Oysa Daniel onların tamamen normal olduğunu düşünüyordu. Onlan seveceğimi, en azından kendi hatırı için onlara tahammül edeceğimi farz etmişti. Hakikaten de onları daha yakından tanıdıkça sevdim sayılır, ama küçük dozlarda almak şartıyla. İkisi de baştan beri bana çok sıcak davrandılar, aynca gerçekten de onları ilginç buluyorum. Kaldı ki, tesadüf olsun olmasın, sonuçta Daniel'ı dünyaya getirmişlerdi, dolayısıyla o kadar da kötü olamazlardı.

Ancak asıl anlatmak istediğim şu ki Daniel onlan yakından tanımamı bekliyordu zaten. Ona göre biriyle yakınlaştığın zaman yapman gereken bir şeydi bu — onu kendi aile çevrene alırdın. O ilk tanışmadan sonra da annesiyle ve babasıyla oldukça sık görüştük, aşağı yukarı her ay bir kez. Bazen biz onlann evine gidiyorduk, bazen de şehir merkezinde bir restorana. Daniel'a telefon ediyorlardı ya da Daniel çıkagelip Savaş Dairesi'ni görme vakti diyordu. Onlara bu ismi

vermişti: Savaş Dairesi. Benim de onları görmek isteyeceğimi farz ediyordu, istiyordum da.

Fakat mesele şu ki, o da benim aynı şeyi yapmamı bekliyordu tabii. Söz konusu olan mesafeden dolayı durum farklıydı ama yine de biliyordum ki onu hiç ailemin evine götürmediğim için şaşkındı, hatta şaşkından da öteydi. Biliyordum, çünkü Simon'dan davetiye gelmeden bir ay kadar önce bunu demeye getirmişti.

O akşam iki arkadaşla dışarı çıkmıştık: Bölümden bir meslektaşla yeni karısı. Aileleriyle birlikte geçirdikleri ilk Noel'lerini anlatıyorlardı. Noel Arifesi'ni adamın ailesiyle geçirmişlerdi, Noel Günü'nü ise kadının ailesiyle. Ne var ki bu düzenleme sonuçta kimseyi memnun etmemiş, ve yeni evli çift kar fırtınasında yüz mil yol yapmış olmakla kalmıştı. Komikmiş gibi anlatıyorlardı ama hikâye bana iç karartıcı geldi. Daniel dönüş yolunda beklenmedik şekilde suskun durduğundan, ona da iç karartıcı geldiğini farzettim. Eh, en azından gülebiliyorlar, gibisinden bir şey söyledim, Daniel ise, Hımmm dedi. Sonra, bir dakika kadar bir sessizliğin ardından, "Kate, biz n'apıyoruz?" dedi.

Ona mı bana mı gidiyoruz diye soruyor sandım. Daniel üniversiteye yarım mil kadar mesafede köhne bir evin en üst katında kirada oturuyor. Karanlık ve biçimsiz bir yer. Küçücük pencereleri var, çok sayıdaki bodur ve fazlasıyla faal radyatörleri de ortalığa öyle bir ısı yayıyor ki yıl boyunca pencereleri açık tutmak zorunda kalıyor. Fakat en azından dairesinde kendi etrafınızda dönebileceğiniz kadar yer var. Aynı şeyi benim döküntü kutucuk için söylemek pek mümkün olmadığından, vaktimizin çoğunu onun evinde geçiriyoruz. "Sana mı gidiyoruz?"

Arabayı o kullanıyordu. Daniel'ın profilini her zaman beğenmi-şimdir —dost canlısı bir atmacaya benzer— ama şu anda, karşıdan gelen arabaların aralıklı ışıklan altında, alışılmadık şekilde ciddi görünüyordu. Bana bir bakış attı ve "Onu kastetmiyorum," dedi.

Sesindeki bir şey, kalbimin göğüs kafesimde bir an yalpalama-

sına sebep oldu. Daniel hiçbir şeyi dramatize etmez. Hayata mizahi bir yaklaşımı vardır, en azından öyleymiş gibi algılanmak ister ve tartışma konusu ne olursa olsun sesi her zaman tasasız, hatta hafiften eğleniyormuş gibidir. Gerçi şimdi de öyleydi ama altta bir yerlerde başka bir şey dikkati çekiyordu, ne var ki bunun ne olduğundan emin değildim. "Affedersin, ne kastediyorsun?" dedim.

Bir an tereddüt ettikten sonra "Bir yıldan uzun süredir çıktığımızın farkında mısın?" dedi. "Evet. Evet, biliyorum."

"Mesele şu ki bu ilişkinin bir yere doğru gittiğinden emin değilim. Senin hislerin neler, en ufak fikrim yok. Aslına bakarsan herhangi bir konuda ne hissettiğini bilmiyorum. Bu ilişkinin senin için önemli olup olmadığını bile."

"Önemli," dedim hemen, ona bakarak.

"Ne kadar önemli? Biraz mı önemli? Epey mi önemli? Çok mu önemli? İşaretle birini." "Çok. Çok önemli." "Eh bari."

Bir süre konuşmadı. Ben de bir şey demedim. Ellerimi kucağımda kavuşturmuş halde gergin gergin oturdum.

Sonra "Ama biliyorsun değil mi, bunu gösteren hiçbir şey yok," dedi. "Yani ilişkinin senin için önemli olduğunu. Cidden bilmiyordum. Yani, ne konuda konuşuyoruz ki? İş. Arkadaşlar, meslektaşlar hakkında, çoğunlukla da işleriyle ilgili. Aynı yatağa giriyoruz ki harika bir şey bu —gerçekten harika— ama sonra dönüp ertesi gün işte ne yapacağımızı konuşuyoruz. İş önemli, orası kesin. Ama hayatta başka şeyler de var, değil mi?"

Bir kırmızı ışıkta durdu ve gözlerini ışığa dikip baktı, sanki bir şeylerin cevabı orada saklıymış gibi. Ben de baktım.

"Hâlâ senin hakkında hiçbir şey bilmiyormuşum gibi hissediyorum kendimi." Bana bir bakış attı ve gülümsemeye çalıştı. "Seni tanımak istiyorum. Bir yıldan fazla süredir çıkıyoruz, bence artık seni

tanımamın vakti geldi. Sen... bilmiyorum anlatabiliyor muyum... bir şey var sanki..." elini direksiyondan kaldırıp, avuç içi dışarı dönük, düz bir hareket yaptı, sanki bir duvara sürtermiş gibi. "...arada bir şey var, bir tür engel. Sanki bana sadece küçük bir parçanı gösteriyor-muşsun gibi... bilmiyorum. Nasıl anlatacağımı bilemiyorum."

Az sonra yine dönüp bana baktı ve bir kez daha gülümsemeye çalıştı. "Ama sonuçta bir sorun bu. Ve bence senin de bunun bir sorun olduğunu bilmen gerekir."

Yeşil yandı. Devam ettik.

Korkmuştum. Hislerinin böyle olduğunu hiç bilmiyordum. Her şeyin bittiğini söylüyor olabileceği ihtimali karşısında dehşete düşmüş, dahası bunun benim için ne kadar önemli olduğunu farkederek şoke olmuştum.

Şunu anlamalısınız: Hayatta birine hakikaten âşık olacağımı hiç düşünmemiştim. Bana kalırsa öyle bir ihtimal hiç mi hiç görünmüyordu. Doğrusunu isterseniz böylesine güçlü duyguların beni aştığını düşünüyordum. Daniel'ı tabiri caizse "keşfettiğimde", zannediyorum böyle birinin var olması beni biraz sersemletmişti. Hislerimi öyle derinlemesine analiz etmedim, onun hislerini de kendime dert etmedim, belki de onu çok sevdiğim ve ona çok ihtiyacım olduğu sonucuna varırsam, er geç mutlaka ortadan kaybolur diye korkuyordum. Sevdiğim ve ihtiyaç duyduğum insanlar genellikle hayatımdan kayboluyorlar çünkü. Aynı sebepten dolayı gelecek üzerine —geleceğimq üzerine— düşünme gafletine de düşmüyordum. İyi şeyler olur diye ummakla yetiniyordum.

Bunları net bir şekilde ancak şimdi görebiliyorum. O sırada hiçbirinin farkında değildim. Meseleye ilişkimizin büyüyüp büyümediği, gelişip gelişmediği gözüyle bakmamıştım hiç — aklıma bunların gerekli, hatta makbul bir şey olduğu bile gelmemişti doğrusu. Kaderciydim ben; yürürse yürür yürümezse yürümez, elimden hiçbir şey gelmez, diye düşünüyordum. İyi şeyler olur diye ummak — sanırım gözlerin kapalı araba kullanmak gibi bir şey bu.

Ona ne diyeceğimi bilmiyordum. Anlamasını nasıl sağlayacağımı da. Altüst olmuştum. "Daniel, ben böyle şeyleri..." dedim, "konuşmakta hiç iyi değilim. Aşkı meşki. Ama bu, o duygulan hissetmiyorum anlamına gelmez."

"Orasını biliyorum. Ama mesele sadece bu değil, Kate."

"Nedir öyleyse?"

Bir süre hiçbir şey söylemedi. Sonra, "Beni hayatının başka kısımlarına da dahil edebilirsin," dedi. "Senin için önemli olan

başka şeylere."

Beni ailenle tanıştırabilirsin demedi açık açık, ama kastettiği şeyin bu olduğunu ya da bunu da içerdiğini biliyordum. En azından onu eve götürüp Luke ve Bo ile tanıştırmam gerektiğini kastediyordu. Ve Matt ile.

Mesele şu ki yapmayı tahayyül bile edemeyeceğim bir şeydi bu. Niye olduğunu hiç bilmiyordum. Hâlâ da anlayamıyorum. Onları seveceğini biliyordum, onların da onu seveceğini biliyordum ama yine de bu fikirle bir türlü başa çıkamıyordum. Gülünçtü bu durum. Kendime de söylüyordum bunun gülünç olduğunu.

Bir ara sokağa sapıp arabayı kaldırımın kenanna çekmişti. Ne kadar süredir orada duruyorduk bilmiyorum. Motor çalışıyor, ön cama düşen kar tıslayarak eriyordu.

"Denerim, Daniel. Hakikaten denerim," dedim ona. 'Evet' anlamında başını salladı. Keşke bir şey söylese -anladığını söylese— diyordum içimden, ama söylemedi; arabayı vitese taktı ve beni kaldığım daireye bıraktı. Şimdi o olaydan beri bir ay geçmiş ve ikimiz de bu konuyu açmamıştık. Ama mesele hâlâ orada, ikimizin arasında duruyordu işte. Bir yere gittiği yoktu.

O yüzden de Matt'ten gelen davetiyeyi görürse neler hissedeceğini biliyordum. Bunu ideal fırsat olarak görürdü — ki öyleydi elbette.

Simon'm fotoğrafını masaya özenle bıraktı, benim için özel bir önemi olduğunu tahmin ediyormuş gibi. Gösterdiği bu özenden dolayı az daha onu hemen orada davet etmeyi başanyordum. Beni en-

gelleyen her neyse az daha onun üstesinden gelmeyi başanyordum. Fakat gördüğüm rüyadan dolayı Matt bir türlü aklımdan çıkmıyordu ve birdenbire ikisinin karşılaşma anını tüm canlılığıyla görür gibi oldum. Gülümseyip el sıkışmalarını. Net bir şekilde görebiliyordum bu sahneyi: Matt yolculuğun nasıl geçtiğini soruyor, Daniel da çok iyi geçtiğini, manzaranın güzel olduğunu söylüyordu. İkisi eve doğru ' yürümeye başlıyorlardı. Matt "Sen de üniversitedensin, değil mi?" .< diyordu. "Mikrobiyoloji diyordu Kate..." Birdenbire içimde öyle bir kızgınlık dalgası yükseldi ki soluksuz kaldım. Ağzımda öfkenin bıraktığı metal gibi acı bir tat, önümdeki rapora baktım. "Kate?"

Gönülsüzce başımı kaldırıp ona baktım. Kaşları çatıktı, kafası karışmış görünüyordu. Zooloji Bölümü'nün en genç profesörü olan Daniel Crane, oturma odamın ortasında yüzünde şaşkın bir ifadeyle kalakalmıştı. Sırf hayatında mükemmel olmayan bir aynntı var diye. i

Sen kolay bir hayat yaşamışsın, demek istiyordum ona. O kadar kolay ki. Çok çalışmış olabilirsin ama şans hep yanında olmuş, üstelik eminim ki bunun farkında bile değilsin. Akıllı bir adamsın, orasını biliyorum, inkâr edecek değilim, ama onunla kıyaslanınca hiç de sıra-dışı değilsin. Hakikaten sıradışı değilsin Matt'le kıyaslanınca. "Bir sorun mu var? " "Yo," dedim. "Neden?" "Yüzün biraz..."

Devam etsin diye bekledim ama etmedi. Kahvesini aldı ve gözlerini benden ayırmadan bir yudum içti. Yapamayacağım, diye düşündüm. İmkânı yok yapamayacağım. Davetiyeyi gördüyse de... ne yapalım arak.

"İşim bitmek üzere," dedim ve rapor okumaya devam ettim.

BİR SÜRE ÖNCE EDMONTON'dA BÖCEK İLAÇLARININ DURGUN SU göletlerindeki hayata etkileri üzerine bir konferansa katıldım. Öyle çok da parlak bir konferans değildi ama dönüş yolunda kuzey Ontario'nun üzerinden geçerken epey alçaktan uçtuk ki bu, bütün o yolu gittiğimize değdi. Enginliğiyle beni şaşkına çevirdi burası. Boşluğuyla. Millerce koca bir hiçliğin üzerinden uçtuk; ay kadar ıssız ve ücra kayaların, ağaçların ve göllerin. Sonra birden altımızda göllerin, bataklıkların ve granit mostraların etrafından dolanan ince gri-beyaz bir çizgi gördüm. Ve ileride, golün kenarında, sanki o koptu kopacak incecik çizginin ucuna bağlı bir balonmuş gibi görünen küçük bir açıklık. Açıklıkta tarlalar dikkati çekiyordu, bir de etrafa serpiştirilmiş evler ve hepsini nakış işler gibi birleştiren daha birçok gri-beyaz çizgi. Tüm bunların az çok ortasında, tombul küçük kulesi ve etrafını çeviren kare biçimindeki düzgün mezarlığıyla kilise vardı. Onun yanında, epey paralanmış görünen küçük bir bahçenin ortasında da, okul.

87

GÖLÜN KIYISINDA

Kuzgun Gölü değildi burası ama olabilirdi de. Evim, diye düşündüm.

Sonra da, Ne kadar da cesurduk, değil mi! dedim kendi kendime.

Özel olarak bizi kastetmiyordum; bu kadar engin ve ıssız topraklarda yakınlarından uzakta yaşamaya cesaret etmiş herkesi kastediyordum.

Neyse, o zamandan beri ne zaman bizim orayı düşünsem, Kuzgun Gölü'nü havadan görüyormuş gibi oluyorum. Tabiri caizse, oraya havadan kilitlenmiş gibi, döne döne yaklaşıyorum, ayrıntılar giderek berraklaşıyor... Ve sonunda bizi görüyorum, dördümüzü. Her nedense genellikle kilisede oluyoruz. İki oğlan iki kız orada, bir sırada oturuyoruz. Bo, annem yanımızda durduğu zamanki kadar uslu değil ama öyle çok da yaramazlık yapmıyor, diğer üçümüz ise sessiz ve dikkat kesilmiş durumdayız. Giysilerimizin pek temiz olmaması ya da ayakkabılarımızın cilalanmış olmaması mümkün, onu görebilecek kadar alçalmıyorum.

Hep dördümüzü görmem tuhaf, çünkü dördümüz sadece ilk yıl boyunca bir aradaydık. Sonrasında Matt bizimle birlikte değildi. Ancak tabii ki en önemli yıldı o. O yıl çocukluğumun geri kalan yıllarının toplamında olduğundan daha çok şey oldu gibi görünüyor bana.

Annie Hala Eylül'ün ortasına kadar bizimle kaldı. Benim ailenin parçalanmasına dayanamayacağım sonucuna mecburen varmış halde, Luke'un "kızları büyütmek" için kariyerinden vazgeçme planını kabul etmek zorunda kaldı. Bundan hiç mi hiç hoşnut değildi ama başka seçenek yoktu, o yüzden hepimiz sömestre iyice alışana kadar bizimle kaldı, sonra da yanımızdan ayrıldı.

Onu yeni (eski) arabamızla gara götürüşümüzü hatırlıyorum.

88

MARY LAWSON

Oraya kadar gitmemizin gereği yoktu aslında, treni Kuzey Yan Yol'dan geçerken bayrak sallayıp durdurabilirdik. Ama sanırım Matt ile Luke bunun yeterince saygın bir uğurlama olmadığını düşünmüşlerdi. Treni hatırlıyorum, ne kadar devasa ve siyah olduğunu, sıcakta bir köpek gibi sık soluk alıp verişini. Bo'nun ondan nasıl büyülendiğini. Luke Bo'yu kucağında taşıyordu ve Bo ikide bir onun yüzünü elleriyle kavrayıp başım çeviriyor, onun da büyülenmesi konusunda ısrar ediyordu.

Annie Hala veda etmedi. Trene binme vakti geldiğinde beni mektup-yazma-müdürü atadığını ikinci kez, bir sorun çıkarsa telefon etmemizi ise üçüncü kez söyledi, sonra da kondüktörün onun için koyduğu basamağı çevik bir hareketle çıkıp trene bindi. Arkasında onun bavulunu taşıyan kondüktörle vagonda ilerleyişini izledik. Pencere kenarındaki bir koltuğa oturdu ve bize el salladı. Neşeli, çocuksu bir el sallamaydı bu, avucu kapatıp açarak yapılan cinsten. İyi hatırlıyorum çünkü hem bu hem de yüzündeki gülümseme, yanaklarından aşağı süzülen yaşlarla tuhaf bir tezat oluşturuyordu. Bu gözyaşlarına bakmayın siz, diyordu gülümse-mesiyle parmakları. Biz de Annie Hala'yla hiç ilgileri yokmuşçasına gözyaşlarına bakmadık ve ciddi bir ifadeyle el salladık.

Eve dönüş yolculuğunu hatırlıyorum; dördümüz de önde oturuyorduk, Matt direksiyondaydı, Luke Bo'yu kucağında tutuyordu, ben ise ikisinin ortasmdaydım. Kimse tek kelime etmiyordu. Eve uzanan yola döndüğümüzde Luke Matt'e baktı ve "Evet, artık biz bizeyiz," dedi.

"Evet," dedi Matt.

"Tüm bunlar uyuyor mu sana?"

"Tabii."

Fakat endişeli bir hali vardı ve pek de mutlu görünmüyordu.

Peki ya Luke? Luke had safhada mutlu görünüyordu. Anlı şanlı bir savaşa gitmek üzere olan ve Tanrı'nın onun yanında ol-

duğunu bilen bir adam görünümü vardı üzerinde.

O gün bir şey daha oldu; Annie Hala'nın gidişiyle bağlantısız bir olay. O sırada hiçbirimizin önemsemediği bir olaydı bu, öyle ki aradan uzun süre geçmeden bir daha aklıma bile gelmedi. Önemli olmuş olabileceğini fark etmem için ise daha da çok vakit geçmesi gerekti.

Akşamleyin oldu bu olay, yemekten sonra, Matt ile ben bulaşıkları yıkar, Luke da Bo'yu yatırmak için hazırlanırken.

Annie Hala evi neredeyse acı verici derecede intizamlı bırakmıştı. Gitmeden önceki son günlerinde her bir yüzeyi ovalamış, her bir camı silmiş, perdesinden paçavrasına evde ne kadar çamaşır varsa yıkamıştı. Evdeki birçok şeyin son kez sabun yüzü görmekte olduğunun farkına varacak kadar tanıyordu artık Luke'u, ona şüphe yok... Ancak bana kalırsa bizim için fena halde endişelenmekte olduğundan bir yandan da içten içe Tanrı'yla bir anlaşma yapıyordu: Halam bizim iyi bir başlangıç yapmamız için elinden geleni ardına koymazsa, "O" da bizim başımıza kötü bir şey gelmesin diye elinden geleni yapmak zorunda kalacaktı. Anlaşma anlaşmaydı sonuçta.

Nihayetinde Matt ile ben ışıl ışıl mutfağımızda durmuş, pırıl pırıl tencerelerimizi yıkıyor, cilalı kâğıt görünümü ve kıvamı alıncaya kadar kaynatılıp kolalanmış ve ütülenmiş kurulama bezleriyle siliyorduk. Bo ile Luke içeri girdi. Olağanüstü temizlikte bir pijama giymiş olan Bo, içecek talep ediyordu. Luke ona buzdolabından bir bardak portakal suyu koydu, içmesini bekledi, sonra da Bo'yu kaldırıp herkese iyi geceler demesini söyledi. Otoriter davranıyor, artık kendisinin patron olduğunu ona en baştan göstermek istiyordu. Bo da —kendi bakış açısıyla— Annie Hala'nın hakkından gelmiş olmaktan dolayı öylesine coşkuluydu ki, bunu Luke'un yanına bırakmış gibi yaptı.

"Kürek mahkumlarına iyi geceler de bakalım," dedi Luke.

Bo pencereden dışarı bakıyordu. Başını çevirip itaatkâr bir edayla Matt ile bana gülümsedi, ama hemen ardından alacakaranlığı işaret edip "O adam!" dedi.

Hava yeni kararıyordu. Mutfağın ışıklarını açmıştık ama hâlâ tek tek ağaç şekillerini seçebiliyordunuz. Ve eğer çok dikkatli bakarsanız, gece vakti eve iyice sokulmuş hissi veren ağaçlığın derinliklerinde, neredeyse tamamen ağaçlığa karışıp kaybolacak kadar uzakta duran bir siluet de görünüyordu. Hepimiz dışarı baktığımızda siluet kıpırdadı, biraz daha geri çekildi. Matt kaşlarını çattı. "Laurie Pye'a benziyor." Luke 'evet' anlamında başını salladı. Gidip kapıyı açtı ve "Hey, Laurie!" diye seslendi.

Gölge önce tereddüt etti ama sonra hafifçe öne çıktı. Luke kucağında taşıdığı Bo'yu öbür koluna alarak kapanmasın diye kapıyı tuttu. "Nasıl gidiyor, Laurie? Gelsene."

Laurie kapıdan birkaç adım ötede durdu. "Yok," dedi. "Boşver." "Gelsene," dedi tekrar Luke. "Gel de bir bardak meyve suyu falan iç. Senin için ne yapabiliriz?"

Matt ile ben de kapıya gitmiştik. Laurie bize şöyle bir baktı, koyu renk gözleri bir an bize döndü. Başını iki yana sallayıp, "Yok, boşver," dedi. "Önemli değil." Sonra da döndü gitti. Olay bundan ibaretti.

Ağaçların arasında gözden kaybolana dek izledik onu. Matt ile Luke birbirlerine baktılar. Luke kapıyı hafifçe kapadı. "Garip," dedi Matt. "Bir sorun mu var dersin?" "En ufak fikrim yok."

Üzerine pek kafa yormadık. Matt ile ben bulaşık yıkamaya döndük, Luke Bo'yu yatırmaya gitti, olay da orada kapandı.

Şimdi düşünüyorum da, herhalde Luke ya da Matt ile konuşmak için gelmişti. Başka niçin gelmiş olabileceğini tahayyül edemiyorum çünkü. İkisini de kendi ailesi dışındaki herkesten iyi

tanıyordu —ne de olsa ikisi yıllardır onunla birlikte babasının tarlalarında çalışıyordu— ve güvendiği birileri varsa onlar da muhtemelen Luke ile Matt'ti.

Öte yandan, Laurie Pye'ın herhangi biriyle konuştuğunu da pek hayal edemiyorum. O somurtkan beyaz surata, o tedirgin edici gözlere bakıp da, bir şeyleri mutlaka söylemesi gerektiğini ve o şeylerin ağzından döküldüğünü gözümde canlandıramıyorum. Bundan başka aklıma gelen tek ihtimal ise az çok kazara gelmiş olması. Yürüyüşe çıkmış ve birdenbire kendini bizim evin orada bulmuştu belki de. Fakat bu bile, ister bilinçli olsun ister bilinçsiz bir şekilde, konuşacak birilerini aradığı anlamına geliyor.

Sebep ne olursa olsun sonuçta giderek çöken karanlığın içinde dışarıda durmuş, içeri bakıyordu. Seyrediyordu. Manzaranın ona nasıl göründüğünü hayal edebiliyorum. Matt ile Luke'un hâlâ üstesinden gelmeye çalıştığı stres ve kaygı, Bo'nun kırılganlığı, benim henüz geçmemiş travmatize hâlim - bunların hiçbirini görmesi mümkün değildi. Onun gördüğü şey temiz ve düzenli bir evden, sakin ve neşeli bir evcil sahneden ibaretti: Dördümüz hayatımıza devam ediyor, birbirimize yardım ediyorduk, en büyüğümüz en küçüğümüzü kucağına almış taşıyordu. Tüm bunlar ona son derece huzurlu görünmüş olmalıydı. Gelip de bize kendi evinde olan biteni anlatma fikrini hepten imkânsız kılmış olmalıydı. Bo avaz avaz bağırıyor ya da Matt ile Luke tartışıyor olsaydı, ya da belki hepimiz o pırıl pırıl mutfakta bir arada duruyor olmasaydık, mümkün olabilirdi bu. Kötü bir gece seçmişti sadece.

Kasabada Luke 'un çalışmak istediği tuhaf saatlere uygun iş çıkmadı ama Luke kendine McLean'lerin dükkânında iş buldu. Şimdi düşündüğümde Mr ve Mrs McLean'in hakikaten de bir yardımcıya gerek duymuş olduklarından şüpheliyim. Ne de olsa dükkânı

yirmi yıldır kendi başlarına işletmeyi gayet güzel başarmışlardı. Yine de günde bir iki saatliğine Luke 'dan yardım alabileceklerini çıtlatmışlardı, hiçbirimizin de aklına bunu iyilik olsun diye yaptıkları ihtimali gelmemişti.

Tuhaf bir aileydi McLean'ler. Birer birer baktığınızda zaten tuhaftılar, bir aile grubu olarak baktığınızdaysa daha da tuhaf. Herhangi bir çocuk grubunu alıp bir odanın bir tarafına, sonra da herhangi bir anne-baba grubunu alıp odanın öbür tarafına koysalar, sonra da size çocukları anne-babalarla eşleştirmeniz söylese, Sally kesinlikle Mr ve Mrs McLean ile eşleştireceğiniz son çocuk olurdu. Öncelikle Mr ve Mrs McLean ufak tefek ve sönük saçlıydı, Sally ise hayli uzun boyluydu ve çarpıcı saçlara sahipti. Ayrıca Mr ve Mrs McLean çekingenlikleriyle nam salmışken Sally, özellikle de ergenlik yıllarında, tam tersi özelliklerle tanınıyordu. Mesela beden dili, duruşu; basen önde, göğüs dışarıda, çene zarif bir şekilde havada... Eminim ki hayatta Mrs McLean'in konuşmuş ya da Mr McLean'in anlamış olduğu bir dil değildi bu.

Nam saldıkları bir başka konuysa çocuklara olan sevgileriydi. Dükkânın yarısı boyunca uzanan o uzun koyu renk tezgâhın arkasında beraber dururlardı ve ne zaman içeri bir çocuk girse yüzlerindeki mahcup tebessüm katıksız, ışıl ışıl bir keyif ifadesine dönerdi. Bir düzine çocukları olmasını beklerdi insan ama tek çocukları Sally idi. O doğduğunda ikisi de kırk yaşını devireli epey geçmiş olmalıydı — tanıdığım diğer anne-babalara kıyasla hayli yaşlıydılar. Herhalde senelerce "denemiş"ler, senelerce sonuç alamamışlar, ve böyle durumlarda hep olduğu üzere, tam da çocuksuz kalmalarının Tanrı'nın arzusu olduğunu kabullendiklerinde Sally gelmişti. Derler ya, sürpriz bebek. Herhalde Sally daha sonra da onlara nice sürprizler sunmuştur.

Sonuçta Luke, Mr ve Mrs McLean'in yanında çalışmaya başladı. O sırada bu konuda ne düşünmüştüm, hatırlamıyorum. Pek kafa yormamıştım herhalde. Fakat dükkânı seviyordum, ya da

en azından haftalık alışveriş seferlerinde anneme eşlik ettiğim eski günlerde sevmiştim. Ambar gibi kocaman, kaba ahşap bir binaydı, duvarları cilasız tahta raflarla çevriliydi ve çatı kirişlerine kadar aklınıza gelebilecek her türden şeyle tıka basa doluydu: Kuartlık ya da kilelik sepetlerde meyve ve sebzeler, dilimlenmiş ekmekler, kutu kutu fasulye, paket paket kuru üzüm, dirgenler, sabunlar, örgü yünleri, fare kapanları, lastik çizmeler, paçalı donlar, tuvalet kâğıtları, oklavalar, tüfek fişekleri, yazı kâğıdı, müshil ilacı. Annem listesinin bir kısmını bana verirdi (ben okuyabileyim diye tüm maddeler son derece itinayla yazılmış olurdu), ben de koridorlarda bir aşağı bir yukarı gezinir, listemdekileri birer birer bulup sepetime koyardım. Annemle sık sık birbirimizin yanından geçer, birbirimize gülümserdik, bana alışverişin nasıl gittiğini ya da yolculuklarım sırasında diyelim ki kuş üzümlerinin ya da konserve şeftalilerin gözüme çarpıp çarpmadığını sorardı. İkimiz de alacaklarımızı toparladıktan

sonra tezgâha giderdik ve Mr McLe-an onları bizim için çantalara koyarken Mrs McLean de kalın kara kalemle ücretleri birer birer yazar, tüm bunlar sürerken ikisi de bana gülümserdi.

O alışveriş anılarını seviyorum. İkimizin başbaşa olduğu başka pek az anım var.

Şimdi Luke da tezgâhın arkasında yerini almıştı ama gülüm-semek pek de onun doğasında olan bir şey değildi. Pazartesi'den Cuma'ya her gün akşamüstü dörtten, yani Matt'in okuldan eve geldiği saatten, dükkânın kapandığı saat olan altıya kadar çalışıyordu. Pazartesi akşamları daha da geç saate kadar kalıp McLe-anierin kamyonuyla kasabaya gidiyor, haftalık malları alıp onları raflara yerleştiriyordu.

O yolculuklarda bazen Sally de ona eşlik ediyordu. Daha sonra olanları düşünüyorum da, muhtemelen kamyonda ona gereğinden daha yakın oturuyor, tümseklerden ve çukurlardan geçtiklerinde dengesini sağlamak için elini onun bacağına koyu-

yordu. Luke 'un bu konuda ne hissettiği konusundaysa ancak tahmin yürütebilirim. Şüphesiz öyle bir durumda ne beklenirse onu hissediyordu, belki biraz da içinde bulunduğu şartların getirdiği

bir kafa karışıklığı.

Cumartesi günleri ise Calvin Pye 'in çiftliğinde sabahları Luke, öğleden sonra ise Matt çalışıyordu. Bildiğim kadarıyla Laurie'nin kapımızda belirdiği o tuhaf akşamın bir daha hiç lafı açılmamıştı. Aslında Calvin, Luke'tan haftada altı gün faydalanabilirdi ama Luke 'un Bo'ya ve bana bakma konusundaki ısrarı bunu önlüyordu. Komşularımızdan bazıları öğleden sonraları birkaç saatliğine bize bakmayı teklif etmişti gerçi ama ne Luke ne de Matt istiyordu bunu. Bo yabancılara bayağı bayağı gıcık oluyordu. Üstelik Luke ile Matt'in benim hakkımda kaygılanmak için de geçerli sebepleri vardı. Belli ki o sıralar fazlasıyla içine kapanık bir görünüm veriyordum ve düzende ne kadar az değişiklik olursa benim için o kadar iyi olacağını düşünüyorlardı.

Matt'in çocuk bakmaktan anladığı tabii ki Bo ile beni göletlere götürmekten ibaretti. Nitekim hava iyi olduğu sürece —ki o yıl Ekim'e kadar iyiydi— neredeyse her öğleden sonra gittik. Bu arada gölet seyretmeyi tavsiye ederim, çok iyi bir terapi. İçindeki yaşam formlarıyla ilgilenmeseniz bile, suda özel bir şey var. Ne de olsa hepimizin o ortamdan geliyoruz. Başlangıç noktamızda hepimizin beşiğini sallayan suydu.

Benim için o öğleden sonraların yegâne karın ağrısı, dönüş yolunda sık sık Marie Pye ile karşılaşmamızdı. O noktada artık yorgun, acıkmış ve eve dönmeye hazır halde olurdum ve Matt ile Marie sohbet ederken sabırsız sabırsız demiryolu traverslerini tekmelerdim. Matt'in zaten çiftlikte olduğu Cumartesi günleri konuşamayacakları ne bulup da konuşuyorlardı o zamanlarda, anlayamazdım. İkisinin de eli dolu olurdu hep; Marie 'nin elinde alışveriş torbaları, Matt'in ise omuzlarında kum çuvalı gibi oturan Bo. O şartlarda ikisinin de çabucak eve dönmek isteyeceğini

sanırdınız. Fakat orada durur, taşıdıkları yükün ağırlığını bir bir öteki ayaklarına verir, hiç önemi olmayan konulardan uzun'j uzun konuşurlardı. Dakikalar geçmek bilmezken ben de pabucumun burnuyla yerde delikler açar ve huysuz huysuz parmağımı çiğnerdim. Sonunda Matt "Artık gitsem iyi olacak galiba," der, Marie de buna "Evet," diye cevap verir, sonra da bir on dakika , daha konuşmaya devam ederlerdi.

Bir keresinde Matt'e tereddütlü bir sesle, "Nasılsın Matt?... İyi misin?" demişti.

Herkes sürekli sorardı bize bunu, sizin de "Evet, teşekkürler, iyiyiz" diye cevap vermeniz gerekirdi. Ancak bu defa Matt hemen cevap vermedi. Dönüp ona baktığımda uzaklara, gözlerini rayların ötesindeki ağaçlığa dikmiş olduğunu gördüm. Sonra bakışlarını Marie'ye çevirdi, gülümsedi ve "Sayılır," dedi.

Marie kolları kese kağıdıyla dolu olmasına rağmen, onlarla bir hamlede bulunacak gibi oldu. Matt omuz silkti, yine gülümsedi ve "Neyse," dedi. "Gitsem iyi olacak."

Şimdİ merak ediyorum da, annemizle babamızın ölümü en çok Matt'i mi sarsmıştı yoksa? Herkes en çok benim etkilenmiş olduğumu farz ediyordu ama acaba hakikaten de öyle miydi? Ne de olsa benim sırtımı yaslayabileceğim Matt vardı. Onun ise kimsesi yoktu. Eylül'ün başında on sekizini doldurmuştu ve hem kendisi hem de diğer herkes onun artık bir yetişkin olduğunu, bu durumun üstesinden geleceğini farz etmişti.

Umarım Bo ile bende biraz teselli bulmuştur. Eminim göletlerde buluyordu. Oradaki hayatın sürekliliği; tek bir hayatın kaybının bütün topluluğu yıkmadığı, hayatın sona ermesinin düzenin bir parçası olduğu gerçeği onu teselli ediyordu.

Marie'ye gelince... Şimdi anlıyorum ki Marie ile o kısa buluşmalarında da bir teselli buluyor olabilirdi.

i

On •it

SİZE PYE'LARDAN BAHSETMEM LAZIM. BİLDİKLERİMİN ÇOĞUNU LİSE yıllarımda Miss Vernon'dan öğrendim, onun sebze bahçesinde çalışırken. Hafızasının çok da sağlam olmaması gibi bir ihtimal var ama sonuçta şahsen oradaydı, Jackson Pye 'dan itibaren ailenin hemen hemen her safhasını gördü, o yüzden de epey iyi bir kaynak sayılır. Bana sadece Pye'lan anlatmadı, tabii; adeta Kuzgun Gölü'nün ve ilk sakinlerinin bütün tarihini saçtı o havuç ve fasulye sıralarının üstüne. Ben bahçede çalışırken o konuşurdu; ben bir sırayı yaparak giderek uzaklaşırken o da beni takip edercesine sesini yükseltir, sonunda da "E ilahi, yardım etsene yakına geleyim!" diye bağırırdı. "Ta oradayken nasıl konuşayım seninle?" Ben de gider onun mutfak sandalyesinden kalkmasına yardım eder, sonra da sandalyeyi çalışmakta olduğum yerin daha yakınma, benimle yeniden rahat rahat konuşabileceği bir noktaya götürürdüm.

Ona göre Jackson Pye epey akıllı bir adamdı. Hatırlıyorum da, Pye'larm evini hiç farkedip farketmediğimi sormuştu bana. Neden bahsettiğini anlamamıştım —ne de olsa Pye'lann evini milyon kez

görmüştüm o zamana kadar- fakat sonra gidip bir daha baktım. Yoldan epey içeriye yapılmış büyük ahşap bir yapıydı. Evin cephesi Miss Vernon'ın "muntazam" diyeceği türden bir orantıya sahipti. Ön kapının her iki yanında kocaman kanatlı pencereleri ve evin üç yanını çeviren geniş, zarif bir verandası vardı. Jackson'ın olduğu gibi bıraktığı, eve oldukça yakın duran birkaç tane iri huş ağacı yazın gölge yapıyor, kışınsa rüzgârı biraz olsun kırıyordu. Kendinizi bir yaz akşamında o verandada oturmuş huş ağacının dallarını yalayan esintiyi dinler, yorucu bir günün ardından rahatına bakarken hayal edebiliyordunuz. Jackson'ın evi yaparken düşündüğü şey de buydu şüphesiz, fakat gözümde onu orada otururken canlandırmakta zorlanıyorum. Rahatına bakmak pek de Pye 'lann yaptığı bir şey değildi. Ancak Miss Vernon'ın dediği gibi, vasatın üstünde bir evdi bu, özellikle de hiçbir eğitim görmemiş biri tarafından tasarlanıp inşa edildiği düşünülürse. Ayrıca Janie'lerin ve Vernon'lann evlerini de o tasarlamış, ikisinde de iyi iş çıkarmıştı. "Bir yerin nasıl görünmesini istediği konusunda kafasında baştan net bir resim oluştururdu," demişti Miss Vernon. "Ve sonuçta mutlaka bir yolunu bulur ve evi tam da o resimdeki gibi yapmayı başarırdı. Ah, akıllıydı da ama. İyi de çiftçiydi üstelik. Arazisini iyi seçmişti. Pye 'lann çiftliği buralardaki en iyi çiftliktir. Drenajı iyidir. Buralar için epey iyi toprağı vardır. Bizimkinden iyidir. Janie 'lerinkinden iyidir. Oğullarıyla kavga edip durmasaydı çok iyi bir yer olabilirdi orası. Bir çiftçinin oğula ihtiyacı vardır çünkü. Kızlar o kadar işe yaramaz. Eh, yani bazıları fena değildir ama çoğunun yeterli kuvveti yoktur. Çiftçilik ağır iştir. Sen bilmezsin ama ağır iştir." Yakıcı Temmuz güneşinin alnında bahçesini iki saattir çapalamışken söylemişti bunu bana.

"Kaç çocuğu olmuştu?" diye sordum. Eski günlere dair anlattıklarının çoğu ilgimi pek çekmiyordu o zamanlar. Çocuklar geçmişle pek ilgilenmezler, daha çok geleceğe odaklıdırlar. Fakat Pye '1ar istisnaydı. Felakete herkes ilgi duyar, kaldı ki o sırada benim onlar hakkında daha çok şey bilmeyi istemek için kişisel nedenlerim de vardı.

"Yedi. Sen durma, çapalamaya devam et. Sen çapala, ben anlatayım ki ikimiz de hangi işte iyiysek onu yapmış olalım. Yedi çocuk; beşi oğlan, ikisi kız. Kızlar ikizdi ama ikisi de bebekken öldü. Neden öldüler bilmiyorum, ben kendim de küçüktüm o zaman. Belki kızıldan. Neyse, ikisi de öldü."

"Oğlanlara gelince, dur bakayım... En büyüğü Norman'dı. Benden epeyce büyüktü. Kaçtı. Anlatmıştım onu, değil mi? Bir kış günü buz kırılmış, göle düşmüş. Babasından o kadar korkuyormuş ki eve gidememiş. Ondan sonra en büyük Edward'dı. Kafası biraz ağır çalışırdı Edward'm. Mrs Pye onu dünyaya getirirken epeyce zorlanmıştı, belki onun bir etkisi vardır, bilemiyorum. Fakat okumayı yazmayı öğrenemedi, her şeyi geç idrak etmesi de babasını çileden çıkarıyordu. Babası Edward'a bas bas bağırır, Edward da neler olduğu konusunda en ufak fikirden yoksun, orada öylece durur bakardı.

"Bir gün babası yine öyle bas bas bağırınırken gidiverdi. Arkasını döndü ve yürüyerek uzaklaştı. Sanki onca yıldır düşünerek bir sonuç çıkarmaya çalışıyormuş da bunu anca o an başarmış ve işlerin hiçbir zaman iyiye gitmeyeceği cevabını elde etmişti. Döndü gitti.

"İkinci oydu. Üç numara ise Pete'ti. Adını duydun mu hiç? Peter Pye. Tabii ki herkes ona Peter Piper der, kaç bidon biber biriktirdin diye sorar dururdu hep. Kafayı üşütecek gibi oluyordur herhalde bu soruyu duya duya. Ama sanırım en büyük derdi bu değildi. Hayır."

Dişlerini takırdattı. İskemlesinde iki büklüm oturmuş, gözleri geçmişe dalıp gitmişti. Onun geçmişinin ne kadar büyük olduğunu düşündüğümü hatırlıyorum. Ne kadar da çok geçmişi vardı.

"Limonata ister misin?" dedi birden.

Başımı 'evet' anlamında salladım.

"Git al biraz o zaman."

Ona geldiğim her öğleden sonra ilk işim bir litre limonata yapıp onun o eski, kokuşmuş buzdolabına koymaktı. Her birkaç sırayı bitirdikten sonra ikimiz için de birer bardak almak üzere içeri gönderilirdim ve her birkaç bardakta bir Miss Vernon'ın acilen tuvalete gitme-

sine yardım etmem gerekirdi.

"Ne konuşuyorduk biz?" diye sordu ikimiz de limonatayı bitirdikten ve ben onun sandalyesini kırmızı turpların yanma çektikten sonra.

"Jackson Pye'm oğullan." "Ah, evet. Nerede kalmıştım?" "Pete'e yeni başlamıştınız."

"Pete," dedi başıyla onaylayarak. "Doğru." Bana dikkatle baktı. Gözleri üzerine perde inmişçesine donuktu ama yine de her zaman onun birçok kişiden daha çok şey gördüğü izlenimine kapılmışımdır." "Pete'i severdim. Hakikaten severdim. O da beni severdi." Bana muzip bir bakış attı. "Sen genç olduğun için inanmayacaksın muhtemelen. Ben hep böyleydim sanıyorsun." Uzun çenesi geviş getirirce-sine hareket etti. Bana atlan hatırlatırdı — derisi ve bıyıkları sarkmış, neredeyse hiç kirpikleri kalmamış, çok ihtiyar bir at.

"Hoş çocuktu. Tatlıydı, tıpkı annesi gibi. O da çok iyi kadındı, zavallıcık. İşin komik tarafı şu ki Pye erkekleri kadınlar konusunda her zaman zevkli olmuştur. İnsan hiç ihtimal vermez hâlbuki. Fakat Pete annesine benzerdi. Sessizdi, tatlıydı. Akıllıydı da. Gitmesine izin verseler okulda başarılı olurdu. Fakat yapılacak en akıllıca işin oradan aynlmak olduğunu hepsinden önce farketti. Gideceğini bana söyledi. Toronto'ya gideceğim, dedi. Benim de onunla gitmemi istedi. Ne yapacağımı bilemedim."

Sustu, yine geçmişe dalıp gitmişti. Onu izlerken genç hali gözümde canlanır gibi oldu. Onu taze ve güzel bir kız olarak bu delikanlının yüzüne bakar, hem onunla gitmek için kıvranır, hem de evde kalmayı ister halde görür gibi oldum. İki arada bir derede kalmış halde. Hayatının giderse nasıl olacağını, kalırsa nasıl olacağını hayal etmeye çalışır halde.

"Gitmedim. Korktum. Daha on beş yaşındaydım. Kardeşim Nel-lie benden bir yaş küçüktü, birbirimize çok yakındık, ondan aynlma-yı göze alamadım, Pete için bile olsa."

Bir süre konuşmadan öylece oturdu. Sonra silkindi ve bana bakü.

"Kaç yaşındasın sen?"

"On beş."

"O halde belki neden bahsettiğimi anlıyorsundur. Bir çocuktan hoşlansan onunla gider miydin? Hemen şu anda demek istiyorum. Kalkıp gider miydin?"

Başımı iki yana salladım. İçten içe, kalkıp da bir çocukla gitmeyeceğimi biliyordum. Hazır olduğum zaman, kendi başıma gidecektim. Emindim bundan. Ne zamandır bunu gerçekleştirmeye hazırlanıyordum. Miss Vernon'ın bana ödediği paralar oraya gidiyordu - özel bir hesaba, "üniversite" hesabıma. Luke ayarlamıştı bu hesabı bana, ona minnettardım çünkü fazladan biraz paranın çok işine yarayacağını gayet iyi biliyordum. Okulda çok çalışıyordum, tanıdığım herkesten çok. İşin sosyal kısmına pek meraklı değildim, "popüler kızlar"dan değildim, ama çalışmaya meraklıydım. Sosyal dallar-diller, tarih, resim ve müzik— bana pek kolay gelmiyordu ama yine de hepsine çok çalıştım. Fen bilimlerine ise bayılıyordum, özellikle de biyolojiye. Başka türlüsü mümkün müydü zaten? Bütün notlanm iyiydi. Luke yüzünde şaşkın bir ifadeyle karnelerimi uzun uzun incelerdi. "Sen de tıpkı Matt gibisin," dedi bir keresinde. Ama yanılıyordu. Hiçbir şekilde Matt kadar akıllı olmadığımı biliyordum.

"O turplardan birini bana verebilirsin," dedi Miss Vernon. "Bir turp iyi gider şimdi."

İrice bir turpu alıp ona uzattım. "Güzele benziyor. Sen de bir tane al istiyorsan." Bu teklin geri çevirdim. Limonatanın üstüne turp fikri pek cazip görünmemişti.

"Hayatta hepimizin yaptığı seçimler vardır. Bazen doğru seçimi yapıp yapmadığını hiçbir zaman bilemezsin. Kalkıp da şimdi buna kafayı takmanın da pek anlamı yok zaten. Neyse, Pete böyle. Üçü gitti, ikisi kaldı. Düşünsene o zavallı kadının ailesinin damla damla eriyişine tanık oluşunu. Dünyaya yedi çocuk getirmişti, oysa şimdi geriye

sadece iki tane kalmıştı. Gidenlerin daha sonra ona mektup falan yazdıklarını hiç sanmıyorum. Öyle huylan yoktu. Sırra kadem bastılar." "Pekâlâ. Geriye kalan ikisi Arthur ile Henry'ydi. İkisi ne olursa olsun orada kalmaya ve çiftliği devralmaya karar vermişlerdi. Çiftlik ikisi için yeterince büyüktü ve orada o kadar çalıştıktan sonra artık ne olursa olsun orayı almayı düşünüyorlardı."

"Tabii bu arada zaman geçiyordu, Nellie 'yle ben ve Pye oğlanları ergenlik çağımızın sonlarına gelmiştik - hatta Arthur belki yirmisine girmişti. Ve oğlanların geleceği Nellie'yle benim için önemli bir şey haline gelmişti, çünkü onlarla evlenmeye karar vermiştik."

Gevrek bir kahkaha koyverdi. "Herhalde sana tuhaf geliyordur bu, özellikle de az önce Pete'ten hoşlandığımı söylediğim için. Ama Pete 'i içten içe dönmeyeceğini bilmeme rağmen uzun süre beklemiştim ve on dokuzuma geldiğimde artık vaktin giderek azaldığını düşünüyordum. O zamanlar Kuzgun Gölü'nde genç kadınların öyle çok da seçenekleri olduğu söylenemezdi. Tabii sen muhtemelen şimdi de pek fazla seçenek olmadığını dü-şünüyorsundur ama o zamanlar durum çok daha kötüydü.

Hepi topu üç aileydik, Struan nereden baksan bir günlük mesafedeydi, oraya pek gidilmezdi. Frank Janie'nin bir sürü oğlu vardı ama Janie '1er pek çirkin bir aileydi. Söylediğim hoş bir şey olmayabilir ama doğru. Hepsi de sıska ve solgun yüzlüydü. İyiydiler hoştular ama gençken iyiden hoştan öte bir şeyler arıyor insan. Yani en azından Nellie 'yle ben arıyorduk. Doğrusunu istersen Pye oğlanlarının nasıl insanlar olduğuna pek de kafa yormadık. Nellie'yle kafamızda bir tablo kurmuştuk bile; ihtiyar Jackson'ın yaptığı o kocaman güzel çiftlik evine yerleşecektik. Kendimizi orada hayal ediyorduk: Onlara akşam yemeği hazırlarken mutfakta laflayıp kıkırdayacak, gündüz sıcağında ocağın başında durmayalım diye sabahın beşinde elmalı turta pişirecek, bahçeyle, tavuklarla ve domuzlarla ilgilenecek ve evi temizleyecektik — yani annemin yaptığı bütün o işleri yapacaktık ama bizimki eğlenceli olacaktı, çünkü

Nellie'yle beraber yapacaktık. Birbirleriyle aynı yaşta çocuklarımız olacaktı ve çocuklar bir arada büyüyecek, hangimizin anneleri hangimizin teyzeleri olduğunu hiçbir zaman tam olarak ayırt edemeyeceklerdi. Her şeyi bitirmiştik kafamızda yani. Kendimizi akşamları o koca verandada hayal edebiliyorduk: Kucağımızda dikilecek giysilerle oturmuşuz, erkeklerimiz şu ya da bu konuda konuşurken biz de kendi aramızda sohbet ediyoruz..."

Bir an susup zihnindeki resmi gözden geçirdi ve hıh dedi. "İki küçük aptal kızdık işte. Yetişkincilik oynuyorduk. Kafamızda tek bir mantıklı fikir yoktu." Bir elinin pençe gibi tırnaklı parmaklarını öbürünün kocaman şiş eklemlerinin üzerinde gezdirdi. Yetmiş yıl sonra bile, gençliğinde yaptığı aptallıklar sinirine dokunuyordu. Sebze öbeğinin öte tarafından bana dik dik bakıp ters bir ses tonuyla konuştu: "Ama sen hiç öyle değilsin, genç Miss Morrison. Bana öyle geliyor ki senin kafanda mantıklı fikirden başka fikir yok. Hatta biraz fazla akla mantıklı fikir var. Hazır hâlâ gençken, biraz genç gibi davranmayı de-nesen iyi edersin. Hayatta her şey iyi notlardan ibaret değil çünkü. Hayat akıllı olmaktan ibaret değil."

Cevap vermedim. Bana kendimle ilgili şeyler söylemesinden nefret ediyordum. Bir önceki hafta bana sürekli kızgın göründüğümü, kim beni bu kadar öfkelendirdiyse artık onu affedip hayatıma devam etmem gerektiğini söylemişti. Öyle dediği için ona o kadar kızmıştım ki paramı almadan ve hoşçakal demeden gitmiştim.

Şimdi ben turp köklerinin etrafındaki otları temizlerken beni izleyip kendi kendine mırıldanıyordu. Hava fena halde sıcaktı. Yalınayaktım ve küçük küçük çukurlar kazıp da ayaklarımı onlara sokmazsam kara toprak tabanlarımı kavuruyordu. Arkamızdaki çalılıklarda ağustosböcekleri güneşe methiyeler düzmekle meşguldü.

"Git de bize birer limonata daha getir," dedi Miss Vernon, hâlâ sert bir sesle. "Biraz da kurabiye getir. Sonra da gel burada otur, yiyelim. Bugün çok sıcak."

İçeri gittim. Jackson Pye tarafından tasarlanmış olabilirdi ama

yine de Miss Vernon'm evini pek sevmiyordum. Çok loştu, çok sessizdi, yaşlılık ve fare kokuyordu. Bardaklarımızı durulayıp yeniden limonata koydum, sonra da kurabiye kutusunu çıkanp içindekilere baktım. Tarçınlı kurabiyeler vardı. Tarçınlı kurabiye demek Mrs Sta-novich demekti. Ekşi krema soslu kurabiyeler Mrs Mitchell demekti. Hurmalı üzümlü kurabiyeler ise Mrs Tadworth demekti. Kuzgun Gölü'nün iyi kalpli kadınlarının aklında sadece biz Morrison çocukları yoktuk. Bardakları kurabiye kutusunun üzerinde dengeleyerek sebze bahçesine götürdüm. Miss Vernon'ın sandalyesinin yanındaki kızgın çimlerin üzerine oturdum ve bir süre beraberce kurabiyeleri mideye indirip ağustosböceklerini dinledik. O süre içinde ikimizin de geçmişe ve birbirimize olan sinirimiz geçti.

"Nerede kalmıştım?" dedi Miss Vernon sonunda.

"Kız kardeşinizle siz Henry ve Arthur Pye ile evlenmeye karar vermiştiniz."

"Hah!" dedi. "Doğru. Kesinlikle doğru!"

Sandalyesinde doğruldu, gözlerini kısarak sebze bahçesinin ötesindeki ağaçlığa ve ağaçlığın da ötesindeki geçmişine çevirdi. Kızlık zamanının romantik fikirlerinden tamamen sıyrılmış halde, dosdoğru, kararlılıkla yiizleşiyordu şimdi geçmişiyle.

"Nellie'yle kendi kendimize öyle bir fikre kapılmıştık. En ufak bir mantık yoktu bu fikirde — bize kur falan yaptıkları yoktu çünkü. Arada bir flörtleşmiştik o kadar. Aslına bakarsan o iki çocuğu pek iyi de tanımıyorduk. Yakın büyüdüğümüz için, etrafta başka tanıyacak kimse olmadığı için kulağa komik geliyor belki. Fakat neredeyse daha yürümeye başladıkları andan itibaren şafaktan günbatımma o çiftlikte çalışmışlardı, hiçbir zaman öyle boş vakitleri olmamıştı. Üstelik pek de konuşkan değillerdi. Bir şeyler hakkında konuşmaya ve düşünmeye meraklı bir tek Pete vardı içlerinde. Nellie'yle benim Henry ve Arthur Pye hakkında bildiğimiz tek şey bekâr ve yakışıklı olduklarıydı. Pye erkeklerinin hepsi yakışıklıydı zaten, istisnasız her biri. Eh, onu sen de biliyorsun. O tıfıl dönemlerini bir atlattılar mı hepsi de

yakışıklı olur; ince uzun, sık siyah saçlar, o meşhur gözler. Nellie onların gözlerinin Tann'nınki kadar kara olduğunu söylerdi. Özellikle de Arthur ile Henry'ninkiler — harikulade kara gözleri vardı. Üstelik iriyan, güçlü kuvvetli çocuklardı ikisi de, babalarından iriydiler. Bizim ağabeylerimizden de iriydiler."

İç geçirdi. "Neyse, Nellie'yle planımız öyleydi işte. Pye oğlan-larıyla evlenecektik. O yüzden de çiftliği devralmaya kararlı olduklarını anladığımızda sevindik. Fakat tabii ki ihtiyar Jackson'ı hesaba katmamıştık. Normalde dersini almıştır sanırsın, değil mi? Üç oğlunu, yani işgücünün yandan fazlasını kaçırmıştı, sanırsın ki değişmesi gerektiğinin farkına vanr, elinde kalanlara biraz daha saygılı davranır. Fakat bu, öğrenebildiği bir şey değildi anlaşılan."

"Bir kış, oğullanna daha fazla arazi açmalan işini verdi — ağaç kesiyorlar, çalılıklan temizliyorlar, ağaç köklerini çıkanyorlardı. Felaket yorucu bir iş. Ağabeylerim de yardım ediyordu, bütün aileler birbirlerine yardım ederdi. Dediklerine göre bizimkiler sabahları oraya vardığında Pye oğlanlan çoktan çalışmaya koyulmuş, gece aynl-dıklannda ise hâlâ işe devam ediyor oluyorlarmış, gelgeldim ihtiyar

Jackson bütün gün bir an olsun durmadan hababam onlara küfür ediyormuş. Bu böyle devam etmiş, ta ki bir gün, günbatımma doğru, Jackson Henry'ye bir konuda bağırana kadar. Henry yaptığı işi bırakmış, bir süre hiç kıpırdamadan durup yere bakmış. Sonra baltasını bırakıp babasına doğru yürümüş. Çocuklann çok iri olduğunu söylemiştim, hatırlıyorsun, değil mi? Eh işte, çocuk Jackson'ı boynundan tuttuğu gibi kaldırmış."

Miss Vernon yaşlı, mafsal romatizmalı elini gırtlağına, çenesinin hemen altına koydu.

"Aynen böyle. Tutmuş kaldırmış. Onu bir ağaca yaslayıp bir — iki dakika öyle tutmuş; Jackson'm bacaklan havada sallanıyor, sesi ci-yaklar gibi çıkıyormuş. Ağabeylerim o olay hakkında, o kadar korkutucu olmasa komik olurdu demişlerdi. Sonra Henry başını çevirip ağabeylerimle birlikte orada öyle duran, babasına yardım etmek için

kılını bile kıpırdatmayan Arthur'a bakmış ve "Çiftlik tamamen senindir, Art," demiş. Sonra da babasını yere bırakıp yürüyerek uzaklaşmış. Eve gidip eşyalarını toplamış ve hemen o gece yola koyulmuş."

Bir kez daha iç geçirip ellerini kucağına bıraktı.

Kutunun içinden tarçınlı bir kurabiye alıp ona uzattım ama başını iki yana salladı, ben de kurabiyeyi kendim yedim. Sessizce çiğnedim kurabiyeyi, rahatsız etmezsem belki devam eder umuduyla. Nitekim sonunda devam etti. Fakat sesi yorgun çıkıyordu, sanki onca anı onu bitap düşürmüş gibi.

"Henry benimki olacaktı," dedi. "Kim kiminkiydi ona nasıl karar vermiştik Nellie'yle bilmiyorum, ama Henry benim olacaktı, onu biliyorum. Fakat herhalde kendi bunu bilmiyordu, çünkü veda etmeye gelmedi. Onun o yolda yürüyüşünü gözümde canlandırdım; ayak izlerinin ondan önce ayrılan Pete'in ayak izlerinin üstüne bire bir oturduğunu hayal ettim. Edward ve Norman'ınkilerle de elbette -dört çift Pye ayak izi, hepsi de güneye doğru gidiyor ve hiçbiri geri gelmiyor- ama ilk aklıma gelen Pete olmuştu tabii. İşte son şansım da kaçıyor, diye düşündüğümü hatırlıyorum."

Bir süre sustu. Sonra yeniden hıhladı ama bu defa küçümsemeden çok buruk bir kabullenme var gibiydi bu seste.

"Böylece çiftlik Arthur'a kaldı," dedi.

Tekrar durup dişlerini gıcırdatmaya başladı. Devam etmeyecek diye endişelenmeye başladım, o yüzden de sonunda ben onu teşvik ettim. "Peki ya Nellie? Arthur onunla evlendi mi?"

"Oraya geliyorum." Bana sert bir bakış attı. "Biraz sabret. Uzun hikâye, yoruyor beni."

Korktuğum da buydu zaten — sonuna varmadan takatsiz kalması. O bahtsız çiftlikte olan her şeyi öğrenmem gerektiğini düşünüyordum. Bir dahaki güne kadar beklemek istemiyordum. Ya gece ölürse veya inme iner de konuşamayacak hale gelirse? Hikâyenin gerisini asla öğrenemezdim o zaman. Nedense böyle bir şey bir felaket gibi görünüyordu gözüme. Tüm geçmişi bilirsem, önceki Pye nesillerinin

başına ne geldiğini tamamen bilirsem zamanda geri gidip hikâyelerini düzeltebilir, böylece de bizimkiyle çarpışmasını engelleyebilirim gibi geliyordu bana adeta.

O yüzden de sabırsızlığıma gem vurmada zorlanıyordum. Onu itekleme, devam etsin diye dürtme konusunda içimden yükselen arzuya engel olmam gerekiyordu. Güya bahçesindeki otları ayıklamakta olduğumu ikimiz de unutmuştuk. Gündüz sıcağı yavaş yavaş dinerken bir kenarda oturuyorduk; o sandalyesinde, ben de onun yanında çimin üstünde.

"Ondan sonra..." Zamanda bir ileri bir geri gidercesine, dişlerini takırdattı. "Ondan sonra Mrs Pye öldü. Evet, ya. Zatürre. Henry gittikten epey kısa süre sonra. Ondan iki ay kadar sonra da Arthur Nellie'ye evlenme teklif etti. Onları mutfak penceresinden seyrettiğimi hatırlıyorum. Dışarıda, ambarın oradalardı. Nellie'nin giysilerinin içinde kıvranıp durmasından onun ne sorduğunu anlamıştım. Arkadan bile ne kadar sevindiğini anlayabiliyordun. İfade gücü yüksek bir arkası vardı o kızın. Teklifi kabul etti tabii. Ama babam hayır dedi. Şahsi olarak Arthur'la hiçbir sorunu olmadığını ama bir gün o çiftlikte birisinin öldürüleceğini ve böyle bir şey vuku bulduğunda herhangi bir kızının orada olmasını istemediğini söyledi. O iş de orada kapandı. Nellie bir yıl sonra seyyar bir vaizle gitti. Onu daha sonra anlatırım sana, apayrı bir hikâye, Nellie ne hak ettiyse onu buldu."

"Jackson'la Arthur yalnız devam ettiler. Kimileri der ki Arthur babasıyla hayatının son üç yılı hiç konuşmamış ama böyle bir şeyden nasıl emin olabilirler bilmiyorum — sofrada ne oluyordu peki? Nereden biliyorlar Arthur'un "Tuzu uzat" ya da "Ekmek bıçağını n'aptın?" demediğini? Neyse, kesin olan bir şey varsa o da ihtiyar Jackson'ın toprağa verildiği gün Arthur'un mutlu bir insan olduğu. Orasını biliyorum, çünkü ben de cenazedeydim. Sırıtmadan du-ramıyordu resmen. Tören boyunca pişmiş kelle gibi sırıttı durdu. Herkes gittikten sonra geri dönüp mezarın üstünde dans etmiş desen gıdım şaşırmam."

"Ertesi gün atma binip uzaklaştı, altı hafta sonra da yanında karısıyla döndü."

Ona tedirgin gözlerle baktım. Ufukta karanlık bulutların toplandığını hissedebiliyordum. Bir önsezi gibiydi bu, farkında olmasam da hikâyenin nasıl bir yola sapacağını baştan beri biliyor-muşum gibi. Sanki bu bilgi çok önceden beri içimdeymiş de o ana dek gömülü kalmış gibi.

Miss Vernon hissettiklerimi biliyormuş ve benimle aynı fikirdey-mişçesine başını salladı. "Bir sonraki Mrs Pye oydu yani," dedi. "Güzel, çıtı pıtı bir kızdı. Kocaman mavi gözleri vardı. Arthur'un annesine epey benziyordu aslına bakarsan."

"O ve Arthur o kocaman gri çiftlik evine yerleştiler. Hepsi onlarındı artık, yeni bir başlangıç denebilir hani. Bir yıl sonra, kadının bebeği oldu. Ertesi yıl bir tane daha. Toplam altı tane doğurdu, üç kız, üç erkek, gayet iyi büyüklükte bir aile. Her şey yolunda gider f diye beklersin, değil mi? Ama bil bakalım ne oldu? Arthur hepsiyle tartışıyordu. İstisnasız her biriyle. Kızlar daha neredeyse ergenlik çağının başında evlendiler, kaçıp kurtulmak için her şeyi yapmaya razıydılar çünkü. Nereye gittiler bilmiyorum ama hiçbiri geri gelmedi. Oğlanlardan ikisi de gitti, amcalarının izinde o yoldan yürüyüp uzaklaştılar..."

Başını iki yana sallayıp, dilini dişine vurarak cık-cıkladı.

"Kim bilir Pye kadınları o yoldan nasıl nefret etmişlerdir. Üzerinde "Tek Yön" tabelası var gibi görünmüştür onlara herhalde. Hani insana çocukken anlattıkları masallar olur ya, oradaki gibi. Hani bütün çocukları yutan bir dağ vardır — hani, fareli masal."

Biliyorum der gibi başımı salladım.

"Ee, adı neydi o masalın? Her şeyin adını unutuyorum. Sinir ediyor beni."

"Fareli Köyün Kavalcısı."

"Hah işte, o. Çocukların hepsini dağ yutuyordu. Mrs Pye 'a da vaziyet öyle görünüyordu herhalde. Daha doğrusu bütün Mrs Pye 'lara.

Çocukların hepsi o yoldan gidip kayboluyorlardı..."

O yolu düşündüm. Beyaz, tozlu, normalde insanın dikkatini çekmeyecek bir yol. Çıkış yolu. Ben de o yoldan gitmek istiyordum ama o zaman bile herhalde bunu Pye oğlanlarının istediği kadar çok istemediğimi biliyordum — ki sanırım en küskün, en kızgın dönemimdi o zamanlar, yani zavallı Miss Vernon benim en kötü yüzümü görmüştü.

"Neyse, geriye bir oğlan kalmıştı hâlâ. O da kimdi, biliyor musun?"

Zihnimde nesilleri gözden geçirdim, daha önce bildiklerimi onun anlattıklanyla birleştirmeye çalıştım ama sonra birden, söz konusu oğlanın ancak biri olabileceğini fark ettim.

"Calvin mi?"

"Doğru. Calvin Pye. Evde kalan oydu. Bana sorarsan gidenlerin hepsinden fazla nefret ediyordu babasından. Üstelik daha da çok korkuyordu. Fakat yine de geride kalan o oldu. İnatçıydı. Onun için zor olmuştur herhalde. Cılız bir çocuktu, yaşı için ufak tefekti. On sekizine falan gelene kadar güçlenip kuvvedenmedi, o yüzden çiftlik işleri ona çok ağır gelmiş olmalı. Düşünsene, bir yandan da Arthur bas bas bağırıyor..."

O hikâyesini anlatırken, her safhasında, artık kimi anlatıyorsa, aklımda onunla ilgili bir resim canlanmıştı. Fakat şimdi Calvin'i bir çocuk olarak gözümde canlandıramadığımı fark ettim. Gözümün önüne onun yerine Laurie geliyordu sürekli. Her gün sabahtan akşama ve sürekli —ama sürekli— babasının tacizi eşliğinde tarlalarda çalışan, cılız, ufak tefek Laurie.

"Hiç karşılık vermedi," diyordu Miss Vernon. Bir an kafam karıştı ama sonra onun Calvin'den bahsettiğini hatırladım. "İyice büyüdüğünde bile. Hiç cesaret edemedi. Fazla korkuyordu. Orada durup onca lafı işitti ve ne hissediyorsa içine attı. İçi baştan aşağı kavrulmuş olmalı."

Demek bir fark vardı sonuçta. Çocukken Laurie de içine attığı onca öfkeden dolayı her an patlayacak gibiydi, fakat o yaşı büyüdü-

günde karşılık vermişti. Hem de ne karşılık vermek.

Miss Vernon kaptırmış gidiyordu. "Sonra da annesi öldü. Dur bakayım... Calvin kaç yaşında olacak o sırada... yirmi bir, yirmi iki. Ayakta öldü, mutfaktaki ocağın başında durmuş sos yaparken. Hiç mesele çıkarmayan biriydi. Bütün yemeği hazırlamıştı, sos hariç her şeyi. Sosun dibi fena tutmuş, erkekler ocağın üstünden almayı akıl etmemişler. Temizlemekte çok zorlandım."

"Hiçbirimiz ondan sonra Calvin'in niçin orada kaldığını anlayamadık. Mutlaka gider diye düşünüyorduk. Çiftliği o kadar da istediğini tahayyül edemiyorduk. Fakat o kaldı. Belki babasının çok geçmeden öleceğini düşünüyordu, ama o konuda yanılmıştı. Arthur sağlıklı bir adamdı, bir on sekiz yıl daha yaşadı. Düşünsene bir. Birbirinden ölesiye nefret ederken on sekiz yıl boyunca her gün beraber yaşayıp beraber çalışmak ne demek. Düşüncesi bile insanın kanını donduruyor."

Başını iki yana sallayıp yeniden cık cık diye dilini sesli sesli dişine vurdu. "Aile," dedi. Sandalyesinde bir o yana bir bu yana kıpırdandı. Tuvaleti gelmemiştir umarım, diye düşünüyordum. Tam da sona yaklaşırken, benim bildiklerimin hikâyeyi devralmasına ramak kalmışken ipin kopmasından korkuyordum. Ama her şey yolundaydı, anlatmaya devam etti.

"Nerede kalmıştım?"

"Arthur'la Calvin başbaşa kalmışlardı."

"Doğru. Doğru. O koca eski evde sadece ikisi kalmış, birbirlerinden nefret etmekle meşguldüler. Sonunda bu konuda ustalaşmışlar- | dır herhalde. Ne de olsa her iş yapa yapa öğrenilir. Sonunda Arthur beyin kanaması geçirdi. Bir şeker pancarı tarlasının öbür tarafından Calvin'e bas bas bağırıyordu ki pat diye düşüp öldü. Öfkeden öldü denebilir. Herkes de rahat etti."

Yine durakladı. "Yani sonunda özgür kaldığında kaç yaşında oluyor Calvin o zaman? Orasını hesapla, ben toplama çıkarmayı hiç beceremem."

"Otuz dokuz ya da kırk."

"Doğrudur, o kadar olmalı. Orta yaşlı bir adamdı artık. Ama ne gam, sonunda özgürdü ve iyi bir çiftliği vardı. Peki sonra ne oldu dersin? Sen söyle."

Yutkundum. Daha önce hissettiğim kaygı şimdi mideme iyice çöreklenmişti. "New Liskeard'a gidip kendine bir eş mi buldu?" dedim. ' Başını salladı. "Doğru. Çözdün işi. Gidişatı kavradın." Bir süre öylece oturup sessizliği dinledik. Ağustosböcekleri ötmeyi bırakmıştı. Yıllarca günün son ağustosböceği notasını duymak için onların tam da ötmeyi bıraktığı anı yakalamaya çalışmış ama bunu hiç başaramamıştım. Şimdi ağaçlık ürpertici bir sessizliğe gömülmüş, gece yaratıklarının vardiyasına başlamasını bekliyormuş gibiydi. "Şimdi bir tane daha kurabiye iyi gider," dedi Miss Vernon. Bir tane uzattım. Ağır ağır, kırıntıları elbisesinin önüne döke döke yemeye başladı. Ağzı hâlâ

dolu bir halde, "O da hoş bir kadındı ama adını unuttum," dedi. "Pye erkekleri kadınlar konusunda her zaman zevkli olmuştur zaten. Neydi adı? Senin hatırlıyor olman lazım." "Alice," dedim.

"Doğru. Alice. Hoş kadındı. Hayat doluydu ilk başta, hepsi öyle olurlar zaten. Kilise toplantıları için kurabiye yapardı, dikiş günlerine katılırdı. Bir süre kilisede org bile çaldı galiba. Tabii ya, çaldı. Fakat Calvin org çalışmak fazla vakit alıyor dedi, o da bırakmak zorunda kaldı. Onun yerine Joyce Tadworth çalmaya başladı, bir notayı diğerinden ayırt edemiyordu hâlbuki. Onu dinlemek tam eziyetti..."

Akortsuz sesleri hatırlarken gözleri ağaçlara, karanlığa daldı. Bir dakika kadar sonra dalgın dalgın, "Alice çok düşük yaptı," dedi. "Zavallıcık her sağlam doğurduğu çocuk başına iki tanesini düşürmüştür herhalde. O yüzden hepi topu üç çocuğu vardı elinde. İsimlerini hiçbir zaman tam öğrenemedim. Onları da sen bilirsin ama. Benim söylememe gerek yok."

Rosie'yi düşündüm. Birilerinin arka kapısına kazara dikilmiş zavallı küçük bir fide gibiydi: Kürdan gibi zayıf, soluk ve çelimsizdi,

ne zaman başını kaldırsa biri eziyordu. Birdenbire sırasının yanında ayakta dururkenki hâli canlandı gözümde. Sıralarımız yan yanaydı, o yüzden benim sıramın da yanında durmuş oluyordu. İkimiz de altı yaşındaydık, Birinci Sınıfta. Miss Carrington ona bir soru sormuş olmalı; soru cevaplarken ayağa kalkmanız gerekiyordu. Ama Rosie cevaplayamamıştı. Ayakta öylece durmuştu, bir dakika kadar sonra bütün vücudunun tir tir titrediğini fark etmiştim. Miss Carrington son derece yumuşak bir sesle, "Eminim bunu biliyorsun Rosie, haydi bir dene," demişti. Derken belli belirsiz bir şınltı gelmişti, ardından da idrar kokusu. Birden yerde, Rosie 'nin ayakkabılarının dibinde bir gölcüğün oluştuğunu görmüştüm. Miss Carrington o olaydan sonra Rosie 'yi hiç soru sormamıştı.

Rosie böyleydi işte. Bir de Marie vardı. Marie 'nin bir duruşu vardı; bir şey taşımadığında bile kollarını kendi etrafına dolar, üşüyor-muş gibi dirseklerini sıkı sıkı sarardı, hem de en sıcak günde bile. Sesi her zaman çok yumuşak ve ürkekti — hatta fazla yumuşak ve ürkekti. Sinirime dokunurdu. Onun Matt'le konuşmalarını dinlediğimi ve sesine sinir olduğumu hatırlıyorum.

Tabii bir de Calvin'in gazabından açık ara aslan payını alan Laurie vardı. Nasıl bir hayat yaşadığını o sırada hiç bilmiyordum. Böyle şeyler benim tahayyülümün tamamen ötesindeydi. Farkında olduğum tek şey insanla neredeyse hiçbir zaman göz göze gelmediği, geldiğindeyse o gözlerde insanı başka tarafa bakmaya zorlayan bir şeyler olduğuydu.

Miss Vernon kıpırdanıp iç geçirdi. "Şimdi sen bana söyle bakalım," dedi. "Akıllıymışsın ya hani. Nasıl olur da Pye erkeklerinin hepsi kendi çocuklarından o kadar nefret eder? Nasıl olur böyle bir şey, hem de üç nesil üst üste? Kanlarında mı var? Yoksa bir tek öyle davranmayı biliyorlar da ondan mı? Çünkü bana hiç doğal görünmüyor. Anlaşılır gibi değil."

"Bilmiyorum," dedim.

"Yok. Ben de bileceğini sanmıyordum zaten. O kadar da akıllı de-

ğilsin. Kimse bilmiyor."

Çıt çıkarmadan oturduk. Ağaçlardan gölgelik yavaş yavaş yayılıyor, sinsice bize yaklaşıyordu. Bir sivrisineğe şaplak attım, kolumun

teni epey soğumuştu.

"Neyse," dedi Miss Vernon. "Sanırım gerisim biliyorsun. Muhtemelen benden iyi biliyorsundur hatta."

Başımı 'evet' anlamında salladım. Gerisini biliyordum.

Yaşlı, eğri büğrü eliyle kucağındaki kırıntıları temizledi.

"Akşam yemeğiniz için biraz sebze toplamamı ister misiniz?"

dedim.

"Fasulye. Ama önce beni tuvalete götürmen gerekiyor. Biraz geç

farkettim."

Böylece Miss Vernon ve ben, Pye'lann tarihini gölün üzerindeki sisle birlikte akşamın serinliğine karışmak üzere arkamızda bırakarak, ağır aksak tuvaletin yolunu tuttuk.

1

On bir

MISS VERNON BANA Pye'lARIN ÖYKÜSÜNÜ ANLATTIĞINDA ON BEŞ yaşımdaydım. Onun anlattıklarının tamamını anlayacak, hayret edecek ve benim neslimde olup bitenlerle ilişkisini görebilecek yetişkinliğe yeni yeni de olsa varmıştım. Bu durumun beni onlara karşı daha anlayışlı kıldığını söyleyecek kadar ileri gidecek değilim ama en azından kafamda her şeyi bir çerçeveye oturtmama yardımı oldu. Aynı hikâyeyi yedi yaşımdayken dinlemiş olsam eminim bana hiçbir şey ifade etmezdi. En başta, o kadar küçük yaştaki çocuklar ister istemez benmerkezci olurlar. Komşularının trajik ya da karmaşa içindeki hayatlarından onlara nedir ki? Öncelikli iş hayatta kalmaktır ve çocukların zihni onların hayatta kalmalarına yardım eden kişilerle meşguldür. Tabii ki ayrıca etraflarındaki dünyayı öğrenmek de önemli bir iştir —genç hayvanların o sınır tanımayan merakı da bundandır zaten— fakat önce hayatta kalmak gelir. O yıl benim elimden gelen de, hayatta kalmaktan ibaretti zaten — en azından duygusal açıdan.

Her yıl olduğu gibi o berbat yıl da her gün okula tren rayları

boyunca yürüyerek gidiyordum. En kestirme yol buydu; araba yolu dönüp dolaşırken tren rayları dümdüz gidiyordu. Şimdi düşününce o kadar düz olmalarına hayret ediyorum ama çocukken bu

konuya bir an bile kafa yormamıştım. Demiryolunu yapan ekip, yoluna bir engel çıktığında onu ya yerle bir etmiş, ya kesip devirmiş, ya doldurmuş ya da üzerine bir köprü inşa etmişti, yani ne gerekiyorsa

onu yapmıştı.

O ekipteki adamların olduğu eski fotoğrafları gördüm de, pek kahramana benzemiyorlar. Kazmalarına yaslanmışlar, başlarındaki şapkaları hafif geri itmişler, çürük dişlerle fotoğraf makinesine sırıtıyorlar. Çoğu ufak tefek görünüyor, cılızlık derecesinde de zayıflar. Kasları da gömleklerinin altından kendini gösteren şişkin kaslar değil, tel gibi, lif lif kaslar. Epey bir kısmı büyüme çağında doğru dürüst beslenememiş görünüyor. Fakat hiç şüphe yok muazzam bir

dayanıklılığa sahiptiler.

Açtıkları yol rayların kendilerinden üç-dört kat daha genişti ve yıllar içinde yabani çiçekler ve otlarla dolmuştu — yakıotu ve ipe-kotu, altın başak ve yabani havuç, tekesakalı ve yabansümbülü... O yüzden her sabah demiryolu boyunca yürürken bir çayırın içinden geçiyormuş gibi hissederdim kendimi. Eylül'e her şey tohum vermiş olurdu. Tohum başları yanlarından geçerken içeriklerini insanın üzerine saçar ve pıtraklar giysilerinize takılırdı. Bazı günler güneşin ısısından dolayı binlerce ipekotu kapsülü birlikte açılır, millerce uzunluktaki demiryolu boyunca ardı ardına salvolar halinde binlerce küçük sessiz patlama olurdu. İşte öyle günlerde sabah esintisiyle salman duman gibi havada süzülen ipeksi tüy bulutları

kaplardı etrafımı.

Tüm bunların arasından uykuda yürüyormuş gibi geçerdim. Hepsinin farkında olurdum olmasına da, tam anlamıyla görmezdim. Okulda da aynıydı; Miss Carrington bize aritmetik, gramer, tarih ya da coğrafya anlatır, ben de orada oturmuş kibar bir edayla dinliyormuş gibi yapar ama tek kelimesini bile idrak etmezdim. Bel-

ki de sınıfın pencerelerinden giren o geniş jşık huzmelerinde uçuşan toz zerrelerini izliyor olurdum. Ya da güneye doğru yola çıkmak üzere cevher vagonlarına yüklenen şeker pancarlarının gümbürtüsünü dinlerdim. Tren rayları okul bahçesinin az ötesinden geçerdi, cevher vagonlarının yüklerini almak üzere beklediği barınma hattı da okulun tam karşısındaydı. Basküller oradaydı, başaşağı çevrilmiş bir piramide benzer döküntü ahşap bir yapı olan silonun kendisi de öyle. Taşıma bandının yerden açılı bir şekilde yükselen ve cevher vagonlarının üzerine uzatılabilen, metal ve lastikten yapılma uzun kolu da. Eylül ayı boyunca çiftliklerden gelen kamyonlar, rayların yanındaki teker izleriyle kaplı yol boyunca sarsıla sarsıla ilerler ve taşıdıkları şeker pancarı yükünü kükreyerek boşaltırlardı — ki bu Miss Carrington'ın kalakalmasına sebep olurdu. Sonra taşıma bandı çalıştırılır ve pancarlar bir cevher vagonunun kocaman boş gövdesinin içine düşmeye başlardı; önce birer birer, sonra da aralıksız bir gümbürtüyle. Diğer yıllar okulun açıldığı ilk bir-iki hafta hariç gürültünün pek farkına varmamışımdır. Ne de olsa hepimiz o gümbürtüyle büyümüştük ve tıpkı dalga sesi gibi o ses de hayatımızın fonundaki yerini almıştı. Ancak o Eylül bu sesin hipnotize edici bir yanı vardı. Büyülenmiş gibi dinliyordum ve o tok, derin gümbürtü sanki ruhuma işliyordu.

Miss Carrington benimle eve geldi. "Seninle yürüyebilir miyim, Kate?" dedi. "O iki yakışıklı ağabeyini görmeyeli epey oldu. Bir uğrasam onlar için bir sakıncası olur mu dersin?"

O sıralar Ekim'in başı olmalı. Gündüzleri hâlâ sıcaktı ama akşamları serin oluyor ve hava çabuk kararıyordu.

Miss Carrington'ı tren raylarından götürmedim, çünkü üstünde uzun bir etek vardı, üzerinden pıtraklar ömür boyu çıkmaz diye düşündüm. Daha uzun ve çok tozlu olmasına rağmen eve normal yoldan yürüdük, araba yolundan. Yolda kendi büyüdüğü evden söz etti. O ev de çiftliklerle dolu bir bölgedeymiş ama bizimkinden daha

büyük ve şehre daha yakın bir yermiş orası. Bir atı da olan kocaman bir çiftlik evinde büyümüş.

"Benim de ağabeylerim var," dedi, "hatta üç tane. Ama hiç kız kardeşim yok. O konuda benden öndesin."

Bana bakıp gülümsedi. Saçını düz mavi bir kurdeleyle, gevşek bir şekilde arkasında toplamıştı. Uzun boylu ve inceydi, yüzü güzel denemeyecek kadar uzundu ama güzel gözleri vardı. Kocaman ve çok koyu kahverengiydi gözleri. Saçı da kahverengiydi ve güneşli günlerde kızıl ve altın rengi ışıltılar saçardı.

Biz eve giden çakıl yoldan gelirken Luke ile Bo dışarıda, evin yan tarafında durmuş, vaktin geç, güneşin de ısısını yitirmeye başlamış olmasına rağmen çamaşır asıyorlardı. Henüz Matt gelmemişti, otobüs onu saat dört civarında yolun sonunda bırakırdı hep. Luke Miss Carrington'ı görünce durdu. Astığı çocuk bezini tek mandalın ucundan sallanır halde bıraktı, Bo'yu kucağına alıp bizi karşılamaya geldi. Çocuk bezi pek temiz görünmüyordu. Üzerinde lekeler vardı ve rengi beyazdan epey uzaktı.

Miss Carrington, "Merhaba, Luke," dedi. "Umarım mahzuru yoktur. İşler nasıl diye bir bakmaya geldim."

Luke'un utanmış gibi bir hali vardı. Miss Carrington'ın kendisini çocuk bezi asarken görmesi hiç hoşuna gitmemişti. "Şey, iyiyiz, teşekkürler," dedi. "Biraz geri kaldım işlerden..." Çamaşırları işaret etti. "Bu sabah asacaktım ama Bo her şeye bulaştı."

Çocuk bezlerini asmakta her zaman geç kalırdı. En sevmediği işti bu, o yüzden bütün gün ertelerdi.

Bo'yu yere bıraktı ama Bo sızlanıp pantolon paçasına tırmanmaya çalışınca tekrar kucağına aldı. Boş elini saçına götürdü ve "Neyse, içecek bir şey falan ister misiniz?" dedi. Evin doğrultusuna

dalgın dalgın baktı.

"Hayır, hayır," dedi Miss Carrington. "Kalmayacağım... Nasıl

gidiyor diye merak ettim sadece."

Luke başını salladı. "İyi, teşekkürler. İdare ediyoruz." Tereddüt

etti. "Ama içeri gelin de oturun biraz. Dışarısı sıcak. Bir içecek falan iyi gelir herhalde. Şey var mesela... çay..."

"Bir bardak su alayım," dedi Miss Carrington. "Bir bardak su harika olur. Ama içeri gelmeyeyim. Nasıl gidiyor diye bir bakmak ve kısacık bir şey konuşmak istedim... "

"Ah," dedi Luke, ona bakarak. "Tamam. Şey, Kate, Miss Car-ringtон'a bir bardak su getirir misin? Yalnız... bardak yıkaman gerekebilir."

Eve girdim. İçerisi berbat durumdaydı. En fenası da mutfaktı; tezgâhın üstü kirli tabaklar ve fincanlarla doluydu, her yanda da yiyecek kırıntıları vardı. Bo en alt dolaptan tencerelerle kapları çekip çıkarmıştı besbelli, herhangi bir şeye ulaşabilmek için onların arasından dikkatle geçmeniz gerekiyordu. Bir bardak buldum, muslukta yıkayıp soğuk suyla doldurdum ve dışarı götürdüm. Bardağın altında daha önce içilmiş sütten kalan çember şeklinde beyaz bir iz vardı ama Miss Carrington'ın bunu fark etmeyeceğini umdum.

Luke'la ikisi konuşuyorlardı. Bo hâlâ Luke'un kucağındaydı; bir yandan başparmağını emerken bir yandan da aynı elinde bir mandal tutuyordu. Mandal yanağına batıyordu ama farkında değilmiş gibiydi. Miss Carrington'a o kısık gözlü bakışlarını fırlatmakla meşguldü ama Miss Carrington tüm dikkatini Luke 'un söylediklerine vermiş durumdaydı. Luke ona bir soru soruyordu. Dr Chris-topherson'la ilgili bir şey.

"Sanmıyorum," dedi Miss Carrington. "Doğrusunu istersen bu konuda bir şey yapabileceğinden kuşkuluyum. Artık zaman meselesi bence. İrtibatı kesmeyelim. Yani, gidişatı izlemek için..."

Elimde bardakla geldiğimi gördü ve bana bakıp gülümsedi. "Teşekkür ederim, Kate. Tam da buna ihtiyacım vardı." "Mevasu," dedi Bo, bardağa uzanarak.

"Onu biraz sen alır mısın, Kate?" dedi Luke. "İçecek bir şeyle bir parça ekmek falan verebilir misin ona? Öğlen pek bir şey yemedi."

Bo'yu bana uzattı. Ağırlığı altında bir an sendeledim. Bo parmağını ağzından çıkarıp bana sırıttı. "KatieKatieKatie" dedi ve bana mandalını gösterdi.

Kucağımda Bo'yla eve gittim ve ona meyve suyu verdim. Sonra ekmeklikten ekmek çıkarıp bir dilim kestim.

"Al bakalım, Bo, ekmek."

Ekmeği alıp kuşkuyla teftiş etti. Ben ise pencere kenarına gittim. Luke ile Miss Carrington hâlâ konuşuyorlardı. Saat dördü geçmiş ama Matt hâlâ gelmemişti. Okul otobüsü ne zaman gecikse kafamda kazalar canlanmaya başlıyordu — yine bir kereste kamyonu, otobüs yan devrilmiş, Matt ölü

yatıyor. Derken birden yolda Matt göründü; kolunun altında kitapları, geliyordu işte. Luke ile Miss Carrington'ı görmüştü, onlara katılmak için yanlarına gidiyordu. Miss Carrington'ın da dönüp Matt'e gülümsediğini ve devam etmek için onun gelmesini beklediğini gördüm. İkisinin yanında Miss Carrington tuhaf görünüyordu. Eskiden onların öğretmeni olduğuna inanmak zordu. İkisi de ondan çok daha uzun boyluydular, özellikle de Luke. Üstelik Miss Carrington onlardan o kadar da büyük durmuyordu.

Matt'e bir şey söyledi, Matt de 'evet' der gibi başını salladı. Miss Carrington konuşurken onun yüzünü izledi, sonra da gözlerini yere çevirdi. Kitapları öbür kolunun altına aldı ve hâlâ önüne eğik duran başını 'evet' anlamında yavaşça salladı. Miss Carrington eliyle küçük bir hareket yaptı, Matt de ona bakıp hafifçe gülümsedi. Matt'in yüzü benim evrenimdeki en tanıdık şeydi; gülümsemesindeki ufacık kaygı belirtisi, içimde benim hakkımda konuştukları şeklinde bir kuşku doğmasına sebep oldu. Ne diyorlardı acaba? Sınıfta yanlış bir şey mi yapmıştım? Midem korkuyla kasıldı. Miss Carrington dikkatimi vermediğim için bana birkaç kez sitem etmişti. Bu muydu mesele? Luke'un pek umurunda olmazdı, kendi de pek öyle dikkatini veren biri olmamıştır hiçbir zaman. Oysa Matt... bana darılır diye korkmuyordum ama onu hayal kırıklığına uğratmaktan ya da istediği kadar akıllı olmamaktan çok korkuyordum.

Miss Carrington başka bir şey söyleyince ikisi önce ona baktılar, sonra cevaben bir şeyler söylediler. Bunun üzerine Miss Carrington gülümsedi ve dönüp yürüyerek uzaklaştı. Matt ile Luke, başları önlerinde konuşarak eve doğru yürümeye başladılar.

"Neyse, hemen dükkâna gitsem iyi olacak, geç kaldım zaten," dedi Luke içeri girerken. "Geri kalan bezleri sen asar mısın? Ben tam işin ortasındayken geldi de."

"Olur, tamam." Matt kitaplarını masaya bıraktıktan sonra bana ve Bo'ya gülümsedi. "Merhaba hanımlar," dedi. "Gününüz nasıl geçti?"

Bo ekmeğinden iri iri parçalar koparıp ağzına tıkıyordu. Çenesi bir yukarı bir aşağı durmaksızın işliyor, ağzındakileri çiğniyordu ama yine Matt'e gülücükler saçıp elindeki ekmek parçasını sallamayı ihmal etmedi. Önünden yere ekmek kırıntıları yuvarlandı.

"Ben gidiyorum," dedi Luke. Pencere pervazından arabanın anahtarını alıp çıktı, arkasından kapı güm diye kapandı.

Matt kapı çerçevesine yaslanıp ortalığın dağınık haline göz gezdirdi. Bir dakika kadar sonra da, "Sorun nedir, size söyleyeyim, hanımlar," dedi. "Bizim bu Bo var ya, evi Luke'un topladığından çok daha iyi dağıtıyor. Sorun kısaca budur."

Bunu espri yapar gibi söylemişti ama aslında karışıklık onu rahatsız ediyordu. Bu durumu bir şeylerin temsili olarak görüyordu sanıyorum; evin altüst hâli, hayatımızın altüst olmuş hâlini yansıtıyordu. Luke 'un büyük planının işlemeyeceği konusundaki korkusunu pekiştiriyordu bu. Luke ise durumu böyle görmüyordu. Ona göre ortalık dağınıksa dağınıktı, ne olmuştu yani? Fakat o anda tüm bunlar

hiç umurumda değildi. "Miss Carrington ne istiyormuş?" dedim. "Haa, burada işler nasıl gidiyor, onu merak etmiş. Yani herkes gibi. Buraya kadar gelmesi büyük incelik, değil mi?"

Tencereleri birer birer alıp altlarını ovarak iç içe koymaya başladı. "Benden mi bahsetti?"

"Tabii. Hepimizden bahsetti."

"Tamam da özel olarak benden mi bahsetti? Benim hakkımda ne dedi?"

Ağzım titriyordu. Ne kadar dudaklarımı kenetlemeye çalışsam da titriyordu. Matt dikkatle bana baktı, elindeki tencereleri tezgâhın üstüne bıraktı ve ayak parmağıyla yerdeki kırıntıları ezmekle meşgul olan Bo'nun etrafından dolaşarak yanıma gelip saç örgülerimden birini tuttu, azarlarcasına çekti.

"Hey. Niye sıkıntı bastı bakayım seni öyle? Senle ilgili kötü hiçbir şey söylemedi ki."

"İyi de ne dedi?"

İç geçirmemek için kendini zor tuttu. Her şey yetmezmiş gibi bir de onu daha da yoruyor ve mutsuz ediyorum diye korkuyordum.

"Zaman zaman sessizleştiğini söyledi, Katie. O kadar. Tamam mı? Kötü bir şey değil. Sessizliğin kötü bir tarafı yok. Hatta iyi bile. Ben sessiz kadınları severim." Bo'ya bakıp kaşlarını çattı. "Duyuyor musun, Bo? Sessiz kadınları severim diyorum. İnsanı çıldırtanlar çok ses yapanlarıdır."

Geceleyİn yatağımda yatıp tepemizden geçen kar kazlarının bağırışlarını dinledim. Gece gündüz uçuyorlardı, on binlercesi. Gökyüzüne o uzun tırtıklı V'lerini çizerek ilerliyor, cırtlak, hüzünlü bağırışlarıyla birbirlerini devam etmeye teşvik ediyorlardı. O kışlığına bizi terk ediyorlardı.

*

Sanirim tam o günlerde okul bahçesinde bir kavga oldu. Okul bahçesinde sık sık kavga olurdu zaten, oğlan çocukları işte, ne olacak. Fakat bu seferki her zamankilerden daha vahşiceydi.

Okul arazisinin sınırlarını oluşturan ağaçlığın orada, oğlanların beyzbol sahası olarak kullandığı öbek öbek ot bürümüş tozlu

alanın öte yanında oldu kavga. Açıklık bir yerde olsa Miss Car-rington daha erken fark edip durdurabilirdi. Fakat ağaçların orada olunca, ancak yavaş yavaş farkına varıldı. O sırada çocuklar beyzbol oynuyorlardı; birkaç tanesi bir şeyler olduğunu fark etti ve oyunu bırakıp seyretmeye gittiler. Sonra, onların hareketlendiğini büyük kızlar fark etti: Okulun bir köşesinde kümelenmiş oğlanları seyrederken, konuşmayı bırakıp ağaçlara doğru bakmaya başladılar. Büyük kızları okul merdiveninin dibindeki ufak asfalt alanda ip atlayan birkaç küçük kız fark etti. Sonunda da basamaklarda oturmuş imla sınavı kâğıtlarına bakmakta olan Miss Carrin-gton ortalığa çöken sessizliğin farkına vardı.

Ayağa kalktı, bir an ağaçların bulunduğu yöne baktı ve hızla oraya doğru yürümeye başladı. İleride ona doğru koşan bir oğlan belirdi. Oğlanın birtakım el kol hareketleri yaptığını gördük, ardından Miss Carrington, uzun etekleri uçuşa uçuşa koşmaya başladı. Sonra ağaçların arasında gözden kayboldu ve hepimiz neler olduğundan bihaber, orada öylece durup bekledik.

Derken Miss Carrington ileride yeniden belirip okula doğru hızla yürümeye başladı. Beraberinde bir taraftan ağlayan, bir taraftan da üçüncü bir çocuğu yarı sürükleyerek taşıyan iki oğlan vardı. Üçüncü çocuk kanlar içindeydi. Burnundan, ağzından, kulağından kan geliyor, boynundan aşağı akıp gömleğine yayılıyordu. Miss Carrington beti benzi atmış halde hızla yanımızdan geçti gitti. Yaralanan çocuk Alex'ti, çiftçi bir ailenin oğlu ve anlı şanlı bir küçük kabadayı.

Diğer oğlanlar da kızlarla birlikte basamakların oraya toplandılar. Laurie biraz uzakta duruyordu. Onu izledim. Duvarın kenarında duruyordum, bütün bunlar olmadan önce de orada durmuş ip atlayan kızları seyrediyordum zaten. (O yıl tek yaptığım seyretmekti. Rosie Pye da duvarın kenarında duruyordu - seyretmek onun da yaptığı tek şeydi ama yalnızlığımız aramızda bir bağ oluşturmamıştı.)

Laurie'nin burnu kanıyordu ve sağ elinin eklemleri yarılmıştı. Bir-iki dakika orada durup ifadesiz bir yüzle basamaklardaki kalabalığa baktı. Rosie de aynı derecede ifadesiz bir yüzle ona bakıyordu ama Laurie onu fark etmedi.

Sonra birden elinin farkına varmış olacak ki çevirip eline baktı. Bunu yaparken de üstünden paçavra gibi sarkmakta olan gömleği gözüne çarptı. Gömlek yan dikişlerinden boylu boyunca sökülmüştü, ayrıca arkası da yarıya kadar yırtıktı. Gömleğini tutup kaldırdı, hafifçe çevirip hasarı inceledi. O sırada çamaşır tahtası gibi kaburgaların dikkati çektiği sırtını ve yan tarafını gördüm. Sırtında izler vardı. Minik at nalları gibi küçük kavisli izler. Bazıları mavimsi kırmızı renkte ve kabarıktı, bazılarıysa beyaz, solgun ve kabartısız. Bütün sırtı bu izlerle kaplıydı; hep aynı şekil, yana yatık bir U. Sonra Laurie sağ elini hiç kullanmadan, zorlukla sökük yerlerini bitiştirip gömleğin eteğini kotunun içine soktu ve böylece izler de gözden kayboldu.

Tam bu işi bitirmişti ki Miss Carrington yeniden ortaya çıktı. Kapının ağzında durmuş ona bakıyordu, sonra sanki birden bizim de orada olduğumuzu fark etti. "Okul paydos," dedi bize. "Evinize gidebilirsiniz. Alex iyi, doktor yolda. Hepiniz evinize gidebilirsiniz."

Sonra gözlerini bizden tekrar Alex'e çevirdi. Kaygılı görünüyordu. Laurie 'nin daha önce bir kavgaya karıştığını hiç sanmıyorum. Diğer oğlanlar arasında pek de popüler olduğu söylenemezdi ama sataşmak yerine onu rahat bırakmışlardı hep. Demiştim ya, bakışlarında tuhaf bir şey vardı.

Miss Carrington, "İçeri gel, Laurie," dedi. "Seninle konuşmak istiyorum."

Laurie arkasına dönüp uzaklaştı.

Kavganin sebebi neydi bilmiyorum ama başlatanın Alex Kirby olduğu konusunda en ufak şüphem yok. Alex'in burnu kırılmış ve

sol kulağının bir parçası yırtılmıştı. Ertesi gün okula geldi — kulağını yerinde tutan feci siyah dikişlerle.

Laurie ise bir daha hiç gelmedi.

Benim gördüklerime gelince... O küçük at nallarının ne olduğunu bilmiyordum. Bana özel bir anlam ifade etmemişlerdi. Pye'ların çiftliğinde o sonbaharda ne olduğunu bilseydim bile olaylar arasında bağlantı kurabilir miydim bilemiyorum. O sene pek bir şey algılamıyordum zaten.

O yüzden de o izlerden kimseye bahsetmedim. Ayrıca tabii ki bahsetsem de bir şey fark eder miydi bilmenin imkânı yok.

On iki

11 EKİMPaıar

Sevgili Annie Hala,

Nasılsın? Umarım iy isindir. Bi\ hepum\ iyiyi{. Bo iyi. Miss Carrin-gton geldi. Mrs Mitchell geldi güveç getirti. Mrs Stanovich geldi börek getirti.

Sevgiler, Kate

18 Ekim Paçar Sevgili Annie Hala,

Nasılsın? Umarım iy isindir. Bi^ hepimi^ iyiyi{. Mrs Stanovich geldi bı tavuk getirti. Mrs Tadworth geldi domu^ budu getirti. Sevgiler, Kate

O mektuplar şimdi bende. Annie Hala uzun süre önce kanserden öldü, ölümünden sonra da William Enişte mektupları bana yolladı. Hepsinin hâlâ onda olması beni çok duygulandırdı, özellikle de hepsinde kendini gösteren üslup ve içerik yokluğunu göz

önünde bulundurunca. Bir kutu dolusu vardı o mektuplardan, birkaç yıllık bir dönemi kapsıyorlardı. İlk baştakileri okuduğumda, Aman Tanrım, hiçbir şey demiyor bu mektuplar, diye düşündüm. Ancak şimdi o ilk mektuplara yeniden göz gezdirip de Annie Ha-la'yı onları okurken hayal etmeye, onun o küçük, yıpranmış kâğıt parçalarını açışını, gözlüğünü düzeltisini ve benim kargacık burgacık yazıma bakışını gözümde canlandırdığımda fark ediyorum ki, dikkatli okuduysa —ki mutlaka dikkatli okumuştur— o satırlarda belli bir teselli bulmuş olmalı.

Her şeyden önce aç kalmadığımızı ve komşularımız tarafından unutulmadığımızı biliyordu o zaman. Benim en azından oturup mektup yazacak kadar iyi durumda, Luke ile Matt'in de bana o mektupları yazdıracak kadar organize olduğunu biliyordu. Hep Pazar günleri yazıyor olmam bir rutinimiz olduğunu gösteriyordu ve Annie Hala rutinlere gönülden bağlı bir ekoldendi. Ayrıca arada bir gerçek haberler de oluyordu mektuplarda:

15 Kasım Paçar

Sevgili Annie Hala,

Nasılsın? Umarım iyisindir. Bi^ hepimi^ iyiyi{. Bo iyi. Mr Tünle okulun damından düştü bacaanı kırdı damda ölü karga vardı alıyım diye tırmandı. Mrs Stanovich geldi sütlaç getirti dedi ki Miss Carrington Lau-rıe'nin okula dönmesigerekiyo demiş ama Mr Pye ona terbiyesizlik etmiş. Mrs Lucas geldi turşu fasulya getirti. Dün gece kar yadı.

Sevgiler, Kate

Bütün o yiyeceklere gelince: Kilisedeki kadınlar bir nöbet listesi mi yapmışlardı yoksa herkesin kendi vicdanına mı kalmıştı bilmiyorum ama her birkaç günde bir bizim eve büyük bir öğün gelirdi. Ya sabahleyin kapının önünde bulurduk ya da bir çiftlik kamyonu yoldan sarsıla sarsıla gelir, sonra o bir düzine çiftçi karısından biri kolunun altında bir güveç kabıyla kamyondan inerdi. "Al baka-

hm, hayatım, geçiyordum uğradım. Yirmi dakika ocakta tutun, iki öğün gider. Nasıl herkes, iyi mi? Aman Tanrım, Bo'ya bak! Ne kadar büyümüş!"

Uzun kalmazlardı. Luke'a nasıl davranacaklarını bilemiyorlardı. Luke kız olsaydı ya da daha genç olsaydı ya da her şeyi kendi başına idare etme konusunda o kadar bariz şekilde kararlı olmasaydı, oturup bir sohbet eder ve o sohbet sırasında faydalı tavsiyelerde bulunabilirlerdi. Fakat Luke Luke'tu işte, o yüzden kadınlar da nazikçe etraflarındaki karışıklığa bakmadan bağışlarını verir ve giderlerdi.

Bu nezaketin tek istisnası vardı. Mrs Stanovich haftada en az iki kez uğrar, kocasının hurda kamyonunun sürücü koltuğundan o koca gövdesini zorlukla indirir ve bir sepet mısırın üstünde dengelediği iki somun ekmek ya da bir kolunun altında domuz budu, öbürünün altında bir çuval patatesle nefes nefese basamakları çıkıp ön kapıya gelirdi. İsa'nın onun görünüşüyle hiç ilgilenmediğini bilircesine saçını topuz yapmış, bacakları ayrık, göğüsleri o büyük yün ceketinin altında kocaman bir telaş haznesi gibi bir inip bir kalkarak, darmadağın mutfağın ortasında durur, etrafa göz gezdirir, bu sırada çeneleri üzüntüyle bıngıldardı.

Ağzını açıp Luke'a bir şey söylemeye içi elvermezdi, öyle bir şey yapmayacak kadar duyarlıydı ama söylemek istedikleri yüzünden okunurdu. Ve Bo'yu ya da beni görürse üzüntüsü içinden taşar, gözlerinden damla damla boşalırdı.

"Hayatım, tatlım." (Beni çekip göğüslerine bastırıyordu. Sadece bana yapıyordu bunu, ilk denemesinden sonra Bo'ya bir daha böyle bir şey yapmaya kalkmaması gerektiğini anlamıştı). "Yüce Tanrımızın arzusuna rıza göstermeye çalışmalıyız ama bazen hakikaten zor oluyor. Mantığını anlamak, sebebini anlamak zor oluyor."

Bazen sesinde benimle değil de gözden uzak ama işitme mesafesinde biriyle konuşuyormuş gibi bir şeyler sezerdim. Sözcük-

leri bana ama mesajı Tann'ya yönelikti. O'na kızgındı. Ailemizi, özellikle de kendisinin çok sevdiği annemizi bizden almakla O'nun çok utanç verici bir hüküm hatası işlediğini düşünüyordu.

"Daha ne kadar sürecek bu?" diye sordu Matt. "Sonsuza dek mi? Her hafta her hafta, önümüzdeki otuz yıl boyunca mı?"

Luke tezgâhın üstünde duran yansı yenmiş jambona baktı. Ta-dworth'lerin domuzlarından çıkmıştı bu jambon. "Çok güzel jambon ama," dedi düşünceli düşünceli, "kabul et."

Akşam yemeğini bitirmiştik ve Luke Bo'yu yatırmıştı. Mutfak masasına oturmuş, güya imla çalışıyordum.

"Ama mesele o değil, değil mi?" dedi Matt. "Mesele şu ki insanlardan bütün bunları almaya devam edemeyiz." "Neden edemeyelim?"

"Yapma ama Luke! Hayatımız boyunca sadakayla yaşayamayız. Diğer insanların bize bakmasını bekleyemezsin. Herkesin kendi ailesi var. Hani zengin de sayılmaz buralardaki insanlar." "Ama fakir de sayılmazlar," dedi Luke.

"Geçen haftaki o turna balığı nereden geldi? Yani sen şimdi Su-mack'lerin fakir olmadığını mı söylüyorsun?"

"Sonuçta insanın yiyebileceği balığın da bir sının var," dedi Luke. "Özellikle de turna balığının."

"Gerisini satıyorlar ama, Luke. Gerisini satıyorlar çünkü paraya ihtiyaçları var!"

"İyi de ben ne yapayım? Çok sağol dostum ama kabul edemem çünkü fakirsiniz mi diyeyim? Adam sohbete geldi yahu, balık tut- / muştu, o yüzden de bana balıklardan birini verdi! Sanki sonsuza dek bu iş böyle gidecekmiş gibi konuşuyorsun! İşleri yoluna koyana kadar sadece. Düzgün bir iş bulana kadar. Ondan sonra getirmeyi bırakırlar zaten, artık ihtiyacımız olmadığını anlarlar."

"Peki ne zaman olacak bu? Nereden çıkacak bu düzgün iş?"

"Bir şey çıkar," dedi Luke sakin bir sesle.

"Eh, senin böyle emin olmana sevindim, Luke. Herhalde çok güzel bir şeydir insanın böyle tüyolannın olması."

Luke, "Ne de seviyorsun endişelenmeyi," dedi. "Her zaman ba-yılmışsındır endişelenmeye."

Matt içini çekti ve okul çantasının içindekileri masaya boşaltmaya başladı.

"Bize bir şeyler getirmek hoşlanna gidiyor," diye devam etti Luke. "Böylece kendilerini hayırlı bir şey yapmış gibi hissediyorlar. Neyse zaten, onlara teşekkür etmesi gereken sen değilsin ki. Sen okulda

oluyorsun. Hanımlar birer birer gelip kapımızda dikilirken milyonuncu kez ne demesi gerektiğine kafa patlatan benim. Bazen gün boyu arka arkaya geliyorlar."

Matt ona baktı. Zihninde bir şeyi evirip çevirdiğini görebiliyordunuz. Masaya, benim yanıma oturdu ve eve getirdiği kitaplardan birini aldı. Yaptığımız düzenleme gereği ben onun karşısında oturup imla çalışabilirdim, o da kendi ödevini yaparken aralarda beni imtihan ederdi. Onu memnun edecek derecede öğrendiğimde (ya da daha büyük ihtimalle o artık umudu kestiğinde), yanına oturabilir, o çalışırken ben resim yapabilirdim.

Ama şimdi doğrudan ödeve başlamadı. Kalem çantasının fermuarını açıp içindekileri masaya saçtı, sonra da gözünün ucuyla bana bakıp epey duyulabilir bir fısıltıyla "Sence Luke yakışıklı mı, Kate?" dedi. "Samimi fikrini söyle. Bir kadının bakış açısına ihtiyacım var."

Dalga geçiyordu. Memnun olmuştum çünkü tartışmayı devam ettirmeyeceği anlamına geliyordu bu. İkisinin tartışmasından nefret ediyordum.

Luke burnundan hıh diye bir ses çıkardı. Tabaklann üstündeki kırıntıları sıyırıp çöp kovasına döküyordu. Çöpü yeterince sık dökmediğinden, kova kokuyordu. Onun ev idaresi en basitindendi. Fazla bulaşık çıkmasın diye bütün sebzeler tek bir tencerede pişiyor, sonra da öbekler halinde tabaklara yığılıyordu. Giysiler sadece Luke'un kirlilik tanımına ulaştıklannda yıkanırlardı. Okula götürdüğüm öğle

yemeklerim bir elma ve arasına iri bir peynir parçası konmuş iki dili-ekmekten oluşurdu. Fakat onun bana öğle yemeği yapmayı atladığıı hiç hatırlamıyorum, ayrıca yeterince ararsanız her zaman giyecek bijjf şey bulurdunuz. Önemli hiçbir şeyimiz eksik değildi.

"Yani, haklı aslında," diyordu Matt, hâlâ fısıldayarak. "Bütün ö!; kadınları kapımıza getiren bir şey olmalı. Sence Luke mudur o şey, ne< dersin? Onun o güzel vücudu mudur?"

Luke ona bir tane indirdi. Eski günlerde, her şey normalken,' Matt'e arada bir indirirdi böyle — ne zaman onun zekice laflarına j verecek bir cevap bulamasa yapardı bunu. Bu yüzden herhangi bir,' gerilim olmazdı, onların nadir gerçekleşen ama dehşet verici kavgaları gibi değildi yani. Dikkat et, kardeşim, yoksa hesabını görürüm, i,; demeye getiriyordu daha çok. Matt hiçbir zaman karşılık vermezdi, o da böylece senin seviyene inmek bana yakışmaz, demeye getiriyordu, j< Sadece Luke 'un indirdiği yeri şöyle bir sıvazlayıp devam ederdi.

"Baksana, bütün gün o muhteşem, seksi kadınlar sırada duruyor: Mrs Lucas, Mrs Tadworth, Mrs Stanovich. Hepsi nefes nefese, dilleri dışarıda, kuyruklarını sallayarak kapımızda bekliyor."

"Yürü git be," dedi Luke. Bulaşıkları baştan savma bir şekilde j yıkamaya başlamıştı. Matt'in iskemlesi hemen arkasındaydı, yani birbirlerine sırtlan dönüktü.

"Onun gibi konuşma, tamam mı?" dedi Matt, hâlâ fısıldayarak. "Sadece kendini iyi ifade edemeyen kişiler öyle bir lisan kullanır. Tıpkı bir tartışmayı kaybetmekte olduklarını fark ettiklerinde şiddete ' başvurdukları gibi."

"E birazdan tekrar başvuracaklar da zaten," dedi Luke. "Her an olabilir hatta."

Kıkır kıkır gülüyordum. Uzun süredir kıkırdamamıştım böyle. Matt son derece ciddi görünüyordu.

"Mesele şu ki," dedi, bana büyük bir ciddiyetle kaşlarını çatarak, "söylentiye göre birçok kadın, özellikle de içlerinden bir tanesi —ki isim verebilirim ama vermeyeceğim, sadece kızıl saçlı olduğunu söy-

lemekle yetineceğim— Luke 'u karşı konulmaz şekilde çekici buluyor. Hatta öyle çekici buluyorlar ki onu yalnız bırakamıyorlar. Bana çılgınlık gibi geliyor bu ama ne de olsa ben erkeğim. Sen ise kadınsın. Ne diyorsun? Luke hakikaten de karşı konulmaz şekilde çekici mi?"

"Matt?" dedi Luke. "Kes sesini."

Elleri hâlâ lavabonun içindeydi ama bulaşık yıkamayı bırakmış, kıpırdamadan duruyordu.

"Gerçekten bilmek istiyorum," dedi Matt. "Ne diyorsun? Sence o karşı konulmaz şekilde çekici mi?"

"Hayır," dedim, kıkırdayarak.

"Matt," dedi Luke usulca.

"Ben de öyle düşünüyordum zaten. Öyleyse bu kızıl saçlı neden... Ah! Hey! Nen var senin?"

Omzunu tutarak iskemlesinde döndü. Luke'un yumruğu onu neredeyse iki büklüm etmişti. Luke gülümsemiyordu. Orada öylece ayakta duruyor, iki yanından aşağı sarkan ellerinden bulaşık suyu damlıyordu.

Matt ona dik dik baktı. Bir dakika kadar sonra Luke, ciddi bir ifadeyle konuştu: "Sana kes sesini dedim."

ŞİMDİ nedenini biliyorum. Yıllar sonra parçalan birleştirmeyi başardım. Matt'in haberdar olmadığı bir şey olmuştu ve bu durum Luke için Sally McLean konusunu hassas bir konu haline getirmişti. Şaka yapmak için iyi bir konu olmadığı kesindi.

Söz konusu olay bir önceki Cumartesi günü, Matt Pye'lann çiftliğinde çalıştığı saatlerde olmuştu. Güz vakti için toprak sürme işi bitmişti ama tamir edilecek çitler vardı ve Calvin Pye bir kulübenin zemininin betonlanmasmı istiyordu. O yüzden de Matt dışandaydı, Luke 'la Bo ve ben ise evdeydik — dışanda, odunlarla uğraşıyorduk.

Önceki haftalarda ara ara kar yağmıştı ve kar tutmamış olsa bile kışın gelmekte olduğu kesindi. Havada yılın başka zamanında görülmeyen bir durgunluk vardı. Göl de durgundu. Kıyısını çember şek-

Ünde, ince ve kumlu bir buz tabakası çevirmişti; bu buz bazen öğleden sonraları eriyor ama ertesi sabaha mutlaka geri dönmüş oluyordu. Her gün de giderek daha da kalınlaşıyordu.

O yüzden de odunlar başlıca önceliğimiz haline gelmişti ve o öğle üzeri hepimiz onlarla meşguldük. Luke kütükleri kesiyordu, ben çalı çırpı topluyordum, Bo da şevkle Luke'un odun yığınının üzerine koyduğu her şeyi alıp başka bir yere koyuyordu. Vakit oldukça geçti, saat öğleden sonra dört civarıydı ve gün ışığı giderek azalıyordu. Yakacak biraz daha çalı çırpı çıksın diye kıracak dal bulmak için ağaçlığa, devrilmiş yaşlı bir ağacın oraya gittim. Arkamdan dallan sürüye sürüye geri döndüğümde Sally McLean odun yığınına yaslanmış, Luke'la konuşuyordu.

Üzerinde tenini olduğundan da beyaz, saçınıysa olduğundan da kızıl gösteren koyu yeşil renkte kalın örgülü bir kazak vardı, gözle-riyse etrafına çizgi halinde sürdüğü siyah bir şey yüzünden kocaman görünüyordu. Luke 'la konuşurken bir yandan saçıyla oynuyor, onu parmaklarına dolayıp duruyordu. Arada bir ucunu ağzına sokup dudaklarının arasından hafifçe geçiriyordu.

Luke da elindeki baltayla oynuyordu. Baltayı başaşağı yere doğru bırakıp son anda sapından yakalıyor, sonra da yeniden başını yukarı kaldırıp, keskinliğini test edermiş gibi parmağını üzerinde gezdiriyordu. Sonra tekrar aşağı doğru bırakıyor, düşünceli bir halde yukarı aşağı kaldırarak yere vuruyordu.

Sally bir şey söylemekteydi ama ben gelince sustu. Bir an sinir olmuş gibi göründü ama sonra kendini toparlayıp bana gülümsedi. Luke 'a döndü ve "Kız kardeşlerin ne kadar şirinler," dedi. "Onları ne kadar da iyi idare ediyorsun. Herkes öyle diyor."

"Öyle mi?" dedi Luke. İstemsizce dönüp Bo'ya baktı. Bo gerçek odun yığınının üç metre kadar ötesinde kendi odun yığınını yapmaya başlamıştı. Durmadan odunları birbirinin üzerine koyuyor, odunlar da durmadan yuvarlanıp düşüyordu. Bo'nun öfkelenmeye başladığı belliydi; soora bu, soora bu, soora bu deyip duruyordu ve her seferinde

"bu"yu daha da yüksek sesle söylüyordu.

"Evet," dedi Sally. "Herkes hayret ediyor. Onlar için her şeyi sen yapıyorsun, değil mi?"

"Çoğunu sanırım," dedi Luke, gözleri hâlâ Bo'da.

Sally de başı yana yatık, dudakları bir gülümsemeyle kıvrılmış halde bir süre onu izledi. O gülümsemede tuhaf bir şey vardı. Bir ayna önünde elbise prova edermiş gibi prova ediyordu gülümsemesini sanki.

Hâlâ gülümseyerek, "Ne kadar sevimli, değil mi?" dedi.

"Bo mu?" dedi Luke. Başka bir şeyden söz ediyor olmalı diye düşünmüştü besbelli.

"Soora bu" dedi Bo hışımla, yığının üstüne kendi boyunda bir kütük koyarak. Yığın olduğu gibi devrildi.

"Kötü sopa!" diye bağırdı Bo. "Kötü sopa, kötü sopa!"

"Dur biraz," dedi Luke. Baltasını odun yığınına yaslayıp onun yanına gitti. "Onları bu şekilde diz, olur mu? Her iki yanına büyüklerinden koy birer tane, sonra da aralarına ufakları yerleştir, işte böyle."

Bo başparmağını ağzına sokup onun bacağına yaslandı.

"Onlara banyolarını falan da yaptırıyor musun?" diye sordu Sally. Kirpiklerinin altından mahcup mahcup Luke 'a baktı.

"Ya ben ya Matt," dedi Luke. "Yoruldun mu, Bo? Biraz kestirmek ister misin?"

Bo 'evet' anlamında başını salladı.

Luke başını çevirdi ve elimde dalımla beni gördü. "Onu içeri götür, olur mu, Kate? Bo, sen Kate'le git. Benim buradaki işleri bitirmem lazım."

Bo adımlarıyla yeri pat pat döverek bana geldi ve beraberce eve doğru yürüdük. Baltanın sesini duymak için kulak kabarttım ama bir şey duymadım. Kapıya vardığımızda dönüp geri baktım. Luke orada durmuş, Sally ile konuşuyordu.

Bo ile ben içeri girdik. Üstünden parkasını çıkardım. Parkayı

çıkarabilmek için önce parmağını ağzından çıkarmak gerekiyordu. Bunu yapınca da "plop" diye bir ses çıkıyor ve Bo gülümsüyor ama hemen ardından parmağını yeniden ağzına sokuyordu.

"İçecek bir şey falan ister misin?" dedim.

Başını iki yana salladı.

"Sana bir şeyler okumamı ister misin?"

Bu sefer başını yukarı aşağı salladı.

Önüme düşüp beni yatak odamıza götürdü. Kimsenin kaldırmamış olduğu kıyafet yığınının içinde biraz yer açtım, onun çocuk karyolasının yanına, yere oturdum ve Üç İnatçı Keçiyi okumaya başladım ama daha İlk Küçük Keçi köprüden tıkkıdı tıkkıdı geçmeye bile başlamadan Bo uykuya daldı. Okumayı bıraktım, sadece sayfaları çevirerek resimlere bakmaya başladım, fakat tabii ki hepsini defalarca görmüştüm. Kitabı kapadım, üzerime yeniden parka-I mı giydim ve dışarı çıktım.

Luke ve Sally ortadan kaybolmuştu. Onları arayarak tekrar odun yığınının olduğu yere gittim. Balta hâlâ oradaydı. Etraftaki zemin yıllar boyu talaş emmekten çok yumuşamış, süngersi bir hâl almıştı, o yüzden de adımlarım ses çıkarmıyordu. Hava kararıyor-du ve geceyle birlikte soğuk da bastırmaya başlamıştı. Matt bana soğuğun sadece ısının yokluğu olduğunu anlatmıştı ama insana hiç de öyle bir his vermiyordu. Başlı başına bir varlık gibiydi. Sinsi, bir hırsız gibi. Giysilerinize sıkı sıkı sarınmak zorundaydınız, yoksa sıcaklığınızı çalardı, tüm sıcaklığınız gittiğindeyse bir kabuktan ibaret kalırdınız, ölü bir böcek gibi boş ve gevrek.

Acaba Sally eve gitti de Luke bir şey için kulübeye mi gitti diye bakmak için odun yığınının etrafından dolaşıyordum ki onları gördüm. Sally bir ağaca yaslanmıştı, Luke da hemen onun önünde, ona çok yakın duruyordu. Ağaçların altı çok karanlıktı, yüzlerini zar zor ayırt ediyordum. Yine de Sally'nin gülümsediğini anladım, dişleri görünüyordu çünkü.

Luke kollarını onun iki yanına uzatmış, ellerini ağacın gövde-

sine dayamıştı, ancak ben izlerken Sally onun bir bileğini tuttu ve bir elini eline aldı. Bir nida koyverdi sonra —Luke 'un eli soğuktu besbelli— ve bir süre her iki eliyle onun elini ovaladı. Sonra yine ona gülümsedi ve Luke 'un elini tutup kazağının içine soktu. Beyaz teninin ışıltısını gördüm, bir an soluğunu tuttu, sonra güldü ve elini daha da yukarı kaydırdı.

Luke kaskatı kesildi. Nefes bile almıyormuş gibi görünüyordu bana. Başını öne eğdi, gözleri kapalıymış gibi bir izlenime kapıldım. Bir dakika kadar öyle durdu; Sally gözlerini iri iri açmış, onu izliyordu. Sonra, çok yavaşça, elini çekti. Bir dakika kadar hiçbir yerini kıpırdatmadı; başı önde, bir kolu ağaca yaslı bir hâlde öylece durdu. Sonra —o kadar az ışık olmasına rağmen bunu yapmak için ne kadar çaba sarf etmesi gerektiğini görebiliyordum, sanki muazzam bir manyetik güç onu Sally'ye doğru çekiyor ve o güce karşı koyabilmek için kuvvetini son kırıntısına kadar kullanması gerekiyordu— ağacı itip geri adım attı.

Sarf ettiği çabayı gördüm. Elbette o sırada bu bana hiçbir şey ifade etmemişti ama daha sonra, tekrar böyle şeyleri düşünmek için elimde sebep olduğunda, o anı tüm canlılığıyla hatırladım. Sally'nin göğsüne dokunmuş olan eli yanından aşağı tamamen kıpırtısızca sarkıyordu, bütün işi öbür kolun yapması gerekti. Ağacın sert ve karanlık kabuğundan kuvvet aldı ve itti.

Dimdik, bir şeye yaslanmadan duruyordu şimdi, kolları iki yanında. Sally'ye baktı ama hiçbir şey demedi. Sadece arkasını dönüp yürüdü.

Benİm gördüğüm ve Matt'in bilmediği şey buydu işte. Luke bu yüzden Matt'in dalga geçmesini hiç mi hiç komik bulmamıştı. Çünkü Sally McLean öyle herhangi bir kız değildi, patronlarının kızıydı ve Luke korkuyordu. Sally incindiğine karar verir, reddedilmiş bir kadın olduğu hissine kapılırsa ona işini kaybettirir diye korkuyordu Luke.

»"

On üç

İNSANLARI ANLAMIYORUM. BUNU KİBİRLE SÖYLEMİYORUM - İNSANLAR

benim gibi davranmadığı için anlaşılmaz demiyorum. Bunu bir gerçeğin ifadesi olarak söylüyorum. Kimsenin başka birini hakikaten anladığını iddia edemeyeceğini biliyorum ama sonuçta bunun da dereceleri var. Birçok insan benim için tamamen bir muamma. Zihinle- \ rinin nasıl işlediğini hiç mi

hiç anlayamıyorum. Bir kusur bu herhalde, j Bir keresinde Daniel o her zamanki yumuşak tavrıyla "Empati j sözcüğü senin için herhangi bir şey ifade ediyor mu, Kate?" diye j sormuştu.
i

Profesyonellikten son derece uzak bir araştırma yürütmüş bir iş î arkadaşımız hakkında konuşuyorduk. Verilerde tam olarak tahrifat | yapmamıştı ama onları bildirmede, nasıl desem, "seçici" davranmıştı. | Bu tür şeyler bölümün itibarına pek olumlu katkıda bulunmuyor, o " yüzden bir sonraki sene için kendisiyle sözleşme yenilememişlerdi. Bunun gayet uygun bir karar olduğunu düşünüyordum. Daniel'ın da öyle düşündüğüne emindim ama bunu söylemekte isteksiz davranı- < yordu, bu da beni sinir ediyordu.

"Onu haklı göstermeye çalışmıyorum," dedi. "Yalnızca onu cezbeden şeyi anlayabilirsin diyorum."

Ben ise insanın sahtekârlık sonucu elde ettiğini bildiği bir şanı nasıl olup da isteyebileceğini anlayamadığımı söyledim.

Daniel, "Bak, yıllardır çalışıp didiniyordu, diğerlerinin de aynı alanda çalışıp didindiğini ve kendisinden önce sonuca ulaşabileceklerini biliyordu, ayrıca sonunda haklı olduğunun ispatlanacağından da emindi..."

Kanımca bunun hayli saçma bir mazeret olduğunu söyledim. Daniel da biraz duraksadıktan sonra, "Empati sözcüğü senin için herhangi bir şey ifade ediyor mu, Kate?" dedi.

İlk kavgamızdı bu. Tek fark şu ki hakikaten kavga etmek yerine içimize kapandık ve günlerce birbirimize kibar ve mesafeli davrandık.

Daniel bazı açılardan naiftir. Hayatta hiçbir şey için mücadele etmesi gerekmemiş, bu da onu yumuşak biri haline getirmiş. Talepkâr-lıktan uzak biri. Kendisi değil de, başkaları konusunda talepkârlıktan uzak. Cömerttir, adildir, hoşgörülüdür; tüm bunlar da takdir ettiğim özelliklerdir ama bazen hepsinde fazla ileri gittiğini düşünüyorum. Bazen başka insanlar için öyle mazereder üretiyor ki onlara kendilerine karşı bir sorumluluk alanı bırakmıyor. Ben özgür iradeye inanıyorum. Genetiğin ya da çevrenin etkisini inkâr etmiyorum —hangi biyolog edebilir ki zaten?— ve yaptığımız birçok şeyi yapmaya biyolojik olarak programlanmış olduğumuzun farkındayım. Ama o kısıtlamalar içinde seçim yapma şansına sahip olduğumuza inanıyorum. Bizi kaderin sürüklediği, ona karşı koyamadığımız ve yön değiştiremediğimiz fikri benim gözüme şüpheli biçimde mazeret gibi görünüyor.

Fakat konudan uzaklaşıyorum. Söylemek istediğim şuydu: O sırada Daniel'ın empati konusundaki yorumunun haksızlık olduğunu düşünmüştüm ama ne zaman biri acayip bir şey yapsa ister istemez o yorum aklıma gelir oldu. Ve Şubat ayında bütün bu aile meselesi çıkıp da tekrar Luke ile Sally hakkında düşünmeye başladığım zaman, kendimi acaba o sırada Sally ne yaptığını düşünüyordu diye

hayal etmeye çalışır buldum. Aklından neler geçiyordu acaba? Bir kız nasıl Luke gibi omuzlarında ağır mı ağır yük olan biriyle ilişkiye girmek isterdi ki?

Aklıma gelen tek açıklama, kızın Luke'un durumunun gerçek olduğunu kavrayamadığı şeklindeydi. Bence seksapele epey düşkündü ve pek akıllı değildi, o yüzden de büyük ölçüde hormonlarının elinde oyuncak oluyordu. Ayrıca Luke 'un içinde bulunduğu durum ona bir şekilde çekici geliyordu. İki küçük kız kardeşine bakan ağabey — bu fikirde ona yasak bir cinsel heyecan veren bir şeyler mi vardı acaba? Yoksa ortadaki daha masum bir durum muydu? Belki de Sally bize baktığında genel bir tablo görüyor ve kendini de o tablonun içine katmak istiyordu. Yakışıklı oğlan, güzel kız, hazır durumda iki tane çocuk... Belki de Sally kafasında evcilik oynuyordu. Fakat Luke elini çekip oyununu berbat etmişti.

Annesiyle babasına anlattığı hikâyeyi hayal edebiliyordum. Kesin çok iyi hikâye anlatıcısı olurdu o kızdan. O akşam eve dönüş yolunda hikâyesini kafasında kurmuş, eve vardığmdaysa kendi bile kurduğu bu hikâyeye inanmış olurdu. McLean'lerin dükkânının arkasındaki oturma odasına saçı başı dağılmış, yanaldan üzüntü kisvesine bürünmüş gurur incinmesinden kıpkırmızı halde, hışımla girerdi. Annesiyle babası kaygıyla başlarını kaldırıp ona bakarlar, o da bir-iki saniye annesiyle babasına baktıktan sonra hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlardı. "Babacığım... babacığım..." derdi perişan bir sesle, ve zavallı suskun ihtiyar Mr McLean sonunda konuşmayı başarıp "Ne oldu, bebeğim?" diye sorardı. (Ya da "canım". Ona böyle bir sözcükle hitap ederdi.) "Ne oldu?"

Sally de hıçkıra hıçkıra "Babacığım, Luke var ya..." derdi. "Luke mu? Evet. Ne olmuş?" "İşte o... obana..."

Gözünüzün önünde canlandırabiliyorsunuz, değil mi? Ona inanmamış olmaları mümkün — ne kadar sevseler de sonuçta kızlarının nasıl biri olduğundan biraz olsun haberdar olmalıydılar.

Fakat bir şey fark etmezdi. Sally artık Luke 'a karşıysa onu dükkânda çalıştırmaları imkânsız olurdu.

Luke'a hemen söylemediler. Bir hafta kadar kara kara düşünmüş olmalılar, o arada Sally fonda öfke nöbetleri geçiriyor, Luke ise, bir umut, bekliyordu. Sonunda ona kötü haberi nasıl verdiklerini hayal edemiyorum, ne de olsa ikisi de en neşeli zamanlarında bile ne diyeceklerini pek bilemezlerdi. Sonunda Luke muhtemelen onların işini kolaylaştırdı. Muhtemelen bir gece vakti dükkânı kapatırlarken Mr McLean defalarca gırtlağını temizledikten sonra nihayet "Şey, Luke..." derdi.

Luke da meselenin sandığı şey olmayabileceğine dair küçücük de olsa bir umuda tutunarak, bir dakika kadar onun konuşmasını beklerdi. Sonra sessizlik uzayıp gider, böylelikle Luke meselenin hakikaten de sandığı şey olduğunu anlar ve "Tamam," derdi. "Evet. Biliyorum."

Mr McLean mahcup görünürdü. Fısıltıyla "Kusura bakma, Luke," derdi.

Fakat belki de anne baba sevgisinin insanı kör etme kapasitesini küçümsüyorum. Belki Sally'ye inandılar, Luke'dan tiksindiler ve yaptıkları onca iyilikten sonra onun kendilerine olabilecek en rezil şekilde ihanet ettiğini düşündüler.

Ama hiç sanmıyorum. Başka seçenek olmadığı için onların dükkânından alışveriş yapmaya devam ettik. Ben ne zaman içeri girsem gülümsemeye devam ettiler, eve her döndüğümde de kese kâğıdının içine fazladan bir şeylerin bir şekilde girmiş olduğunu keşfediyordum: İki tane siyah top şeker, bir tutam meyan kökü - alamayacağımızı bildikleri ufak tefek hoşluklar yani.

*

Dediğim gibi, tüm bunları Şubat ayında, Matt'in oğlunun doğum günü partisi için davetiye geldiğinde tekrar düşünmeye başladım.

Normalde ne zaman bizim oraya dönmek üzere olsam anılar yavaş yavaş yüzeye çıkmaya başlar ama bu defa adeta sel olup gelmişlerdi. Sanırım kısmen Simon'm on sekiz yaşına girmesinin taşıdığı önemden dolayı olmuştu bu. Ama eminim ki kısmen de Danie] "meselesi "nden dolayıydı.

Daniel gerçekten de davetiyeyi görmüştü. Okumuştu. Onu dahil etmeyi ben tercih edersem plana dahil olabileceğini biliyordu.

Bunun farkına yavaş yavaş vardım, ilk ciddi ipucumsa davetiye geldikten sonraki gün öğle üzeri bir sergiye gittiğimizde geldi. Serginin "Çağlar Boyu Mikroskoplar" gibi pek heyecan verici bir başlığı vardı ve hiç de şaşırtıcı olmayan bir şekilde, ortalıkta bizden başka kimse yoktu. Aslında zannedileceği kadar kötü değildi. Akla gelebilecek her şey sergide; 1600 yılı civarından kalma ilkel mikroskop koleksiyonlarından tutun da Kral III. George için yapılmış tamamen kullanışsız bir alete kadar. Söz konusu alet masaya konduğunda fazla yüksek, yere konduğundaysa çok alçak kalıyordu, üstüne üstlük mercekleri de yanlış yerleştirilmişti. Daniel'ın dediği gibi, bu küçük kusurları haricinde her açıdan mükemmel bir aletti. Krallara layık.

Daniel'ın kafasını bir şeylerin kurcaladığını anlamamı sağlayan şey, bazı aletlerin oynayabilesiniz diye ortaya konmuş olmasına rağmen Daniel'ın hiçbiriyle oynamaması oldu. Kurcalayıcı Daniel, mikrobiyolog Daniel. Birer birer onların önünde durup hepsine baktı ama neredeyse hiçbirine dokunmadı. Sonra kalktı asırlık bir Viktoryen ev sineğinin hortumunun mikrografı önünde gülünçlük derecesinde uzun bir süre durdu, sonra da saatine baktı ve şehir merkezinde annesi ve babasıyla akşam yemeği için buluşma vaktinin yaklaştığını, artık yola çıkmamız gerektiğini söyledi.

Normalde arada sırada Profesör Crane '1er ile bir araya gelmekten az çok memnun olduğum söylenebilirdi. Gerçi onlarla birlikte koca bir akşam geçirmek için hayli zinde olmam gerekiyordu ama sonuçta ilk tanışmamızdan itibaren beni çekincesizce kabul etmişlerdi ve nasıl farklı çevrelerden geldiğimizi düşününce bu durum beni

etkilemiş ve onlara sıcak bakmama neden olmuştu. İlk günlerde sofradaki çatışmaları beni geriyordu ama sanınm bunun sebebi birinden birinin kazanmasını bekliyor olmamdı. İkisinin nasıl denk rakipler olduğunun farkına vardığımda biraz rahatlamaya başladım. Yine bazen birinden biri tarafından, hatta

kimi zaman aynı anda her ikisi tarafından cepheye çağrılıyor ya da cephane olarak kullanılıyordum ama bu durumlarla nasıl başa çıkacağımı yavaş yavaş öğreniyordum.

Ne var ki o akşam ikisini de çok asabi bir zamanıydı. Daniel'ın dalgınlığının her an farkında olduğumdan ne dediklerine konsantre olmakta zorlanıyordum ve akşam boyunca içimdeki gerilimin bir barometredeki cıva gibi yükseldiğini hissettim. Restoran onların favori mekânlarından biriydi. Küçük, pahalı ve havasız bir yer, ya da en azından o gece bana öyle görünmüştü. Daniel'ın annesi akşamın büyük bölümünü Daniel'ın çocukluğunu yâd ederek geçirdi. Daha önce bunu hiç yapmamıştı ve o zaman hayatımda ilk kez insanın ailesinin ölüp gitmiş olmasının da avantajları olduğunun farkına vardım.

"Öyle uysal bir çocuktu ki, Kamerine. Daha altının bağlı olduğu zamanlarda bile —gerçi altı biraz fazla uzun süre bağlı kaldı ama fark etmez— onu nereye istersen götürebilirdin. İster bir kokteylin orta yerine koy, ister sanat galerisine, ister okul amfisine..."

"Öyle bir şey gerçekten oldu mu yani?" dedi Daniel'ın babası, ilgiyle. "Daniel'ı altı bağlı halde okul amfisinde gördüğümü hatırlamıyorum. Ona bakarsan bir kokteylde gördüğümü de."

"Sen hatırlamazsın, Hugo. Sen her zaman ilk başta fark ettiğin şeyleri hatırlarsın, tabiatın böyle. O sırada kafan daha ulvi şeylerle meşguldü, hayatım. Zihinsel olarak nadiren 'aramızda' oluyordun. Fiziksel olarak hep aramızdaydın da, zihinsel olarak hayır. Epey eğlenceye gidiyorduk, Kamerine, fakülte buluşmaları ya da konuk öğretim üyeleri şerefine verilen yemekler, sen de bilirsin işte, o tür şeyler... Tabii ki Daniel da yabancılara çok alışmıştı. Misafirlere iyi geceler dilemek için üstünde pijamasıyla oturma odasına gelirdi,

sonra bir bakardın bir saat geçmiş, hâlâ orada, gözleri fal taşı gib: açık, söylenenleri birer birer kaydediyor. Artık ne konuşuluyorsa: Siyaset, sanat, antropoloji..."

"Astrofizik," dedi Daniel'ın babası, sanki bir listeden okur gibi monoton bir sesle," ekonomi — özellikle de Keynesyen ekonomi, hepsini yaladı yuttu... Felsefe - üç yaşına geldiğinde haftada üç filozof öğreniyordu. En çok da Descartes'ın eserlerine tutkundu, değil mi Daniel?"

Daniel menüye dalıp gitmişti ama az sonra sessizlik ona ulaşınca başını kaldırdı. "Pardon?"

"Diyorum ki iki yaşındayken Descartes'a tutkundun. Doğru, değil mi?"

"Ah," dedi Daniel. 'Evet' anlamında başını salladı. "Doğru. Tutkun doğru kelime." Menüye döndü.

"Çok ama çok ümit vaat eden bir çocuktu," diye devam etti annesi usulca. "Ama tabii çok erken yaşta o kadar geniş bir fikir yelpazesine maruz kalmanın da faydasını gördü. Hiç şüphesiz muazzam bir avantajdı o. Çoğu çocuk onları teşvik edecek şeylerin eksikliğinden fena halde mustarip büyüyor. Beynin de diğer organlardan farkı yok; kullanırsan gelişiyor. Yok sayarsan köreliyor."

Daniel bunu duymuştu. "Küçük bir detay", dedi yumuşak bir sesle, menüyü masaya bırakarak, "ama beyin kas değildir. Biraz daha karışık bir şeydir. Ben biftek yiyeceğim sanırım." Garson bulmak için

dönüp baktı ve bir tane buldu. "Biber sosunuz çok acı mı? Yani çok biberli mi, yoksa daha kremamsı mı?"

"Sanırım daha kremamsı," dedi garson şüpheyle. "Emin değilim." "Şansımı deneyeceğim. Bir de fırın patates alayım. Biraz da havuç."

"Özellikle de yurtdışına gittiğimizde, Katherine. Özellikle İngiltere 'de. Bir de Roma'da! Daniel altı yaşındaydı. Altı mıydı? Belki yedi. Neyse, Roma'ya gideli daha bir ay geçmeden İtalyancası benimkinden iyi hale gelmişti."

"Senin İtalyanca bildiğini bilmiyordum, Daniel," dedim.

"Bilmiyorum zaten," dedi Daniel. "Garson siparişlerimizi almak için bekliyor. Herkes ne yiyeceğine karar verdi mi?"

"Ona bakarsan annesi de İtalyanca bilmez zaten," dedi babası.

"Tavuk," dedi annesi. Garsona gülümsedi ve garson gözle görülür bir şekilde ürktü. "Patates istemem. Salata istiyorum, ama lütfen dikkat edin, söğüş olsun. Üzerine hiç sos koymayın. İçecek olarak da maden suyu, limonsuz, buzsuz."

Garson bir taraftan son sürat not alırken, bir taraftan da anladığını gösterircesine başını salladı. Daniel'ın annesini Kuzgun Gö-lü'nde hayal etmeye çalıştım. Ancak imkânı yoktu bunu yapmanın. Onu McLean'lerin dükkânında patates ya da tuvalet kâğıdı satın alırken gözümde canlandırmaya çalıştım ama yapamadım. Onu Mrs Stanovich'le tanıştırdığımı hayal etmeye çalıştım ama ikisini zihnimde tek bir çerçeveye sokamadığımı fark ettim. Daniel'ın annesini tabloya sokmaya çalıştığımda Miss Carrington'ın imgesi bile tedirginlikle kaçtı gitti.

Bir an için Daniel'ı bize götürme konusundaki isteksizliğimin ikimizin dünyaları arasındaki bu uçurum olup olmadığını düşündüm. Bu düşünce büyük bir rahatlama hissi veriyordu bana, çünkü çok temiz ve basit bir açıklama sunuyordu. Belki de sorun o iki dünyanın birbirinden fazlasıyla farklı olmasıydı hakikaten. Fakat daha düşünce kafamda şekillenirken bile asıl cevabın bu olmadığını anlamıştım. Daniel'ın annesini Kuzgun Gölü'nde hayal edemiyordum ama Daniel'ı orada hayal etme konusunda en ufak bir güçlük çekmiyordum. Orada biraz eğreti dururdu —hayatta şehir çocuğu diye bir şey varsa, Daniel'dır o- ama kimse bunu kafasına takmazdı. Görüp görebileceğiniz en açık, en az yargılayan insanlardan biridir.

Hepsi bana bakıyordu. "Ah," dedim, "Pardon. Ben tavuk alayım. Bir de fırın patates ve salata."

"Biftek," dedi Daniel'ın babası. "Çok az pişmiş. Patates kızartması. Sakın yanma sebze koymayın. Kırmızı şarap herkese

uyuyor mu?" Başını çevirip itiraz eden var mı diye baktı. "Güzel. Bir şişe Bordeaux."

Daniel'ın annesi, "Çocukluğun ilk yıllarında yaşananların bjr çocuğun entelektüel gelişimi açısından son derece önemli olduğunu inkâr edemezsin, Daniel," dedi. "O yüzden anne babanın rolü hayati ya zaten. Yetişkin hayatında nasıl biri olacağın çocuklukta belli oluyor. Boşuna dememişler 'Çocuk, adamın babasıdır' diye."

Daniel usulca başını sallayarak onayladı. Akşamın pek iyi gitmediğinin farkında olduğunu ve öyle uzun uzun oturmadan eve döneceğimizi çıtlatan küçük bir işaret verir belki diye onunla göz göze gelmeye çalışıyordum ama bana doğru bakmıyordu hiç.

Babası benimle konuşuyordu. Sır verircesine bana doğru eğilmiş, karısı duymasın diye ağzının kenarından konuşuyordu. "O söz ne anlama geliyor biliyorsam ne olayım, eskiden beri anlamamışımdır zaten," dedi. "'Çocuk, adamın babasıdır'mış. Sen biliyor musun?"

"Çocukken sergilediğiniz karakter özelliklerini yetişkin olduğunuzda da sergilersiniz anlamına geliyor bence sadece. Ya da öyle bir şey."

"Ha. Einstein daha ana kucağında bir bebekken de Einstein mıydı yani?" Duraksayıp gözlerini kısarak gözünde canlandırmaya çalıştı. "Daniel da her zaman nasıl biri olacaksa çocukken de öyleydi, annesi onu altı bağlı halde yemeklere götürmüş götürmemiş fark etmeyecekti o zaman, ha?"

"Bence epey bir kısmı önceden belirleniyor. Yine de şartların belli bir etkisi olduğunu düşünüyorum."

Başını sallayarak onayladı. "Başka bir deyişle, pek saygıdeğer Doktor'un söylediği şeyin tam tersi. İnsan da zaten öyle olmasını bekliyor ama yine de neden söz ettiğini bilen biri tarafından doğrulanması güzel."

"Emin değilim..." dedim.

Daniel'ın annesi bana doğru eğildi. "Ona aldırma sen, Katherine. Anne baba etkisinden başka etkiler de olduğunu inkâr ediyor değilim.

jVlesela öğretmenler hayati bir rol oynayabilir. Mesela, seni ele alalım. Annenle babanı o kadar küçük yaşta kaybetmiş olmana karşın bu kadar başarılı olman takdire şayan bir durum ama zannediyorum ki bir noktada çok iyi bir öğretmenin olmuştur, öyle değil mi?"

Matt'in yüzü gözümün önünde belirdi. Beraber geçirdiğimiz binlerce saati düşündüm. "Evet," dedim. "Evet, oldu."

Daniel'ın annesi saçını upuzun, manikürlü eliyle düzeltti. Çalışılmış bir zafer jestiydi bu. "Peki o kadının sana epey küçük yaşta öğretmenlik yaptığı gibi bir tahminde bulunsam yanlış olur mu? Lisede değil de ilkokulda mesela?"

Daniel yine menüye bakıyordu. Sıkılmış, usanmış ya da sinirlenmiş görünse daha az endişelenirdim ama tavrı bunlardan hiçbirine uymuyordu. Daha çok... orada değilmiş gibiydi. Sanki bizle bağlantısını

kesip uzaklaşmıştı. Kafamı güçlükle topladım. "Aslında sözünü ettiğim kişi erkekti. Ama evet, ben sekiz yaşma girene kadardı bu. Gerçi sonra da her zaman iyi öğretmenlerim olmuştur."

"Bir erkeğin küçük bir çocuğa böylesine ilham vermesi sıradışı bir durum. Genellikle erkekler çocuklar konusunda umutsuz vakadır. Daniel'ın babası mesela. Daniel öğretmen olana kadar Hugo, Daniel'ın varlığından bile haberdar değildi. Bir sabah üniversiteden Profesör D. A. Crane adına bir zarf geldi — Daniel başka bir yere taşınıyordu ve geçici bir süreliğine postasını bize yönlendirmişti— ve Hugo ciddi ciddi şöyle dedi: "Profesör D. A. Crane de kim yahu? Yirmi yıldır o üniversitedeyiz hâlâ adımızı bilmiyorlar! Kendisine tam o isimde bir oğlumuz olduğunu söylediğimde bir heyecanlandı ki görme. Onu yemeğe davet etmeliyiz, dedi. Teşekkürler, garson bey. Nefis görünüyor, patates hariç. Patates olmasın demiştim. Neyse, zararı yok, nasıl olsa kocam yer. Ancak tabii ki her kuralın istisnası vardır. Mesela Daniel seni bir ağabeyinin büyüttüğünü söylemişti bize, yanılıyor muyuz? Bence harika bir şey bu. Annene şapka çıkarıyorum. Tam da anlattığım şeyi destekliyor aslında. Öyle bir oğul yetiştirmiş olduğuna göre harika bir insandı herhalde."

Daniel'ın babası şaşkınlıkla gözlerini kırpıştırdı. "Herhalde bu dediğinle yılın en çapraşık mantık yürütme ödülünü alırsın. Belki de gelmiş geçmiş en çapraşık mantık yürütme ödülünü. Sen de duydun mu, Daniel?"

Daniel ona boş gözlerle baktı. "Pardon? Ah, affedersin, hayır. Kaçırdım. Başka bir şey düşünüyordum."

"Aferin sana," dedi babası onaylar bir edayla. "Al biraz şarap iç."

Eve dönüş yolunda, kendi kendime kuruntu yapıyorum dedim. Daniel yemekten kalktığımızda toparlanmışa benziyordu, sanki sorun dolaşım sorunuymuş da tek ihtiyacı olan biraz hareket etmekmiş gibi. Annesiyle babasına hoşçakalın dedik ve buz gibi bir çisentinin içinden hızla geçerek kendimize arabaya attık. Eve dönüş yolunda o akşam olanlardan, garsondan ve annesiyle babasının tanıştıkları herkesin gözünü nasıl da feci şekilde korkuttuğundan konuştuk. İnanılmaz bir şekilde Daniel bu sonuncusunun farkında değildi. Onun olağanüstü bir çocukluk geçirdiğini belirtecek oldum, Daniel da yüzünde o her zamanki alaycı gülümsemeyle, öyle de denebilir tabii, dedi. Cevabını inceleyince bunun standart Daniel tavrı olduğuna kanaat getirdim. Çoğu çocuğun küçük yaşta o kadar gezme fırsatı elde etmediğini söyledim. O da bunun doğru olduğunu, ancak bir yerde arkadaş edinecek ve bir okula iyice alışacak kadar uzun süre kalabilmenin de hoş bir fırsat olacağını ama sonuçta insanın her istediğini elde edemediğini söyledi. En azından çok ilginç insanlarla tanışmışsın dedim, kasvetli bir ciddiyetle başını sallayarak onayladı. "Ama?" dedim.

"Hiç. Mesele şu ki çocukken ilginç insanlara pek meraklı olmuyorsun. Arada bir annemle babamdan biraz ilgi görmeyi tercih ederdim. Hani şu oturma odasında saatlerce durup misafirleri dinlediğim hikâyesi vardı ya? Aslında annemle konuşmak istiyordum ama sürekli "Bir dakika" deyip duruyordu. Tabii böyle anlatınca da kulağa sanki mutsuz bir çocukluk yaşamışım gibi geliyor. Mutsuz bir çocukluk

değildi hâlbuki. Yalnız, ama mutsuz değil."

Ona baktım, o da göz ucuyla bana bakıp gülümsedi. "Neyse, bu gece ailemden bu kadar konuşmak yetmiştir sana herhalde. Bana yettiği kesin."

Aksine bana çok ilgi çekici geldiğini söyledim. Kibarlığımdan dolayı bana teşekkür edermiş gibi başını hafifçe eğdi. Bu hareketinde bir tuhaflık vardı... aynı şekilde, o son yorumunu yaparkenki olumsuz tavrında da. Tam olarak tarif edemiyorum, bir donukluk vardı adeta. Bir boşluk. Sanki bunların hiçbirinin önemi yoktu, sanki hiçbir şeyin önemi yoktu.

Daniel'dan o kadar beklenmeyecek bir şeydi ki bu o anda davetiyeyi gördüğüne dair içimde en ufak şüphe kalmadı. Bu bilgi de iki şeyi açığa çıkanyordu: Birincisi, onu davet etmemiş olmam onun için çok önemliydi - korktuğumdan da önemli. Bunun ilişkimiz hakkında bir şeyleri gösterdiğini düşünüyordu. Aslında göstermiyordu ama o öyle düşünüyordu, sonuçta önemli olan da onun ne düşündüğüydü. İkincisiyse, ilişkilerdeki o dönüm noktalarından birine gelmiştik; insanın yanlış yolu seçmesi halinde sisteki kayıklar gibi birbirinden giderek uzaklaştığı bir dönüm noktası. İşin bu noktaya geleceğine pek inanmamıştım aslında. Sanırım daha önce söylediklerine rağmen eskisi gibi devam edebileceğimizi umuyordum.

Oturduğum apartmanın arkasındaki parkın çukur dolu girişine saptı, kapıya yakın bir yere park etti ve kontağı kapattı. Orada, arabanın içinde bir dakika kadar hiçbir şey demeden otururken, seçim yapma anının gelip çattığını ve aslında önümde pek de bir seçenek olmadığı gerçeğini kabul ettim. Geçirdiğimiz son yıl zarfında bir noktada, ben farkına varmasam da, Daniel hayatımın temel parçalarından biri haline gelmişti.

"Nisan'da yapılacak şu konferans vardı ya?" dedim. "Kirlilik üzerine olan mı?"

"Ona gidemeyeceğim. Başka bir şey çıktı. O hafta sonu yeğenimin on sekizinci doğum günü, büyük bir aile partisi veriliyor ve be-

nim de gitmem gerekiyor. Daha dün öğrendim."

"Ah," dedi Daniel. " Pekâlâ. Eh, ilginç bir şey varsa daha sonra araştırmaların dökümünü bulabilirsin zaten."

Soğuk, arabanın kenarlarından içeri sızıyordu adeta. İnce, sinsi, dondurucu hava akıntıları. Daniel kontağı açıp kaloriferi çalıştırdı. Kalorifer bir süre tam güçle çalıştıktan sonra da onu biraz kıstı.

"İstersem yanımda birini de getirebileceğimi söylediler. Sana sorayım dedim ama sonra düşündüm ki koca bir hafta sonu oturup eski; günleri yâd edeceğiz. Muhtemelen sıkıntıdan patlarsın."

Daniel giderek buğulanan pencereden dışarı bakıyordu. "Çok il- < gimi çeker," dedi.

"Gerçekten mi?" Oysa hakikaten de ilgisini çekeceğini gayet iyi biliyordum.

İki eli hâlâ direksiyonda, dönüp bana baktı. Ortada önemli bir şey yokmuş gibi davranmaya çalışıyordu ama rahatlama hissi yüzünün tamamına hâkimdi şimdi. "Evet," dedi. "Gerçekten. Gelmeyi çok isterim." "Güzel."

Bu konuda ne hissettiğimi bilmiyordum — rahatlama mı, çaresizlik mi, kafa karışıklığı mı, hepsi mi... Ona gerçeği söyleyebilmeyi, gelmesini daha önce niye istemediğimi açıklayarak omzumdaki yükten kurtulmayı isterdim. Ama anlamadığınız şeyi nasıl açıklarsınız ki?

On dört

Si*

at

KÖTÜ GÜNLERLE DOLU BİR YILDA GELEN O KIŞ, SANIRIM MATT'İN hayatta geçirdiği en kötü kışlardan biri oldu. En kötüsü değildi —o daha sonra gelecekti— ama en kötülerinden biriydi. Matt bana her zaman Luke 'tan çok daha büyük görünürdü; sorunları daha net görürdü ve onları çözme ihtimali konusunda daha gerçekçiydi. Birçok açıdan rahat biriydi ama dertleri bir bir kenara bırakıp belki kendi kendilerine ortadan kalkarlar diye ummak da tabiatında yoktu. Bir sorun çıktığında Matt o sorunu çözene kadar üstünde çalışırdı. Dersler konusunda da güçlü yanlarından biriydi bu. Ne var ki o kış karşılaştığımız sorunlar, çözebileceği sorunlar değildi. Zaten o okumaya devam edebilsin diye Luke 'un elindeki fırsatı geri çevirmesinden dolayı, içten içe sürekli suçluluk duyuyor olmalıydı. Kısa süre sonra bizi tüm sorunlarımızla başbaşa bırakıp gidecek olmak ise her şeyin gözüne daha da beter görünmesine sebep olmuştu herhalde.

Mesela, Luke'un işini kaybetmesi. Bunun Matt'i Luke'tan bile çok kaygılandırdığını biliyorum. Luke da endişelenmiyor değil-

GÖLÜN KIYISINDA

di gerçi ama evde kalıp bize bakmaya karar verdiği günden beri her şeyin bir şekilde yoluna gireceği şeklinde sarsılmaz bir inancı varmış gibi görünüyordu. Çevremizdeki dindar kişiler bunu onaylardı şüphesiz —kırdaki zambakları hatırlayın— ama Luke 'un o telaşsız itimadı Matt'i delirtiyordu. İkisi arasında giderek artan anlaşmazlığın da başlıca sebebiydi bu.

"Sorun değil," dediğini duydum Luke 'un, Kasım sonuna doğru bir gece.

Vakit epey geçti. Saatler önce uyumuş, tuvaletim geldiği için uyanmıştım. Koridoru yalınayak geçmiş, sonra da ayak parmaklarım tuvaletin muşamba zemininin soğukluğundan kıvrılıp bükülürken, orada durup onların sesini dinlemiştim. Küçük sert kar tanecikleri tuvalet penceresine çarpıp eriyorlardı; yüzünüzü cama yapıştırdığınızda gecenin içinde milyonlarca delik varmış gibi görünüyordu.

"Bir şey çıkar," dedi Luke.

"Ne gibi?" dedi Matt.

"Bilmiyorum. Ama hallolur."

"Nereden biliyorsun?"

Luke 'tan sessizlik — muhtemelen de bir omuz silkme.

"Hadi ama, Luke. Nereden biliyorsun? Her şeyin hallolacağını nereden biliyorsun? Nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?"

"Biliyorum işte, hallolacak."

"Hey Tanrım!" dedi Matt. "Hey Tanrım!"

Daha önce o sözcüğü o şekilde kullandığını hiç duymamıştım.

Noel yaklaşiyordu — aile zamanı, sevdiklerini yeni yitirmiş olanlar için en kötü zaman, gerginliklerin artması için rakipsiz bir zaman.

"Mitchell'ların çocuklarına hediye konusunu ne yapacağız?" dedi Matt.

Mutfaktaydık. Matt arabayı çalıştırmaya yönelik yeni bir nafile

çabayla bujileri temizliyordu. Sert bir kıştı, kayda geçen en soğuk kışlardan biri. Araba da bu kışın ilk kayıplarından biri olmuştu. Kasabada uygun çalışma saatleri olan bir iş çıkması gibi beklenmedik bir durumda, Luke 'un o işe gidebilmesi için arabaya ihtiyacı olacaktı.

Luke akşam yemeği için havuçları sıyırıyordu. Tezgâhın üzerinde soyulmuş ince uzun havuç şeritleri birikmişti. Bazıları tezgâhın kenarından aşağı sarkıyordu, Bo ise aralanndan yere düşmüş olan beş-altı tanesiyle oynuyordu.

Luke Matt'e boş gözlerle baktı. "Ne"?

"Mitchell'ların çocukları," dedi Matt. "İki taneler. Mitchell'ların Kate ile Bo'ya bir şey vereceği kesin — hatta belki bize de verirler. O yüzden bizim de onların çocuklarına bir şey vermemiz gerekiyor.

Peder Mitchell ve karısı bizi Noel Günü'nü onlarla geçirmeye davet etmişti. Hiçbirimiz gitmek istemiyorduk ama yakayı sıyırmanın yolu yoktu. Tadworth'ler ise bizi Noel'in ertesi gününe davet etmişlerdi ve oraya da gitmek istemiyorduk. Kilise annelerinin o özel günlerde yalnız başımıza kalmamıza gönülleri razı gelmeyerek, bunu tercih edeceğimizi de göremeyerek, bizi kimin alması gerektiği konusu üzerinde hararetle çalıştığını gözümde canlandırabiliyorum.

Luke havucu tezgâhın üzerine koydu ve dönüp Matt'e doğru dürüst baktı. "Hediye mi beklerler diyorsun?"

"Hayır, hediye beklemeler. Ama yine de onlara bir şey vermemiz lazım."

Luke yavaşça havuçlara döndü. Yere birkaç tane daha soyulmuş şerit düşürmeyi başarmıştı, şimdi Bo onlarla zarif bir şekilde başını süslüyordu.

"Çocukları kaç yaşında?" dedi sonunda. "Ve cinsiyetleri ne?"

"Bunu nasıl bilmezsin?" dedi Matt. "Doğduğundan beri tanıyorsun onları."

"Herkesin çocukları dikkatimi çekmiyor."

"İkisi de kız. Yaşlarıysa... on civan." Bana baktı. "Kaç yaşında olduklannı sen biliyor musun, Kate?"

"Üç çocukları var," dedim endişeyle. "Öylemi?"

"Bunu nasıl bilmezsin?" dedi Luke. "Doğduğundan beri tanıyorsun onları."

"Üç çocuk mu var, Kate? Ben sadece iki tane var sanıyordum." "Bebek olan çok küçük."
,j|

"Haa, tamam öyleyse, bebekmiş öbürü," dedi Matt. 11

"Ha, evet," dedi Luke. "Bebek sayılmaz." 41

"Martha on yaşında, Janie ise yedi," dedim çabucak. Bir öbek daha soyulmuş havuç şeridi yere düştü. Bo gulu gulu gibi bir ses çıkardı ve elini kepçe yapıp hevesle hepsini aldı.

"Tanrı aşkına, tezgâhın kenarına o kadar yakın çalışma!" dedi Matt. "Hepsi yere dökülüyor!"

Sonra toplarım hepsini," dedi Luke.

"Kenara o kadar yakın kesmeseydin daha sonra almangerekmedi." Luke omzunun üstünden ona baktı. " Önemli mibu?" "Evet, önemli! Önemli çünkü onları daha sonra toplamayacaksın, unutacaksın, hepsinin üstüne basıp ayaklarının altında evin her tarafına taşıyacaksın, böylece onlar da evin dört bir yanını bürümüş diğer pisliklere katılacaklar! İşte bu yüzden bu ev böyle ahıra döndü zaten!" Luke havuçla sıyırıcıyı bırakıp arkasını döndü. Bir dakika sonra, "Eğer seni o kadar rahatsız ediyorsa, bir kere de kendin temizleyebilirsin, değişiklik olur," dedi.

"Hah bu komik işte," dedi Matt usulca. Kollarını bacaklarını yaslamış, öne eğilmişti. "Hakikaten komik. Bütün hayatımı senin arkanı toplayarak geçiriyorum. Hem de bütün hayatımı. Sanıyorsan ki..." Durdu. Bo'ya ve bana baktı, sonra da kalkıp odadan çıktı.

27 Aralık Pa^ar Sevgili Annie Hala,

Ka^ak için çok teşekkürler. Gerçekten beğendim. Bo 'dakendinin-kını beğendi ve Matt ve Luke'dakendilerininkini. Bo kurulusunun

onunki olduğunu hemen anladı sevdi, bende benimkindeki ördeyi sevdim. Kitaplar için teşekkürler, çok güreller çoraplarda gü^el. Şapkalarda. Noelde Peder Mıtchell'a gittik Janie'nin yanında oturdum

büyük bi hindi vardı çok yiyemedim. Dün Tadworth'lere gittik on-lardada hindi vardı. Mrs Mitchell bana bi fırça ve tarak takımı verdi Boyada oyuncak bebek verdi Janie de bana bi tane dolma kalem verdi. Mrs Tadworth bana oyuncak bebek verdi. Matt bana böcekler hakkında bi kitap verdi Luke'da bana kurbağlar hakkında bi kitap verdi. Mrs Stanovich bana ve Bo'ya bir örnek elbiseler verdi hem de ikiside üstümüze tam oldu. Mrs Tadworth bi^e karanfilli domu{ budu verdi cidden güıeldi. Mrs Stanovich bi^e Noel Pastası verdi Mrs Pye'da Noel Pastası verdi. Dr Chrıstopherson ve Mrs Christopherson bi^i görmeye geldiler ufacık minicik portakallar getirdiler hepsi çok güıeldi...

Bu şekilde yarım sayfa kadar devam ediyordu. İyi insanlardı onlar. Daha iyisini bulamazsınız.

*

Ocak ayi sonu geldiğinde kar, hafif eğimli birikintiler halinde kapımıza yığılmıştı. Geceleri ev soğuktan inliyordu. Göl donmadan önce birkaç fırtına olmuştu ve arktik rüzgârların sürüklediği dalgalar kıyı boyunca oluşmuş buz tabakalarını kırıp yan döndürmüştü. Köpek balığının dişleri gibi tırtık tırtık, cam parçaları ışıl ışıl, durdular orada bir hafta kadar. Sonra yine rüzgâr şiddetlendi, sıcaklık düştü ve dalgalar bu parçalara vurup, daha yerle temas etmeden donan serpintiler saçtı etrafa. Donmuş serpintiler de yere bir çıtırtıyla çarpıp, buz parçalarının arasında çakıl kümeleri gibi biriktiler, giderek parlak cam tepeleri gibi her şeyi kapladılar. Sonunda göl dondu ve geceleri bir tek rüzgârın iniltisi duyulur oldu. Matt ile Luke karda ön kapıdan evin önündeki çakıl yola, oradan da ana yola uzanan bir hendek açtılar ve her gün o hendeğe

dolan karı sırayla küredi̇ler. Ev yolundaki karın tamamını kür«j| menin gereği yoktu çünkü zaten araba çalışmıyordu. Bazı yerlerde hendeğin duvarları o kadar yüksekti ki boyumu geçiyordu. Bo bunun harika bir şey olduğunu düşünüyordu ama pek tadını çıkaramadı çünkü Luke donar diye onu uzun uzun dışarı bırakmaktan çekiniyordu.

Sabahleyin okulun yolunu tuttuğumda öyle bir sarılıp sarmalanmıştım ki zar zor hareket ediyordum: Külotla atlet üstüne paçalı don, etek altına pantolon ve kazak altına flanel bluz giymiştim; ayrıca üzerimde bir kar pantolonu, bir parka, burnumun üstüne kadar çekilmiş bir atkı, gözlerimin üstüne kadar indirilmiş bir şapka, üst üste iki çift eldiven, üç çift çorap ve Luke 'dan sonra Matt'in, şimdi de benim kullandığım bir çift kışlık çizme vardı. Düşersem bir daha ayağa kalkamam diye korkuyordum. Düştüğüm yerde öylece, kemiklerim donana dek kalırdım herhalde.

Bazen sabahleyin yola vardığımda Matt'i hâlâ orada okul otobüsünü bekler, ısınmak için durduğu yerde ayaklarını yere, eldivenli ellerini ise birbirine vurur halde bulurdum. Otobüs bozulmuş, yolda bir kar birikintisine saplanmış ya da bir yan yolda bir kar temizleme aracının arkasına takılmış, kaplumbağa hızıyla geliyor olabilirdi — gecikme sebebinin bunlardan hangisi olduğunu bilmenin imkânı yoktu. Öyle günlerde Matt normalde ben gelene kadar bekler, sonra da yolda kendi otobüsüyle karşılaşmayı umarak benimle birlikte yürürdü.

"Sen misin o?" derdi ben yola çıktığımda, eğilip atkımla şapkam arasındaki boşluktan bakarak.

"Evet." Atkı yüzünden boğuk çıkardı sesim. i<i

"Herhangi biri olabilir." I!

"Benim." "'

Atkının içi nefesimden ıslanmış olurdu. Islak yün ve en ufak fırsat verseniz ciğerlerinizi kavuracak buz gibi hava kokardı.

"Galiba sözüne inanmam gerekecek. Yol arkadaşı ister misin?"

"Evet."

"Gidelim o zaman. Parmaklanın sürekli hareket ettiriyor musun?"

Eldivenli parmaklarımı ona çevirip hareket ettirirdim, o da başını sallayarak onaylardı ve ayaklarımızın altından gelen kar kütürtüleri eşliğinde yola koyulurduk.

Hâlâ benimle şakalaşırdı, dalga geçerdi ama artık kendini buna zorlaması gerektiğini sesinden anlıyordum. Köyde mucizevi bir yarım günlük iş çıkmamıştı, Pye iarın çiftliğindeki işleri yapmaya kalkmak içinse hava fazla soğuktu, dolayısıyla da iki aydır ne Matt ne de Luke çalışmıştı.

/ / Şubat Paçar

Sevgili Annie Hala,

Nasılsın!' Umarım iyisindir. Bo hasta, kızamık oldu. Dr Chris-topherson iyileşcek diyo ama her tarafı leke leke oldu ve cidden çok huysu\lastı. Okuldaki çocuklardada kızamık var ama ben \aten olmuştum. Henry Hudson ve Kuzeybatı Geçidi'ni yaptık. Çok kötü adamlarmış. Paydalanda yaptık, iki tane 1/2 elman varsa bir tane tam elman oluyo, dört tane 1/2 elman varsa iki tane elman oluyo, üç tane varsa bir tam 1/2 elman oluyo. Rosie Pye okulda ağlamaya başladı.

Sevgiler Kate

Zor bir kış geçiren sadece biz değildik. Yaşlı Miss Vernon za-türreye çeviren bir soğuk algınlığından dolayı Şubat'ta neredeyse ölüyordu. Mrs Stanovich'in en büyük oğlunun evi yandı, karısıyla beraber annesiyle babasının evine dönmek zorunda kaldılar. Jim Sumack buzda balık tutarken parmakları dondu, az daha parmaklarını kesmek zorunda kalıyorlardı. Dr Christopherson tam beş sefer kar yığıntısına saplanıp kaldı, sonuncusunda hastalarından biri ikizlerini kendi başına doğurmak zorunda kaldı çünkü kocası yardım istemek için komşuya koşarken kapının önünde buzda ka-

yıp düştü ve bacağını kırdı. «

Tabii bir de Pye'lar vardı. Pye'larla ilgili bir şey Matt'i endişelendiriyordu. Rosie'nin okuldaki üzüntüsüne sebep olan şeyle aynı mıydı bu emin değilim, ama öyle olma ihtimali epey kuvvetli.

Birinin bir şey yapması gerekiyor," dedi Matt. Vakit akşamdı. Yatmaya hazırlanmam gerekiyordu ama pijamamı bulamıyordum ve Luke'a nerede olduğunu sormaya gelmiştim. Yemek odasının kapısının arkasında durdum ve onları dinlemeye başladım, tartışmadıklarından emin olmak için. "Negibi?" dedi Luke.

Birine söylemek gibi. Peder Mitchell'a ya da başka birine." Ne diyeceksin ama? Sonuçta ne biliyoruz ki?" Giderek kötüleştiğini biliyoruz." "Biliyor muyuz?"

Dün Marie'yi gördüm. Eve dönüş yolunda. Onun yürüdüğünü gördüm, ben de otobüsten indim." "Öylemi?" "Öyle."

"Bir şey dedi mi?" Sayılmaz. Ama bir sorun var." Bir sessizlik oldu. Luke, "Biraz kendi suçu," dedi. "Laurie'ninmi?" 'Evet. Cevap veriyor." E sen olsan vermez misin?"

Bu yüzden bana vurulduysa vermem. Biraz kafasını çalıştırıp çenesini kapamalı."

Bir kez daha sessizlik oldu. Matt sakin bir sesle "Ona vurduğunu düşünüyorsun yani," dedi.

Bir tereddüt. "Olabilir."

"Ben de öyle düşünüyorum. Öyle küçük şaplaklar falan da değil — bazen bir tuhaf yürüyor çocuk. O yüzden bir şey yapmamız

gerektiğini düşünüyorum."

"Ne gibi?" dedi Luke.

"Peder Mitchell'a söyleyebiliriz."

"İyi de ne yararı olacak? Onun elinden ne gelir ki?"

"İhtiyar Pye'la konuşabilir mesela," dedi Matt. "Bilemiyorum, belki onun aklına bir şey gelir."

"İşler daha da kötüleşebilir."

"İnsanların bildiğini bilirse yapmaz belki."

"Ama ya Mrs Pye'ın ya da Marie'nin bir şey dediğini zannederse?" dedi Luke. "Bu sefer de onların üzerine gidebilir."

"Hiçbir şey yapmayalım mı diyorsun yani? Oturduğumuz yerde oturalım mı böyle? Bilelim ama hiçbir şey yapmayalım, ha?"

"Gerçekten bir şey bilmiyoruz ki."

Masadan bir dizi gümbürtü geldi — Matt kızgın kızgın bir kitabı kapatıp bir başkasını çıkarıyordu. "Senin hayat felsefen bu işte, Luke. Şüphedeysen hiçbir şey yapma."

Peder Mitchell'a söylemelilerdi. Ama şimdi bunu demek kolay tabii. Onları savunmak adına sadece kafalarının zaten kendi sorunlarıyla yeterince meşgul olduğunu söyleyebilirim — ki söz konusu sorunlar da o sırada gözlerine epey ciddi görünmüş olmalı: Bo'nun kızamığı, benim huzursuz halim, üç aydır iş çıkmaması ve ikisinin arasındaki gerginliğin daha sesini duymadan hissedebildiğiniz gök gürültüsü gibi yükselip, gün be gün artması, kara bulutlar misali toplanması.

*

On beş

MART. KAR HÂLÂ DERİN YIĞINLAR HALİNDE HER YERİ ÖRTÜYORDU, hâlâ beyaz ve pürüzsüz. Görünümü Şubat'takiyle aynıydı. Ancak üzerinde yürüdüğünüzde farkı hissedebiliyordunuz. Ağırlığınızın altında kırılan ince bir buz tabakası vardı, onun altındaysa kar yumuşamıştı. Yeni yağan kar bir-iki gün toz gibi duruyor, sonra yüzeyde kendi sert tabakasını oluşturuyordu. Altındaysa eski kar kendini bırakmış yatıyordu, şişman yaşlı bir kadının eti gibi.

Luke 'un Bo'ya lazımlık eğitimi vermeye çalışması sanırım Mart sıralarındaydı. Bo Bo'luğunu yaptığından hayatımızın epey dramatik bir dönemi oldu, anısı hâlâ zihnimde tazedir. Mutfak masasında oturmuş Matt'le ev ödevi yaptığımızı ve Bo'nun üst tarafı altı kat giyinik, belden aşağısı ise çıplak, suratı asık, elinde boş lazımlığıyla bam bam içeri girdiğini hatırlıyorum. Hemen arkasından Luke geliyordu ve o da asık suratlı görünüyordu. Hayatı boyunca çocuk bezi mi giymek istediğini, sürekli altının ıslak olmasına ve lağım gibi kokmaya nasıl katlanabildiğini soruyordu, Bo ise ona hiç aldırış etmiyordu. Lazımlığı mutfağın bir köşesindeki çöp kovasına götürüp

içine tıktı, sonra da yine bam bam yürüyerek mutfaktan çıktı.

Luke 'un mecalsizce duvardan aşağı kayıp dizlerini karnına çekerek yere oturduğunu, kollarını dizlerine doladığını, başını kollarına yasladığını ve "Onun saçmalıklarından bıktım artık," dediğini hatırlıyorum. Kapının ağzında durmuş olan Bo'nun ise dönüp ona baktığını hatırlıyorum. Bir an tereddütte göründü, sonra ise geri gelip onun başını okşadı ve "Ağlama, Luke," dedi. Fakat lazımlığını almadı. Ona anlayış gösteriyordu ama o kadar da değil.

Sonra Matt'in ne dediğini hatırlıyorum: "Luke? Bu onun ilk tam cümlesiydi. 'Ağlama Luke.'" İkisi de gülmüşlerdi buna.

Fakat belkİ zamanını yanlış hatırlıyorum. Belki de Mart değildi, çünkü Mart'a gelindiğinde artık pek gülmez olmuşlardı. Sanırım o sırada bütün yolların Roma'ya çıkması gibi her olayın bir tartışmayla — hem de genellikle aynı tartışmayla— sonuçlandığı safhaya gelmiştik artık.

Bir öğle üzeri —belki bir Pazar günü, hepimizin biraz boş vaktimizin olduğu bir gün— Luke benim Bo'ya çocuk tekerlemeleri öğretmemin iyi olacağına karar verdi. Olabilecek en sakin uğraşlardan biri. Bo'nun hiçbirini öğrenmeden büyümesinden korkuyordu ve beni ona bazılarını söylemeye ikna

etmişti. O sırada Bo artık kızamığı atlatmış, eski gürültücü haline dönmüştü, mutfakta tencereleri etrafa savurup duruyordu.

"Ona birkaçını öğretsene, Kate," dedi. "En bilinenleri öğret."

"En bilinenleri hangileri ki?"

"Ben ne bileyim. Sen en çok sevdiklerini öğret."

Aklıma bir tane bile gelmiyordu. "Hiçbirini hatırlamıyorum," dedim.

"Takada Tukada Tak," dedi Matt. Mutfak masasında oturmuş Annie Hala'ya mektup yazıyordu.

Sıkılgan bir edayla "Takada Tukada Tak, Bo," dedim.

Bo işini bırakıp bana kuşkucu gözlerle baktı.

"Aklını kaçırdın sanıyor," dedi Matt, yazmaya devam ederek. Bir daha denedim. "Bo, 'Takada Tukada Tak' desene." "Taka Tuka Tak," dedi Bo birden. Bir tencereyi bulmak için etrafına baktı.

"Güzel!" dedim. "Çok güzel, Bo. Şimdi şunu de: 'Kaçtı fare saate bak'."

"Tenceye," dedi Bo. En büyük tencereyi aldı ve diğerlerini boylarına göre paldır küldür onun içine koymaya başladı. Epey de iyi beceriyordu. Pek hata yapmadı.

"Seni duymazdan geliyor," dedi Matt, gürültüde bir anlık kesilme olunca. "Çıldırdığına karar verdi."

"Hadi, Bo," dedim. "'Kaçtı fare saate bak'."

"Şapşal," dedi Bo, katı bir edayla bana parmağını sallamak için bir an ara vererek.

"Hakikaten de aptal bir tekerleme," dedi Luke. "Başka bir tane dene. Bir tanesini baştan sona söyle."

Bir süre düşündüm, sonra söylemeye başladım:

"Polly'nin bez bebeği uf olmuş uf uf uf Doktoru aramış gelsin diye çuf çuf çuf Gelmiş doktor, elinde çantası, Tak tak tak etmiş Polly'nin kapısı"

Bo bana gözlerini kısarak, yepyeni bir ilgiyle baktı. "Yakaladın onu," dedi Matt, sufle verirmişçesine fısıldayarak. "Zokayı yuttu. Şimdi oltayı yavaşça çek, gelsin." "Uf uf uf " dedi Bo, denercesine. "La la la." "Güzel, Bo! Güzel! Dinle:

"Doktor bez bebeğe bakmış, cık cık cık Polly hemen onu yatağa yatır acık Sonra yazmış kâğıda bir hap hap hap

Polly eczaneden hapı kap kap kap."

"Hap hap hap," dedi Bo, dudaklarımı dikkatle izleyerek ve dizlerini kırıp ritim tutarak.

"Güzel, Bo! Çok güzel!"

"Uf uf uf!" diye şakıdı Bo. "Kap kap kap!"

"Güzel!"

"Dr Christopherson'dan fatura aldık mı sahi?" diye sordu Matt.

"Ne?" dedi Luke.

"Bo'nun kızamığı için. Fatura aldık mı?"

Luke omuz silkti. "Sanmıyorum." Bo'yu izlemeye döndü.

"Uf uf uf!" diye söyledi Bo, yırtmırcasına. "La la la!"

"Ne kadardır dersin?" diye sordu Matt. :"' "En ufak fikrim yok."

"Evet de, kabaca yani. Dört beş kere gelmiştir. Bayağı bir tutacaktır mutlaka."

"Geldiğinde düşünürüz, tamam mı? Tekrar söyle, Kate. Bu sefer mısra mısra söyle. Cidden hızlı öğreniyor."

Ama ben ayağa kalkıp pencere kenarına gitmiş olan Matt'i izliyordum. Hava kararmıştı bile, kendi yansımasından başka bir şey görmesi mümkün değildi ama yine de orada durup dışarı bakmaya başladı.

Bir an sessizlik oldu, sonra Luke "Endişelenmeye bayılıyorsun, değil mi?" dedi. "Endişelenmeden var olamıyorsun. Bir şeyi de kafana takmasan olmuyor. İçin için kaygılanmadan, kendi kendini yemeden tek bir gün, tek bir dakika geçiremiyorsun. Tek bir an bile bırakamıyorsun kendini... Yoo, ne yapıyorsak illa ki içine edeceksin."

Matt usulca, "Bir şeyler yapmamız gerekiyor, Luke," dedi. "Babamın parasını o kadar hızlı tüketiyoruz ki..." "Söyleyip duruyorum sana! Bir şey çıkar!"

"Tabii," dedi Matt. "Tabii."

Sanırım Matt için dönüm noktasıydı o - işlerin olduğu gibi devam edemeyeceğine karar verdiği nokta. Oysa saçmaydı tabii, çünkü bir düşünse aslında Dr Christopherson'ın onlara bir fatura göndermeyi aklından bile geçirmeyeceğinin farkına varırdı.

*

Mart'ta Annie Hala'ya yazdığım mektuplarda üç haftalık bir boşluk var. Nedenini biliyorum: Tam o sırada Matt'le Luke arasındaki gerginlik sonunda patlama noktasına gelmiş ve On Birinci Emir tamamen tuzla buz olmuştu, küçük dünyamız neredeyse başımıza yıkılıyordu.

Matt akşam yemeğinde haberi verdi. Bizim evde kural buymuş gibi görünüyordu: Yeri yerinden oynatacak bir şey söyleyeceksen, bunu sofrada, tercihen de herkesin ağzı doluyken söylüyordun.

"Size bir şey söyleyeceğim," dedi, Mrs Stanovich'in yahnisinden yiyerek. "Okulu bıraktım."

O anda hakikaten de Luke 'un ağzı doluydu. Çiğnemeyi bıraktı ve masanın karşı tarafındaki Matt'e baktı. Geçen aylar içinde bir noktada oturma planını değiştirmişlerdi: Şimdi Luke annemizin yerinde, yani mutfağa en yakın olan yerde oturuyordu, Matt ise babamızın yerinde. Bo ile ben ise hâlâ yan yana oturuyorduk.

"Bugün Mr Stone'la konuştum," diye devam etti Matt. "Maddi sebeplerden ötürü ayrıldığımı söyledim. Hudson's Bay dükkânında tam zamanlı işe girdim. Dokuzdan beşe, Pazartesi'den Cumartesi'ye. Tabii ki yol biz arabayı yeniden çalıştırana kadar sorun olacak ama ona da çözüm buldum. Giderken okul otobüsüne bineceğim ve eğer dönemediğim akşamlar olursa oradaki depoda uyuyabilirmişim. Gerçekten çok yardımcı oldular. Mr Williams —patron kendisi— babamı tanıyormuş meğer, iyi bir adama benziyor."

Luke hâlâ ağzı etle dolu, ona gözünü ayırmadan bakıyordu. Matt de sakince ona bakıp yemeye başladı. Luke ağzındakileri bir-iki kere çiğneyip yuttu. Doğru dürüst çiğnememişti, boğazından iri bir kütlenin geçtiğini görebiliyordunuz, tıpkı bir yılan bir kurbağayı yuttuğunda olduğu gibi. Yemek midesine insin diye çenesini eğerek iki kez daha yutkundu, sonra da "Neden bahsediyorsun sen?" dedi.

"İş," dedi Matt. "İş buldum. Para kazanacağım."

"Ne saçmalıyorsun?" dedi Luke.

Matt, Bo ile bana bakıp kaşlarını kaldırdı. "Birilerinin kafası bugün pek hızlı çalışmıyor, hanımlar. Tekrar denesem mi?" Luke 'u iğnelemeye çalışmıyordu, işi şakaya vurup önemini hafifletmeye çalışıyordu.

Yeniden Luke'a döndü. "İş, Luke. İş. Para kazanmak için yapılır hani, bir şeyler alabilmek için."

"Ne demek yani okulu bıraktın?"

"Bayağı okulu bıraktım demek. Hani 'son vermek' gibi 'bırakmak'. Okula gitmeye son verdim. Artık okula gitmiyorum."

Luke iskemlesini masadan geri itti. Bunu pek komik buluyor-muşa benzemiyordu. Ne saçmalıyorsun sen?" dedi. "İki ay sonra

sınavların var."

"Muhtemelen sınavlara gireceğim, Ekstra Yıl derecesini alacağım. Mr Stone onu yapabileceğimi söyledi. İki ay kaçırsam bir şey olmazmış — zaten geçmeyi garantiledim bile."

"Geçmek yetmez, burs da almak zorundasın. Biliyorsun bunu! Burs almazsan üniversiteye nasıl gireceksin?"

"Üniversiteye gitmiyorum."

Luke fal taşı gibi açılan gözlerle baktı ona.

Matt usulca, "Bak, bizim bu plan, yani birimizden birimiz her zaman kızlarla olabilsin diye sürekli yarım günlük işe girmeye çalışma planı... İşlemeyecek. Nasıl işlesin ki? İşleyeceğini düşünmekle delilik etmişiz."

Luke 'un içinde birikmekte olan öfkeyle giderek kızarak yüzünü inceledi, sonra da dönüp tedirgin bir ifadeyle bize baktı. Haberi biz varken verdiğine pişmandı muhtemelen. Luke 'un planda değişiklik yapılmasından memnuniyet duyacağını bekliyor olamazdı ama besbelli ki böyle bir tepki de beklemiyordu. "Bak," dedi. "Sonra konuşalım, tamam mı?" "Aaa, hayır," dedi Luke. "Aaaa, hayır. Hemen şimdi halledeceğiz, çünkü yarın okula geri dönüyorsun."

Üç saniyelik bir sessizlik oldu. Matt usulca "Bu senin kararın değil, Luke," dedi. "Söylediğim gibi, bıraktım artık."

"E o zaman gidersin, nasıl bıraktıysan öyle geri alırsın! Senin tam gün işe girmen için hiç sebep yok yahu. İhtiyar Pye 'in orada çalışmaya yeniden başlayana kadar en fazla bir ayımız var, sonra da..."

"Bu çözüm değil ki! Bu yılı atlatsak bile, ben gidince nasıl geçineceksiniz? İmkânsız! Birimizin çalışması, öbürümüzün ise evde kalması gerekiyor — tek çözüm bu!"

"Çözüm buymuş, halt etmişsin! Halt etmişsin!" Luke'un sesi giderek yükselip tizleşiyordu. "Sonsuza dek kızlarla beraber oturmamız gerekmeyecek ki! Önümüzdeki yıl Bo öğleden sonraları birine gidebilir, bir sürü insan teklif etti bunu. Kate de okuldan sonra Bo'nun yanına gidebilir. İkisi de bizsiz yapabilecek duruma gelmiş olurlar. O zaman ben de haftada beş gün öğleden sonra çalışabilirim. O şekilde geçinebiliriz! Artı Annie Hala'nın gönderdiği para var."

Derin bir nefes aldı. Sakinleşmek ve mantıklı, rasyonel bir şekilde konuşmak için gözle görülür bir çaba harcıyordu, çünkü Matt'e etki etmenin tek yolunun bu olduğunu biliyordu.

"Sen üniversiteye git, üç-dört yıl okumana bak..." Masaya parmağını vurarak vurguladı söylediklerini, kendini sakin konuşmaya zorlamaktan dolayı öyle sert vuruyordu ki parmağı zangır-dıyordu. "Yazları çalış. Kendi paranı çıkar, üstüne bir şey kalırsa onu eve gönder. Sen diplomanı almaya bak." Başını kaldırıp

Matt'e baktı ve yine parmağını masaya vurdu. "Sen diplomanı almaya bak. İşi sonra bulursun, çünkü o zaman iyi bir i} bulabilecek duruma gelmiş olursun. Eğer hâlâ yardıma ihtiyacımız olursa, işte o zaman yardım edersin."

Matt başını iki yana sallıyordu. "Kendini kandırıyorsun. Önümüzdeki yıl nasıl bir yarım günlük iş çıkacak da öğleden sonraları çalışacaksın? Hayal kuruyorsun."

"Her şey hallolacak," dedi Luke, dişlerini sıkmak suretiyle sinirini zaptetmeye çalışarak. "Ayrıca zaten senin sorunun değil bu. Senin sorunun burs kazanmak. Kızlara bakmak benim sorunum."

Matt bembeyaz kesildi. Bu konudaki zıtlıkları komikti; Luke'un kızgınlığı yüzüne hücum ederken, Matt'inki midesine çöküyordu.

"Ne zamandan beri kızların tek sorumlusu sen oluyorsun?" dedi Matt. "Tam olarak ne zamandan beri? Ben ne işe yarıyorum? Onlar benim de kardeşim. Sen daha bir iş bile bulamazken onları sana bırakıp gideceğimi mi sanıyorsun?"

Luke iki eliyle masanın iki yanını kavradı ve saldırmaya hazır bir boğa gibi başını eğdi. "İŞ BULACAĞIM! BİR ŞEY ÇIKACAK!"

Matt ayağa kalktı ve odadan çıktı.

Luke bir an olduğu yerde öylece durdu, hâlâ elleriyle masanın iki yanını sıkı sıkı tutuyordu. Sonra ayağa kalktı ve onun peşinden gitti.

Kaskatı kesilmiş halde orada oturdum, nefes bile alamıyordum. Oturma odasından bir patırtı geldi ve yine bağırmaya başladılar.

Bo sandalyesinin kenarına tutunarak yere indi, kapı eşiğine gitti ve başparmağı ağzında orada durup onları izlemeye başladı. Ben de gidip onun yanında durdum. Yan devrilmiş bir koltuğun iki tarafından birbirlerine bağırıyorlardı. Luke, Matt'in her şeyi mahvedeceğini söylüyordu. Matt ise Luke'a kendini Tanrı mı sanıyorsun, diyordu. Herkesin hayatını planlamaya çalıştığını söylüyordu. Luke Matt'e dayanamıyorsun, değil mi, diyordu. Onun

bir kez olsun Luke 'un önemli, hem de çok önemli bir şey yapacak olmasına dayanamadığını söylüyordu. İlla ki hep Matt yapacak önemli şeyleri, diyordu. Eh, vah vahtı o halde. Vah ki ne vahtı. Kızları büyüteceğini söyleyen Luke idi, bu onun işiydi ve madem böyle bir halta kalkışmıştı, bu işi layıkıyla yapacaktı ve kesinlikle bu konuda Matt'in yardımına ihtiyacı yoktu.

Artık Matt'in yüzü kireç gibi bembeyaz kesilmişti. Mesele de bu zaten, değil mi, diyordu. Asıl mesele Luke'tu. Baş şehit ve ailenin kurtarıcısı rolüne soyunan Aziz Luke. Kızlarla hiç alakası yoktu meselenin, değil mi? Onlar için neyin en iyi olduğuyla bir alakası yoktu. Luke'un kör olası egosuydu mesele tamamen.

Daha başka sözler de söylendi, daha kötü sözler. Aylar boyunca biriken endişe, çaresizlik ve acı birleşiyor, büyük bir söz sağanağı içinde ortaya saçılıyordu. Bu böyle uzun süre devam etti, ta ki Luke

nihai, affedilmez bir şey söyleyene kadar. Matt üniversite diploması alabilsin diye kendi hayatından vazgeçtiğini ve Matt şimdi kalkıp da bu fırsatı çöpe atarsa onu öldüreceğini söyledi Luke.

Bunun üzerine olanları nasıl tarif edeceğimi bilemiyorum. Sinemada ve televizyonda insanların birbirlerine yumruk savurduğu, birbirlerini yere devirdiği ya da birbirlerinin çenelerine vurduğu dövüşler görürsünüz ama hiçbiri gerçek değildir. O dövüşlerdeki öfke gerçek değildir. Sizdeki, yani izleyendeki korku gerçek değildir. Hikâyenin kahramanlarına gerçek bir sevgi duymazsınız, ikisinden birinin öleceğine dair bir dehşet duygusu kaplamaz içinizi. Önceki zamanlarda ikisi kavga ettiğinde Matt'in öleceğinden korkardım. Şimdiyse bundan emindim, ayrıca bir şekilde Luke 'un öleceğinden de. Etrafımızdaki duvarlar üzerimize yıkılacak sandım. Dünyanın sonu geldi sandım. Bir an sonra ise buna iyice ikna oldum. Çünkü bütün o arbedenin içinde hemen yanımda bir kıpırtı dikkatimi çekti ve başımı eğip baktığımda Bo'nun saç tellerine varıncaya kadar zangır zangır titrediğini gör-

düm. Kaskatı kesilmişti, kolları iki yanından aşağı dimdik iniyordu, parmakları ayrıktı, yüzünden aşağı gözyaşları sel gibi akıyor ama ardına kadar açık ağzından hiç ses çıkmıyordu. Ömrümde gördüğüm en korkutucu şeydi bu. O kadar cesur bir çocuktu ki Bo. Onu hiçbir şey korkutamaz sanırdım.

Sonunda dövüş sona erdi ama ağır ağır, yakıtını azar azar tüketerek değil. En sonunda Matt Luke 'a bir yumruk savurdu, Luke da onun kolunu yakalayıp muazzam bir güçle asılarak onun ayaklarını yerden kesti. Tuhaf bir ses çıktı, tok bir katırtı. Matt'ten dehşet verici bir çığlık yükseldi. Sonra küt diye Matt duvara yapıştı ve duvar boyunca kayıp yere düştü.

Bir an çıt çıkmadı.

Sonra Luke, "Ayağa kalk," dedi. Hâlâ soluk soluğaydı, hâlâ öfkeden gözü dönmüş haldeydi.

Matt'in duvara yaslı yatan bedeni tuhaf bir açıda duruyordu. Cevap vermedi. Yüzünü görebiliyordum; kaskatı ve bembeyazdı, gözleri fal taşı gibi açıktı.

"Ayağa kalk," dedi Luke tekrar. Matt hâlâ cevap vermeyince ona doğru bir adım attı ve Matt o zaman konuştu.

"Gelme!" dedi. Sözcükler dişlerinin arasından zorlanarak çıkmıştı sanki.

Luke durdu. "Ayağa kalk," dedi yine ama bu sefer sesi tereddütlü çıkmıştı.

Matt cevap vermedi. Koluna bir şey olduğunu o sırada fark ettim. Vücudunun altından arkaya doğru bükülmüştü, omzuysa kocaman bir hörgüç gibiydi ve yanlış yerdeydi. Çığlık atmaya başladım. Kolunun koptuğunu sandım. Kolu omzundan kopmuş, gömleğin içinde öylece duruyordu, emindim bundan. Mr Tadworth'ün en büyük oğlu bir yük vagonunun altına düştüğünde kolu kopmuş, kimse ona yardıma gidemeden kan kaybından ölmüştü.

Luke birine bağırıyordu. Bana bağırıyordu. "Sus! Sus, Kate!"

Beni tutup sarstı, o zaman sustum.

Matt'e baktı, ellerini saçlarına götürdü. "Ne oldu?" dedi. .;.

"Doktoru ara," dedi Matt. Dişlerini öyle bir kenetlemişti kî sesi zar zor çıkıyordu.

"Niye? Ne oldu?" Ama o da kolu görmüştü ve sesi titrek çıkıyordu.

"Doktoru ara."

O bekleyişi hatırlıyorum. Matt hiç kıpırdamadan, sanki nefes bile almıyormuş gibi yatıyordu, yüzü kül rengine dönmüş, terden parlıyordu. Dr Christopherson'ın odaya girip önce yerde yatan Matt'e, sonra Bo'ya ve bana, en sonunda da başını ellerinin arasına almış oturmakta olan Luke'a baktığını hatırlıyorum. "Ne oldu?" diye sordu, kimse cevap vermedi.

Matt'in yanına çömeldiğini, gömleğinin düğmelerini açtığını, omzuna dokunmak için elini gömleğinden yukarı soktuğunu ve Matt'in dudaklarının tıpkı Mr Sumack'in tuzaklarından birine yakalanmış tilkininki gibi kasılıp dişlerinin göründüğünü hatırlıyorum. Dr Christopherson usulca, "Ciddi bir şey yok, Matt," dedi. "Bir şey yok. Omzun çıkmış, o kadar. Hemen düzeltiriz."

Ayağa kalktı, Luke 'a buz gibi bir bakış fırlattı ve "Yardım etmen gerekecek," dedi. Luke'un önce ona sonra da Matt'e bakıp elinin tersiyle ağzını sildiğini hatırlıyorum.

Dr Christopherson dönüp bana ve Bo'ya düşünceli düşünceli m baktı. Bo'nun titremesi neredeyse geçmişti ama hâlâ gözlerinden W aşağı yaşlar boşalıyordu. Arada bir içinden dalga halinde bir sarsıntı yükseliyor ve ağzından nefesi bir zangırtıyla çıkıyordu. Dr Christopherson gelip onun başına elini koydu ve saçını düzeltti, sonra bana da aynını yaptı.

"Senin de yardımına ihtiyacım olacak, Kate," dedi. "Bana yardım edebilir misin? Molly arabada tek başına, onu uzun süre bırakırsam çok yalnızlık çekiyor. Acaba bana yardım eder misin

Bo'ya kar kıyafetini giydirelim, sonra ikiniz arabaya gidip ona eşlik edin? Araba ana yolda duruyor, sizin evin önüne giremedim, ama motoru çalışır bıraktım, o yüzden içi sıcaktır."

Dr Christopherson Bo'yu kar tünelinden ana yola taşırken onun arkasından yürüdüğümü ve kapıyı açıp da Bo ile beni arka koltuğa, onun yanına oturttuğunda Molly'nin ne kadar sevindiğini hatırlıyorum. Molly ömrümde gördüğüm en iyi huylu köpekti. Ayrıca da harikulade bir hemşireydi. Bo'nun gözyaşı içindeki yüzünü diliyle temizlerken bir yandan da ona sürekli usulca mırıldandı. Birkaç dakikaya kalmadan Bo da ona mırıldanmaya başlamış, başını Molly'nin sıcak boynuna gömmüş, kendini onun ipeksi kulaklarıyla sarmalamıştı.

Bana gelince, onların yanında oturup, bana Matt'in öldüğü haberinin verilmesini bekledim. Korkunç şeyler olacağı zaman Bo ile benim ayakaltından çekilmemiz için bir mazeret bulunduğunu biliyordum

artık. Bunu öğrenecek çok fırsatım olmuştu. O yüzden de Dr Christopherson yanımıza döndüğünde derin bir şoktaydım. Başında bir hasta daha vardı şimdi.

Elbette işin en komik yanı, birkaç hafta içinde Luke 'un haklı çıkmasıydı. Hakikaten de Bir Şey Çıktı.

171

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

m

f

On altı

TÜM BUNLARIN BANA GERÇEK GİBİ GÖRÜNMEDİĞİ BİR DÖNEM GE-!| çirdim — epey uzun bir süre.

Belki de "gerçek" burada doğru kelime değil. "Alakalı" daha iyi. Ailem bana alakalı görünmüyordu. Üniversite okuduğum yıllardı. İlk yıl değil çünkü o yıl öyle bir sıla hasreti çekiyordum ki öleceğim sanıyordum. Daha sonrasından, ikinci ve üçüncü yılımda, ufkumun genişlediği ve Kuzgun Gölü'nün giderek küçülerek tıpkı haritadaki gibi küçük bir noktaya dönüşmüş gibi göründüğü zamanlardan bahsediyorum.

O sırada artık Büyük Büyükanne Morrison'm eğitimin gücü hakkında sandığından da haklı olduğunu keşfetmiştim. O, eğitimi hem en büyük iyilik hem de çiftçiliğin yoksulluğundan kaçmada bir anahtar olarak görmüştü ama açabileceği diğer kapılardan hiç haberi yoktu. Zooloji okuyordum ve ilk yıl sınavlarında sınıfımın birincisi olmuştum. Aynı şekilde devam edersem doktoramı yapmam için bana fon ayrılacağını söylediler. Bunu başarıyla yerine getirirsem gerek üniversitede gerekse başka yerde iş bulabileceği-

174

MARY LAWSON

mi biliyordum. Bir noktada yurt dışında çalışmak istersem onun da muhtemelen ayarlanabileceğim biliyordum. Dünyanın kapıları önümde açılıyordu; istediğim yere gidebileceğimi, istediğim şeyi yapabileceğimi hissediyordum. İstediğim kişi olabileceğimi de.

O zaman Matt, Luke ve Bo aklımın küçük loş bir köşesine çekildi. O aralar -üniversitedeki ikinci yılımda henüz yirmi yaşını doldurmamıştım, o halde Bo da sadece ön dördündeydi— Bo'nun önünde hâlâ fırsatlar vardı ama Matt ile Luke her zaman neredelerse hâlâ oradalardı ve biliyordum ki her zaman da orada kalacaklardı. Aramızdaki mesafe öylesine muazzam, hayatımın o kısmı geçmişin öylesine derinliklerine gömülmüş görünüyordu ki ortak herhangi bir noktamızın kaldığını hayal bile edemiyordum.

Kısa tatiller için eve dönemeyecek kadar az param vardı, To-ronto'da bizim oradakine kıyasla daha çok sayıda ve daha iyi para veren yaz işleri olduğundan, yazlan da gitmedim. Onları hiç görmediğim iki yıllık bir boşluk oldu, hatta bu süre daha da uzardı da mezuniyetime geldiler. Üçü de geldi, üzerlerinde en iyi kıyafetleriyle. Duygulanmıştım ama aynı zamanda onlardan utanıyordum. Onları arkadaşlarımla tanıştırmadım.

O yıllarda derslerde tanıştığım çocuklarla çıktığım olmuştu birkaç kez, ama bu ilişkilerin hiçbiri yürümedi. Bu konudaki başarısızlığım beni rahatsız etmiyordu. Öncelikle buna kafa yoramayacak kadar çok çalışıyordum; ayrıca da, daha önce dediğim gibi, hiçbir zaman hayatta birini seveceğimi düşünmemiştim. Kendimi eksantrik bir akademisyen olarak görüyordum sanırım. Yalnız ve kendine

yeten, işine âşık olan.

Üstelik bir fantezi değildi bu, hakikaten de işime âşıktım. Üniversite yaşamı benim için tam bir aydınlanmaydı: Kitaplar ve kaynaklar, teşrih mercekleri ve harikulade bileşik mikroskoplarıyla laboratuvar-lar, her biri kendi uzmanlık alanı bulunan okutmanlar ve profesörler — hepsi insanın elinin altındaydı. Üçüncü yılımın ortasına geldiğimde eğitim hayatıma kesinlikle devam etmeye karar vermiştim. O yılın

sonundaysa uzmanlaşacağım zooloji dalını seçmiştim.

O kararı Toronto'nun kuzeyindeki küçük bir göle yapılan bir eği- !' tim gezisi sonucunda verdim. Gittiğimiz göl tatilcilerden epey rağbet görüyordu, özellikle de tekne ve diğer su sporlarıyla ilgilenenlerden. Ancak biz Eylül'de gittik, tatilciler evlerine döndükten sonra. Gezinin amacı insanların yaz aylan süresince çevre üzerinde yol açtıkları etkiyi belirlemeye çalışmaktı ve araştırmamız gereği döndüğümüzde laboratuvarda incelemek üzere hem sudan hem de suyun kıyısındaki flora ve faunadan örnekler almıştık. Su yaratıklarını suyla dolu kavanozlarda ve plastik poşetlerde taşıdık, buzla dolu bir soğutucunun içinde. Diğerleriyse Toronto'ya kutularda ya da kavanozlarda seyahat etti. Laboratuvara vardığımızda işimiz topladığımız şeyleri tanımlayıp belgelemek, görünürdeki sağlık durumu üzerine yorum yapmak ve ölüyse ölmesine neyin sebep olmuş olabileceği hakkında fikir yürütmekti

Ben küçük yaratıklarımın çoğunu gölün bir ucundaki küçük bir koydan toplamıştım ve onları toplarken koyun tabanından çürümekte olan biraz organik madde de almıştım. Laboratuvara dönüp de yaratıklarımı kaplara kazasız belasız aktardığımda, çamuru ve tortuyu bir tabağa koydum ve içinde ilginç bir şey var mı diye bakmak için çabucak ayıkladım. Büyük kısmı ölü yapraklar ve dal parçalarından oluşuyordu ama aralarında küçük, siyah, tanımlanamayan bir kütle de vardı. Onu pensle tutup kaldırdım ve kurumasın diye dikkatle ıslak bir kâğıt havlunun üzerine koydum.

Kütlenin eskiden bir sandal böceği olduğu ortaya çıktı. Bir Noto-necta, vaktinin çoğunu suyun yüzeyinden başaşağı sarkarak, av bulmak üzere titreşim izlerini takip ederek geçiren küçük bir yırtıcı. No-tonecta'yı Matt ile geçirdiğim yıllardan gayet iyi biliyordum —yüzey geriliminin sadece yukarıdan aşağı değil, aşağıdan yukarı da işlediğinin ilk göstergesi olmuştu o benim için— ve normal şartlar altında onu anında tanırdım. Ancak şimdi bu örneği tanımlamam birkaç dakika sürdü çünkü kalın ve yapış yapış bir siyah sıvı katmanıyla kaplıydı.

Göldeki çok sayıda motorbottan yayılan gres yağının eseriydi bu.

Bunun beni neden o kadar etkilediğini açıklamakta şimdi güçlük çekiyorum. Sonuçta bütün yaratıklar ölür ve çoğunun hayattan ayrılma şekli insan penceresinden bakıldığında bayağı korkutucu görünür. Üstelik kirlilikten de haberim yok değildi — ne de olsa yaşam bilimlerinde çok önemli bir konu bu. Belki de sebep, o vakadaki maktulu o kadar iyi tanımamdı. Çocukken sandal böcekleri çok ilgimi çekerdi; bana sanki tavandan sarkıyorlarmış gibi görünürlerdi ve hep yorulup düşmelerini beklerdim.

Sebep ne olursa olsun, o minicik kararmış bedene bakarken hissettiğim şey kısmen dehşet, kısmense gerçek bir... acı idi. Yıllardır göletleri bilinçli bir şekilde düşünmemiştim ama şimdi son derece canlı bir şekilde zihnimde belirmişlerdi yine. Üzerinde tekneyle gezileme-yecek kadar küçüktüler tabii ama yağmurla üzerlerine yağabilecek ya da etraftaki topraktan içlerine sızabilecek sayısız başka kirletici madde vardı. Gelecekte bir gün o göletlere geri döndüğümü, suyun içine baktığımı ve hiçbir şey göremediğimi hayal ettim.

İşte o anda omurgasızlar ekologu olmaya karar verdim, çalışma alanım da kirlenmenin tatlı su göletlerinin nüfusundaki etkileri olacaktı. Sanırım seçimimin kaçınılmaz olduğunu ve ben o ölü böceğe rastlamadan çok çok önce belirlenmiş olduğunu söyleyebilirsiniz. Belki öyledir. Tek bildiğim şu ki o küçük Notonecta içimde bir şeyleri tekrar uyandırdı ve bana yoksun olduğumu o ana kadar hiç farketme-diğim bir amaç verdi.

O andan sonra uzun bir süre çalışmalarıma öylesine tepeden tırnağa kendimi kaptırdım ki başka hemen hemen hiçbir şeye vaktim kalmadı. Çıktığım az sayıdaki çocuk, hiç de çalışmalanm kadar ilginç görünmedi bana. Geçmişime ait insanlar ise, eh, geçmişimde kalmışlardı işte. Gözüme alakasız görünüyorlardı.

Aslında ailemi hiç de geride bırakmamış olduğumu Danielia tanışana kadar fark etmedim. Ben bölüme katıldığımda tanıştınlmıştık, ondan sonra da koridorlarda birbirimize rasdadık durduk — bu işler

nasıl olur bilirsiniz. Sonra bir gün ben laboratuvanmda çalışırken omurgasızlarımın çevresini kontrol edebildiğim ve tepkilerini ine leyebildiğim akvaryumlarla dolu, ıslak laboratuvar denen türden bL laboratuvardı bu- arkama bir döndüm ki kapının ağzında duruyor,;! Orada kimsenin olduğunun farkında değildim, o yüzden de bir parçaj; irkildim, o da "Özür dilerim, rahatsız etmemeliydim, kendini tamaj; men kaptırmış görünüyorsun," dedi.

"Yo, zararı yok," dedim. "Bir su patencisini seyrediyordum." !

"Peki ne yapıyor?" dedi.

"Paten kayıyor," dedim. Gülümsedi.

"İyi mi bari bu işte?"

Tereddütle gülümsedim. Öyle gündelik sohbetlerde pek iyi değilimdir. Tenezzül etmiyor falan değilim, sadece bir türlü kolayını alamıyorum.

Oldukça sakil bir şekilde, "Aslında öyle," dedim. "Yani, su pa-,.." fencileri genellikle harika... kayıcılardır." "Bakabilir miyim?" "Evet, tabii."

İçeri girdi ve akvaryuma baktı. Ama fazla hızlı hareket etmişti, su patencisi öyle bir korktu ki on santim kadar havaya sıçradı. Yaratıkların kaçmasını engellemek için akvaryumun üstü fileyle kaplı, o yüzden ben tedirgin olmadım ama Daniel hemen geri kaçtı. "Özür dilerim," dedi. "Bugün herkesi irkiltiyorum galiba." "Zararı yok," dedim. Soğur diye kaygılanıyordum. Hoşuma giden bir şey vardı onda, rahat tavırlarının arkasında bir ciddiyet saptamıştım. Ayrıca yüzü de hoşuma gitmişti. Yüzü ince ve uzundur, tıpkı vücudu gibi. Bir şahin gagasını andıran çıkık bir burnu ve seyrelmiş saman rengi saçları vardır. "Biraz tedirgin sadece. Yüzey gerilimini azaltıyordum da. Şimdiye kadar yüzde sekiz azalttım, artık hafiften huzursuzlanmaya başladı." "Ne üzerinde çalışıyorsun?" "Surfaktanlar. Yüzey sakinlerine etkileri."

"Deterjanlar falan mı yani?"

"Evet. Ve diğer kirleticiler. Birçok şey yüzey gerilimini azaltabiliyor. Ya da böceklerin hidrofobik yüzeylerine yapışıyorlar, böcekler de su geçirmezliklerini kaybedip batıyor."

"Ama su patencisi batmamış."

"Henüz değil. Ama onun da bir sınırı var."

"Bayağı zalimce bir şey gibi geliyor kulağa."

"A, hayır, onu kurtaracağım," dedim hemen. "Bir şey olmayacak."

Gülümsedi. Şaka yapmış olduğunu fark ettim ve kızardığımı hissettim. Kısa bir sessizlik oldu, sonra da "Peki onu kurtardıktan sonra bir kahveye ne dersin?"

Böylece kahve içmeye çıktık ve su patencileri hakkında, nasıl bacaklarının tek bir darbesiyle 15 santimetre kayabildikleri ve saniyede 125 santimetre gibi hayret verici bir hıza ulaşabildikleri hakkında konuştuk. Sonra da genel olarak kirlilik, özel olarak da petrol sızıntıları üzerine konuştuk ve nasıl salyangozların petrol yediğinden, üstelik görünüşe bakılırsa tadını sevdiklerinden bahsettik. Ondan sonra da bakterilerden (Daniel'm uzmanlık alanı), onların değişip uyum gösterme becerilerinden ve bu sayede dünyanın onlara kalıp kalmayacağından konuştuk.

Sonra da çıkmaya başladık.

Beni kendine hayran bıraktı. Çok gülünç ve kuşkucu bir söz olacak ama işin doğrusu şu ki artık birine hayranlık duyacağımı hiç sanmıyordum, oysa Daniel'a hayranlık duymuştum. Onu bazı açılardan naif ve fazlasıyla yumuşak başlı bulduğumu söylemiştim ama sanıyorum ki bu kısmen yüce gönüllüğünün eseri. Bir süre ona karşı hislerimin hayranlık ve beğeniden ibaret olduğuna kendimi ikna ettim. Onun iyi taraflarını yazıp liste yaptım, sanki böylece onları duygusal açıdan nötr hale getirecekmişim gibi: Mizah duygusu, merakı, zekâsı, çekiciliği, akademik çevrenin bir parçasıymış gibi görünen hainliğe ve küçük hesapçılığa bulaşmayı reddetmesi... Sonra da sanki iyi taraflarını götürecek ve

ona karşı hiçbir şey hissetmediğim anlamını doğuracakmış gibi, kötü taraflarından liste yaptım: Yaşlı bir kadın misali yeni şeyler denemeyi hiç sevmemesi, fiziksel tembelliği, her zaman haklı olduğunu düşünme meyli (gerçi bunu inkâr edecektir)... Derken bir gün, duşta ayaklarımı ya da vücudumun duygusal olarak aynı derecede nötr bir kısmını sabunlarken, ona karşı hislerimin sadece "aşk" kelimesiyle tarif edilebileceğinin farkına vardım. Sanırım işte o anda hiç farkında olmadan ilişkimizi fazla düşünüp analiz etmemeye ve Daniel'a karşı hislerimin karşılıklı olup olmadığını, birlikteliğimizin sürüp sürmeyeceğini kendime sormamaya karar verdim. Dediğim gibi bu da aramızda sorunlara yol açtı; bu konudaki tek mazeretim, geçmişte sevdiğim insanların yok olup gitmesi ve benim tekrar böyle bir şeyin olacağından korkmam.

Neyse, mesele şu ki Daniel'a duyduğum aşk daha önce hissettiğim her şeyden epey farklı olsa da, yine de bir şekilde bu hissi tanımıştım. Sanırım aşk, başka her şeyden daha derine iniyor. Özünüze nüfuz ediyor; ve Daniel benim özüme nüfuz ettiğinde, Matt, Luke ve Bo'nun da orada olduğunu fark ettim. Benim par-çamdılar. Aradan geçen onca yıla rağmen hâlâ onların yüzlerini kendi yüzümden daha iyi biliyordum. Sevmek hakkında bildiğim ne varsa onlardan öğrenmiştim.

Tatillerde ara ara eve gitmeye başladım. Artık buna yetecek param vardı. Tuhaf bir histi — ben bizim orada sıradışı biriydim, "kaçıp kurtulan kişi". Hepsi benimle gurur duyuyorlardı tabii ve şaka yollu bana Dr Morrison ya da "Profesör" olarak hitap ediyorlardı. Bazıları hürmetkar davranıyordu; normalde bunun bana komik gelmesi gerekirdi ama nedense daha ziyade acı verici geliyordu. Luke gururlu baba rolünü oynuyordu ki bunun da normalde bana acı verici gelmesi gerekirdi ama komik geliyordu. Kendimi en çok Bo'nun yanında rahat hissediyordum. Bo insanı olduğu gibi görür.

Matt mi? Ah, Matt benimle gurur duyuyordu. Matt benimle

Öyle çok gurur duyuyordu ki katlanmakta zorlanıyordum.

*

Simon'in doğum günü Nisan'ın sonundaydı. Mart'in büyük bölümünü ona alacak ince bir hediye düşünerek geçirdim. Bir oğlan çocuğuna erkekliğe adım attığı günde ne hediye verilir ki? Daraltırsak, bir hala tek yeğenine ne hediye verir? Daha da daraltırsak, Matt'in oğluna verilecek uygun hediye nedir? Açıkçası vereceğim hediye Simon'in sevip sevmeyeceği kadar Matt'in onaylayıp onaylamayacağına da kafa yoruyordum.

Simon'in bir yıl içinde fizik okumak için üniversiteye girmeyi umduğunu biliyordum. (Simon söz konusu olduğunda "ummak" kelimesinin gereksiz olduğunu söyleyebilirim. Ne de olsa zekâsını babasından almış, sınavlarını kolaylıkla verecek.) Ben de belki ilham verir diye iki gün öğleden sonra fizik bölümünde gezindim. Vermedi.

Sonra bir-iki hafta bu konuya kafa yormayı bıraktım, aklıma kendiliğinden bir şey gelir diye umdum, ama hiçbir şey gelmedi. Bütün normal şeyler -giyecek, kitap, müzik- böyle kilometre taşı niteliğindeki bir doğum günü için yetersiz kaçıyordu, ayrıca da zaten Simon'in bu konulardaki zevki konusunda tahmin yürütmeye cesaret edemiyordum. Çok büyük şeyler -araba, Avrupa gezisi- maddi

imkânlarımın dışındaydı. Orta ölçekli şeyler ise -müzik makineleri vesaire- ya onda zaten vardı ya da annesiyle babası tarafından alınacaktı.

Günler geçti. Nisan geldi çattı. Ben organize bir insanımdır; işleri son dakikaya bırakmayı sevmem. Özellikle de önemli şeyleri.

Çaresizlik içinde iki Cumartesi günü üst üste kent merkezine gittim, fikir bulurum diye kalabalığın içinde dolaştım, aralarında günün önemine uygun bir şey bulurum umuduyla yığınla ıvır zıvın taradım. İkinci Cumartesi, alışverişi çok sevdiğini ve aklına hep iyi fikirler geldiğini iddia ederek Daniel da benimle geldi. Tam tersi, saçma sapan fikirler geliyordu aklına. Gördüğü her şeye bayılıyor ve giderek daha

da saçma önerilerde bulunuyordu. Öyle kj sonunda kızıp ona eve gitmesini söyledim.

"Aman, ne kadar da ciddiye alıyorsun," diye yakındı. "Şu dünyada ciddiye almadığın bir şey var mı acaba? Bir doğum gününden bahsediyoruz yahu! Eğlenceli olması gerekiyor!"

Bunun üzerine ona, a) tek çocuk olduğu için hiç yeğeni olmadığını, o yüzden de neden bahsettiğini bilmediğini; b) kısıtlı vakitte önemli bir hediye almak için alışverişe çıkmanın eğlenceli olduğunu düşünen kişinin mutlaka kafasına baktırması gerektiğini söyledim.

"Bak,"dedi, ufak ufak sesine bir sinir sızmaya başlayarak, "Orada telefon var. Neden ağabeyine telefon edip oğlunun hoşuna gidecek bir hediye var mı aklında diye sormuyorsun?"

"Daniel, bu işi kendim yapmak istiyorum. Lütfen eve git."

Biraz küskün bir halde eve gitti. Fakat onu partiye davet ettiğimden beri neşesi o kadar yerindeydi ki benim nevrotik davranışımın bile tadını öyle uzun süre kaçırmayacağını biliyordum.

Sonunda Simon için üniversite kitapçısında bir hesap açmaya ve bu hesaba ilk yılındaki okul kitaplarının masrafını karşılayacak kadar para yatırmaya karar verdim. Buna ek olarak, doğum gününde açılacak bir paketi de olsun diye, ona küçük bir jiroskop aldım. Aslına bakarsanız sadece bir oyuncaktı bu ama iyi yapılmıştı ve seçtiği dalın güzelliğini ve inceliğini gayet iyi temsil ediyordu.

Daniel ona nede karar kıldığımı anlattığımda ikisinin de çok iyi hediyeler olduğunu söyleyerek kendini affettirdi. Sonra da sadece onun yapabileceği bir şeyi yaptı ve bu hediyelerin ayrıca "tam da benlik" olduğunu söyleyerek işi berbat etti.

"Nasıl yani?" dedim kuşkuyla.

"Eh işte, okul kitapları. Ona on sekizinci yaş gününde okul kitabı alacak başka halası var mıdır acaba?"

"Kitap satın alacak param olmadığından başkalarına verilmiş kitapları yakalamaya çalışarak kütüphanede kaç saat geçirdiğimi düşünüyorum da..."

Sırıttı ve sadece şaka yaptığını söyledi.

*

Sebebİ kafamin Matt'le meşgul olması mıydı bilmiyorum ama Si-mon'ın partisinden önceki Salı günü işte bir kriz yaşadım. Daha önce hiç benzer bir şey olmamıştı, başka neden kaynaklanmış olabileceği de aklıma gelmiyor. Yazdığım bir makalenin değerlendirmesini almış ya da araştırmalarımda duvara toslamış falan değildim. Mutlaka bizim oraya dair düşüncelerimle alakalı olmalıydı bu kriz.

Omurgasızlar Ekolojisi Yardımcı Doçenti olarak işimin içine birkaç şey giriyor: Araştırma yapmak, bulgularımı inceleyip yazmak, makaleler yayınlatmak, konferanslarda makaleler sunmak, üniversite öğrencilerine gözetmenlik yapmak... bir de saçmalık derecesinde çok

idari iş.

Araştırma kısmını çok seviyorum. Sabır, dikkat ve metodik bir yaklaşım istiyor ve bunların hepsi bende var. Böyle anlatınca kulağa sıkıcıymış gibi geliyor ama sıkıcılıktan alabildiğine uzak bir iş. Teorik yanına bakarsak, bilimsel bilginin oluşturduğu yapboza kendi parçanızı eklediğinizi hissetmenizi sağlıyor. Daha pratik yanına bakarsak da, çevreyi yok etmekten kaçınabilmek için onu anlamaya mecburuz. Araştırma benim işimin en önemli kısmı ve bu kısma asla yeterince

vakit ayıramıyorum.

Makale yazmakla ilgili pek sorunum yok. Fikir alışverişi hayati önem taşıyor ve ben de bu konuda payıma düşeni yapmaya hazırım.

Konferanslarda makale sunmaktan pek sevmiyorum çünkü o kadar iyi konuşmacı olmadığımı biliyorum. Anlaşılırlık konusunda sorunum yok ve düzgün bir makale hazırlayabiliyorum ama sunumumun albenisi yok.

Ders vermekten ise hiç haz etmiyorum. Burası daha çok bir araştırma üniversitesi ve haftada sadece dört saat sınıf karşısına çıkmam gerekiyor ama her dersi hazırlamak neredeyse bir haftamı alıyor ve

araştırmaya ayırabileceğim vakti yiyip bitiriyor. Ayrıca öğrencilerle ilişki kurmakta da güçlük çekiyorum. Daniel ise onlarla birlikte geçirdiği saatlerden keyif alıyor. Keyif almıyormuş gibi yapıyor ama ona bakarsanız çalışmıyormuş gibi de yapıyor, oysa sürekli çalışıyor, sadece adına çalışmak demiyor. İçten içe öğrencileri ilginç ve ufuk açıcı buluyor. Ben ise, içten içe, hiç öyle bulmuyorum. Onları anlamıyorum. Hiçbir şeyi ciddiye almıyormuş gibi görünüyorlar.

Neyse, fazla dramatik bir niteleme olacak belki ama bu "kriz", bir dersin ortasında patlak verdi. Önce ufak bir takılma biçiminde başladı. Bir amfi dolusu üçüncü sınıf öğrencisine bazı eklembacaklıların tüylerinin hidrofobik niteliğini açıklarken zihnime öylesine canlı bir anı hücum etti ki ne düşündüğümü unuttum. O anıda Matt ile birlikte her zamanki pozumuzda, yani göletin yanında yüzüstü yatmış, başlarımızı suyun üzerine doğru uzatmıştık. Kızböceklerinin suyun üzerinde o zarif yanardöner

danslarını icra edişim izliyorduk ki bir hasır otunun gövdesinden aşağı inmekte olan çok küçük bir kınkanatlı böcek dikkatimizi çekti. Onu fark ettiğimizde su seviyesinin on beş santim kadar üstünde, kararlı bir şekilde aşağı doğru gidiyordu. Merak ettik: Acaba nereye gittiğini sanıyordu ve suya vannca ne yapacaktı? Suyun orada olduğunun farkında mıydı? Matt, böceklerin bizim gibi burunlarının olmadığını ama nemi antenleriyle algılayabildiğim söyledi, o halde muhtemelen farkındaydı. O halde neyin peşindeydi? Su mu içmek istiyordu? Matt bildiği kadarıyla kınkanatlı böceklerin tüm sıvı ihtiyaçlarını yedikleri bitkilerden ya da emdikleri kandan aldığını söyledi ama bu konuda yanılıyor olabilirdi. Belki bu böceğin zihni akşama ne yemek yiyeceği gibi başka bir konuyla meşguldür, o yüzden de nereye gittiğine bakmıyordur, dedim. Matt o durumda böceği ciddi bir sürprizin beklediğini söyledi.

Fakat asıl sürprizle karşılaşan biz olduk. Böcek suya vardığında duraksamadı bile. Yürümeye devam etti. Kafasının çarpmasıyla su yüzeyinde bir an için bir gamze oluştu fakat sonra su onu sarmalayıp yuttu.

Boğulacağını sanarak endişelendim ama Matt, "Hayır, bak!" dedi. "Baksana ne yaptı!"

Suya baktığımda böceğimizin hâlâ aşağı doğru yürümeye devam ettiğini ve şimdi etrafının ışıldayan gümüşi bir kabarcıkla çevrili olduğunu gördüm.

"Hava," dedi Matt, başını iyice öne uzatıp, yansımayı azaltmak için ellerini siper etmek suretiyle gölge yaparak. "Kendi denizaltısmı var, Katie. Ne müthiş bir şey, değil mi? Acaba ne kadar suyun altında kalabiliyor öyle?"

Böceğin bunu nasıl yaptığını biliyorum tabii — işin esrarengiz bir yanı yok. Su-hava sınırında yaşayan birçok yaratık, suya battıklarında beraberlerinde bir hava kabarcığı da götürür. Böceğin kadifemsi tüyleri havayı hapseder; bu tüyler o kadar sıktır ki tamamen su geçirmez niteliktedir. İçerideki oksijen kullanıldıkça, etraftaki sudan kabarcığa yeni oksijen nüfuz eder. Böceğimizin ne kadar süre suyun altında kalabileceği konusuna gelince, bu tamamen suda çözünen oksijen miktarına ve böceğin kaynağını ne hızda kullandığına bağlı. Genellikle böcek ne kadar faal, su ise ne kadar sıcaksa, su altında kalma süresi o kadar azalır.

Tüylerin yapısını öğrencilere anlatırken hücum etti o günün anısı birden zihnime. Bir an için dikkatim dağıldı ve duraksadım. Notlarımı inceliyormuş numarası yaparak kendimi toparladım, sonra da derse devam ettim. Enteresan bir şey olacak umuduyla dikkat kesilen üçüncü sınıflar tekrar arkalarına yaslandı. Ön sırada bir kız öyle bir esnedi ki çenesi kopacak sandım.

Bana dokunan o esneme oldu. Daha önce de bana esneyenler olmuştu — ne de olsa öğrencilerin hepsi kronik uykusuzluktan mustariptir ve öğretmenlerin büyük bölümü ders sırasında horlayan bedenlerden oluşan bir denizle karşı karşıya olma deneyimini kariyerlerinin bir noktasında mutlaka yaşamışlardır. Fakat nedense bu sefer devam edemediğimi fark ettim.

Dilim tutulmuş halde karşımdakilere bakarak orada öylece durdum. Kafamın içinde, iç kulağım bana kendi sesimi tekrar dinletiyordu. O sesin tekdüzeliğini. İnişsiz çıkışsızlığını, monotonluğunu. O tekdüze uğultunun üzerindeyse, yanlış müzikle eşleştirilmiş bir film gibi, güneşin alnında Matt'le kendimi yan yana, suya bakarken görüyordum. Minicik denizaltısının içinde emniyette olan böceğin suyun altında gezinişini. Matt'in hayretini ve keyfini.

Matt bunun mucizevi olduğunu düşünmüştü... Hayır, daha da öte: Matt, bunun mucizevi olduğunu görmüştü. Onsuz bunu asla göremezdim. Her gün gözlerimizin önünde sahneye konan hayatların harikulade olduğunu fark edemezdim. Gözlemlerdim ama hayranlık duymaydım.

Şimdi ise bütün sınıfı uyutuyordum. Önümde kaykılmakta olan öğrencilerden kaçı benim gördüğüm şeyi görme fırsatı elde etmiş olabilirdi ki? Böyle bir şey olduğunda yanlarında Matt gibi birinin bulunmasından bahsetmiyorum bile. Öğrencilerin çoğu şehir çocuğuydu; kimisi bizimle çıktığı eğitim gezilerine kadar ömründe hiç gerçek bir gölet görmemişti. Onları bu konuyla benim verdiğim ders tanıştırıyordu. Ve aslında sandıklarından da talihsizdiler çünkü olaylar farklı gelişse onların karşısında duran kişi benim yerime Matt olacaktı. O zaman da hiçbiri esniyor olmayacaktı. Abartmıyorum. Onu göklere çıkarıyor da değilim. Gerçek bu. Onlarla konuşan kişi Matt olsa, pür dikkat dinliyor olurlardı.

Şimdi yeniden yerlerinde doğrulmuş, bir şeylerin ters gittiğini fark edip meraklanmalardı. Ders nodarıma baktım, sayfalan karıştırdım, sonra başımı kaldırıp tekrar onlara baktım.

"Özür dilerim," dedim. "Sizi sıkıyorum."

Notlarımı topladım ve sınıftan çıktım.

"Ben bu işi yapıyor olmamalıyım," dedim Daniel'a o gece.

"Kate, herkesin başına gelir. Kimse sürekli formunun zirvesinde olamaz."

"Formla alakası yok ki. Tamamen yetenekle alakası var. Ben ders veremiyorum. Anlatamıyorum. Konuya olan ilgilerini öldürüyorum." Sesim hayli melodramatik çıkıyordu ki böyle olmasını istemiyordum, ama sonuçta kendimi öyle hissediyordum. Ağlamaklı, umutsuz ve saçma görünüyordum kendi gözüme. Böyle şeylere pek meyilli değilimdir; normalde hayli makul biriyimdir.

Daniel bana Luke 'u hatırlatan bir hareketle her iki elini saçında gezdirdi — yani saçından geriye kalanda. "Kendine ne kadar yükleniyorsun! Altı üstü bir tane standardın altında ders verdin... Dünyanın çoğu şehrindeki çoğu üniversitede çalışan çoğu öğretmen tam anlamıyla felaket. Ama umurlarında değil."

"Daniel," dedim, " standardın altında bir tane dersten bahsetmiyorum ki. Hepsi standardın altında. Bu da işimi doğru yapamadığım anlamına geliyor. Bir şeyi böylesine kötü yaparak haftalarca, yıllarca hayatımı sürdüremem ki."

"Aşın tepki veriyorsun, Kate."

Bir süre sessizlik oldu.

"Profesör Kylie ne dedi?" diye sordu Daniel, daha yumuşak bir

sesle.

Omuz silktim. "O hep naziktir. Biliyorsun."

"Kylie mi naziktir? Al sana cevabın. Bölümde Kylie 'nin lütfedip nazik davrandığı tek kişi sensin. Neden olabilir acaba bu? Kendine

bir sor bakalım."

Ama ben Matt'i düşünüyordum, kendimi nasıl da ona bir şekilde ihanet etmiş gibi hissettiğimi. Hislerim hakikaten de böyleydi. Ve hakikaten bu durumu anlayamıyordum, çünkü işin gerçeği, Matt kendine ihanet etmişti.

187

On yedi

O KIŞ BOYUNCA BİZ KENDİ SORUNLARIMIZA BOĞULMUŞKEN,

Pye'lar için durum giderek kötüleşmiş olmalı. Dikkat etsek görebileceğimiz birtakım ipuçları vardı sanıyorum ama Pye'ların çiftliği gözden epey uzaktı ve o kış çok sert geçtiği için insanlar pek dolaşmıyordu. Pye'lar kiliseye gitmeyi bıraktılar ama birkaç hafta boyunca bu kimseye tuhaf gelmedi; ne de olsa çoğunlukla yollar kardan kapanmış oluyor ve cemaatin pek azı toplanabiliyordu.

Yılın başka zamanı olsa, sıradışı bir şeyler döndüğünde Matt ve Luke bilirdi, ama kış aylarında çiftlikte yapacak iş olmadığından çalışmaya gitmiyorlardı, dolayısıyla onların da aileyle teması olmamıştı.

Laurie Ekim ayında Alex Kirby ile ettiği o kavgadan beri okula gelmemişti. Yolun Kuzey tarafında yaşayan ve bu sayede Pye 'la-rın çiftliğine gelip gideni gören Mrs Stanovich'e göre, Miss Car-rington Noel'i takip eden günlerde birkaç defa çiftliğe uğramıştı. Muhtemelen Calvin'e çocuklarını on altı yaşlarına kadar okula

188

MARY LAWSON

gönderme konusundaki yasal zorunluluğunu hatırlatmak için. Fakat besbelli sonuç alamamıştı. Laurie o sıralarda hemen hemen on beş yaşında olmalıydı ve okul yönetim kurulu çiftliklerden gelen çocuklara evde sıkça ihtiyaç duyulduğunu bildikleri için, onların okulu asmalarına genellikle göz yumardı.

Mart ayı sonunda, kar erimeye başladığında, Matt ile Luke Mr. Pye'in çiftliğindeki işlerine döndüler. Tam o sıralarda Rosie de okulu sık sık aksatmaya başladı. Her zaman ileze, ortalıkta ne mikrop varsa kapan bir çocuktu zaten, ama herhalde Miss Car-rington bu defa işin içinde başka bir şeyler olduğundan kuşkulanıyordu. Çünkü Luke ile Matt çiftlikte yeniden çalışmaya başladıktan bir hafta sonra bir kez daha bize, ikisiyle konuşmaya geldi. (Bizim evde yaşanan küçük krizden haberi varsa da bunu hiç belli etmedi. Haberi olduğunu sanmıyorum gerçi. Dr Christopherson dedikodu yapan biri değildi.)

Gelip sözcüklerini dikkatle seçerek, sorduğu sorunun rahatsızlık verici olduğunun besbelli bilincinde, onlara göre Pye'ların evinde her şeyin yolunda olup olmadığını sordu. Dışarıdan gizlice dinlediğim için bunu biliyorum, fakat sonra Matt kapıyı kapadığı için ne cevap verdiklerini bilmiyorum. Ancak besbelli ne dedilerse yeterli olmamıştı.

Zannedİyorum Kİ Laurie görünüşüyle olduğu kadar karakteriyle de babasının kopyası olsa, olaylar farklı gelişirdi. Yine de çatışma olurdu —Miss Vernon'ın o ailenin tarihi hakkında bana anlattıklarına bakılırsa belli ölçüde çatışma kaçınılmazdı zaten— fakat belki o kadar kötüsü olmazdı. Miss Vernon'a bakılırsa Calvin kendi babasına hiç karşı gelmemişti. Laurie ise gelmişti. Laurie sinmemiş-ti. Sanıyorum Calvin'in asıl sinirine dokunan şey buydu. Ne de olsa o kendi babasına karşı çıkacak cesareti bulamamış, onca süre onca istismara uğramış, sonunda da kendi oğlu kalkıp ona dik-lenmişti (muhtemelen durumu böyle görmüştür). Herhalde bu,

bardağı taşıran son damla olmuştu.

O yıl vaziyetin niye giderek kötüleştiğini açıklıyor bu. Laurie o sırada ergenliğe gireli çok olmuştu. Çocuk olsa cesaret edemezdi ama damarlarında onca testosteron dolaşırken, etti.

Mrs Pye ve Marie için o ikisini izlemenin, müdahale etmek ve onları sakinleştirmeye çalışmak yönünde nafile girişimlerde bulunup durmanın nasıl bir şey olduğunu hayal bile edemiyorum. O kış Mrs Pye kolunu kırdı. Aylarca alçıda kaldı kolu. Buzda kayıp kapı basamağına çarptığını söyledi. Mümkün herhalde.

Bir gün bizi görmeye geldi. Kışın başları olmalı, hâlâ arada bir çıkabiliyordu. Bize bir şey getirmişti, muhtemelen yiyecek. Onun kapının ağzında durup Luke'a iyi olup olmadığımızı sorduğunu hatırlıyorum; ona bakıyordu ama alacağı yanıta hiç dikkatini vermediği belliydi. Bir şey duymaya çalışıyormuş gibiydi. Sanki arkasında biri var mı diye kulak kabartmıştı. Sanırım sürekli yeni bir krizi bekleme halindeydi.

Rosie'ye gelince... Onun yüzde yüz normal olduğu bir zamanı hatırlamıyorum ama o yılın büyük bölümü boyunca, okula düzenli1 olarak gittiği zamanlarda bile, ağzı var dili yok denen türden bir kızdı, j Korkudan aptal kesilmiş, aşın duygudan hissizleşmiş olmalı.

Fakat en çok Marie'yi düşünmekte zorlanıyorum. Daniel'ın da dediği gibi empati benim güçlü taraflarımdan biri değildir, sevmediğiniz biriyle empati kurmak ise büsbütün zor. Marie'yi hiçbir zaman sevmemişimdir. Bir öğle üzeri Matt'i aramaya çıktığımı hatırlıyorum; geç kalmıştı ve benim bu tür durumlarda her zaman duyduğum korku artık dayanılmaz bir noktaya ulaşmıştı, o yüzden üstüme paltomu, ayağıma çizmelerimi geçirdim ve onu aramak için ana yola çıktım. Her zamanki gibi otobüsün bir hendeğe devrildiği ve Matt'in bir kenarda cansız yattığı imgesi dadanmıştı zihnime. Ancak o orada, kar süpürücünün kenara yığdığı tümseğin ortasında durmuş, Marie 'yle konuşuyordu. Marie kollarını kendi etrafına dolamış, o bildik savunma pozunu takınmıştı. Gözleri kıpkırmızıydı, burnu kıpkırmızıydı,

her zamanki açması halindeydi yani. Sanırım onu hor görüyordum. Muhtemelen Matt'in geç kalmasından dolayı onu suçluyordum. Fakat o da acı çekiyor olmalıydı. Bunu şimdi anlıyorum.

*

BİZE, yani Matt'e, Bo'ya ve bana gelince... Eh, epeyce gürültüyle dibe vurduktan sonra Morrison ailesi için işler sonunda düzelmeye başlamıştı.

30MartPa{ar

Sevgili Annie Hala,

Nasılsın? Umarım iyisindir. Mr Turtle gene damdan düştü. Dam göçmesin diye kar süprüyordu düştü bacaanı kırdı. Mrs Turtle diyo ki çok yaşlandı çok aptallaştı Miss Carrington da dedi ki Luke hademe olur mu.

Sevgiler, Kate

6 Nisan Pa^ar

Sevgili Annie Hala

Nasılsın? Umarım iyisindir. Artık hademem i^ Luke. Sabahlan okula cidden erken gitmesi gerekiyo, ka\an yakması kar küremesi ve yapılması gereken bi sürü işi yapması gerekiyo bi de tuvalet temizlemesi gerekiyo. Ama sorun deyilmiş öyle diyo. Ya^ın da \ehirli sarmaşığı ayıklaması gerekiyo, Miss Carrington teğlikeli diyo çünkü.

Sevgiler, Kate

Görüyorsunuz işte. Tam da Luke'un dediği gibi: Bir Şey Çıktı. Aslına bakarsanız birkaç hafta içinde, Birkaç Şey Çıktı.

Ama biraz geriye gidelim: Matt'le Luke arasındaki "hadise"yi takip eden günlerde, Dr Christopherson birkaç kez bize uğradı. Gö-

rünüşte Matt'in omzuna bakmaya geliyordu ama muhtemelen bir taraftan da Bo ile beni kontrol etmek içindi bu ziyaretler. Son gelişinde iki oğlanı da oturma odasına alıp bir güzel kulaklarını çekti. Biliyorum çünkü kapıda durup dinledim. Bo ile beni oyalasın diye Molly'yi de getirmişti ama artık gözüm açılmıştı, olan bitenden bihaber kalmamaya kararlıydım. Sanırım ilk bilinçli başkaldırımdı bu. Kulak çekme faslı hiç hissettirmeden başladı. Dr Christopher-son iki delikanlının ben ve Bo için yapmaya çalıştığı şeyi herkesin takdir ettiğini, ikisinin de işlerin yolunda gitmesi için ne kadar uğraştığının herkesçe bilindiğini söyledi.

Kısa bir sessizlik oldu. Sanıyorum ki ikisi de onun söyleyeceklerinin bundan ibaret olmadığını biliyordu.

Dr Christopherson devam etti. Hayatta bazen gösterilen tüm çabalara rağmen işlerin yolunda gitmemesini kabullenmenin çok zor olduğunu söyledi. Bunu itiraf etmenin ayıp bir tarafı yoktu. İtiraf etmek önemliydi hatta. Bir şeylerin yolunda gitmediğinin farkına varmak önemliydi, yoksa insan kendini taşınması imkânsız bir yükün altına sokardı. Tabii ki o zaman da işler ciddi şekilde kötü gitmeye başlardı.

Yine bir sessizlik oldu. Sonra Luke, kulağımı kapıya iyice bastırmama rağmen zar zor duyduğum alçak bir sesle, artık her şeyi hallettiklerini, her şeyin yolunda olduğunu söyledi. Dr Christopherson, buna emin misiniz, diye sordu. Ses tonu yumuşaktı ama altında benim bile fark ettiğim bir ciddiyet vardı. Bir süre bekledi, sorduğu soru da öyle havada asılı kaldı. Şimdi düşününce, Luke 'un o sırada elini saçlarına götürdüğünü görür gibi oluyorum. Sonra doktor, asıl Bo ile benim hakkımızda endişelendiğini söyledi. Bizim önümüzde olan o şey, bir daha asla olmamalıydı. Zaten çok şey yaşamıştık. Fazlasıyla hassastık. Uzun bir sessizlik oldu. Luke öksürdü.

Dr Christopherson böylesi bir olayın bir daha yaşandığı yönünde bir şüphe duyarsa, ne kadar hoşuna gitmese de Annie Hala'yla

irtibata geçmekten başka çaresi kalmayacağını söyledi. Neyse ki ben o sırada bunun ne anlama geldiğinin farkına varamadım. Onları Annie Hala tarafından azarlanmakla tehdit ettiğini sanıyordum ki bu ihtimal bana büyük bir keyif veriyordu. Bunun Bo ile benim doğuya gönderilmemiz demek olduğu hiç aklıma gelmedi.

Bu defa sessizlik, Dr Christopherson yeniden konuşana kadar sürdü. İki konuda ona söz vermeleri gerektiğini söyledi. İlk olarak, ileride bir sürtüşme olursa bunu barışçıl yollardan çözeceklerdi. İkincisiyse, sorun yaşarlarsa yardım isteyeceklerdi. Kendilerine yetme istekleri takdire değerdi ama aşırı gururun bir zaaf, hatta kimilerine göre bir günah olduğunu da unutmamaları gerekiyordu. Çevremizdeki birçok insan, anne — babamıza olan saygılarından dolayı bize yardım etmek istiyorlardı. O yüzden, bu konularda söz verebilirler miydi lütfen. Bir daha o tür şiddet patlamaları olmayacaktı ve bundan böyle Bo ile benim huzurumuz onların gururundan

önde gelecekti.

O zaman ikisi de cevap verdi. Önce Luke, sonra da Matt. İkisi de taahhütte bulundu. Dr Christopherson verdikleri bu sözü hemen oracıkta teste tabi tuttu: O sırada paranın kıt olduğunu tahmin ediyor ve yardımda bulunmak istiyordu. Luke ile Matt boğuk seslerle durumumuzun gerçekten iyi olduğunu, babamdan kalan paranın epey bir kısmının durduğunu söyleyip teşekkür ederek anında bu testten çaktılar. Dr Christopherson yalan söylediklerini muhtemelen biliyordu ama bir gün için burunlarının yeterince sürtüldüğüne, daha fazlasını kaldıramayacaklarına karar vermiş olmalı ki bir şey • demedi. Derken odadan sandalye gıcırtıları geldi, ben de hızla mutfağa, yerde ikindi çayı içmekte olan Bo ile Molly'nin yanma gittim.

.'¦ Mr Turtle'in damdan düşüşü bundan iki hafta kadar sonraydı. Matt o sırada okula dönmüştü. Luke onu nasıl ikna etti bilmiyorum; omzunu çıkararak etmediği kesin. Aslında son zamanlarda, onu ikna edenin pekâlâ Luke olmayabileceği aklıma geldi. Bel-

ki de Marie 'ydi bunu yapan. Neyse, sonuçta Matt okula dönmüştü ve deli gibi sınavlarına çalışıyordu. İdeal çalışma şartlarına sahip olduğu pek söylenemezdi gerçi. Luke hademelik işine başladıktan sonra Matt'in okuldan eve döndüğü saatten itibaren çocuk bakması gerekiyordu ve Bo bakılması pek kolay bir çocuk değildi. Öğrencilerim bazen bana bir ödevi niye teslim edemedikleri konusunda birtakım mazeretlerle gelirler. Ya hasta olmuşlardır (akşamdan kalınmış), ya kütüphanede bir kitabı bulamamışlardır (bakmakta geç kalınmış) ya da aynı tarihe üç tane birden ödevleri vardır (hepsi son dakikaya bırakılmış). O zamanlarda Matt'i düşünürüm; yere çömelmiş, bir yanında kimya kitabı, öbür yanında ise Matt de onunla oturmazsa lazımlığında oturmayı reddeden Bo, dizindeki bir deftere bir şeyler karalayışını.

Hâlâ maddi kaygılar vardı tabii. Hademelik işleri günde sadece iki saat alıyordu. (Ne tesadüf ki mükemmel çalışma saatleriydi bunlar çünkü Matt okula gitmek üzere evden ayrılmadan önce Luke sabahki işlerini bitirip eve dönebiliyor, akşamki işlerini ise Matt'in eve gelişinden sonraya bırakabiliyordu.) Daha önceki hademelerin de hepsi bir taraftan çiftçilik yapıyordu ve bu hademelik onlar için ancak ekstra bir gelir kaynağı olmuştu. Eminim ki okul yönetim kurulu ellerinden geldiğince cömert davranmışlardı ama nihayetinde Luke'a haftada on ila on beş saatlik iş için geçimimizi sağlayacak kadar ücret veremezlerdi. Faydası oluyordu ama yeterli değildi.

O sırada bahar çoktan gelmişti ve etrafta yapılacak bir sürü çiftlik işi vardı ama Bo'yu komşularla bırakmaya hâlâ gönlü razı olmayan Luke, bu işlere girmedi. Mr Tadworth tam Luke'a gör bir iş teklif etmişti. Sekiz dönümlük sık ağaçlı bir arazisi vardı, b arazinin açılmasını istiyordu; ağaçların kesilip köklerin sökülmesi^ ni, tomrukların traktörle eve çekilmesini, sonra da boyuna biçilip ayrılarak kasabada yakacak odun olarak satılmasını istiyordu. Tam Luke 'a göre olsa da günışığı isteyen bir işti bu ve Mr Tadworth işin çabucak yapılıp bitirilmesini istiyordu. Her hafta, hafta sonu gelsin

de Luke boş kalsın diye bekleyemezdi.

O konuda Dr Christopherson'ın "sürtüşme" dediği şeyden oldu biraz. Matt, Bo'nun artık haftada bir iki günü başka biriyle geçirebileceğinde ısrar ediyordu. Luke ise böyle bir seçeneği düşünmeye bile yanaşmıyordu. Bir yıl onun yanında kalacağını söylemişti ve bir yıl onun yanında kalacaktı.

O tartışmayı hatırlıyorum. " Tamı tamına bir yıl mı?" diye sordu Matt. " Tamı tamına bir yıl mı olması gerekiyor illa ki? Bir yıl eksi bir ay olsa ne olur? Onu düşünmez misin? Peki ya bir yıl eksi bir hafta}"

Luke susmayı tercih etti.

"Bir yılın tamamlanmasına bir gün kala çok iyi bir iş teklifi gelse, geri çevirir miydin, Luke? Geri çevirmenin Bo'nun yararına olduğunu söyleyebilir miydin?"

Luke, "Kapa çeneni, tamam mı, Matt?" dedi. Matt'in çenesinin kenetlendiğini gördüm ama Dr Christopherson'ın üzerinde gezinen gölgesi onu susmaya zorladı. Derken Başka Bir Şey Çıktı.

"Karakter Kaderdir" teması üzerine bir münazara dinlemiştim. Üniversite öğrencileri arasında bir münazaraydı ve katılımcılar terimlerini önceden tanımlamayı ihmal ettikleri için kargaşayla sonuçlanmıştı. "Kader"de boğulup gitmişlerdi. Elbette ki bir meteorun gelişigüzel bir şekilde gelip de size çarpması kaderinizse, kişiliğinizin yazgınıza pek de etkisi olmuyordu.

Yine de ilginç bir fikir bu. Mesela Luke'u ele alalım. Kararlılığı ve başarısızlık ihtimalini göz önünde bulundurmayı reddedişi sayesinde bir şeylerin olmasını sağladığını ileri sürebilirsiniz. Matt çok daha mantıklıydı ama Luke 'un mantıksızlığı nihayetinde sonuç getirdi, sanki kader onun iradesine boyun eğmişti.

Ya da Calvin Pye'ı ele alalım. Şimdi dönüp bakınca, Calvin Pye 'in yazgısı daha doğduğu andan tahmin edilebilirmiş gibi gö-

rünüyor. Aynı şekilde Laurie 'ninki de. Fakat bence işte tam da bu noktada, argümanın zaaflarından biri kendini gösteriyor: Herkesin kaderinin en azından belli bir ölçüde diğer herkesin kaderiyle iç içe geçmiş olması.

Ayrıca tabii ki bu savı ters yüz de edebilirsiniz. Mesela annemizle babamızı yitirmiş olmasak Luke 'un hiçbir zaman o olağanüstü kararlılığına sahip olamayacağını ileri sürebilirsiniz. İçinde vardı mutlaka ama kaderin müdahalesi olmasa asla yüzeye çıkmayabilirdi. Güçlüklerin üstesinden geldi gelmesine ama bunun için önce güçlüklerin olması gerekti.

Peki ya Matt? Matt'i nasıl açıklardınız? Ama zaten ben kendim Matt'i hiçbir zaman açıklayamadım. Öyle ya da böyle onu analizi etmeyi hiç mi hiç istemiyorum. Beni fazlasıyla hüzünlendiriyor.

*

24 Nisan Paçar

Sevgili Annie Hala,

Nasılsın? Umarım iyisindir. Mrs Stanovich diyo ki Isa onun haftada iki gününü bi\e ayırabileceğini söylüyomuş. Kendi çocukları büyümüş artık bi^im ona çocuklarından daha çok ihtacımı^ varmış. Luke diyo ki ona hiç ihtacımt{yok ama Matt diyo ki hayır var gü{el de olur çünkü Bo'yla ben evimize kalmış oluruç. Sevgiler, Kate

"Sabahlan meşgulüm," dedi Mrs Stanovich. "Sabahları erkeklerin kahvaltısını ve öğle yemeğini hazırlamam, akşam yemeği için de hazırlıklara başlamam gerekiyor. Pazartesileri ve Cumaları bütün gün meşgulüm. Pazar günü pazar var, Cuma da tavuklar. Salıları, Çarşambaları ve Perşembeleri ise bazı işleri bir araya sıkıştırabilirim, o yüzden bunlardan hangi iki günü istiyorsanız seçin."

Meydan okuyan gözlerle Matt ile Luke'a baktı. Lily Stanovich Tanrı'nm güzellik bahşettiği biri değildi; cılız görünüşlü küçücük gözleri ve kocaman, etli bir yüzü vardı ama her şeye rağmen karşınızda durduğunda belli bir etkiye sahipti. Ve şimdi düşünüyorum da o meydan okur halinde de asalete yakın bir şeyler vardı. Pür cesaret. Eminim onun hakkında ne düşündüğümüzü —herkesin ne düşündüğünü— biliyordu. Hatırlıyorum da babam bile Lily Stanovich ağzını her açtığında Tanrı'nm ayak parmaklarının utançla kasıldığını iddia eder, annem ise büyük bir sadakatle onun altın kalpli biri olduğunu, nihayetinde tek önemli şeyin de bu olduğunu söylerdi. Babam ise buna cevaben (ama mırıldanır gibi bir sesle), önemli bir şey ama tek önemli şey değil, derdi.

Lily Stanovich bazı çevrelerde pek de dikkat çekmeyebilirdi ama bizimkinde... eh, daha önce de dediğim gibi çoğumuz Presbi-teryeniz. Öyle uluorta Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un adını anmak hiç yapmadığımız bir şeydi. Aynı şekilde, duygulan fazlaca açığa vurmak da. Mrs Stanovich ise ikide birde duygularını açığa vururdu. Kocası bile ondan utanırdı. Oğulları bile.

Yine de sonuçta Matt ile Luke'un karşısında durmuş, yanakları kızarmış, boynu benekli halde, onlara teklifini geri çevirmekten men eder bakışlar atıyordu. Haftada iki gün öğleden sonra. Kızlara bakabilir, biraz yemek pişirir, belki biraz temizlik yapardı (temizliği sanki kafasındaki en büyük öncelik değilmişçesine araya sıkıştırmıştı), o arada Luke da başka çiftliklerde iş varsa gidip onları yapabilirdi. Tanrı onunla konuşmuştu ve Mrs Stanovich O'nun arzusuna rıza gösterecekti. Sanırım Luke bile kabul etmekten başka bir çareleri olmadığını anlamıştı.

"Kızlara da bulaştıracak," dedi daha sonra Matt'e alçak bir sesle, sanki bulutların arasındaki annemizle babamız bu lafını duyar da ona gidip mutfakta durma cezası verir diye çekinerek.

"Bulaştırmak mı?" dedi Matt, tedirgin bir edayla, besbelli aynı şeyi düşünerek. "Pek de hoş bir ifade değil bu."

"Ne demek istediğimi biliyorsun. Tanık olmaları mı ne gerekiyor. İşte artık ne diyorlarsa. Şahitlik Etmek. Şahitlik Etmeleri gerekiyor."

"Hayır, burada gerekmiyor," dedi Matt.

"Onu nasıl engelleyeceğiz peki? 'Bak, evimizi temizleyebilirsin ama Şahitlik Edemezsin' diyemez ki."

"Kibarca diyebiliriz."

"Böyle bir şey nasıl kibarca söylenir? "

"Annem ve babam Kate 'le Bo kendi dinimize göre yetiştirilsin isterdi deriz. Evet, öyle diyebiliriz. Onu kabul eder. Annemi çok severdi."

"Sen söyle," dedi Luke.

Böylece Mrs Stanovich Salı ve Perşembe günleri öğleden sonra bize gelmeye, Luke da Mr Tadworth'ün ağaçlarını kesip arazisini açmaya başladı. Mrs Stanovich ile Bo her konuda aynı fikirde olmasalar da geçinmenin yolunu buldular. Mrs Stanovich Bo'nun mutfakta tencereleri sağa sola

çarpmasına, Bo da onun evin geri kalanını temizlemesine müsaade ediyordu. Sonra Mrs Stanovich Bo'nun tencereleri yemek odasına götürmesine müsaade ediyor, böylece o arada kendisi de mutfağı temizliyordu. Sonra Bo'nun istediği kitapları alıp yatağına götürmesine müsaade vardı - bir saat boyunca kendisi de yatağında kaldığı sürece. O sırada Mrs Stanovich de tencereleri ovuyor ve akşam yemeğini pişiriyordu. Ben okuldan eve geldiğimde Bo'nun kalkmasına izin veriliyordu. Ondan sonra Mrs Stanovich'in "şu pencereleri halletmesine" ya da günün projesi neyse onu yerine getirmesine engel olmadığımız sürece ikimiz de istediğimizi yapabiliyorduk. Ömrümde bir öğleden sonraya o kadar çok iş sığdırabilen başka birini görmedim. Ev resmen dönüşüm geçirmişti.

Öncekine kıyasla daha dayanılırdı Mrs Stanovich, en çok da eskisi kadar endişelenmediği için. Bir süre her eve gelişimde dört-

nala kapıya koşturup beni sarmaladı ama sonra yavaş yavaş vazgeçti. Sanırım bundan nasıl nefret ettiğimin farkına vardı. Galiba fark etmemesi imkânsızdı. Bir kertenkeleyi kucaklamak gibi bir

his olmalıydı bu.

Umarım ona nasıl minnettar olduğumuzu biliyordu. Hayır, başka türlü ifade edeyim. Umarım ona minnettardık. O sırada değildik gibi rahatsız edici bir his var içimde. Ama belki de önemi yoktu. Bütün bunları sadece bizim için yapmıyordu çünkü.

On seki^

(Tir

at

LAURİE PYE NİSAN AYININ BİR CUMARTESİ GÜNÜ EVDEN AYRILDI. Tarihten tam olarak emin değilim çünkü Annie Hala'ya bu konuda bir şey yazmadım. Öte yandan Nisan olduğunu biliyorum çünkü kışın geçtiğini sanmamıza sebep olmak suretiyle bizi kandıran ılık günler geçiriyorduk. Cumartesi olduğunu da Matt Pye'larda olduğu ve onun gidişini gördüğü için biliyorum.

Matt o sırada bu konuda pek bir şey anlatmadı. İhtiyar Pye ile Laurie'nin kavga ettiğini ve Laurie'nin parladığını söylemekle yetindi. Hem o hem de Luke daha önce Calvin ile Laurie arasında sayısız kavgaya tanık olmuştu ne de olsa. Kaldı ki Laurie küçükken de iki kez evden kaçmış ve daha sonra hep kendi kendine geri dönmüştü.

O gece havanın foyası meydana çıktı ve sıcaklık eksi on dereceye düştü. Matt tedirgindi. Evden ayrıldığında Laurie'nin üzerinde sadece ince bir gömlek olduğunu söyledi. Fakat Luke bu durumun onu eve daha çabuk dönmeye ikna edeceğini düşünüyordu. Hatta ona göre muhtemelen Laurie eve dönmüş, bu arada

Mr Pye'in siniri de biraz yatışmıştı. Matt bu konuda bir süre düşündükten sonra ikna oldu.

Ancak Pazar günü Pye 'ların hiçbiri kiliseye gelmedi, üstelik ortada bu durumu açıklayacak kar da yoktu. Matt eve dönüş yolunda epey suskundu, bu durum kafamda alarm zilleri çalmasına sebep oldu. Matt kaygılıysa ben de kaygılıydım; ortada bir dert varsa eninde sonunda bizim derdimiz haline geleceğine inanıyordum. O yüzden de olabildiğince sessiz durdum, olabildiğince kulak kabarttım ve öğle yemeğinden sonra, Matt ile Luke bulaşıkları yıkarken, olanları duydum. Ve her ne kadar hikâye kasvetli olsa da rahatladım, çünkü artık bunun bizim derdimiz olmadığını biliyordum.

Cumartesi günü öğleden sonra Mr Pye, Laurie ve Matt bir öküz kesmişlerdi. Çiftlik işleri içinde Matt'in en çok nefret ettiğiydi hayvan kesmek. Hayvanlar konusunda duygusal değildi ama bu iş yine de onu tiksindiriyordu işte, özellikle de bu vakada olduğu gibi öküz başına ne geleceğini anlayıp dehşet içinde ölünce. Üç kişi zar zor üstesinden gelmiş işin, o arada da Mr Pye hayvandan bir çifte yemiş ki bu durum sinirine pek iyi gelmemiş.

Matt'in dediğine göre Mr Pye, üzerine düşeni yapmadığı gerekçesiyle Laurie'ye bağırmaya başlamış. Ona zavallı demiş. Kız gibi işe yaramazsın, demiş. On beş yılda Laurie'nin çiftçilik konusunda bir halt öğrenemediğini söylemiş. Gayret etmediğini. Dinlemediğini. O lanet öküz kadar aptal olduğunu.

Tüm bunlar olup biterken öküzden kanlar boşalıyormuş. Hayvan yerde yan yatıyor, canı yavaş yavaş bedeninden çıkıp toprak tarafından emilirken çırpınıp debeleniyormuş.

Laurie, "Bana da senden geçmiş herhalde," demiş.

Matt'in dediğine göre Laurie o ana dek öküzün sağrısına dizini bastırmış halde çömelmekteymiş, ama bu lafı söylerken ayağa kalkmış. O sırada öküzün çırpınışları dinmek üzereymiş. Bir göldeki dalgalar gibi ardı ardına sarsıntılar geliyormuş hayvanın bedenine. Etrafında kandan oluşan kopkoyu bir birikinti varmış.

Matt hâlâ öküzün başında çömelmiş duruyor, tüm ağırlığıyla abanarak onun boynuzlarını tutuyormuş. Toprakta boynuzlardan birinin açtığı derin bir oluk varmış.

Calvin Pye ise elindeki bıçağı eski bir saman balyasına silmek-teymiş. Yerde sarsıntılar içinde yatan o koca bedenin öte yanından Laurie'ye bakmış.

"Ne dedin sen?" demiş.

Laurie de "Bana da senden geçmiş herhalde dedim," demiş. "Aptallık. Salaklık."

Matt'in dediğine göre bir süre öyle bir sessizlik olmuş ki kimse nefes bile almamış. Kendi de ellerini ve gözlerini önündeki öküzün boynuzlarından ayırmadan, hiç kıpırdamadan durmuş. Öküzün dili yere değiyormuş söylediğine göre. Koca bir kan pıhtısı gibi ağzından sarkıyormuş.

Calvin Pye, "Doğru mu duydum söylediğini?" diye sormuş.

Laurie de "Sağır olmadıysan," diye cevap vermiş.

Matt kulağına hafif bir sürtünme sesi gelince başını kaldırıp bakmış; çok şükür ki yalnızca Calvin'in elindeki bıçağı bir beton blokun üstüne bırakmasının sonucuymuş bu ses. Bıçağı bırakmak yerine eline almış olsa neler olurdu bilmiyorum, demişti Matt. O haliyle bile olay yeterince korkutucuymuş zaten. 'I

Calvin yürüyerek ambara gitmiş. İçeri girip gözden kaybol- { muş ve hemen sonra tekrar kapıda belirmiş. Elinden aşağı bir şey sarkıyormuş. Bir kemermiş bu.

Gözünü Laurie'den ayırmadan onlara doğru yürümüş. Matt onu izlemiş. Hâlâ öküzün başının yanında çömelmiş halde durup boynuzlarını tutuyormuş. Laurie de babasını izliyormuş. Pek kor-kuyormuş gibi görünmüyormuş Matt'e göre. Matt ise fazlasıyla korkuyormuş.

Calvin Pye hiçbir şey dememiş. Öküzün bedenini çevreleyen kan gölünün etrafından dolaşmış, dolaşırken de kemerin ucunu, yumuşak ucunu, eline dolamış.

Matt ayağa kalkmış. "Mr Pye?" demiş ama sesi çok tiz ve cılız

gibi çıkmış.

İkisi de onu duymamış zaten. Pür dikkat birbirlerine bakıyor-larmış. Kemerin tokası sallanıp duruyormuş ama Laurie ona bak-mıyormuş. Gözleri babasına kilitlenmiş.

Matt, o sırada zamanın adeta yavaşladığını söylemişti. Cal-vin'le oğlu arasında on iki adımdan daha az mesafe varmış ama her bir adım bitmek bilmemiş. Laurie hiçbir şey yapmamış. Orada öylece durmuş. Ancak babası hayvanın kuyruğunun oraya gelip de aralarında sadece üç adım kaldığında Laurie konuşmuş.

"Bana bir daha asla vurmayacaksın, seni piç kurusu. Ben gidiyorum. Ama umarım geberirsin. Umarım o öküz gibi geberirsin. Umarım birisi seni gırtlağından bıçaklar." Sonra da dönüp koşarak uzaklaşmış.

Matt'in dediğine göre Calvin ilk başta onun peşinden bir atılmış, ama sadece birkaç metre koştuktan sonra durup geri dönmüş. Matt'e bakmamış. Orada durmuş ve bir yandan kemeri eline dolayarak, canı bedenini tamamen terk etmiş olan öküze bakmış sadece. Sonra hiçbir şey olmamış gibi kayıtsızca, "Ne bekliyorsun? Temizlemeye başla," demiş.

BİZİMLE hiç ilgisi yok. İşte ilk düşündüğüm şey buydu. Pye'ların hikâyesinin bizimkiyle çoktan birleşmeye başladığını bilmiyordum. Kimse bilmiyordu. Tökezleye tökezleye ilerliyorduk hepimiz; Morrison'lar, Pye'lar, Mitchell'lar, Janie'ler, Stanovich'ler ve diğerleri. Yan yana, durmaksızın ilerliyorduk; yollarımız bazı yönlerden benzer, bazı yönlerden farklı ancak görünürde paraleldi. Oysa paralel çizgiler hiçbir zaman kesişmezler.

*

On doku^

O SIRADA BİLMEDİĞİM BİR BAŞKA ŞEY, O BAHARIN MATT'LE BİRLİKTE geçireceğim son bahar olacağıydı. Gölet gezintilerimiz hayatımın o kadar temel bir kısmını oluşturuyordu ki onların hiçbir zaman sonu gelmeyecek sanıyordum, oysa aslında gelmek üzereydi. Bir dahaki Eylül geldiğinde, benim için göletlerin kutsallığı bir değil iki kez bozulmuş olacaktı. Nitekim ondan sonra yıllarca o göletlere gitmedim. Sonunda gittiğimde de Matt'siz gittim ve hiç eskisi gibi olmadı.

Belki de bu yüzden o ilkbaharda gölete yaptığımız geziler hafızamda hâlâ o kadar canlı. Annem ve babamla yediğimiz son yemek gibi, özel bir öneme sahip olmuştu zamanla. Bir de tabii ki nihayet gördüklerimi anlayacak ve üzerine düşünecek yaşa gelmeye de başlamıştım artık. Matt sayesinde uyanan ilgi giderek daha derin bir meraka dönüştü ve o yıl ilk kez kendi kendime bir şeylerin farkına varmaya, bir şeyleri merak etmeye başladım.

Yaşam döngülerinin tabiatından dolayı, gölet izlemek için en iyi zaman bahardır ve o bahar bütün yaşam formları bize sırları-

nı açmaya niyetli gibiydi. Bir akşam suyun yüzeyi kaynıyormuş gibi göründüğünden patikadan aşağı kayarak "göletimize" büyük bir heyecanla indiğimi hatırlıyorum. Su, bir kazandaki çorba gibi fokurduyor ve köpürüyordu. Neler olduğunu tahayyül bile edemiyorduk. Meğer kurbağalarmış sebebi. Hem de yüzlerce kurbağa suyun yüzeyinde birlikte çırpınıyor, birbirinin tepesine tırmanıyor, kayıp suya düşüyor, sonra güç bela tekrar tırmanıyordu. Matt'e ne yaptıklarını sordum. "Çiftleşiyorlar, Kate," diye cevap verdi. "Kurbağa yavruları üretiyorlar." Fakat manzaradaki o hummalı aciliyet hissi onu da büyülemiş gibi görünüyordu.

Tek hücrelisinden en karmaşık olanına varıncaya kadar tüm varlıkların hayattaki başlıca amacının üremek olduğunu söyledi. Buna şaşırdığımı hatırlıyorum. Bir şeyin sırf başka bir şeyin var olmasını sağlamak için var olması tuhaf gelmişti bana. Bir şekilde, tatmin edici değildi. Oldukça anlamsızdı, sırf seyahat olsun diye seyahat etmek gibi.

Buna bizim de dahil olup olmadığımızı, bizim de varlığımızın yegâne amacının üremek olup olmadığını sormak aklıma gelmedi. Merak ediyorum, acaba o zaman bu soruyu sorsam ne cevap verirdi.

İlkbaharin başka bir önemi de var tabii. Şimdi olduğu gibi o zaman da sınavlar Haziran'da yapılıyordu. Matt okulda yeterlilik sınavına giren pek az kişiden biri ve üniversiteye başvuran tek kişi olacaktı. Kuzgun Gölü'ndeki çocukların çoğu liseyi bitirse şanslı sayılırdı. Bir çiftçi ailesinde birine Ekstra Yılı okuma izni verilecekse o kişi muhtemelen bir kızdır; kızlar daha az adaleleri olduğundan çiftlikte daha az faydalıdırlar.

Genel olarak, tanıdığım çiftçi kanlan kocalarından daha eğitimliydiler. İyi bir düzenleme sayılıyordu bu; kadınlar çiftliğin hesaplarıyla ilgileniyor ve gereken mektupları yazıyorlardı. Eğitime tam anlamıyla önem verildiğini sanmıyorum. Büyük Büyükanne

Morrison bu bakımdan sıradışı biriydi.

Matt'in Ekstra Yıl müfredatıyla boğuştuğu (ve tartışmasız bir zafer kazandığı) o ayları, annemle babamın ölümünden sonra geçirdiğimiz en huzurlu aylar olarak hatırlıyorum. Maddi kaygılarımız dinmişti ve Matt, Luke 'un yaptığı fedakârlıkla barışmıştı — özellikle de ona borcunu nasıl ödeyeceğini bulmuş olduğu için. Fakat tabii o sırada bunun lafını etmiyordu.

Luke'un adının her ne kadar mütevazı bir pozisyonda da olsa okulla birlikte anılması benim için güven verici bir şey, hatta hafiften bir övünç kaynağı olmuştu. Bazen Mrs Stanovich'in günlerinde, çiftlik işleri müsaade ederse, yapılması gereken bir şey var mı diye bakmak için öğleden sonraları okula gelirdi. Onu ve Miss Carrington'ı ellerinin ve dizlerinin üzerine çökmüş, bir kirpinin okulun ahşap temeline verdiği hasarı kontrol ederlerken izlediğimi hatırlıyorum. Luke'un ayağa kalkışını, ellerini kotuna silişini ve neşeli bir sesle hasarın pek büyük olmadığım, yazın temeli tamir edeceğini ve üstüne kreozot uygulayacağını söyleyişini ve Miss Carrington'ın içi rahatlamış bir edayla baş sallayışını da. Onunla gurur duyduğumu ve ağabeyimin öğretmenin içini rahatlattığını diğer herkes gördü mü diye merak ettiğimi hatırlıyorum. O sırada Rosie Pye okula dönmüştü artık. Laurie 'nin ortadan kaybolmasından sonra birkaç hafta boyunca gözükmemişti — aslına bakarsanız, Pye ailesinin tamamı gözden kaybolmuştu o ara. Fakat yavaş yavaş işler normale benzer bir şeye dönmeye başladı. Rosie zaten daha önce de öylesine suskun ve utangaçtı ki pek bir şey değişmemiş gibi görünüyordu. Marie ise bütün gün traktör kullanıyor, ağabeyinin işini yapıyordu. Eskisinden daha da içine kapanık görünüyorsa da bunda hiç şaşacak bir durum yoktu.

Calvin her zamanki gibiydi. Matt hâlâ Cumartesileri onun için çalışıyordu. O sırada Kuzgun Gölü'nde Pye 'larla düzenli irtibatı olan tek kişi oydu. Laurie gittiğinden beri Calvin her an öfkeli olmadığından artık onunla geçinmenin daha kolay olduğunu söylemişti.

Gözle görülür şekilde değişmiş olan tek kişi Mrs Pye idi. Kilisedeki kadınlar onun lafı açıldığında başlarını iki yana sallayıp duruyor ve Laurie 'nin gidişinin ona çok ağır geldiğini söylüyorlardı. Attık evden dışarı hiç adımını atmıyordu, insanlar ziyaretine gelince ise kapısını bile açmıyordu. Peder Mitchell bu konuda Calvin'le konuşmaya çalıştıysa da kendisine başkasının işine karışmaması salık verildi.

Laurie'ye gelince, kaçtığı günden beri izine rastlanmamıştı ama Mr Janie'nin New Liskeard'a giden en küçük oğlu, onu pazardan çalışırken gördüğü kanısındaydı.

Şimdi dönüp bakınca, Laurie 'nin sırra kadem basmasının ortalığı daha çok telaşa vermemiş olması insana tuhaf geliyor. Parası yoktu, yiyeceği yoktu, giyeceği yoktu, Kuzgun Gölü dışındaki dünya hakkında hiçbir tecrübesi yoktu. Böyle bir durumda insanların polise haber vermesini beklersiniz normalde.

Sanırım mesele insanların daha önce de aynı şeyi görmüş olmasıydı. Onların gözünde Laurie zaten delik deşik olan bir aile kilimindeki sökülen yeni bir dikişten ibaretti sadece.

*

O İlkbaharda ben de yılın büyük bir bölümü içinde bulunduğum kabuktan usul usul çıkmaya başlamıştım. O zamana kadar olaylara pek katılmıyordum. Tünel görüşünden mustarip biri gibi, sadece kısıtlı bir alana odaklanabiliyordum; Matt, Luke ve Bo nettiler ama geri kalanı tamamen fluydu. Ancak o bahar, nihayet görüş alanım genişlemeye başladı. Peder Mitchell ile Mrs Mitchell'ın kızı Janie Mitchell o eski günlerde en iyi arkadaşımdı; bir Mayıs günü geldi, okuldan sonra onunla oyun oynamaya gidip gitmeyeceğimi sordu, ben de olur dedim. Daha önce de sormuştu, canım istememişti. Şimdiyse istiyordum.

Bir Çarşamba günü gittim. Giyinip süslenme oynadık yanlış

hatırlamıyorsam. Başarılı bir gün olmuştu, Mrs Mitchell bunu hep yapmamızı önerdi. Sonra da, Bo'nun da gelebileceğini söyledi: Ben oradayken gelmesinden söz ediyordu ilk başta, fakat bu düzenleme iyi sonuç verince, Luke 'a Bo'nun bütün öğleden sonrayı onlarda geçirmek isteyip istemeyeceğini sordu. Mitchell'ların bebeği vardı ki bu Bo'nun ilgisini çekiyordu, ayrıca bir köpekleri de vardı — Molly kadar olmasa da gayet iyi huylu bir köpekti.

Böylece Luke'un bir öğleden sonrası daha boşa çıktı. Nereden baksanız bir ilerlemeydi bu işte. Onun ve Matt'in benle Bo'yu o öğleden sonraları nasıl geçirdiğimiz konusunda yarı kaygı yarı keyifle sorguya çektiğini hatırlıyorum. Ne oynamıştık? Eğlenmiş miydik? Bo da katılmış mıydı? Münakaşa olmuş muydu? Fazlaca korumacı iki anne gibiydiler.

Mayis sonunda sekiz yaşımı doldurdum. Bu olay Bo'nun dört ay önceki doğum gününü atlamış olduğumuzun farkına varıp dehşete kapılmamıza sebep oldu. Gerçi Bo hiç oralı değildi tabii ama biz suçluluk duygusundan perişan olmuştuk. Mrs Stanovich şoke olmuştu. Doğum günüm için bana pembe kremalı bir pasta yapmıştı zaten, durumu öğrenince hışımla mutfağa dalıp bir tane daha yaptı. İki pastanın kenarına da üstleri minicik birer pastel çi-çek-şekerle süslenmiş kesmeşekerler yerleştirdi. Bu pastalar beni büyülemişti. Daha önce yemekte hiç böyle bir incelik, böyle bir sanatkârlık görmemiştim. Kim bilir nereden almıştı onları — küçük bir servete mal olmuştu herhalde. Eminim kendi çocuklarına böyle pastalar vermeyi aklından bile geçirmezdi.

Bo ile yaptıkları konuşmayı hatırlıyorum. Artık karşılıklı konuşuyorlardı ikisi. Sanırım ikisinin de hayli tatmin edici bulduğu bir ilişki kurmuşlardı.

Mrs Stanovich pastayı büfeye, benimkinin yanma koydu ve "Al bakalım, kuzum, senin de kendi pastan var artık," gibi bir şey dedi.

"Ben kuzu diil," dedi Bo. Krema kâsesini yalıyordu, o yüzden de pasta normalde çekeceği kadar dikkatini çekmiyordu o an.

"Aman Tanrım, haklısın," dedi Mrs Stanovich. "Amma da aptal kafayım, değil mi? Sen Minik Bobiş'sin."

Bo memnun olmuşa benziyordu. "Bobiş!" dedi. Krema kâsesinin içinde kayboldu, sonra bir an yine belirdi, Mrs Sta-novich'e kaşığını salladı ve muzaffer bir edayla, "koyununu

kaybetmiş!" dedi.

Mrs Stanovich ona gülümsedi ama o anın dokunaklılığı —suratına pembe krema bulaşmış, tatlı, annesiz çocuk ve trajik bir şekilde gecikmiş pastası— ona fazla geldi. Ağzının kenarının titremeye başladığını gördüm. Odadan çaktırmadan çıkmaya çalıştım ama beni geri çağırdı.

"Katherine, tatlım?" Gönülsüzce geri geldim. "Evet?"

"Tatlım, iki tane pasta var." Göğüslerinin arasındaki devasa depodan büyük bir mendil çıkardı, şiddetle hınkırdı, mendili geri koydu ve bedenini zangırdatan bir soluk aldı. Destansı bir mücadele veriyordu hakikaten. "İki tane pasta var ya, diyorum ki acaba seninkini bir kaba koymamı ister misin, böylece yarın okula götürüp arkadaşlarınla paylaşabilirsin onu."

İyi fikirdi. Hoşuma gitmişti. "Tamam, teşekkür ederim," dedim. Belki sebebi ona gülümsemiş olmamdı, belki "teşekkür ederim", belki de o sırada Bo'nun saçma da pembe krema bulaşmış olması... Her ne sebeptendiyse artık, sonunda dayanamadı, savaşı kaybetti ve tamamen dağıldı.

Her zaman fonda, kitaplarına gömülmüş Matt vardı. Bütün Nisan ve Mayıs boyunca etrafında tüm ev ahalisi o her zamanki kargaşa içinde koşuştururken, Matt orada, mutfak masasında oturmuş, sürekli bir şeyler karalıyordu. Çoğu zaman aynı anda çocuk da bakıyor oluyordu ve hiç şüphesiz Bo neredeyse orada olması ge-

rektiğini düşünüyordu ama Luke 'un evde olduğu zamanlarda bile yatak odasına çekilip biraz kafa dinlemek aklına gelmiyor gibiydi. Belki arka plan gürültüsü teşkil ediyorduk onun için. Müthiş bir konsantrasyona sahip olduğu kesindi.

Onu seyretmeye bayılıyordum. Bazen yanına oturur, çalışma notlarının arkasına resimler çizer ve onun kurşun kaleminin hareket edişini izlerdim. O kadar hızlı yazıyordu ki sözcükler kolundan akıp sayfaya boşalıyormuş gibi geliyordu bana. Matematik çalışması gerektiği zamanlarda kâğıtta yılan gibi uzayıp giden sıra sıra sayılar olur ve kalemi bu sayıların arasına işaretler ve kısa çizgiler kondururdu. Bu işaretlerin bir anlamı olduğunu biliyordum ama o anlamın ne olduğunu bilmiyordum. Bir sorunun sonuna geldiğinde beklediği cevabı bulursa altını kalın kaim çizerdi. Eğer sonuç olması gerektiği gibi çıkmazsa, bir yerde bir hata yaptıysa, öfkeli bir sesle "Ne? NE?" derdi —ki bu her seferinde benim kıkır kıkır gülmeme sebep olurdu— ve üzerini çizip baştan başlardı.

Onun sınav öncesi ya da sınav sonrası hiç heyecan belirtisi gösterdiğini hatırlamıyorum ama sınavlar başlamadan önce bir süre göletlere yaptığımız geziler kısaldı. Sınavlar başlayınca ise Matt tam anlamıyla tasasız bir tavra büründü. Luke şu ya da bu sınavın nasıl gittiğini sorduğunda renk vermez bir edayla "Fena değil" demekle yetinirdi.

Sonra sınavlar geçip gittiklerini gösterecek en ufak bir tören merasim olmaksızın sona erdi. Matt mutfak masasından kâğıtlarını toplayıp odasına, yere koydu ve yazın tekrar Calvin Pye'ın yanında çalışmaya gitti.

Yaptığı onca işi düşünsenize. O azim ve kararlılığı. Saatlerce çalışmayı. Annemizle babamızı onurlandırmak içindi onca mücadele, o yılın bize getirdiği yıkımdan tırnaklarıyla kazıyarak bir şeyler çıkarmak, kendini kendine ve Luke 'a ispat etmek için; benim için, kendisi için, sırf yapmış olmak için ve ispat etmenin getireceği mutluluk için — evet, belki de en çok bunun için. Sırası

geldiğinde bizleri geçindirebilmek için, ailenin geleceği için çalışmıştı. Başarabileceğini, gayretinin ödüllendirileceğini bildiği için. Hayat o kadar basitmiş gibi.

İnsanlar "Hakikaten yeterince istersen her şeyi yapabilirsin," derler. Saçmalığın dik âlâsı tabii ama sanırım hepimiz bunun doğru olduğu varsayımıyla çalışırız; hayatın basit bir şey olduğu, sarf edilen çabanın karşılığının alınacağı varsayımıyla. Buna inanmasanız hayat sabahları yataktan kalkmaya değmezdi çünkü. Eminim ki Büyük Büyükanne'nin çocuklarını eğitme çabasının temelinde de bu inanç vardı. Jackson Pye da inanmış olmalı buna — o çiftliği vahşi doğadan koparıp almak için harcadığı inanılmaz enerjiyi ve çabayı düşünsenize. O muntazam çiftlik evi, o iyi yapılmış ambar, müştemilat ve kulübeler, ormandan açılmış tarlalar, oraya buraya taşınmış tonlarca kaya, sökülmüş ağaçlar, etrafı çite çevrilmiş tarlalar. Arthur Pye da aynı şeye, yeterince çalışırsa babasının başaramadığı şeyi başaracağına inanmış olmalıydı. Onun ardından da Calvin.

Aynı şekilde, Pye ailesine gelin gelen bütün kadınlar da. Çiftlik evini ilk gördüklerinde hepsinin içi heyecan ve kararlılık duygularıyla dolmuştu herhalde, kafalarında o geniş verandaya açılan kapıdan eve girip çıkan büyük ve mutlu bir aile canlandırmışlardı. Kocalarının düşlerini seve seve paylaşmış, o düşe inanmış, yıllar boyu çaresizce ona tutunmuş olmalıydılar. Çünkü ideal bir dünyada, gösterilen çaba da tıpkı sergilenen erdem gibi karşılığım bulur; ve yaşadığımız dünya ideal bir dünyaymış gibi davranmamanın bir anlamı yoktur.

Matt' İn sınavları sona erdikten bir iki hafta sonra benim de okulum bitti ve yaz rutinine geçiş yaptık. Mrs Stanovich hâlâ Salı ve Perşembe günleri öğleden sonra bize geliyordu, Çarşamba günleri de ben ve Bo Mitcheıl'lara gitmeye devam ediyorduk, böylece Luke o

günlerde çalışabiliyordu. Luke'un o ilkbaharda arazisini açtığı Mr Tadworth, yeni bir ambar yapmak için ondan yine yardım istemişti. Calvin Pye 'in verebileceğinden daha fazla para teklif etmişti ve yanında çalışması çok daha hoş biriydi, Luke da teklin kabul etti. Ama sanıyorum ki bu kararıyla Matt'i çiftliğe tek başına gitmek zorunda bıraktığı için suçluluk duymuştur. Laurie gitmiş olduğu için Calvin'in çok az adamı vardı, o yüzden de Matt günde on iki saat çalışmaya başladı. Marie'nin yirmi dört saate yakın çalıştığını söylüyordu; gündüzlerini traktörün üstünde, akşamlarımysa ye mek ve ev işlerini yaparak geçiriyormuş. Mrs Pye 'in durumu hi iyi değildi. Bir akşam çiftliğin etrafındaki yollarda perişan

hald dolaşırken bulundu. Mr McLean kasabadan haftalık erzakını almış, $ arabasıyla eve dönerken rastlamıştı ona. Mrs Pye, Laurie'yi aradığını söylemişti. Mr McLean'in dediğine göre bir hendeğe falan düşmüş gibiydi hali. Saçı başı darmadağındı, elleriyle yüzü kir ve çizik içindeydi, eteği ise yırtıktı. Mr McLean onu Peder Mitchell'a götürmek istemişti ama Mrs Pye bunu reddetmiş, o yüzden de Mr McLean onu arabasıyla eve bırakmıştı.

Temmuz ayı geldi. Matt ile Luke'un bir akşam mutfaktaki l:> konuşmalarına kulak misafiri olduğumu hatırlıyorum; bir yıl olduğuna nasıl da inanamadıklarını söylüyorlardı. Neden bahsettiklerini anlamamıştım. Neydi bir yıl olan? Kulak kabarttım ama bu konuda başka bir şey demediler. Bir dakika kadar sonra Luke, "Sonuçlar ne zaman belli oluyor?" dedi.

"Bugün yarın belli olur artık," dedi Matt. Bir an duraksadı, sonra da "Sen de hâlâ gidebilirsin, biliyorsun," diye ekledi.

"Nereye gidebilirim?"

"Öğretmen okuluna. Eminim kabul ederler seni."

Bir sessizlik oldu. Kapının arkasında olmama rağmen ben bile bunun uğursuz bir sessizlik olduğunun farkına varmıştım.

Matt, "Fikrini değiştirdiysen herhalde henüz çok geç olmamıştır, onu diyorum sadece," dedi. "Eminim seni kabul ederler.

Ben kızlarla kalabilirim."

Sessizlik uzadı da uzadı. Sonra Luke, "Şimdi beni iyi dinle, tamam mı?" dedi. "Kızlarla ben kalıyorum. Ve bu konuda bir daha konuşmak istemiyorum. Hiçbir zaman. İkimiz de milyon yaşımıza kadar yaşasak bu konudan söz açılmasını istemiyorum."

Tenim korkuyla gerginleşmiş halde bekledim. Fakat Matt cevap vermedi ve bir dakika kadar sonra Luke daha sakin bir sesle, "Hem senin beynine ne oldu böyle?" dedi. "Güya akıllı olacaksın. Gitmek istesem bile buna yetecek paramız yok artık. Senin de o yüzden burs alman gerekiyor ya, unuttun mu?"

Nasıl rahatladığımı hatırlıyorum; tartışma çıkmayacaktı neyse ki. Beni tek endişelendiren buydu. Konuşmalarının içeriği beni hiç kaygılandırmıyordu çünkü bir şekilde, ne kadar inanılmaz da olsa, bütün bir yıl Matt'in "gidip gitmeyeceği" üzerine tartışmış olmalarına rağmen onun hakikaten de kalkıp bir yere gideceği fikri bir kez dahi aklıma gelmemişti. Bunu nasıl fark edemedim bilmiyorum ama öyleydi işte. Hakikaten gideceğini hiç düşünmemiştim.

Kimsenin Matt'in burs kazanacağından şüphesi olduğunu sanmıyorum ama bence öğretmenleri bile onun ne kadar başarılı olacağının farkında değillerdi. Sonuçta, sildi süpürdü. Ne varsa kazandı. Sonuçların belli olduğu günün akşamını hatırlıyorum. Akşam yemeği tam bir kargaşaydı çünkü sürekli onu tebrik etmeye insanlar gelip gidiyor, Kuzgun Gölü'nden böylesine muhteşem bir başarı çıktığı için hepsinin de yüzleri gururla ışıldıyordu.

İlk gelen Mrs Carrington'dı. Lise sonuçları alır almaz ona haber vermiş, bu sayede Matt öğrendiği sırada o da öğrenmiş olmalı. Onu görmeyeli birkaç hafta olmuştu, o yüzden de biraz utandım ve yanma gitmedim. Mrs Carrington'ın kahkaha attığını hatırlıyorum — üçü de gülüyorlardı zaten. Matt hem hoşnut hem mahcup görünüyor, Luke ise onun omzuna sert şaplaklar indirip

duruyordu. Onları seyrettiğimi hatırlıyorum; bütün o yaygaranın nedenini tam olarak bilmiyordum, sadece Matt'in dünyanın en akıllı insanı olduğu anlamına geldiğini biliyordum. Onu da zaten baştan beri bildiğim için, sonunda diğerlerinin de fark etmiş olmasından memnuniyet duyuyordum. Ve inanılmaz bir şekilde hâlâ bu durumun sonuçlarının ne olacağından habersizdim.

Matt'in Annie Hala'ya telefon ettiğini hatırlıyorum. Sonuçların ne zaman açıklandığını biliyor olmalıydı ve muhtemelen Matt'e onu aramasını tembih etmişti. Ne dedi bilmiyorum ama Matt'in suratı kıpkırmızı kesilmiş halde, elindeki telefona sırıttığını hatırlıyorum.

Marie Pye'ın geldiğini hatırlıyorum. Matt onu çakıl yolda görünce birden kalkıp karşılamaya çıkmıştı. Marie 'nin o ürkek gülümsemesini takındığını ve Matt'e bir şeyler söylediğini, bunun üzerine Matt'in de gülümsediğini hatırlıyorum. İyi dileklerini sunmaya gelen başkalarını da hatırlıyorum. Aralarında Peder Mitchell da vardı. Hepsi de Matt'in elini hararetle sıkma arzusundaydı. Son ziyaretçi, haberi bir şekilde duyup arabasıyla ta kasabadan gelmiş olan Dr Christopherson'dı.

Onun mutfakta, ayaklarının etrafında dans eden Bo ve Mol-ly'nin ortasında durup "Muhteşem bir başarı, Matt, muhteşem," deyişi hâlâ gözümün önünde.

"Ne zaman gidiyorsun, Eylül'ün başında mı?" diye sorduğunu da hatırlıyorum.

Bir de tabii hayretimi. Duyduğum hayreti hatırlıyorum.

*

"Ne kadaruğina?" dedim.

Bir anlık tereddüt. Ardından, usulca: "Birkaç yıllığına."

"Artık burayı sevmiyor musun?"

"Burayı çok seviyorum, Kate. Burası benim evim. Ve hep ge-

leceğim. Ama gitmem gerekiyor." "Her hafta sonu gelecek misin?" Yüzü kasıldı, ama ona hiç mi hiç acımıyordum. "Her hafta sonu değil. Gidip gelmek çok paraya mal oluyor." Uzun bir sessizlik oldu. Gırtlağımdaki ağrıyla boğuşuyordum. "Çok uzak mı?" "Dört yüz mil kadar." Hayal bile edilemez bir mesafe.

Uzanıp saç örgülerimden birine dokundu. "Gel. Sana bir şey göstermek istiyorum." O sırada gözümden yaşlar akmaya başlamıştı artık ama bu konuda bir şey demedi. Beni annemle babamın yatak odasına, Büyük Büyükanne'nin fotoğrafının önüne götürdü. "Bunun kim olduğunu biliyor musun?" Başımı salladım. Tabii ki biliyordum.

"Babamın büyükannesi o. Babasının annesi. Bütün hayatı boyunca bir çiftlikte yaşamış. Hiç okula gitmemiş. Oysa öğrenmeyi çok istiyormuş. Bir şeyleri bilmeyi, anlamayı o kadar çok istiyormuş ki, Kate. Dünyanın büyüleyici bir yer olduğunu düşünüyormuş ve onunla ilgili ne varsa bilmek istiyormuş. Çok da akıllıymış ama çalışacak vaktin ve sana öğretmenlik yapacak kimsen yoksa öğrenmek çok zor iş. Bu yüzden de çocukları olduğunda onların her birine düzgün bir öğrenim görme fırsatı sunmaya karar vermiş."

"Nitekim bu fırsatı bulmuşlar. Hepsi ortaokulu bitirmiş. Fakat sonra bırakmak zorunda kalmışlar, çünkü çok fakir oldukları için çalışmaları, para kazanmaları gerekiyormuş."

"En küçük oğlu, yani büyükbabamız, çocuklarının içinde en akıllı olanıymış. Büyüdüğünde altı çocuğu olmuş onun. Büyükbabam da çiftçiymiş, fakirmiş ama onun da bütün çocukları ortaokulu bitirmiş. Sonra da yaşı büyük olan oğlanlar en küçükleri liseye gidebilsin diye onun payına düşen işleri üstlenmişler. O en küçük çocuk da babammış işte."

Annemle babamın yatağına oturdu. Bir iki dakika boyun-

ca bana öylece baktı ve belki de bir süre Büyük Büyükannemin resmine bakmış olduğum için Matt'in gözlerinin onunkilere nasıl benzediğini fark ettim. Gözlerinin ve ağzının.

"Benim önümde daha da ilerleme fırsatı var, Kate. Büyük Büyükannemin hayal bile edemeyeceği şeyler öğrenme fırsatı var. Gitmek zorundayım. Anlıyor musun?"

İşin tuhafı, hakikaten de anlıyordum. Gitmek zorunda olduğunu anlıyordum — ki bu da birlikte geçirdiğimiz onca yıl içinde bana ne kadar iyi öğretmenlik etmiş olduğunu gösteriyor.

"Bak, sana bir şey söylemek istiyorum, tamam mı?" dedi. "Bir planım var. Başka kimseye söylemedim, senin de söylemeni istemiyorum. Aramızda sır kalacak. Tamam mı? Söz mü?"

'Evet' anlamında başımı salladım.

"Üniversiteye bitirdiğim zaman, eğer cidden başarılı olmuşsam iyi bir işe girip çok para kazanabileceğim. O zaman senin de üniversiteye gitmen için gereken parayı verebileceğim. Ve sen üniversiteyi bitirdiğinde de bu sefer ikimii Bo ile Luke 'un üniversiteye gitmeleri için gereken parayı vereceğiz. İşte planım bu. Ne düşünüyorsun?"

Ne mi düşünüyordum? Onu kaybettiğim için muhtemelen öleceğimi, ama olur da ölmezsem böylesine muhteşem bir planda yer almanın hayatta kalmış olmaya neredeyse değeceğini düşünüyordum.

m^

Yirmi

DANIEL, "FARKINDASIN DEĞİL Mİ, BU BENİM HARİTALARA GİRMEMİŞ, hakiki vahşi doğayla ilk tecrübem olacak," dedi. "Üstünden uçakla geçtim ama daha önce hiç içinde bulunmadım."

"En az yüz yıldır haritalarda yer alıyor," dedim. "Bakarsan bir otoyolun üstünde olduğumuzu göreceksen."

"Patika bu," dedi Daniel, neşeyle. "Yalnızca bir patika."

Patika falan değildi, asfalt yoldu. Asfalt kaplanmadan önce bile gayet makul bir yoldu ayrıca. İlkbaharda biraz çamurlu, yazın biraz tozlu, kışınsa zaman zaman kar kaplı oluyordu ama onun dışında idare ediyordu işte. Daniel için ise burası Olayın Ta Kendisi'ydi, Tüm Çıplaklığıyla Tabiat'tı. Daniel'ın açık hava hakkındaki bilgisi Toronto'daki ortalama bir taksi şöförününkinden fazla değildir.

Cuma günleri öğleden sonra benim hiç dersim yoktu, Daniel'ın ise sadece saat on birde biten bir dersi vardı, o biter bitmez yola çıkmıştık. Önümüzde dört yüz millik bir yol vardı ve bu her ne kadar eskisi gibi hayal dahi edilemez bir mesafe olmasa da uzun bir araba yolculuğu olduğu kesindi.

GÖLÜN KIYISINDA

Hava güzeldi, ılık ve açık bir Nisan günü. Toronto'nun her yönde yayılan görüntüsü kısa süre sonra yerini tarlalara bıraktı, sonra ise toprak seyreldi ve tarlalar yerlerini etrafı ağaçlarla çevrili çayırlara bıraktılar. Arada da balinalar gibi yer yer yüzeyden çıkmış granitlerin yuvarlak gri siluetleri dikkati çekiyordu. Derken bu balinalar giderek hâkimiyeti ele geçirdiler ve çayırlar kayaların arasında arada bir göze çarpar hale geldiler.

Saat ikide kulübeler diyarına vardık. Huntsville 'i geçince trafik seyrelmişti ve North Bay'den sonra yol tamamen bize kaldı. Bugün artık Struan'a kadar yol yapılı. Bundan sonra ancak Kuzgun Gö-lü'ne döndüğünüzde asfalt biter, orman giderek yaklaşır ve hakikaten zamanda geri gidiyormuş hissine kapılırsınız.

Biraz ileride yolun yakınında büyüyen iki küçük akçam vardı. Yavaşlayıp kenara çektim. "Yine mi?" dedi Daniel. "Korkarım evet."

Arabadan indim ve dikkatle çalılığın içinden çamlara doğru ilerledim. Çıplak granit damarları arasındaki sığ çukurda yetişiyorlardı akçamlar; etraflarında fırça gibi sert yabanmersini çalıları otlarla, yosunlarla ve likenlerle savaşıyor, hepsi de kendilerine yaşam alanı açmaya çalışıyorlardı. Bazı yerlerde o kadar az üst toprak bulunuyor ki büyümeye çalışmak için harcanan çabaya değmez diye düşünebilirsiniz, ama bu bitkiler idare ediyorlar işte. Hatta gayet başarılı bile oluyorlar. Her bir çatlağı, her bir yarığı, her bir toprak kırıntısını buluyor ve o küçük sert köklerini gönderip iyice yerleşiyor, sıkı sıkı tutunuyorlar. Her bir dökülmüş yaprağı, her bir dal parçasını, onlara doğru sürüklenmiş her bir kum ya da toz zerresini stoklayıp, yavaş yavaş etraflarında döllerini besleyecek kadar toprak biriktiriyorlar. Ve bu böyle yüzyıllar boyu devam ediyor. Uzaktayken bu çevreyi ne kadar sevdiğimi

unutuyorum. Çamların sağladığı azıcık korumadan faydalanarak çömeldim, sinekleri savuşturmak için elimi

arkama doğru sallayarak yosunların oluşturduğu pasparlak bir yeşil yastığın üzerine çişimi yaptım. O yosun yastığına duyduğum sevgiden içim acıyarak.

"İyi misin?" dedi Daniel, arabaya döndüğümde. "Biraz benim kullanmamı ister misin?" "İyiyim."

Gergindim o kadar.

Amfide küçük özgüven bunalımımı önceki Salı geçirmiştim. O olaydan sonra bir süre kötü olmuş, üst üste iki gece doğru dürüst uyuyamamıştım. Perşembe günü bir dersim daha vardı ve o iyi gitmişti; ani anı atakları, cümle ortasında tutulup kalmalar olmamıştı, baştan sona makul bir soru-cevap seansıydı. Ancak sona erdiğinde bitap haldeydim. Çalışma niyetiyle laboratuvarıma dönmüştüm ama konsantrasyonum gitmişti artık. Aklıma Matt gelip duruyordu sürekli. Onun göletin kıyısında dururkenki görüntüsü. Okuldaki odama gidip masamın başına oturdum ve pencereden dışarı, Toronto'nun siluetine bakmaya başladım. Yağmur yağıyordu. Donuk, kurşuni Toronto yağmuru. Bende bir sorun var, diye düşündüm. Belki de hastayımdır.

Ama hasta olmadığımı biliyordum. Eski bir deyişi hatırladım, "yüreği kabarmak" deyişini, ve hemen zihnime bir anı üşüştü: Mrs Stanovich'in mutfak lavabosunun başında ağlayışı ve Tanrı'ya, O'nun yaptıklarının mutlaka bir sebebi olsa dahi buna dayanamadığını söyleyişi. "Dayanamıyorum. Yüreğim kabarıyor," demişti hiddetle, bunu O'na bildirmeye kararlı bir şekilde. Sanırım Mrs Ta-dworth'ün torunu genellikle insanların ölümüne sebep olmayan bir çocuk hastalığından ölmüştü.

Yağmurun küçük ışık şeritleri halinde camdan aşağı akışını izledim. Artık bizim oradan başka bir şey düşünemez olmuş gibiydim. Hiçbir faydası olmuyordu bana. Toparlanmaksın artık, diye düşündüm. Sorunun ne olduğunu bul ve çöz. Güya problem çözmede iyi olacaksın.

Ancak adını bile koyamadığım problemleri çözmede ng^ tecrübem yok.

O anda biri kapıyı tereddütle tıklattı. Dönüp baktığımda kapının ağzında ikinci sınıf öğrencilerimden Fiona dejong'u gördüm. Normalde kapıda öğrencilerimden birini görmek içimi akıl almaz bir sabırsızlıkla doldurur ama o anda dikkatimi dağıtacak herhangi bir şey ilgilenmeye değer görünüyordu gözüme, ben de dönüp öğrencime onun için ne yapabileceğimi sordum. Soluk tenli, cansız saçlı, pek çekici olmayan bir kızdır. Sınıfta gördüklerimden çıkarabildiğim kadarıyla pek sosyal değil ama öğrencilerim arasında akademik anlamda ümit vaat eden birkaç kişiden biri ve en azından onun çalışmaları diğerlerininkinden daha az içimi karartıyor.

"Acaba... bir dakika konuşabilir miyiz, Dr Morrison?" dedi.

"Tabii," dedim. "İçeri gir, Fiona. Otur." Başımla duvarın oradaki sandalyeyi işaret ettim. Hâlâ biraz tereddütlü görünmekle birlikte, gidip oturdu.

Meslektaşlarımdan bazıları, özellikle de dişi olanlar, çat kapı gelip çalışmalarıyla tamamen alakasız konularda onlara danışan öğrencileri —yine dişi olanlar— yüzünden sürekli işlerinin bölündüğünden yakınıyorlar. Kişisel sorunlar falan. Ben ise böyle şeylerden pek mustarip değilim. Pek anlayışlı biri gibi görünmüyo-rum da ondan sanırım. Anlayış ve empati bağlantılı ne de olsa. Dolayısıyla Fiona'nın sorununun çalışmalarıyla ilgili olduğunu sanıyordum, dudaklarının titrediğini görünce hayli şaşırdım ve biraz kaygıya kapıldım.

Gırtlağımı temizledim. Bir dakika kadar sonra vaziyette bir ilerleme olmayacakmış gibi göründüğünde ise, son derece sakin bir sesle, "Sorun nedir, Fiona?" diye sordum.

Gözlerini kucağına çevirmiş, besbelli ki toparlanmak için büyük bir mücadele veriyordu. Aman Tanrım, diye düşündüm. Hamile.

Bu tür bir şeyle başa çıkamam ben. Üniversitenin kendi danışmanlık hizmeti var, böyle konularda deneyimi olan ve ne diyeceğini

bilen uzman psikologlar görev yapıyor orada.

"Fiona, eğer kişisel bir meseleyse... eğer çalışmalarınla ilgili değilse, konuşacağın en doğru kişi ben olmayabilirim..." dedim

çabucak.

Başını kaldırıp baktı. "Çalışmalarımla ilgili. Şey... Bıraktığımı söylemeye geldim sadece. Benim için en doğrusunun bu olacağına karar verdim. Sizi de haberdar etmek istedim. Çünkü dersinizden gerçekten keyif almıştım, bilin istedim."

Ona bakakaldım. Şaşkınlığın dışında, ufak bir zevk kıpırtısı da hissettim içimde. Ne de olsa bir öğrenci karşımda oturmuş, bana dersimden keyif aldığını söylüyordu.

"Bırakıyor musun?" dedim. "Yani üniversiteyi mi bırakıyorsun? Yoksa dersi bırakıp başka bir ders mi alıyorsun?"

"Üniversiteyi bırakıyorum. Şey, açıklaması zor ama kısaca, artık devam etmek istediğimi sanmıyorum."

Gözlerimi kırpıştırdım. "Ama çok iyi gidiyorsun. Nedir... Nedir

sorun olarak gördüğün şey?"

Böylece bana neyi sorun olarak gördüğünü anlattı ve konunun hamilelikle hiç ilgisi olmadığı ortaya çıktı. Quebec'te küçük bir çiftlikte büyüdüğünü söyledi. Tarif de etti ama etmesi gerekmiyordu, gözümde mükemmelen canlandırabiliyordum çünkü. Mutfak masasında duran mavi beyaz porselenin üzerindeki deseni bile görür gibiydim.

Beş çocuktan biriydi ve kardeşleri arasında eğitimle ilgilenen bir tek oydu. Üniversiteye burs kazanmıştı. O burstan yararlanacağını söylediğinde babası hem hayrete düşmüş hem de biraz içerlemişti. İyi bir üniversite diplomasının ona ne faydası olacağını anlayamı-yordu. Vakit kaybı, diyordu, para kaybı. Annesiyse onunla gurur duyuyordu ama şaşkındı. Neden evden ayrılmak istiyordu ki? Kardeşleri onu zaten biraz tuhaf bulduklarından, onların fikri pek değişmemişti. Erkek arkadaşı ise anlamaya gayret etmişti. Bunu söylediğinde bana yakarırcasına baktı. Erkek arkadaşını gayret gösterdi diye takdir etmemi, sevmemi istiyordu.

Mesele, burada giderek gelişip onlardan uzaklaşmasıydı. Artık eve gittiğinde hiçbiri ona ne diyeceğini bilemiyordu. Babası onun ne kadar zeki olduğu konusunda iğneleyici espriler yapıyordu. Ona lisanslı misanslı Miss Fiona dejong diyordu. Daha önce çok yakın olduğu annesi ise artık ona karşı çekingendi. Söyleyecek zekice bir sözü olmadığı için onunla konuşmaktan korkuyordu.

Erkek arkadaşıysa genellikle sinirliydi. Olmamaya çalışıyordu ama öyleydi işte. Kendisine tepeden bakıldığını sanıyordu, oysa böyle bir şey yoktu. Kendisiyle alay edildiğini sanıyordu, oysa Fiona ona hayrandı. Kendisi on altı yaşında okuldan ayrılmıştı. On sekiz yaşındayken babasına inme inmişti, o zamandan beri de çiftliği aşağı yukarı tek başına işletiyordu. Fiona'ya göre iyi kalpli biriydi, kendi tarzınca üniversitedeki oğlanlar kadar akıllıydı ve neredeyse yüz kez daha olgundu ama Fiona'nın böyle düşündüğüne inanmıyordu. Fiona'nın onu gerçekten sevse üniversiteyi bırakıp geri döneceğini ve onunla evleneceğini düşündüğünden emindi Fiona. Fiona sustu, orada öylece oturup bana bakmaya başladı. Dile getirilmeyen bir rica hâkimdi bütün yüzüne. Ne diyeceğimi düşünmeye çalıştım.

Sonunda, "Fiona, kaç yaşındasın sen?" dedim. "Yirmi bir."

Yirmi bir. "Sence biraz fazla genç değil misin... böyle kararlar vermek için?"

"Ama... vermek zorundayım işte. Yani, iki türlü de karar vermiş olacağım zaten, değil mi?"

"Ama lisans eğitiminin iki yılını tamamladın. Yarı yola vardın. Şimdi vazgeçersen o yıllar boşa geçmiş olacak... Herhalde şu noktada yapılacak en doğru şey eğitimini tamamlaman olur... Ondan sonra... ondan sonra diğer kararları daha sağlıklı şekilde verebilecek bir konumda olursun."

Gözlerini kucağına çevirdi. "Değmez diye düşünüyorum," dedi.

"Dersten keyif aldığını söylemiştin..."

"Evet ama..."

"Ayrıca annenin seninle gurur duyduğunu da söyledin. Eminim baban da duyuyordur. Ne yaptığını anlamıyor olabilir ama içten içe senin bu kadar başarılı olmanla gururlanıyor olmalı. Kardeşlerin de öyle, gerçi bunu göstermek istemeyeceklerdir ama... Erkek arkadaşına gelince... sence sana değer

veriyor olsa bu kadar önemli bir şeyden, senin hayatında bu kadar fark yaratabilecek bir şeyden vazgeçmeni ister miydi?"

Sesini çıkarmadan kucağına bakmaya devam etti. "Neler hissettiğini biliyorum," dedim. "Ben de seninkinden pek farklı olmayan bir çevreden geliyorum, ama seni temin ederim, buna değdi. Aldığım zevk, tatmin..."

Kucağına bir şey düştü. Bir damla gözyaşı. Yavaş yavaş yanaklarından aşağı gözyaşları süzülmeye başlamıştı. Başımı çevirdim, kapıdan dışarı, laboratuvarımın düzenli kaosuna baktım. Nasıl da yalan, diye düşündüm. Neler hissettiğini bilmiyorsun. Benzer bir çevreden gelmiyorsun. Tarlalar ve ağaçlar var diye benziyor demek değil ki. Ayrıca onu senin vereceğin kararı vermeye ikna etmeye çalışarak ne yapıyorsun? Sana bıraktığını söylemeye geldi, nasihat için gelmedi. Kibarlığından geldi.

Ceketinin cebinde bir kâğıt mendil bulmuş, gözyaşlannı siliyordu. "Özür dilerim," dedim. "Söylediklerimi unut." Kâğıt mendilden dolayı boğuk çıkan bir sesle, "Zararı yok," dedi. "Biliyorum, muhtemelen haklısınız." "Muhtemelen haksızım."

Bir kâğıt mendil daha gerekecekti. Kalkıp kabanımın ceplerini karıştırdım ve bir tane bulup ona verdim.

"Teşekkürler," dedi ve burnunu sildi. "Bu konuda o kadar düşündüm, o kadar düşündüm ki artık feci şekilde başım ağrıyor, daha

fazla düşünemiyorum."

Başımı salladım. En azından bu, paylaştığımız bir duyguydu. Bir dakika sonra, "Benim için bir şey yapar mısın?" dedim.

Tereddütlü bir ifade geldi yüzüne.

"Gidip danışmanlıktan biriyle konuşur musun? Seni şu ya da bu yöne gitmeye ikna etmeye çalışacaklarını sanmıyorum, kararından kendin emin olabilesin diye bu konuyu enine boyuna düşünmene yardım edeceklerdir bence."

Bunu kabul etti ve bir-iki dakika sonra, az çok toparlanmış halde, odadan çıktı.

O çıktıktan sonra sandalyemi pencereye çevirip yağmuru incelemeye devam ettim. Onun zaten hep "tuhaf" olduğu kanısında-ki kardeşlerini düşündüm, Luke'la Matt'in benim başarılarımdan duydukları gururu düşündüm. Hayır, benzer çevrelerden geliniyorduk. Kimse bana öğrenimimi sürdürebileceğim kadar sürdürmemem telkininde bulunmamıştı. Aksine bu benden beklenen şeydi ve her aşamasında teşvik görmüştüm.

Ve hiçbir zaman pişman olmamıştım. Bir an bile. Şimdi bile. Çünkü şimdi düşünüyordum da, küçük "kriz"im ve şu anki sorunlarım neden kaynaklanıyordu emin değildim ama işimden kaynaklanmadığı kesindi. İş meselesi sadece dikkatimi başka tarafa çekmiş olan sahte bir sorundu. Çok iyi bir öğretmen

olmayabilirdim ama Daniel haklıydı, çoğundan kötü de değildim. Ayrıca araştırma konusunda çok iyiydim. Küçük omurgasızlarım ve ben bilime bir katkıda bulunuyorduk.

Fiona'yı düşündüm. Ailesinden uzaklaşma konusundaki korkusunu. Sorun bu muydu acaba? Bilincim o tür bir bedeli ödemeye hazır olduğumu söylüyordu ama belki de bilinçaltını aynı fikirde değildi.

Ancak onlardan uzaklaşmamıştım ki. Yani en azından Luke ve Bo'dan uzaklaşmamıştım. Lisans eğitimimin sürdüğü yıllarda geçici bir kopma olmuştu ama şimdi onlara Kuzgun Gölü'nde yaşasam yakın olabileceğim kadar yakındım, duygusal açıdan. Pek fazla ortak noktamız yoktu ama yine de yakındık. Mesele Matt'ti o halde.

Matt'i düşündüm ve... bir aydınlanma anı yaşadım galiba. Fiona ailesini ve erkek arkadaşım geride bırakmaktan korkuyordu ve doğrusu, muhtemelen bırakacaktı da. Erkek arkadaşı "kendi tarzmca" zeki olabilirdi ama onun tarzı Fiona'nm tarzı değildi.

Matt'in tarzıysa benim tarzımdı. Matt'i geride bırakmak imkânsız olmalıydı.

Yaşamakta olduğum bu kriz de, hayatımın büyük bölümü boyunca içimde taşımak zorunda kaldığım bu sızı da... Elbette onunla ilgiliydi bunlar. Nasıl başka türlü olabilirdi ki? Şu anda neysem hepsini ona borçluydum. Onu izleyerek, ondan öğrenerek, yavaş yavaş onun tutkusunu paylaşarak geçirdiğim onca yıla... İşlerin sonunda vardığı yerden nasıl etkilenmezdim ki? Önündeki fırsatı değerlendirmeyi o kadar çok istemiş, o kadar çok hak etmişti ve sonunda kendi kabahatiyle —en kötü tarafı da buydu zaten ya, kendi kabaha-tiyle— bu fırsatı çöpe atmıştı.

Masamda oturmuş, yazık olmuş onca şeye içim acıyarak arkamdaki üniversitenin uğultusunu dinledim. Daima birlikte olacağımızı sanıyordum bir zamanlar. İkimizin sonsuza dek yan yana, gölete bakacağımızı. Bir de o plan — o saçma sapan, naif, muhteşem plan. Çocukluk işte. Durumlar değişir. Herkes büyümek zorundadır. Ama bizim gibi birbirinden uzaklaşmak zorunda değildir, değil mi? Aslında meselenin özü buydu. Ömrümde kimseyi Matt'i sevdiğim gibi sevmemiştim, ama şimdi görüştüğümüzde aramızda kapatılamaz bir uçurum vardı, birbirimize söyleyecek hiçbir şeyimiz yoktu artık.

Yirmi bir

ii Burada çiftçİlİk yapmak delİlİk gibi görünüyor," dedi

Daniel, ayak bileğini kaşıyarak. Ben çiş molası verdiğimde bir grup sinek de yolcu olarak bize katılmıştı.

Öyle bir dalıp gitmiştim ki Daniel konuşunca irkildim, neden söz ettiğini anlamam da bir dakika kadar sürdü. Coğrafyadan tabii. Etrafta epey kayalık vardı.

"Toprak fena sayılmaz," dedim. "Kuzgun Gölü etrafındaki arazi bayağı iyi. Ama tabii büyüme mevsimi kısa."

"Ama ne kadar çaba gerektirdiğini düşünsene bir. Bu kadar kuzeye çıkmak için hakikaten başka çareleri kalmamış olması lazım."

"Pek başka seçenekleri yoktu. Çoğunun parası yoktu ve buradaki topraklar bedavaydı. Kraliyet Arazisi. O zamanlar arazini kendin açarsan, hiç para vermeden senin oluyordu."

"Gücenme ama sebebini anlayabiliyorum." Delice kaşındı. Haritalara Girmemiş Vahşi Doğa'yla aşk macerası kısa sürecekmiş gibi görünüyordu. Daniel sinekleri teoride bilir tabii, ama böcekler söz konusu olduğu zaman ilk elden tecrübe gibisi yoktur.

"Gölün oralar o kadar kötü değil," dedim. "Ayrıca çiftlik de iyi sayılır - yani tarlaların ağaçlıkla birleştiği yerler dışında."

"Hemen gölün orada mı büyüdün sen?" ; "Evet, öyle."

"Hiç çiftlikte yaşamadın mı?"

New Liskeard'a varmadan hemen önce ona hikâyeyi anlatmaya başlamıştım. Aslında niyetim yoktu, çünkü bu büyük ölçüde Matt'in hikâyesi ve onu bunca yıldır insanların gözünden uzak tutmuştum. Ancak miller birer birer azalırken fark ettim ki Daniel'ın bilmesi gerekiyordu; Matt'le iki dakika konuşunca onun olduğu yerde olmaması gerektiğini anlayacaktı çünkü. Yine de anlatma işini erteledim, ta ki Cobalt'ı geride bıraktıktan sonra Daniel -benden söz ederek— buranın hiç de öyle akademisyen çıkaracak bir yer gibi görünmediği yorumunda bulunana dek. Hâlbuki asıl akademisyen çıkarması en son beklenecek yerler, tüm o gürültüsüyle, keşmeke-şiyle ve düşünmeye, kafa yormaya vakit bırakmayan temposuyla

şehirler değil miydi?

Ben de bu savı ortaya atıp, çalışmaya ayrılabilen zaman ve bu konuda görülen teşvik gibi diğer faktörleri de değerlendirmeye alarak, Kuzgun Gölü'nün neden aslında akademisyen yetiştirmek için mükemmel bir yer olduğunu açıklamaya çalıştım. Sonunda da kaçınılmaz bir şekilde Matt'i ve onun göletlere olan tutkusunu savımda kullandım, bu da bazı sorulara yol açtı ve bütün hikâye ortaya sa-çılıverdi. Kendime ne kadar sinir olsam da hikâyenin sonunu anlatırken sesimin titremesini engellemeyi başaramadım; Daniel fark etti tabii ama belli etmedi. Bunca yılın ardından bu konuya hâlâ bu kadar içerliyor olmam onu şaşkına çevirdiyse... Eh, ben de en az onun kadar şaşırıyordum.

Şimdi, çekinir bir ses tonuyla, "Luke ve kız kardeşin — Bo," dedi. "Onlar hâlâ orada mı yaşıyorlar? Senin büyüdüğün evde?"

"Evet."

"Ne iş yapıyorlar peki? Bo'nun şu anda... yirmi yaşında olması

gerekiyor, öyle değil mi?" *

"Yirmi bir. Struan'da çalışıyor. Bir restoranda aşçılık yapıyor."

Hâlâ mutlu mutlu tencereleri sallayıp duruyordu. Sudbury'de bir yemek kursuna gitmişti. Ev ekonomisi mi nedir, o konuda üniversite okuyabilirdi —ona okul masrafında yardım etme teklifinde bulundum— ama işin akademik tarafıyla ilgilenmediğini söyledi.

"Erkek arkadaşı var mı?"

"Zaman zaman. Şimdiye kadar uzun süreli bir şey olmadı. Zamanla olacaktır ama."

Pek az şeyin belirli olduğu bir dünyada, belirli olanlardan biri bu. Orada bir yerde zavallı bir adam, kaderin etrafına örmekte olduğu ağlardan tamamen bihaber, mutlu mutlu dolaşıyor, diyor Matt.

"Peki Luke hâlâ okulda hademe mi?"

"Sadece ek işi o. Mobilya yapıyor."

"Mobilya mı? İş mi kurdu yani?"

"Sayılır. Garajımızı atölyeye çevirdi. Çiftliklerden bir-iki çocuğu da yanında çalıştırıyor. İdare ediyor."

Aslında bayağı iyi durumu. Rustik mobilya bu ara pek gözde.

"Evlimi?" Hayır.

"O kız... hani şu hep onun etrafında dolaştığını söylediğin..."

"Sally McLean."

"Evet. Onunla birlikte olmadılar o zaman, öyle mi?"

"Ağzından yel alsın. Hayır, Luke onu... geri çevirdikten bir sene sonra başka birinden hamile kalmayı başardı."

" Kuzgun Gölü'nde başka birinden mi?"

"Evet. Tomek Lucas'tan. Çocuğun babasının kendisi olduğuna ikna olmamıştı sanırım ama Sally yemin etti, evlendiler. Ama sonra Sally New Liskeard'daki sığır pazarında daha yakışıklı birini gördü ve onunla kaçtı. Bebeği Tomek'e bıraktı. Tomek'in annesi büyüttü çocuğu. Sally'nin şu anda muhtemelen on tane daha çocuğu vardır.

Muhtemelen on tane torunu vardır hatta."

Birden Mr ve Mrs McLean geldi aklıma. On tane torunları olsa

onlara nasıl taparlardı.

"Tüm bunlar yüzyıllar önce olmuş gibi anlatıyorsun," dedi Daniel. "Annenle baban sen yedi yaşındayken öldüyse, anca yirmi

sene olmuş."

"Bana asırlar geçti gibi geliyor."

Sally McLean, uzun kızıl saçlı Sally McLean. Ben on üç yaşımdayken ve liseye daha yeni başlıyorken, bir sınıf arkadaşım gelip "Senin annenle baban yok, di mi?" demişti. "Bi de homo abin var."

Homonun ne demek olduğunu bilmiyordum. Öğrendiğimde yaşadığım şoku tarif edemem. O zaman tanık olduğum o sahneyi hatırladım: Ağaca yaslanmış Sally'nin Luke 'un elini tutup usulca, ustaca göğsüne götürüşü. Luke 'un, boynu bükük, kaskatı duruşu. Sonra da muazzam görünmez bir kuvvete karşı koyuyormuş gibi, kendini iterken sarf ettiği o çaba.

Uzun süre bu söylentiyi başlatan kişinin Sally olması gerektiğini düşündüm. Şimdi ise o kadar emin değilim. Sanıyorum birçok kişi Luke'un fedakârlığını olduğu gibi kabul etmekte zorlandı. Unutmayın, sonuçta sadece on dokuz yaşındaydı, o kadar erken yaşta o kadar yüce gönüllülük insanları utandırır. Bir şekilde küçüksemek zorundaydılar. Zaten istemediğin bir şeyden vazgeçmenin asil bir tarafı yoktur. Eşcinselseniz kadınlarla cinsel ilişkiye direnmenin asil bir tarafı yoktur. Zaten gitmek istemiyorsanız öğretmen okulunu geri çevirmenizin asil bir tarafı yoktur — ki bu da duyduğum bir

başka teoriydi.

Fakat düşünüyorum da belki o ikincisinde bir doğruluk payı vardır. Luke 'un öğretmen olmaya pek de meraklı olduğunu sanmıyorum. Annemizle babamızın istediği bir şeydi bu, onun da o sırada alternatif bir önerisi yoktu, ya da vardıysa da dile getirmeye cesaret edemedi. Ayrıca Annie Hala'ya bize bakacağını söylediği o gün,

bizim için ne kadar çok şeyden vazgeçmesi gerektiğinin farkında olmadığı da muhtemelen doğru.

Bence bu yine de yaptığı fedakârlığı azaltmıyor. Nelerden vazgeçmesi gerektiğini öğrendiğinde, vazgeçti sonuçta. Sally McLe-an'in de öğrendiği üzere.

Merak ediyorum, o söylentilerden haberi var mıydı acaba? Acaba bu da boğuşması gereken şeylerden biri mi olmuştu?

"Yani hayatında hâlâ bir kadın yok mu?" diye sordu Daniel. Tatmin olmamış gibi görünüyordu. Ona gülerek baktım. Daniel'a bir romantik olduğunu söyleseniz hayrete düşerdi. "Kaç yaşında şu anda?"

"Otuz sekiz. Bildiğim kadarıyla biri yok."

Fakat tuhaf bir şekilde, son ziyaretimi düşünmeye başladım. Miss Carrington uğramıştı, ben eve her geldiğimde uğradığı gibi. Ve onunla Luke arasında, nasıl desem, bir rahatlık varmış gibi geldi bana. Ben uydurmuş olabilirim herhalde. Miss Carrington ondan en az on yaş büyük. Ama şimdi o kadar da büyük görünmüyor.

"Belki de alışkanlık haline gelmiştir," dedi Daniel.

"Nedir o?"

"İnkâr. Çekime karşı koymak."

"Belki," dedim. Matt'i düşünüyordum.

Farları yaktım. Göğün hâlâ berrak ve aydınlık olduğu ama yolun, ağaçların ve kayaların puslu bir fluluğun içinde kaybolmaya başladığı o alacakaranlık vaktine gelmiştik. Ne zaman bir tepenin zirvesine çıksak çok ileride ufacık bir ışık gösteriyordu kendini. Struan. Struan'dan da yarım saat sonra evde olacaktık.

Birçok konuda sadece tahmin yürütebiliyorum. Mesela o yaz Mrs Pye'ın ciddi şekilde kötü durumda olduğunu ve diğer her şey yetmezmiş gibi bir de onun durumuna kaygılanmanın Ma-

rie'ye tek başına dayanılmayacak kadar fazla geldiğini tahmin ediyorum. Öyleyse Marie de Matt'ten medet ummuştu. Ma-rie'nin daha fazla arkadaşı ya da annesinin yakında yaşayan akrabaları olsa, ya da Calvin bütün Kuzgun Gölü sakinlerini onun kapısını bile çalmayacakları kadar soğutmuş olmasa... Bu durumlardan herhangi biri farklı olsa, Marie'nin Matt'e bu kadar şiddetle, bu kadar ısrarla ve bu kadar muhtaç şekilde sırtını dayaması gerekmeyecekti.

Matt ise el altındaydı ne de olsa. Oradaydı, her ne kadar o yaz

boyunca haftada altı gün tarlada çalışıyor olsa bile. Kazanabildiği

her kuruşu kazanmaya çalışıyordu. Kendi için değil —ne de olsa o

kadar çok burs almıştı ki kitap masrafları bile karşılanacaktı— bizi

geride bırakıyor olmanın vicdan azabını azaltmak için.

Sonuçta, el altındaydı. İkisi uzun süredir arkadaş sayılırdı. Ayrıca Matt'in annemizle babamızı kaybetmekten dolayı çektiği acı, önceki yaz ikisinin arasındaki mesafeyi biraz azaltmıştı. Matt, acı çektiğini Marie'nin görmesine izin vermişti. Sanırım bu sayede

aralarında bir bağ kuruldu.

Marie buna rağmen Matt'e her şeyi anlatmadı ama kalıbımı basarım ki omzunda ağlamıştır. Tahminimce her şey böyle

başlamıştır.

Matt kollarını ona dolamıştır. Tabii ki dolamıştır; biri omzunuzda ağladığında doğal tepkidir bu, Presbiteryenler için bile. Ona sarılmıştır. Muhtemelen elini ne yapacağım bilemez bir halde onun sırtını sıvazlamıştır, sanki karşısındaki Bo'ymuş gibi. Ambarın arka tarafında ya da traktör garajı olarak kullanılan kulübenin arkasmdadırlar büyük ihtimalle — Calvin'in gözünden uzak bir

yerde.

Kesinlikle Calvin'in gözünden uzak bir yerde. Eminim Calvin

ortalıktayken birbirleriyle konuşmamışlardır bile.

Matt, kendini berbat hissetmenin ve konuşamamanm nasıl bir şey olduğunu kendi yaşadıklarından bilen biri olarak, acıma ve

şefkat duygusuyla ona kollarını dolamıştır. Ona âşık olduğuna bir an bile inanmadım. Fakat nihayetinde on sekiz yaşındaydı ve muhtemelen kollarını ona doladığında onun ne kadar yumuşak olduğunu hissetmişti. Bence güzel bir kız değildi Marie. Hem de hiç değil. Fazla etliydi ve yüz hatları yeterince belirgin değildi. Ama inkâr edilemez bir şekilde kadınsıydı ve Matt ona sarıldığında muhtemelen bedeni, onun göğüslerine değmişti; çenesi Marie 'nin saçma sürtmüştü; burnuna onun ılık kokusu gelmişti. Dediğim gibi, on sekiz yaşındaydı. Büyük ihtimalle kendi ailesi dışında sarıldığı ilk kişiydi Marie.

İlk defasında tesadüfen olmuş olmalı. Muhtemelen Marie'nin bir sebepten gözleri yaşlıyken karşılaşmışlardı. Matt bir süre ne yapacağını bilemez halde öyle durmuş, sonra elinde ne varsa bırakmıştı ve ikisi birbirlerine yaklaşmışlardı. Büyük ihtimalle ne yaptıklarının farkında bile olmadan. Marie ona yaslanmıştı, sırf sonunda yaslanacak birini bulmuş olduğu için. O da Marie'ye kollarını dolamıştı. Birkaç dakika sonra Marie durup geri çekilmiş, gözyaşını silmiş ve o solgun, ürkek sesiyle "Özür dilerim," demişti.

O da "Olsun, Marie, olsun," demişti.

Yirmi iki

SİS

MATT İLE BEN O YAZ BİRLİKTE PEK VAKİT GEÇİRMEDİK. SABAHLARI ben kalkmadan çıkıp çiftliğe gidiyordu, akşamları eve döndü-ğündeyse kendini yatağına atıp kitap okumaktan başka bir şey yapacak hali kalmıyordu. Ben ise günlerimi Luke ya da Mrs Stanovich için gönülsüzce ev işleri yaparak ya da Luke'a yardım olsun diye Bo ile beni evlerine çağıran iyiliksever komşulann çocuklarıyla istemeye istemeye oynayarak geçiriyordum. Pazar günleri Matt'in işi olmayacak diye o günleri iple çekiyordum. İlk başlarda hakikaten de işi yoktu, eskisi gibi beni göletlere götürüyor ve nasıl da üniversitede o göletlerdeki yaratıklar üzerine çalışacağını, nasıl da orada her şeyin işleyişini gösteren büyük güçlü mikroskoplar olacağını anlatıyordu. Bana haftada en az iki mektup yazıp öğrendiği şeyleri anlatabileceğini söylüyordu, böylece sıra bana geldiğinde öğrenimime önde başlayabilecektim. Ayn olsak da ikimizin de gölet izlemeyi sürdüreceği ve birbirimize bu konuda bilgi vereceğimiz fikrini kafama soktu. Üstelik yazlar da vardı tabii. O konuda söz verdi: Para durumu ne olursa olsun yazlan mutlaka eve gelecekti.

GOLÜN KIYISINDA

Sınavları sona erdikten sonra ilkbirkaç hafta işte böyle geçti. Alışıldık rutinimiz, ama onların üstüne bir de planlar ve sözler vardı. Fakat sonra işler değişti. Matt Pazar günleri öğle yemeğinden hemen sonra ortadan kaybolmaya başladı. Bazen neredeyse akşam yemeğine kadar geri dönmüyor ve bütün öğleden sonra ziyan oluyordu.

Söylemeye gerek bile yok ama, çok gücenmiştim. Nereye gittiği konusunda onu sorguya çektim, yürüyüşe gittiğini söyledi. Seninle gelemez miyim dedim, dalgın ama kibar bir şekilde, arada bir yalnız kalmaya ihtiyacı olduğunu söyledi. Neden dedim, kafasının meşgul olduğunu söyledi.

Bu konuda Luke 'a yakındım.

"Matt artık hiç burada olmuyor."

"Evet. Çalışıyor."

"Hayır, çalışmadığı zamanları diyorum. Pazarları."

"Öyle mi?" dedi Luke. "Şu çekici uzatır mısın lütfen?" Kumsala giden basamakları onarmakla meşguldü, her kış buzdan harap oluyordu bu basamaklar. Bo suyun kıyısında bir yukarı bir aşağı yürüyor, bir taraftan da böğüre böğüre ilahiler söylüyordu. "İsa beni seviyo, la la la öyle diyo." Suçlu Mrs Stanovich miydi yoksa bunları Pazar günleri kilisede mi öğrenmişti, bilmiyorduk.

"Ama nereye gidiyor?"

"Bilmiyorum, Kate. Şu tahta lazım şimdi de. Hayır, kısa olan. İşte onu uzatsana bana."

"Ama bir yerlere gidiyor olmalı. Hem ben göletlere gitmek istiyorum!"

Luke, elinde çekiç, bana baktı. "Seni o lanet göletlere milyon kere götürmüştür. Onu biraz rahat bırak, tamam mı? Şaka etmiyorum, duyan da sanır ki sahibisin."

Gürültüyle çekiç vurmaya başladı. Matt'in yokluğu ona da ba-tıyorsa, ikisinin de serbest olduğu tek gün başını alıp gitmektense ona biraz yardım etmesini istiyorsa bile öyle bir şey demedi. Kendi başına işlerin üstesinden gelebileceği konusundaki ısran düşünülür-

se, diyemezdi de sanırım. Öte yandan, bizi bırakıp gitme konusunda kaygılanan Matt'in kafasında birtakım şeyleri oturtmak için biraz yalnız kalmaya gerek duyduğunu düşünmüş de olabilirdi. Doğruydu da bu ama konuyla alakasızdı.

Ben hiç böyle mazur görmüyordum onu. Tek düşünebildiğim Matt'le birlikte geçirilecek ne kadar az vaktim kaldığıydı. Şimdi dönüp bakınca ağlayasım geliyor, çünkü bize kalan o kısıtlı vakti de kızgınlığımla berbat etmeyi başardım. Sonuçta yine de arada bir beni gölete götürüyordu ama o zamanlarda da ben keyif alamıyordum. Bana sanki aklı başka yerdeymiş, gerektiği gibi konsantre olamıyor-muş gibi geliyordu. Onu suçluyordum. "Artık göletleri sevmiyor musun?" demiştim bir keresinde.

"Neden bahsediyorsun, Kate?" dedi yorgun bir sesle. "Bak, sen iyi vakit geçirmiyorsan eve dönelim."

Göletlere tek başıma gitmem yasaktı. Derindiler ve bir keresinde birinde bir çocuk boğulmuştu. Belki de bu yüzden gittim — belki de

bir isyandı bu.

Son derece sıcak bir gündü, hava ağır ve durgundu. Rayların Süzerinde cambaz gibi yürüdüm, çeliğin sıcaklığı ayakkabımın taba-; nını yakıyordu. Sonra "bizim" göletimize giden patikadan aşağı indim. Orada tek başıma olmak çok tuhaftı. Bir süre kann üstü yatıp suya baktım ama hareket edebilecek her şey güneşten saklanmakla meşguldü. Parmağınızı bile soksanız ancak çok kısa bir kıpırtı oluyor, sonra su yeniden dinginleşiyordu. Sıcaktan başım dönerek ayağa kalktım. Matt burada olsa, bayırın öbür tarafında, bir sonraki göletle bizimki arasında bulunan gölgelik alana götürürdü bizi. Birtakım insan sesleri duyduğumu sanarak kıyıda bir an durakladım, oysa böyle bir şeyin olamayacağını biliyordum. Buraya bizden başka kimse gelmezdi. Ot öbeklerine tutuna tutuna bayırı tırmandım ve tepedeki düz çim zemine kendimi attım. Hakikaten de insan sesleri geliyordu. Hiç şüphe yoktu artık. Ayağa kalkıp baymn öte yanına baktım.

Bayirin gölgesinde yatıyorlardı, benim durduğum yerin altı-yedi metre aşağısında ve biraz solda. Matt gömleğini çıkarıp yere yaymıştı, ikisi de onun üzerindelerdi. Marie yere uzanmıştı, Matt ise onun hemen yanında dizlerinin üstünde duruyordu.

Marie yan dönmüş ve dizlerini karnına çekmişti. Ağlıyordu. Durduğum yerden yüzünü göremiyordum ama sesini duyabiliyordum. Matt ona bir şey diyordu, aynı şeyi tekrar tekrar söylüyordu. Sesinde nasıl bir telaş olduğunu hatırlıyorum. Neredeyse korku doluydu, ondan hiç beklenmeyecek bir şekilde. "Tanrım, özür dilerim," diyordu sürekli. "Tanrım, özür dilerim, Marie. Özür dilerim. Özür dilerim."

Ne yapmıştı da özür diliyordu anlayamıyordum. Belki ona vurmuştu, şiddetlice vurup onu yere devirmişti. Fakat buna inanmakta güçlük çekiyordum; Matt'i birine vuracak kadar kızdırmak o kadar zordu ki o zamana kadar bunu başarabilmiş tek kişi Luke 'tu. Sonra yeniden gömleği gözüme çarptı ve Marie'yi üstüne devirmek için gömleğini önceden çıkarmış olamayacağının farkına vardım. Demek ki durum bu değildi.

Biraz sonra Matt, Marie 'nin doğrulmasına yardım etti ve ona sarılmaya çalıştı. Marie ise kendini geri çekti. Üzerinde ince bir basma elbise vardı. Kırışıp buruşmuştu ve ön tarafı tamamen açılmıştı. Burnunu çekerek, beceriksizce önünü iliklemeye başladı. Matt ellerini iki yanında yumruk yapmış halde onu izledi.

"Özür dilerim," dedi tekrar. "Böyle olsun istemedim, Marie. Ama duramadım... Ama bir şey olmaz. Sen merak etme. Bir şey olmaz."

Marie başını iki yana salladı, ona bakmıyordu. Kafam allak bullak olmuştu ama yine de bunu hatırlıyorum, öyle yaptığı için ondan nefret etmiştim çünkü. Matt'in ne kadar üzüldüğü belliydi ama o bunu kabul etmiyordu. Önünü iliklemeyi bitirdi, sonra da doğrulup saçını topladı.

İşte o zaman beni gördü. Bir çığlık kopardı, tam bir dehşet çığlı-

ğı. Matt irkildi ve sonra o da beni gördü. Bir an hepimiz donakaldık. Sonra Marie deli gibi ağlamaya başladı. Korkusu öyle muazzamdı ki bana da bulaştı, dönüp kaçtım. Bayırın öbür tarafından aşağı kaydım, göletimizin kıyısından dolaştım, korkudan kalbim ağzımda, ömrümde hiç koşmadığım gibi koştum. Tren raylarına giden patikanın yarısına gelmiştim ki Matt beni yakaladı.

"Kate! Kate, dur!" Beni belimden yakalayıp tuttu. Tekmeler savurup çırpınıyor, bacaklarını tekmelemeye çalışıyordum. "Kate, dur\ Neden korkuyorsun? Korkacak bir şey yok! Kate, durl" "Eve gitmek istiyorum!"

"Gideceğiz. Birazdan. Beraber eve gideceğiz. Ama önce Marie 'nin yanma gitmemiz lazım."

"Onun yanına gitmiyorum ben! Korkunç biri o! Ne biçim bağırdı— iğrenç biri!"

"Sinirleri bozuldu sadece. Onu ürküttün. Haydi ama." Döndüğümüzde Matt'in onu bıraktığı yerde duruyordu. Ayaktaydı, kollarım etrafına dolamış, kavurucu sıcakta tir tir titriyordu. Matt beni onun yanına götürdü ama ne diyeceğini bilmiyordu. Konuşan Marie oldu.

"Söyleyecek." Beti benzi atmıştı. Suratı balık karnı gibi beyaz

kesilmişti. Titriyor, ağlıyor, burnunu çekiyordu.

"Hayır, söylemeyecek. Söylemeyeceksin, değil mi, Kate?" Korkum yavaş yavaş geçmeye, yerini öfkeye bırakmaya başlamıştı. Matt buraya mı geliyordu yani? Cidden buraya geliyor olabilir miydi, bizim o kıymetli Pazar günlerimizde?" "Neyi söyleyecekmişim?" dedim. "Ay, Matt! Söyleyecek! Söyleyecek!" Daha da ağladı. Matt önce ona, sonra bana döndü. "Kate, söz vermen lazım. Söz ver bizi burada gördüğünü söylemeyeceğine."

Ona bakmıyordum. Marie 'yi izliyordum. Matt'in bana tercih ettiği Marie Pye 'ı. Ama onun göletlere en ufak bir ilgisi bile yoktu, bir bakışta anlıyordunuz bunu.

"Kate? Söz ver bana."

"Söz veriyorum seni söylemeyeceğim," dedim sonunda, ona dönerek. Ama buna kanmayacak kadar akıllıydı.

"Marie 'yi de söylemeyeceksin. Onu biriyle gördüğünü söylemeyeceğine söz vermelisin bana. Şeref sözü."

Bir sessizlik çöktü.

Matt usulca, "Şeref sözü, Kate, "dedi. "Seni bu göletlere getirdiğim tüm o zamanlar üstüne söz ver bana. Bu göletlerdeki tüm yaratıklar üstüne yemin et."

İşte o zaman bir seçeneğim kalmadı. Asık suratla, ağzımda geveleyerek, söz verdim. Marie'nin korkusu biraz dinmişe benziyordu. Matt ona kolunu dolayıp onu birkaç metre ileri götürdü. Onları seyrederken kıskançlıktan alt dudağım titriyordu. Çok uzun bir süre, sessizce konuştu onunla. Sonunda Marie 'evet' der gibi başını salladı ve kumun üstünden, babasının çiftliğine uzanan yola doğru yürümeye başladı.

Matt ile birlikte eve yürüdük. Bir gülümser de her şey eski haline döner umuduyla ona bakıp durdum ama varlığımdan habersiz gibiydi. Ağaçlığın serin havasında cesaretimi toplayıp bana kızgın olup olmadığını sordum.

"Hayır. Hayır, sana kızgın değilim," dedi. Bana gülümsedi, ama gülümsemesinde öyle bir keder vardı ki utancımdan kendime acıma duygum silindi gitti.

"İyi misin?" dedim, onu severek, neredeyse onu affederek. "Her şey yolunda mı?"

Ondan sonra değişti Matt. Çiftlikte çalışmaya devam etti ama akşamları ve Pazar günleri kendini odasına kapatıyordu. Nesi vardı anlayamıyordum. Aslına bakarsanız pek o açıdan bakmıyordum da duruma. O kapalı kapıdan dolayı öylesine şaşkındım ki kendimden başkasını düşünemiyordum. Fakat şimdi neler yaşamış olduğunu hayal edebiliyorum. Haftalar geçip giderken umudunu

yitirmemeye çalışarak beklemiş ve dua etmişti herhalde — çünkü biz merhametli bir Tanrı'ya inanacak şekilde yetiştirilmiştik.

Kafasında nasıl da zamanı geri almaya, durması gereken ama durmadığı o nihai ana dönmeye çalıştığını hayal edebiliyorum. Sonraki yıllarda onun başına gelen şeyle Luke ile Sally'nin başına gelebilecekken gelmeyen şey arasındaki benzerlikler üzerine düşündüğümde, bana ağabeylerimin hayatlarını birer anla tanımla-yabilirmişsiniz gibi geldi. Üstelik ikisi için de aynı andı bu. Luke için geri çekildiği an. Matt için ise çekilmediği an.

Tanri merhamet göstermemişti. Bir Eylül gecesi, Matt'in Toron-to'ya doğru yola çıkmasına birkaç hafta kala, Marie Pye kapımıza geldi. Saçları darmadağın, gözleri yuvalarından fırlamış, Matt'i

soruyordu.

Matt odasındaydı ama belli ki onu duymuştu, ya da varlığım hissetmişti, çünkü Luke ile benim gidip onu çağırmamıza fırsat kalmadan kapıya geldi, hızla yanımızdan geçti ve onu tutup dışarı çıkardı. Matt'in "Dur, dur, kumsala gidelim," dediğini duyduk. Fakat Marie bekleyemedi. Dehşeti zaptedemeyeceği kadar büyüktü, o dehşetle iki büklüm olmuş, neredeyse yere kapaklanmış-tı. Kumsala gitmeyi bekleyemeden konuştu ve hepimiz onu net bir şekilde duyduk, çünkü korkudan dolayı sözcükler ağzından fazla yüksek sesle çıkmıştı ve biz daha kapıyı bile kapamamıştık. "Matt, öldürür beni! Öldürür beni! Matt, öldürür beni! Bana inanmıyorsun ama öldürür beni! Laurie'yi öldürdü, beni de öldürür!"

241

II

ALTINCI BÖLÜM

İL*.

Yirmi üç

Toronto'dan Kuzgun Gölü'ne uzanan yolculuğun o en son bölümünde hep boğazım düğümlenir. Kısmen aşinalıktır bunun sebebi; her bir ağacı, her bir kayayı, her bir bataklık bölgeyi o kadar iyi bilirim ki neredeyse her seferinde karanlık basmış olsa da onları etrafımda hissedebilirim, sanki o karanlıkta yatanlar benim kemiklerimmiş gibi. Kısmen de zamanda geriye gidiyor-muşum hissidir sebep; "bu zaman"dan "o zaman"a uzanmak ve nerede olursan ol başladığın noktayı hiçbir şeyin değiştiremediğinin farkında olmaktır.

Normalde acı kadar zevk de vardır bu hissin içinde. Her yanımı pişmanlıkla doldurur ama aynı anda kim olduğumu, köklerimi bilmeme de yardımcı olur. Fakat o Cuma gecesi, Daniel yan koltukta oturmuş, gözlerini dışarı çevirmiş, sanki benimle ilgili bilinebilecek ne varsa öğrenmesini sağlayacakmış gibi karanlığın derinliklerine bakarken, anılar bana fazla yakın geldi. Fazla ağır çektiler. Önümüzdeki kutlamadan nasıl sağ salim çıkacağımı bilemiyordum — bütün o şakalaşmalardan, cümbüşten, sosyallik-

245

GÖLÜN KIYISINDA

ten, tabii bir de bu tabloya Daniel'ı katmaktan. Herhalde onlara Daniel'la hava atıyormuşum gibi gelecek, diye düşünüyordum. Başarımdan dolayı gösteriş yapıyormuşum gibi. Bir bana, harika kariyerime, erkek arkadaşımın harika kariyerine bakın, bir de kendinize bakın, dermiş gibi. Benim hakkımda öyle düşüneceklerine öleyim daha iyi diyordum içimden.

"Ne kadar kaldı?" diye sordu Daniel birdenbire, karanlığın içinden.

"Beş dakika."

"Aa! Harika! O kadar yaklaştığımızı bilmiyordum." Yerinde hafifçe kımıldanıp kaslarını gevşetmeye çalıştı. Son yarım saatte neredeyse tek kelime etmemişti ki bundan dolayı ona minnettardım.

Göle doğru devam etmek yerine Kuzey Yan Yolu'na sapmayı kendime hatırlatmam gerekti. Normalde buraya geldiğimde Luke ve Bo ile kahrım hep, oysa çiftlik gölün orada değil, yan yola saptıktan sonra yarım mil kadar ötede, solda. Göl yolundan sapar sapmaz gözüküyordu zaten. Çiftlik evinde ışıkların hepsi yanıyordu, hoşgeldiniz dercesine ambar ve depodaki ışıkları da yakmışlardı. Depo yeniydi Calvin Pye'ın zamanından sonra yapılmıştı. Ambar ise eski ambar değildi. Matt, Calvin'in ambarını yakmıştı. Biz yaklaşırken Matt ile Marie evin önüne çıkmışlardı bile. Biz onların ışıklarını gördüğümüzde onlar da bizim ışıklarımızı görmüş ve gelenin biz olduğunu tahmin etmişlerdi şüphesiz. Matt ile ben birbirimize sımsıkı sarılırken Marie biraz arkada durup bekledi. Çocukken hiç kucaklaşmazdık, çok yeni yapmaya başlamıştık bunu. Tıpkı eve dönmek gibi, bu da hem keyif hem de acı veren bir şeydi. Fiziksel olarak harika bir his, ancak bizim tarafımızdan yapıldığında sarılmanın kendisi fazlasıyla

sembolik bir hareket, aradaki duygusal kopukluğu, orada hiç olmaması gereken bir boşluğu doldurma girişimi haline geliyor.

"Yolculuk iyi miydi?" dedi, kollarını bana dolayarak. Iyı.

Birbirimizi bıraktık, dönüp Daniel'a gülümsedi. "Sen de gele-

bildin demek."

"Hayatta kaçırmazdım," dedi Daniel.

"Böceklerle pek anlaşamadı yalnız," dedim, havayı biraz hafifletmeyi deneyip az çok başarılı olarak. "Merhaba, Marie."

Marie ile ben kucaklaşmayız. Tanışıklara has o kibar gülümsemeyle yetiniriz.

"Selam," dedi, hâlâ biraz geride durarak. "Çabuk gelmişsiniz." "Böcek mi?" dedi Matt. "Böcek mi var bizde?" "Tanıştırayım," dedim. "Daniel, bu Matt, bu da Marie." Sonunda söylenmişti işte. Daniel, bu Matt... Onca hafta korkarak bekledikten, gözümde canlandırdıktan, belki bin kez önceden o anı yaşadıktan sonra, söylemiştim işte. Sesim de gayet iyi çıkmıştı. Dinliyor olsanız o kelimelerin ardındaki adı konulmamış muazzam ağırlığın farkına bile varmazdınız. Kelimeler ağzımdan çıkmıştı ve hayat sona ermemişti. Dünya hâlâ ekseni etrafında dönüyordu. İçimde bir rahatlama hissi olmalıydı.

"Acıkmış olmasınız," dedi Marie. "Yemek için sizi bekledik." Karanlıkta Simon belirdi. Uzun boylu ve sıskaydı babası gibi. Dehşet verici şekilde babası gibi.

"Merhaba, Halacık," dedi. "Öpücük yok mu?" Bana takılmak için Halacık der. Aramızda dokuz yaştan az var. Öpüştük, Daniel'la el sıkıştı ve onun da gelmesinin çok güzel olduğunu söyledi.

"Bütün bunlar senin şerefine demek?" dedi Daniel. Simon "Evet ya," diye cevap verdi. "Aslına bakarsan sadece Kate halamı eve getirebilmek için bir mazeret bu, onu o kadar az görüyoruz ki," diye ekledi sonra. "Ama geldiğine pişman olmayacaksın. İnanılmaz yemekler var. Annem, Bo ve diğer herkes deli gibi yemek

pişirdiler."

"Hazır laf açılmışken," dedi Matt, "hadi içeri geçip yiyelim artık. Marie siz gelmeden bize de yedirmedi." Bizi eve doğru götürdü.

Daniel yine sinekleri püskürtmeye çalışıyordu. Yanında yürüyen Matt sırıttı. "Asıl bir ay falan sonra gelmen lazım. O zaman seni sivrisineklere de takdim edebiliriz."

"Niye bir tek bana dadanıyorlar ki?" dedi Daniel, kendi ensesine bir şaplak indirerek. "Sizin neniz var?"

"Bizden bıktılar artık. Evde üstüne sürebileceğin bir şey var."

İkisi yan yana durduğunda Matt, Daniel'dan çok daha yaşlı görünüyordu. Daha yaşlı da gerçi —o otuz yedi yaşında, Daniel ise otuz dört— fakat aradaki fark bundan çok daha fazlaymış gibiydi. Tam olarak fiziksel bir farktan da bahsetmiyorum, aslına bakarsanız Daniel'dan çok daha zinde duruyor ve kayda değer ölçüde daha fazla saçı var. Fakat bir şekilde yılların tecrübesi yüzüne daha çok işlemiş sanki. Ayrıca Matt'te bir sessizlik de var. Çocukken de olan bir sessizlikti bu, nitekim tam da bu yüzden o zamanlar da yaşından büyük gösterirdi Matt.

"Yolculuk iyi geçti mi?" dedi Marie, bu soru çoktan sorulmuş olmasına rağmen.

"Çok iyiydi, sağol."

"Herkes seni görmek için can atıyor." Bana o mahcup gülüm-semesiyle gülümsedi. Yıllar içinde pek az değişti Marie. Hatta görünümü iyileşti bile. Hâlâ tedirgin izlenimi veriyor ama artık bakışları o kadar korku dolu değil. Simon en önde, beşimiz eve doğru yürümeye başladık. "Bo'yla Luke daha sonra geliyorlar," dedi Marie. "Yemeğe gelin dedik ama hayır dediler, sadece sohbete geleceklermiş."

"Tatlıya yetişirler," dedi Simon. "En azından Luke kesin yetişir."

"E bol bol tatlı var," dedi Marie kibar kibar.

"Luke'un bu aralar hali harap," dedi Simon bize dönüp sırıtarak. "Yine Bo'ya araba kullanmayı öğretmeye başladı."

"Gerçekten mi?" dedim. "Demek sonunda pes ettirdi."

"Bu üçüncü denemeleri," diye açıkladı Matt, Daniel'a. "İlk olarak beş yıl önce öğretmeye başlamıştı, Bo on altı yaşınday-

ken. Pek başarılı olmadı diyelim. O yüzden ara verip iki yıl kadar sonra bir daha denediler. Zannediyorum o girişim on dakika falan sürdü. Bo'nun araba kullanmaya yaklaşımı... nasıl desem..." Doğru kelimeyi ararmış gibi eliyle birtakım dairesel hareketler yaptı, "biraz geniştir de. Genişlikle aşırı özgüvenin bir karışımı diyelim. Luke 'da biraz stres yarattı bu durum."

"O ifade bayağı yetersiz kalıyor ama," dedi Simon. "Luke resmen hayata küstü."

Simon'ın on altı yaşına geldiğinde sürücülük sınavını verdiğini hatırladım o anda. Ondan üç yaş büyük olan Bo her şeyi daha önce yaptığından, bu Bo'ya üstünlük taslayabileceği tek konuydu. Elinden geldiğince de bu durumun tadını çıkarıyordu.

"Bence onunla dalga geçmemelisin," dedi Marie. "Eminim bu sefer başarılı olacaktır." Bana döndü. "Mrs Stanovich seni görmek için can atıyor. Yarın partiye geliyor tabii. Miss Carrington da öyle."
"Bütün eski ahali," dedim. Simon biraz arkada kalıp erkeklere katıldı. Matt, Daniel'a bir şey işaret ediyordu. "Evin tepesinde," dediğini duydum. Dönüp işaret ettiği yere baktığımda, beş-altı tane küçük kahverengi yarasanın siyahımsı lacivert gökyüzünde nakış dikiyormuş gibi bir ileri bir geri sessizce

uçtuklarını gördüm. Üç erkek de durup başlarını çevirerek izlemeye başladılar. "Tadworth'ler de tabii," diyordu Marie. "Bir de Simon'ın

okuldan arkadaşları."

Dikkatimi tekrar ona verdim. Marie 'nin yarasalara en ufak bir ilgisi yoktur, tıpkı göletlere ilgisi olmadığı gibi.

"Herkes kaçta geliyor peki?" dedim.

"Öğlen civarı."

" Güzel. Sabah hazırlanabiliriz o zaman. Yapacak çok iş var mı?"

"Pek yok. Birkaç tatlı kaldı sadece."

"Eminim haftalar öncesinden başlamışsındır yemek pişirmeye." "E sonuçta dondurucum var, bazı şeyleri önceden hazırlanmak iyi oluyor."

Marie ile ben böyle yaparız hep. Konuşurken pratik meselelere odaklanırız. Şunu kaçta yapıyoruz? Bunu nereye koymamı istersin? Ne kadar güzel bir vazo — nereden aldm? Patatesleri soyayım mı?

Marie İlk peynirli kek dilimini keserken Luke ile Bo geldi.

"İşte geldiniz!" dedi Simon. "Ne zamanlama ama!"

"Bir uğrayalım dedik," dedi Luke, ellerini omuzlarıma koyup hafifçe sıkarak. "Yabancıya selamlar. Yabancılara," diye düzeltti, elini uzatmakta olan Daniel'ı görünce. Daniel ayağa kalktı, masanın üzerinden el sıkıştılar. "Gelebildiğine sevindim," dedi Luke. "Ben Luke. Bu da Bo."

"Daniel," dedi Daniel.

"Selam," dedi Bo. "Alman Turtası getirdim." Pat diye masaya bıraktı.

Marie, "Ah ne kadar güzel," dedi. "Yarın için mi?"

"Yarın için bir tane daha var. Bu bu akşam için. Bu arada, Mrs Stanovich'in bir yaş günü pastası yaptığından haberiniz var mı? Devasa bir şey. Üç katlı, tepesinde de şekerden bir Simon var."

"Evet," dedi Marie tedirgin tedirgin. "Senin de bir tane yaptığını biliyorum ama o da yapmak istedi, ben de dedim ki, n'olacak, ikisini de yeriz."

"A tabii canım," dedi Bo neşeyle. "Sorun değil. Senin bildiğinden emin değildim sadece. Simon kendi başına ikisini yer zaten. Nasılsın bakalım, Ufaklık? Neredeyse büyük olmak nasıl bir his?" Simon'ın başını okşadı. Simon onun bileğini yakalamaya hamle etti ama Bo büyük bir sükunetle sıyrıldı. "Merhaba, Kate." Eğilip yanağımdan öptü. "Zarif görünüyorsun. Ama biraz fazla zayıf."

O ise harika görünüyordu. Bir Amazon'dur benim kız kardeşim, bir savaşçı gibi uzun boylu, sarı saçlı ve güzel. Onunla adil bir dövüşte Simon'ın en ufak bir şansı olmazdı. Aslına bakarsanız Luke 'u bile bayağı zorlar bence, hem de Luke 'un da bayağı form-

da görünmesine rağmen. Artık Luke'u ne zaman görsem yakışıklılığı beni hayrete düşürüyor. Çocukken hiç fark etmemiştim. Neredeyse otuz dokuz yaşında ve giderek daha da iyi görünüyor. Çatla bakalım, Sally McLean.

"Oturun hadi," dedi Matt. "Biraz peynirli kek yiyin, Bo'nun turtasından da yiyin. Hadi, Marie, paylaştır herkese."

Luke yakındaki bir sandalyeye yığıldı. Simon'ın ona sırıttığını gördüm, sürücülük dersi konusunda bir soru sormak üzere olduğu belliydi. Fakat Marie de durumu fark edip başını yana eğerek ona uyarırcasma bakınca, vazgeçti.

"Yolculuk iyi geçti mi?" diye sordu Luke. "Hazır aklımdayken, Laura Carrington selam söyledi, yarın o da geliyor. Şehir çok büyük mü? Yine posta grevi varmış diye duydum."

"Hep yok mu zaten?" dedim. "Teşekkürler, Marie, ikisinden de birer parça alabilir miyim?"

Bo yanıma oturdu. "Sana bütün dedikoduları anlatmalıyım,"

dedi. "Neleribilmiyorsun?" "Emin değilim."

"Janie Mitchell'ın -gerçi şimdi Janie Laplant oldu ya- boşanmak üzere olduğunu biliyor muydun? Yani artık pek uzun süre Janie Laplant olarak kalmayacak, yine Janie Mitchell olacak." "Janie Laplant olduğunu bile duymamıştım sanıyorum." "Duydun. Ben söylemiştim. Mrs Stanovich'in yine büyük-büyükanne olduğunu biliyor muydun?" "Galiba onu biliyordum."

"Bir öncekini diyorsun ama sen. Bu yenisi daha geçen Pazar doğdu. Peki Mr Janie'nin süt ineklerinin ödül kazandığını biliyor muydun? Daha doğrusu Ophelia'nın ödül kazandığını. Kuzey Amerika'daki diğer bütün ineklerden daha çok süt veriyor. Belki de sadece Struan Bölgesi'ndekilerdendir."

"Daniel?" dedi Marie. "Peynirli kek mi Alman Turtası mı?" Daniel ya Bo'dan ya da gürültüden dolayı hafiften sersemle-

miş görünüyordu. "Şey, ikisinden de, lütfen."

Luke, "...o da bütün adayı satın aldı," diyordu. "Kocaman bir avcı kulübesi yapıyor orada. Sürüyle zengin Amerikalı'nın geleceğini düşünüyor."

"Arabayla ta buraya mı geleceklermiş yani?" dedi Simon. "Onları uçakla getirecek. Deniz uçağıyla." Matt ciddi bir edayla, "Kanada Vahşi Doğası'nın Nefes Kesen Güzelliği'ni Tadın. Tanık Olun..." Durup

uygun kelime düşündü. "Vahşi Yabanıllık?" diye öneride bulundu Simon, aynı ciddi edayla. "Balta Girmemiş İhtişam?"

"Her ikisi de. Tanık Olun Azgın Nehirlerin Vahşi Yabanıllığına. Ormanların Balta Girmemiş İhtişamına Dalın Gidin. Muhteşem..."

"'Tüyleriniz Ürpersin' nasıl gider burada?"

"Muhteşem Kanada Geyiği'nin Görüntüsüyle Tüyleriniz Ürpersin..."

"Müthiş Kanada Geyiği de olur..." "Muazzam Kanada Geyiği de..."

"Jim Sumack saçını uzatıp arasına tüyler takmayı ve parayla rehberlik yapmayı planlıyor," dedi Luke. "O şekilde servet ka-zanacakmış. Bol miktarda rustik mobilyaya ihtiyaçları olacağını umuyorum. A, teşekkür ederim, Marie. İkisinden de biraz." "Olacak mı sence hakikaten?"

"Eh, bir yerlerden mobilya almaları gerekecek sonuçta. Uzaktan getirtmezlerse daha ucuza mal olur."

"Luke'un Rustik Mobilyalarının Kaba Azametine Katlanın..."

Marie, "Bo?" dedi. "Peynirli kek mi, Alman Turtası mı?"

Yanakları al al olmuştu ama şimdi "yemeğe misafir" baskısı

neredeyse son bulmak üzere olduğu için, öncekine kıyasla daha az

gergin görünüyordu. Hatta elinde pasta bıçağıyla tatlıların üzerinde

beklerken, bana neredeyse hayatından memnun biri izlenimi verdi.

İnsan hepsini unutuyor mu o halde, diye düşündüm. Onca

korkunç şeye tanık olmuş bu evde yaşarken, bir şekilde onları dü-şünmemeye mi başlıyor? Böyle mi devam ediyor hayatına?

O gece, o unutulmaz Eylül gecesi, her ne kadar afallamış ve inanamaz halde de olsa idareyi ele alan Luke olmuştu. Matt'in hiçbir şey yapacak hali yoktu. Marie 'yle öylece durduğunu hatırlıyorum. Hâlâ dışarıdaydılar ve Marie dehşet içinde, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Matt ise ona çaresizce sarılmıştı, bedeninin her bir hattından çaresizlik akıyordu. Luke 'un onların yanına gittiğini ve ikisini de evin içine getirdiğini hatırlıyorum. Marie'yi yatıştırmaya çalıştı ama Marie korkudan kendini tamamen kaybetmişti. Luke ile benim orada olduğumuzu fark ettiğini bile sanmıyorum. Matt'e, "Matt, iki ay geciktim," deyip duruyordu. "Her sabah kusuyorum ve iki ay geciktim. Matt, beni öldürür. Beni kesin öldürür."

Luke, "Tamam Marie, sakin ol," dedi ama Marie sakin olamıyordu. Luke'un kendi de yeni uyanmış, nerede olduğunu henüz anlayamamış biri gibi görünüyordu. "Kate, git demliği ocağa koy," dedi. "Çay falan yap." Ben de gidip demliği ocağa koydum ama koyar koymaz geri döndüm.

Marie, Matt'e tutunuyor, Luke ise onunla konuşmaya çalışıyordu. "Marie?" dedi. "Sana bir şey sormam lazım. Laurie'yi öldürdü dedin. Ne kastettin? Marie, beni dinle. Laurie'yi kim

öldürdü?"

Matt, "Onu rahat bırak, Luke," dedi. Marie'nin geçirdiği krizden beri ilk kez konuşmuştu. Sesi boğuk ve titrekti.

Luke, "Hayır, bilmemiz gerekiyor," dedi. "Marie? Laurie'yi kim öldürdü? Baban mı?"

"Onu bırak dedim!" dedi Matt. "İnsaf! Görmüyor musun ne

halde!"

Luke ona bakmadı. Bakamadı. Gözlerini Marie'den çe-

virmedi. Usulca, "Ne halde olduğunu gayet iyi görüyorum " dedi. "Onu sakinleştirip eve, babasının yanına gönderelim mi diyorsun yani?"

Matt gözlerini ona dikti ama Luke onunla göz göze gelmekten kaçınıyordu. "Marie, bize söylemen gerekiyor," dedi. "Baban La-urie'yi öldürdü mü?"

Marie ona baktı. Yavaş yavaş ona odaklandığını, onun kim olduğunun farkına vardığını görebiliyordunuz. Fısıldadı. "Evet." "Emin misin? Gördün mü bunu?" "Evet."

"Ama Laurie evden kaçmıştı, Marie. Matt onun gittiğini görmüştü."

Bembeyaz kesilmiş yüzünde gözleri kocaman görünüyordu. "Geri döndü," dedi. "Hava soğuktu. Paltosunu almaya döndü, babam da onu yakalayıp ambara götürdü. Onu durdurmaya çalıştık ama durduramadık. Laurie'ye vurdu, Laurie de ona vurdu, sonra babam bir daha vurdu, bir daha vurdu, Laurie düşüp kafasını çarptı, sonra ortalık kan içinde kaldı, sonra Ortalık kan içinde kaldı..."

"Tamam Marie," dedi Luke. "Tamam." "...sonra ortalık kan içinde kaldı, sonra..." Luke, Matt'e bakmadan "Onu içeriki odaya götür," dedi. "Sen ne yapacaksın?"

"Dr Christopherson'ı arayacağım, sonra da polisi arayacağım." Marie bir çığlık daha koyverdi. "Onu öldürmek istememişti! Ona vuruyordu, biz de onu durdurmaya çalışıyorduk, sonra Laurie düştü! Kafasını sabanın keskin tarafına çarptı! Aman Tanrım, polisi arama! Beni öldürür!"

Luke, "Onu içeriki odaya götür," dedi. "Hayır! Hayır! Lütfen! Lütfen yapma, hepimizi öldürür! Annemi öldürür! Hepimizi öldürür!" diyordu Marie.

Matt kıpırdayamıyordu, o yüzden Luke onu kenara itip Ma-

rie'yi kucağına aldı ve onu çığlık atar, debelenir halde içeriki odaya götürdü. Matt de çaresizce arkasından gitti. Matt'e "Burada dursun," dedi. Sonra geri dönüp Dr Christopherson'ı ve polisi aradı.

Calvin Pye üç saat sonra kendini öldürdü.

Struan'dan arabayla gelen polis, önce bize uğrayıp Marie'yle konuşmuştu. Dr Christopherson da oradaydı. Sonra çiftliğe gitmişler. Calvin onlara kapıyı kendisi açmış. Laurie'nin ortadan kaybolmasıyla ilgili ona birkaç soru soracaklarını söylediklerinde olur demiş, ama gidip kimin geldiğini merak eden karısına haber vereceğini söylemiş. Onlar da peki demiş ve kapı eşiğinde tedirgin bir halde beklemeye başlamışlar. Hemen sonra bir silah sesi duyulmuş. Oturma odasındaki şöminenin üstünde Calvin'in dolu tuttuğu bir av tüfeği vardı, onunla kendini oracıkta vurmuş. Mrs Pye'm gözlerinin önünde, onun koltuğundan kalkmasına bile fırsat vermeden. Çok şükür ki Rosie o sırada yukarıda uyuyormuş. Calvin, Laurie'nin cesedinin nerede olduğunu söylemeden ölmüştü. Marie de, annesi de bilmiyorlardı yerini. Polisin bulması iki hafta sürdü, zaten sonunda da ancak yazın çok kurak geçiyor olması ile tuhaf bir tesadüfün el ele vermesi sayesinde buldular. Calvin, Laurie'nin cesedini eski bir yem çuvalına koymuş, içine ağırlık yapsın diye taş doldurmuş ve çuvalı göletlerden birinin içine atmıştı. Seçtiği göletin —ki ne çiftliğe en yakın olan gölet ne de "bizim göletimiz"di, aradaki daha derin göletlerden biriydi— zemini epey meyilliydi. Normalde çuval rahatlıkla bir altı metre derine batabilirdi, ne var ki bir noktada bir kaya çıkıntısına takılmıştı. Ekim gelip de su seviyesi en aza indiğinde, çuvalın üstü su yüzeyinin altında görülebilir hale gelmişti.

Laurie'nin cesedi bulunduktan iki gün sonra Dr Christopherson Mrs Pye'ı St. Thomas'taki akıl hastanesine götürdü. Mrs Pye bir yıl içinde öldü. Ölüm sebebi kimsenin tam koyabildiği bir has-

talik değildi. Rosie, annesinin New Liskeard'daki akrabalarının yanına gönderildi. Marie 'nin onunla irtibatta kalmaya çalıştığını biliyorum ama Rosie yazma işini hiçbir zaman kıvıramadığı için zor oldu bu. Çok genç yaşta evlendi ve bölgeden taşındı. Marie onun nerede olduğunu biliyor mu, sormaktan hep çekinmişimdir. Matt ile Marie Ekim'de evlendiler ve Matt çiftliği devraldı. Eminim ikisinin de hayatta yapmak isteyeceği son şeydi bu.

Düğünden bir önceki hafta, artık polisler soruşturmalarını tamamladığında ve Laurie 'nin öldüğü ambarda bir işleri kalmadığında, Matt ambarı yaktı. Marie'ye düğün hediyesiydi bu. Luke onun yeni bir ambar yapmasına yardım etti. O da Luke 'un ikisine düğün hediyesiydi.

Simon bir sonraki Nisan'da doğdu. Zor bir doğumdu, o zor doğumun sonucunda da Marie 'nin artık çocuğu olamıyor.

Yirmi dört

at

TRAKTÖRÜN ÇALIŞMASIYLA SABAH SAAT BEŞTE UYANDIM. DANIEL homurdanıp gözlerini açtı ve "O da neydi öyle?" dedi. "Traktör," diye cevap verdim ama yeniden uyumuştu bile.

Bir süre yatakta öylece yattım. Gölün sesini arıyordum. Dediğim gibi, normalde eve geldiğimde Luke ve Bo ile kalıyorum ve dalgaların o usul hışırtısı her gün duyduğum ilk ve son ses oluyor. Burada ise onun yerini çiftlik gürültüleri almıştı. Bir de yanımda yatan Daniel'ın nefesi.

Tam da tahmin ettiğim gibi, kimin nerede yatacağını ayarlama konusunda kısa bir mahcubiyet yaşanmıştı. Sofra kaldırıldıktan, Luke ile Bo gittikten ve Simon iyi geceler dileyip yukarı çıktıktan sonra, hâlâ Matt ile mutfakta olan Marie'nin "E sen sor o zaman, ben soramam ki," dediğini duymuştum. Nitekim az sonra Matt tedirgin bir edayla oturma odasına gelmişti.

Ama bunu zaten bekliyordum, ne diyeceğimi de düşünmüştüm. Sırf o mahcubiyet olmasın diye ayrı odalarda yatacağız diyebilirdim. Daniel da nedenim anlamasa bile itiraz etmezdi.

Fakat onun gelmesini her ne kadar istememiş olsam da, artık burada olduğuna göre onu yanımda istediğimi fark ettim. Benimle diğerleri arasında bir tampon olmasını istiyordum. O benim şimdimdi. Belki yanımda olursa geçmiş bütün geceyi kaplayıp beni boğmazdı. Ayrıca, diye düşündüm biraz isyankârca, Matt'in —hem de Matt'in— bu konuda beni yargılamaya ne hakkı olabilir ki? Aptalca bir düşünce, biliyorum. Matt'in aklına beni yargılamak hayatta gelmez.

O yüzden oturma odasına gelip de elindeki bir çiziği olağanüstü bir dikkatle incelemeye başlayınca, rahat bir tavırla lafa girdim. "Sanırım biz de yukarı çıksak iyi olacak, Matt. Nerede yatalım? Öne bakan yatak odasında mı?" Üst katın düzenini biliyordum, Matt ile Marie'nin odası dışında sadece öne bakan odada çift kişilik yatak olduğunu da. Matt de rahatlamış görünerek, Evet, tabii, dedi. Öyle yapın.

Çantalarımızı yukarı çıkardık, soyunduk ve çift kişilik büyük, yumuşak yatağa kendimizi bıraktık. DaniePın gecenin geç saatine kadar ailemi analiz edip beni uyutmamasını bekliyordum ama Vahşi Doğa'nın Balta Girmemiş İhtişamı'ndan öylesine bitap düşmüş olmalı ki bana onları hiç de doğru dürüst tarif etmemiş olduğumu söyledikten sonra neredeyse anında uyuyakaldı. Ben ise yarım saat kadar uyanık halde evin kıpırtılarının sesini dinleyerek, uzun zaman önce yok olup gitmiş şeyleri düşündüm ve sonunda bir kuyuya düşercesine uyudum, traktör gürleyene kadar da hiç uyanmadım.

Sabah uyandıktan sonra bir süre yatakta öylece yattım ve içinde bulunduğumuz odayı düşünmemeye çalıştım. Evin en büyük ve konumu en iyi yatak odasıydı bu, çiftlik avlusuna bakıyordu. Eskiden Mr ve Mrs Pye burada yatıyor olmalıydı, yoksa Matt ile Marie kesin şu anda burayı kullanıyor olurlardı. Miss Vernon'ın muntazam diyeceği türden bir odaydı; orantılıydı, her iki tarafında kafesli pencereleri vardı. Matt ile Marie evin yan tarafındaki

bir odayı kullanıyorlardı, Simon'ın ise banyonun hemen yanında daha küçük bir odası vardı. Üç yatak odası daha vardı evin; bir tanesinde ranzalar, bir tanesinde çiftlik hesapları için bir masa vardı, sonuncusu ise ardiye olarak kullanılıyordu. Sabitlenmiş olan ranzalar dışında eşyaların büyük bölümünün Pye'lardan sonra alındığına aşağı yukarı emindim. Matt ile Marie'nin ellerinden geldiği

kadar çok şeyi atıp yavaş yavaş, paraları yettiğince yerlerine yenilerini koyduğunu tahmin ediyordum. Evde onlara geçmişi hatırlatacak mümkün olduğunca az şey kalmasını istemişlerdi muhtemelen.

Yarı uykuda yarı uyanık halde yatakta yatarken, öyle bile olsa insan bu evin havasına bir keder sinmiş olmasını bekliyor, diye düşündüm. Fakat bir şekilde durum hiç de öyle değildi. Derken tekrar uyuyakalmış olmalıyım çünkü daha sonra duyduğum ilk ses, traktörün geri dönüşü, ardından da Matt ile Simon'ın avluda alçak sesle konuşmalarıydı. Saat yedi olmuştu, Daniel'ı dürtüp kalktım.

Marie yumurtalı ekmek, domuz pastırması, sosis, mısır ekmeği, kek ve çırpılmış yumurta yapmakla meşguldü. Yardım edebilir miyim diye sordum, bu düşünce karşısında hafiften paniğe kapılmış gibi görünerek "Ah, teşekkürler ama..." dedi, "sanmıyorum. Sen erkekleri bulup kahvaltının on dakikaya hazır olacağını söyleyebilir misin? Sanırım avludalar."

Ben de dışarı çıktım. Güneş yakmaya başlamıştı bile, gökyüzü de açık mavi bir renk almıştı. Matt ile Simon'a Daniel da katılmıştı, hep beraber traktöre bakıyorlardı.

"Sana ne kadara mal oldu bu?" diyordu Daniel. "Sormamın mahzuru yoktur umarım."

Simon ile Matt birbirlerine boş boş baktılar. "Nihayetinde ne kadara geldi?" dedi Matt. "Epey bir indirttik." "Amma da indirdik," dedi Simon. "Tırstın resmen. Bak Kate Halacık da geldi işte. Nasıl buldun bebeğimizi?" Traktörün ça-

murlu yüzeyini okşadı. Çamurun arasrndan görünebilen yerler kıpkırmızı parlıyordu. Devasa tekerleri ve derin dişli lastik sırt-larıyla güçlü ve marifetli görünüyordu. Bir de tuhaf şekilde zarif; tıpkı iyi tasarlanmış her şey gibi.

"Doğum günün kutlu olsun, Simon," dedim. "Bebeğiniz çok güzel. Yeni mi?"

"Bugün ikinci haftasını doldurdu."

"Sabah fena öksürdü," dedim. "Bir şeyi olmadığına emin misin?" "Tam şehir çocuğu gibi konuştun," dedi Matt. "Dan'i biraz gezmeye çıkarıyoruz. Şansın varsa sonra sen de bir tur atabilirsin."

"Aslına bakarsan, size kahvaltının neredeyse hazır olduğunu söylemeye geldim," dedim. "Marie on dakikası kaldı diyor."

"Öyle mi?" dedi Matt. Daniel'a baktı. "Sonra yapalım mı? Mesela kutlamadan sonra? Kahvaltının ardından derdim ama Marie'nin bizim için başka planları var sanıyorum." "Zararı yok, sonra yaparız," dedi Daniel. Eve doğru yürümeye başladık. Simon ile Daniel hâlâ traktörlerden konuşuyorlardı, Matt ile ben ise birkaç adım geriden geliyorduk.

"E, nasıl gidiyor?" diye sordum. "Çiftlik yani. İşler yolunda görünüyor."

Gülümsedi. "İdare ediyoruz. Hiçbir zaman zengin olmayacağız ama fena da değil."

Anladığımı gösterircesine başımı salladım. Zaten zengin olmaya hiçbir zaman önem vermemişti.

Kısa bir sessizlik oldu. Matt'le konuşmalarımda en çok korktuğum şey, bu kısa sessizlikler işte. Konuşmaların kendileri, bütün o kibarlıkları ve temkinlilikleriyle zaten yeterince kötüler, ama daha sonra şehre döndüğümde yanımda zihnime musallat olan asıl şey bu sessizlikler oluyor.

"Ya sen?" dedi. "Araştırmaların nasıl gidiyor?"

"İyi gidiyor."

"Peki... neyi araştırıyorsun, Kate? Bana hiç söylemedin

sanıyorum."

Çiftlik avlusunun ince tozunu etrafa saçan ayaklarımıza baktım. Hayır, hakikaten de söylememiştim. Onun yapmaktan büyük zevk alacağı şeyi yapmakta olduğumu niçin kafasına kakacaktım ki? Ama şimdi başka seçeneğim yoktu galiba.

"Kabaca söylersek, surfaktanlarm yüzey sakinleri üzerindeki etkilerini inceliyorum."

"Deterjanlar gibi mi yani?"

"Evet. Ve böcek ilaçlanyla bitki öldürücülerdeki ıslatıcı maddeler. O tür şeyler."

Başını salladı. "İlginç şeylermiş." "Evet. Evet, öyle." İlginç şeylermiş.

Herhangi birinin söyleyeceği bir şeydi bu. Sanki o da herhangi biriymiş gibi. Sanki bana bildiklerimin çoğunu o öğretmemiş gibi. Bence doğru bu, yani bana bildiklerimin çoğunu öğrettiği. Sonuçta önemli olan yaklaşım, peşin hükümlerden dolayı kör olmadan, gerçekten görebilmek. İşte Matt de bana bunu öğretti. O zamandan beri öğrendiklerim ise ayrıntılardan ibaret.

Benim devam etmemi, çalışmalarımı ona anlatmamı bekliyordu ama bunu yapmaya içim elvermedi. Anlamayacağını düşündüğümden değil, sonuçta bir öğrenciye açıklayabiliyorsam, Matt'e hayli hayli açıklayabilirdim. Asıl mesele, açıklamam gerekeceği gerçeğiydi. Bunun gözüme nasıl yanlış, nasıl zalimce göründüğünü tarif bile edemem.

Yavaşlamıştı, ben de yavaşlamak zorunda kaldım. Diğer ikisi aynı hızla devam ettiler. Ona bir bakış attım, çabuk bir gülümsemeyle yanıt verdi. Stres altında olduğu zamanlarda gülümsemesi normalde olmadığı bir şekilde yayılıyor yüzüne. Zannediyorum çoğu insan fark etmezdi bunu ama ben küçükken onu o kadar çok izledim ki. Yüzünü o kadar iyi tanıyorum ki.

"Daniel çok iyi birine benziyor," dedi sonunda.

"Evet," dedim, konu değiştirdiği için sonsuz bir rahatlama duyarak. "Evet, öyledir."

"Peki... ciddi bir şey mi? Yani ilişkiniz?"

"Olabilir. Galiba öyle."

"Güzel. Güzel. Harika."

Eğilip yerden yassı bir taş aldı. Kumsalda olsak suda sektirirdi, ama değildik, o yüzden taşı birkaç kez elinde çevirdikten sonra tekrar yere attı. Sonra bana o berrak, kurşuni gözlerini dikip baktı.

"Daha sonra onu mutlaka göletlere götürmen lazım, Kate. Çok iyi durumdalar."

Hemen gözümü kaçırdım. Zihnimde Matt'i canlandırdım: Çiftliğin ardı arkası kesilmez işlerine kısa bir ara verip tekrar göletlere yürüdüğünü, orada tek başına durup suyun derinliklerine baktığını.

Sesimin çatlamaması için bir süre cevap vermedim. Simon ile Daniel eve varmışlardı. Marie kapıda bekliyordu.

"Evet," dedim sonunda. "Evet, öyle yaparım."

Marie bizi izliyor gibiydi. Yüzündeki ifadeyi çıkaramadım.

"Galiba kahvaltı hazır," dedim.

Matt başını salladı, pabucunun burnuyla taşı dürttü ve "Evet," dedi. "Hadi içeri girelim."

*

Matt, Simon ve Daniel neredeyse kahvaltıdan hemen sonra eşya taşımaya başladılar. Havanın parti dışarıda yapılabilecek kadar sıcak olduğuna karar vermişler, masalarla sandalyeleri dışarı taşıyıp evin yan tarafına, biraz çimenin ve varoluş mücadelesi veren bir parça bahçenin olduğu yere koyuyorlardı.

Marie ile ben mutfakta kalıp kadın işlerini yaptık. Daha doğrusu Marie kadın işlerini yaptı, ben ise orada durup seyrettim. Dalgın

görünüyordu. Normalde Marie kendi mutfağındayken oldukça özgüvenli görünür ama şimdi anlamsız bir şekilde dolaşıp duruyor, buzdolabından bir şeyleri çıkarıp geri koyuyor, çekmeceleri açıp tekrar kapatıyordu. Tezgâhın üstüne hazırlanmamışlığın farklı evrelerinde iki düzine kadar tatlı dizmişti ve hangisinden başlayacağına karar veremiyor gibiydi. Onun sinirlerini böyle gerenin parti mi yoksa benim varlığım mı olduğunu merak ettim. Benim yanımda pek rahat edemediğini biliyorum. Mutfaktan çıkıp onu yalnız bırakırdım ama kabalık olurmuş gibi geldi bana.

Üçüncü kez, "Yapabileceğim bir şeyler olmalı, Marie," dedim. "Bari kremayı çırpayım."

"Ah," dedi. "Şey... peki. İstiyorsan. Teşekkürler." Buzdolabını açıp bir kap krema çıkardı. "Çırpıcı getireyim."

"Burada."

"Ah. Evet. Tamam, kâse getireyim o zaman."

Kremayı bıraktı, mutfak dolabını açtı ve büyük bir kâse çıkardı. Fakat kâseyi bana vermek yerine, iki elinde tutarak, sırtı bana dönük, öylece durdu. Sonra birden, arkasını dönmeden, "Traktörü nasıl buldun?" dedi.

"Traktör mü?" dedim, irkilerek.

"Evet."

"Çok güzel bence. Traktörlerden pek anlamam gerçi ama çok

iyi görünüyordu."

Onaylarcasına başını salladı. Hâlâ bana sırtı dönüktü. "Matt'le Simon beraber seçtiler," dedi. "Tam olarak istedikleri şeye karar verebilmek için haftalarca araştırdılar. İkisi. Haftalarca mutfak masasının üstüne broşürlerle dergiler saçık durdu. Çok gurur duyuyorlar onunla."

Güldüm. "Biliyorum," dedim.

Bana döndü, hâlâ kâse elindeydi. Oldukça tuhaf bir şekilde gü-lümsüyordu. "Simon hakkında ne düşünüyorsun?" dedi.

Ona şaşkın gözlerle baktım. "Onu çok seviyorum," dedim.

"Hem de çok. Harika bir çocuk. Son derece iyi bir çocuk."

Yüzümün kızardığını hissettim. Sorusu o kadar tuhaf, benim verdiğim cevap ise o kadar eski moda ve o kadar tepeden bakan bir cevaptı ki. Sonra birden Simon'm artık on sekiz yaşında olduğu aklıma geldi. Yani Matt'in o felaket yazda olduğu yaşta. Marie'nin Simon hakkında kaygılanıp kaygılanmadığını merak ettim. Babasının yaptığı hatayı yapmayacak kadar gözü açık olduğuna ben emindim, ama yine de o kaygılanıyor olabilirdi.

"Ayrıca çok da aklı başında bir çocuk bence, Marie," dedim. "Gördüğüm birçok öğrenciden daha olgun. Bence önümüzdeki yıl çok başarılı olacaktır."

Başını salladı. Elindeki kâseyi bıraktı ve kollarını bedenine doladı. Yine o eski savunma hareketi, ama bir şekilde farklıydı bu defa. Yüzü al al olmuştu ama mahcup değil de sert bir görünümü vardı. Neredeyse haşin. Normal halinden öylesine farklıydı ki irkilmiştim.

"Matt'i nasıl buldun peki? İyi göründü mü sana?" "Bence çok iyi görünüyor. Çok iyi." "Sence mutlu mu görünüyor?"

Şimdi endişelenmeye başlamıştım işte. Bizim ailede böyle sorular sorulmaz.

"Bana mutlu görünüyor, Marie. Neden? Ne oldu?" "Hiç." Hafifçe omuz silkti. "Sen de görebiliyor musun diye merak ettim sadece. Onun iyi ve mutlu olduğunu, çok sevdiği ve birlikte iyi vakit geçirdiği harika bir oğula sahip olduğunu görebiliyor musun diye. Bunca zamandan sonra, bir kere olsun bunu görmem istedim."

Sessizlikte oradan oraya taşınan eşyaların sesini duyabiliyorduk. Bir şey kapıya takılmıştı. Matt sövüyordu, Simon ise kahkahalara boğulmuştu. DaniePın sesini duydum: "Belki geri çıkartırsak..."

Marie devam etti: "Senin fikrinin onun için ne kadar önemli

olduğunu bir bilsen, Kate. Senin eve geleceğini bildiği zamanlarda nasıl olduğunu bir görsen... İlk başta ne kadar da mutlu oluyor... ama sonra, vakit yaklaştıkça, uyuyamamaya başlıyor. Luke onu yıllar önce affetti, Bo ise ortada affedilecek bir şey olduğunu hiç bilmedi bile. Fakat senin hayal kırıklığın yok mu... Onun bütün hayatını başarısızlık olarak görmen, kendi beklentilerini boşa çıkarmış olmasına o kadar üzülmen... İşte ona katlanması o kadar zor oldu ki. En zoru o oldu hatta, onunla kıyaslayınca başına gelen diğer her şey kolay geldi ona."

Öylesine afallamıştım ki söylediklerini algılamakta güçlük çekiyordum. Son derece içerlemiş, son derece duygusaldı ve bana suçlamaları tamamen anlamsızmış gibi geliyordu. Matt'in düşlerinin yitip gitmesinin yanında benim hayal kırıklığımın lafı mı olurdu?

"Bütün hayatını başarısızlık olarak görmüyorum, Marie," dedim. "Bence ikiniz de gayet iyi idare ettiniz, bence Simon da..."

"Evet, onun hayatını başarısızlık olarak görüyorsun." Kollarını etrafına sıkı sıkı dolamış, elleriyle dirseklerini kavramıştı. Şoke olmuştum. Sadece söylediği şeyden değil, zamanlamasından, bütün bunları bir doğum günü partisinde, konuklar gelmek üzereyken söylüyor olmasından da. "Başına gelen şeyin onun hayatının trajedisi olduğunu düşünüyorsun. Onun yüzüne bakmakta bile zorlanıyorsun, onun için hâlâ öylesine üzülüyorsun, hâlâ ona öylesine kızıyorsun ki. Bunca yıl sonra bile ona hâlâ bakamıyorsun, Kate."

O anda ne derdim bilemiyorum, neyse ki Simon içeri girdi de bir şey demek zorunda kalmadım. Simon tatlılara şöyle bir göz attı, sonra da parmağını içlerinden bir tanesine batırıp, "Ee, bu neli?" dedi.

Marie sert bir sesle, "Bırak!" diye uyarınca Simon zıpladı ve "Tamam! Tamam!" deyip ona garip garip bakarak gerisingeri çıktı. "İçeri girmeyin sakın, annem cinleniyor," dediğini duyduk.

Marie kâseyi bana uzattı. Tek kelime etmeden aldım, tezgâhın üzerine koydum, içine kremayı boşalttım ve çırptım. Fazla çırptım, topak topak oldu.

"Fazla çırptım," dedim. "Kusura bakma." Sesim tuhaf çıkıyordu. Kâseyi Marie'ye uzattım. "Zararı yok," dedi. "Turtaların üstüne bundan biraz koyabilir misin?" Sonra dönüp peynirli kekleri süslemeye devam etti. Sesi yumuşaktı şimdi. Söyleyeceğini söylemiş, bundan sonrası bana kalıyormuş gibi. Ancak verecek hiçbir cevap gelmedi aklıma. Bunca yıldan sonra bile Matt'in neler kaybettiğini anlamıyorsa, söyleyecek ne vardı ki?

Turtalarla işim bitince, "Başka bir şey var mı?" dedim. "Şimdilik yok," dedi. "Erkeklere kahve götürebilirsin."

Marie 'nin sürekli ocakta tuttuğu cezveden üç fincan kahve koydum ve fincanları tepsiye yerleştirdim. Dolapta küçük bir sürahi bulup içine biraz krema koydum, şeker kâsesini buldum, çekmeceyi açıp üç kaşık çıkardım. Ben bunları yaparken tek kelime konuşmadık. Tepsiyi dışarı, erkeklere götürdüm. Matt'in talimatlarıyla masaları ağaçların altına kurmuşlardı bile. Matt ile Simon sandalye konusunu, nereye kaç tane gerektiğini tartışıyordu.

"Ne diyorsun?" diye sordu Matt, ben yaklaşırken. "Kaçı oturmak ister? Bir de güneşe mi, gölgeye mi?"

"Sadece kadınlar," dedim, ikisi de fincanlarına üçer şeker atıp karıştırırken. "Gölgede oturmak isteyeceklerdir."

"Tamam," dedi Matt. Simon'a baktı. "Kaç kadın var?"

"Mrs Stanovich," dedi Simon, "Mrs Lucas, Mrs Tadworth, Mrs Mitchell, Miss Carrington..."

Dönüp Daniel nerede diye baktım. Evin köşesine doğru bir yerde durmuş, ilgiyle ambarın yanındaki avluda duran birtakım makinelere bakıyordu. Sersemlemiş gibiydim, başıma güneş geçmiş gibi. Daniel kahvesini alıp, "Bir çiftlikte yaşamayı ister miydin hiç?" dedi. "Yani gerçekten. Bayağı çiftçilikle uğraşmak. Günün bittiğinde ilerleme görebileceğin türden, gerçek işler yapmak."

"Hayır," dedim.

Bana bakıp sırıttı. Sonra daha dikkatli bakmaya başladı. "Ne oldu?" dedi/--

"Yok bir şey." "Hayır, var. Ne oldu?"

Omuz silktim. "Marie bir şey dedi de." Sözleri hâlâ kafamın içinde yankılanıyordu. Suçlamaları beni çok rahatsız etmişti. Tekrar tekrar üstünden geçiyor, açıklama bulmaya, nasıl öyle düşündüğünü anlamaya çalışıyordum. Geçmişini düşünürseniz belki de doğaldı bu. Olaylar farklı gelişmiş olsa Matt'in nasıl bir hayata sahip olabileceği hakkında en ufak bir fikri yoktu. Olsa bile kabul etmek istemezdi zaten. Ne de olsa onun çöküşünün sebebi kendisiydi. "Ne konuda?" "Pardon?"

"Marie bir şey dedi dedin. Ne konuda?" "Ne mi... Ben. Ben ve Matt."

Ona diğer her şeyi anlatmıştım, o halde pekâlâ bunu da anlatabilirdim. "Şey... Matt'in başına gelen şeyi bir trajedi olarak gördüğümü düşünüyor."

Kahvesini karıştırarak beni izledi.

"Ki doğru bu. Matt'in bütün hayatını başarısızlık olarak gördüğümü söyledi. Bu doğru değil, ama başına geleni bir trajedi olarak gördüğüm doğru."

Daniel kaşığını yeniden tepsiye koydu. Hiçbir şey söylemedi. "Mesele şu ki, o bunu fark edemiyor," dedim. "Onun suçu da değil, anlamıyor işte. Ama sonuçta bu da bir trajedi — yani Matt'in kendisinin nasıl biri olduğundan bihaber, hem de tamamen bihaber biriyle evli olması."

Daniel beni izleyerek kahvesini yudumladı. Tarlaların ötesinde, yan yolun üzerinde, bir toz bulutunun kalktığını görebiliyordunuz. Bir arabaydı bu, Luke ile Bo yardıma geliyorlardı. Araba çok hızlı gidiyor ve yolun bir o tarafına bir bu tarafına savruluyormuş gibi görünüyordu; kafam karışmıştı ki birden hatırladım: Sürücülük dersi. "Seninle bir konuda aynı fikirdeyim, Kate," dedi Daniel.

"Bence de burada bir trajedi var. Ama bence o trajedi senin düşündüğün şey değil."

Bileğine bir sivrisinek kondu — gelecek olan onca sürünün öncülerinden biri. Gözlerini kıstı, kahvesini bana verdi ve sivrisineğin üstüne bir tane şaplak indirdi. Sonra elini gömleğine sildi, kahvesini geri aldı ve sözüne devam etti. "Benim anlamadığımı söyleyeceksin, tıpkı Marie'nin anlamadığını düşündüğün gibi, ama bence anlıyorum. En azından birazını. Ailen büyük bir mücadele vermiş, onca nesil boyunca, hepiniz bu büyük hedefe ulaşmak için çalışıp didinmişsiniz. Matt de besbelli çok zeki, herkes bunu rahatlıkla görebilir. Bu bakımdan, nasıl bir hayal kırıklığı yaşandığını anlayabiliyorum. Önünde bir seçenek varmış ve o seçenekten faydalanamamış. Ki gerçekten yazık."

Bana neredeyse özür diler gibi, bir anlık bir gülümsemeyle baktı. "Ama sadece yazık, o kadar. Bir trajedi değil. Matt'in kim olduğunu hiçbir şekilde değiştirmeyen bir durum. Bunun farkında değil misin? Hiçbir şekilde değiştirmeyen bir durum hem de. Asıl trajedi senin bunun bu kadar önemli olduğunu düşünmen. Öyle önemli olduğunu düşünüyorsun ki ikiniz arasındaki ilişkiyi mahvetmesine izin veriyorsun..."

Yüzümdeki inanmazlık ifadesini görmüş olmalıydı çünkü duraksayıp bana tedirginlikle baktı. "Onun için önemli olmadığını söylemeye çalışmıyorum, Kate," dedi. "Birden mucizevi şekilde çiftçiliğe bayıldığı, o yüzden de nihayetinde her şeyin en hayırlısına vardığı falan gibi zırvalıklar söyleyecek değilim. Tek söylediğim şu: Senin Matt hakkında bana anlattıklarına ve onun kendisine bakıyorum da, sanırım Matt her şeyi çok çok önce kabullenmiş. Asıl mesele senin kabullenmemiş olman. Bunun sonucunda da seninle arasındaki ilişkiyi kaybetmiş. Asıl trajedi işte bu."

İnsanin beynînİn bazı kısımları tamamen durmuşken diğer kısımlarının işlemeye devam edebilmesi ne tuhaf. Matt ile Simon'ın

sesini duyuyordum; arabanın yaklaşmakta olduğunu görüyordum; uzakta bir yerde bir çift karga münakaşa ediyorlardı; beynim tüm bunları olduğu gibi kaydediyordu. Fakat içime çok uzun bir süre mutlak bir sessizlik hâkim oldu. Bir zihin felci. Sonra yavaş yavaş her şey yeniden işlemeye başladı ve bilinçli düşünce geri dönerken beraberinde muazzam bir inanmazlık, şaşkınlık ve şiddetli bir kızgınlık seli de getirdi. Hem de Daniel, dışarıdan biri, bir misafir, benden hikâyeyi kerpetenle söküp alan ve Matt'i hepi topu on iki saattir tanıyan biri... Hayatlarımıza şöyle bir bakıp da rahat rahat, kaygısızca,

hiçbir şey bilmeden böyle bir sonuca varacaktı ha?... Söylediklerini doğru duyduğuma inanamıyordum — onları söylediğine inanamıyordum.

Luke 'un arabasını seyrettim; bakışlarımı onun ilerleyişine sa-bitledim. Kısa bir süre evin arkasında kayboldu, sonra tekrar belirdi: Bo çiftlik avlusuna dalıp, olduğumuz yerden üç metre ötede bol bol toz kaldırarak durdu. Arabadan inerken konuşuyordu. "Gördün mü!?" diyordu isyan edercesine. Daniel ile bana el salladı ama arabanın ön koltuğundaki Luke ile konuşuyordu — duysun diye eğilip içeri baktı. "Gördün mü!?"

Onu izledim, beynim sahneyi kaydediyordu. Matt ile Simon onları karşılamaya geliyorlardı. Yaklaştıklarında bize sırıttılar; o sırıtışların Bo ve Luke'la ilgili olduğunu biliyordum ama karşılık verecek durumda değildim. Zihnim Daniel'ın sözleriyle, Ma-rie'nin sözleriyle allak bullak olmuş halde, Matt'i izledim. "Senin eve geleceğini bildiği samanlarda nasıl olduğunu bir görsen... ilk başta ne kadar da mutlu oluyor... ama sonra, vakit yaklaştıkça, uyuyamamaya başlıyor..."

Bo kendi kapısını çarparak kapadı, sonra da arabanın etrafından dolaşıp Luke'a kapıyı açtı. Luke'un kucağında bir yaş günü pastası vardı, ayaklarının arasınaysa devasa bir kap yeşil jöle sıkıştırılmıştı. Simon'm Matt'e, "Biraz... pes etmiş gibi görünüyor," dediğini duydum. Matt de "Sanırım her gün ölümle yüz yüze ge-

linçe böyle oluyor insan," dedi. "Bir süre sonra ürkütücülüğünü yitirmeye başlıyordur ölüm."

Kafası arabanın içinde olan Bo, bunları duymadı. Uzanıp pastayı aldı, Luke da eğilip jöleyi kucağına aldı ve elinde onunla dikkatlice arabadan indi.

"Ee, nasıl gidiyor, Luke?" dedi Matt masum masum. Luke ona bir bakış atıp jöleyi eline tutuşturdu. "Al şunu da güneş görmeyen bir yere sok," dedi. "Hepsini mi?" dedi Matt.

"Doğum günün kutlu olsun, Ufaklık," dedi Bo, onları görmezden gelip Simon'a pastasını uzatarak. Çikolatayla kaplı kocaman, gotik bir yapıydı pasta. "On ikinden bir gün bile yaşlı göstermi-yorsun. Hediyelerini açtın mı? Günaydın" — bunu Daniel ile bana demişti. Daniel'ın beni hafifçe öne iten elini belimin çukurunda hissettim.

"Günaydın," dedi Daniel. "O ne pasta öyle." "Eh, kutlama yapılıyor ya işte," dedi Bo. "Hiç büyümeyecek sanıyorduk."

Eve doğru ilerledik. Daniel'ın eli hâlâ belimde duruyordu. Dokunuşu bir kızgınlık hissiyle tüylerimi diken diken ediyordu. Keşke beni rahat bıraksa, diye düşünüyordum. Keşke hepsi beni rahat bıraksalar. Uzaklaşsalar da kendi başıma kalıp düşünsem. Elinde bir bulaşık beziyle Marie gözüktü.

"Bize bir iş ver, Marie," dedi Luke. "Yardıma geldik." "Ah," dedi Marie, "Ah, şey... peki. Galiba artık tabakları çatalları dışarı götürmeye başlayabilirsiniz."

Dünya dönmeye devam ediyordu. Marie bizi az çok organize etti. Bana bardakları yıkama işi verildi. Görebildiğim kadarıyla zaten tertemizdiler ama bana bu işin düştüğüne sevindim, sırtım odaya dönük

durabileceğim anlamına geliyordu bu çünkü. Onları birer birer, büyük bir titizlikle yıkadım ve dikkatle kuruladıktan sonra erkekler alıp dışarı, masaya götürsünler diye tepsilere diz-

dim. Daniel yanımda belirdi ve "Kurulama bezi ister misin?" diye sordu ama başımı iki yana salladım, o da tereddüt içinde biraz yanımda durduktan sonra gitti. Bardakları bitirdiğimde Marie'nin kullanmış olduğu kâseleri yıkadım, sonra çatal bıçakları, sonra kek kalıplarını, sonra fırın tepsilerini. Arkamda Bo ile Marie yemeklere son rötuşları yapıyorlar, erkekler ise konuşup gülüyor, ayakaltında duruyorlardı. Daniel da orada bir yerdeydi. Bakışlarını üstümde hissedebiliyordum. Marie'ninkileri de. Birkaç kez bana teşekkür etti ve biraz çekinerek, payıma düşenden fazlasını yaptığımı söyleyip kahve içer miyim diye sordu ama onun bulunduğu yöne doğru şöyle bir gülümseyip bir şey istemediğimi söyledim. Konuşma yeteneğimin kaybolmadığını ve sesimin normal çıktığını görmek beni rahatlattı.

Bütün gün orada durup parti bitene kadar bulaşıkları yıkayabilir, sonra da başım ağrıyor deyip yatmaya çıkabilir miydim, bir an merak ettim. Ama bunun mümkün olmadığını biliyordum. Ölüm dışında hiçbir şeyin sizi muaf tutamayacağı şeyler vardır, bu da onlardan biriydi. Kafamın içinde öyle bir karmaşa vardı ki. En altta hâlâ Daniel'a olan kızgınlığım vardı, fokur fokur kaynayan; ama bunun üzerine beynim geçmişten enstantaneler getirip duruyordu gözümün önüne: Annie Hala birbirimizden ayrılacağımız haberini verdikten sonra Matt oturma odasındaki kanepede yanıma oturmuş, haritada New Richmond'ı göstermeye, beni hâlâ birbirimizi görebileceğimize ikna etmeye çalışıyor. Onun yanına oturmuş çocukluk halimi görebiliyordum, zihnim bir keder kasırgasına kapılmış.

Bir başka enstantane: Matt sınav sonuçları belli olduktan sonra beni annemizle babamızın yatak odasına götürüyor, Büyük Büyükanne Morrison'ın fotoğrafının önüne oturtuyor ve neden gitmek zorunda olduğunu açıklıyor. Bana aile tarihimizi anlatıyor ve o tarihte bizim de kendi rolümüzü oynadığımızı gösteriyor. Bunun ne denli önemli olduğunu anlamıştım, son derece önemli olduğunu

biliyordum, yoksa beni bırakıp gitmezdi. Sonra bizim hakkımızdaki planını anlattı. O muhteşem planımızı.

Bir imge daha: Bu defa on iki yıl sonra, ben kendim üniversiteye gitmek üzere yola çıkmadan hemen önce. Matt hoşçakal demek için çiftlikten gelmişti. Yıllar boyu o akşamı bastırmayı başarmıştım ama şimdi geri dönmüştü, hem de tüm detaylarıyla daha dün yaşanmış gibi taze, parlak ve berrak bir şekilde. İkimiz birlikte kumsala gitmiştik. Kumda oturmuş, gecenin usul usul gölün üzerine çöküşünü izlemiş ve önemi olmayan konularda —ertesi günkü tren yolculuğu, öğrenci yurdu, her katta telefon olup olmayacağı— sık sık duraksa-yarak konuşmuştuk. İki yabancı gibi konuşmuştuk. Neredeyse iki yabancı haline gelmiştik o sırada zaten. On iki yıllık söylenmemiş, çözümlenmemiş şeyler bizi iki yabancı haline getirmişti.

Onun çiftliğe, Marie'ye ve oğluna dönme vakti geldiğinde, hiç konuşmadan eve kadar yürüdük. Artık hava kararmıştı. Her zamanki gibi karanlıkta evin etrafındaki ağaçlar daha yakın görünüyordu. Kapıya

geldiğimizde ona veda etmek için döndüm. Biraz geride duruyordu, elleri ceplerindeydi. Bana gülümsedi ve "Bana her ayrıntıyı yazman lazım, anlaştık mı?" dedi. "Yaptığın her bir şeyi bilmek istiyorum."

Kapıdan sızan ışığın oluşturduğu dikdörtgenin içinde duruyordu. Yüzü öyle gergin görünüyordu ki ona bakmaya neredeyse da-yanamıyordum. Ona yazdığımı hayal etmeye çalıştım; neler yaptığımı anlatacaktım — aslında hep onun yapması gereken şeylerdi bunlar. Benim mektuplarımı okuyup, sonra da gidip inekleri sağdığını gözümde canlandırdım. Düşünülemez bir şeydi bu. Yaraya tuz basmaktan farksız bir şey olurdu, ona sürekli neyi yitirdiğini hatırlatmak anlamına gelirdi. Böyle bir şeyi isteyebileceğine inanmıyordum, ayrıca kendi adıma bunu yapmaya dayanamayacağımı da biliyordum.

O yüzden de çok seyrek yazmış ve çalışmalarım hakkında pek az şey söylemiştim. Onu esirgemek istiyordum — ikimizi de esir-

gemek istiyordum. Şimdi ise Daniel kalkmış bana Matt'in esirgenmek istemediğini söylüyordu. Yüzünde o gün gördüğüm ve daha sonra da görmeye devam ettiğim o gerginliğin sebebinin, ne kadar çabalarsa çabalasın aramızdaki bağı yeniden kuramaması olduğunu. Konunun ne olduğundan bağımsız, sadece ona yazmamı istediğini ve bunu yapmayacağımı benim kadar bildiğini.

Bu yoruma inanamıyordum — inanamıyordum. Daniel her konuda kendisinin haklı olduğunu sanır ama her zaman haklı değildir. Değildir. Daha önce de yanıldığını gördüm.

Fakat onun söylediklerine zihnimi kapamaya çalıştığımda, yıkayacak yeni bulaşık —yumurta çırpıcı, bıçak, kaşık, herhangi bir şey- bulabilmek için telaşla etrafıma bakındığımda, sözleri kapının altından sızan su gibi zihnime sızmaya başladı yine.

Konuklar öğleden hemen sonra gelmeye başladılar ve o noktada ben artık herhangi bir şey hissedemez hale gelmiştim. Biraz sersem gibiydim. Düşteymişim gibi. Neredeyse keyifli bir şeydi. İlk gelen Mrs Stanovich oldu, Marie onun kamyonunun yan yoldan yaklaşmakta olduğunu görünce, onu karşılamam için beni teşvik etti, ben de büyük bir sükunetle bu işi yaptım. Erkekler bir iş yapmaya gönderilmişti, Daniel da aralarınday-dı. Onu tanıştırmak zorunda kalmamak bana iyi geldi. Onu ne yapacağımı bilmiyordum. Sabahtan beri endişesinin giderek arttığının farkına varmıştım ve doğrusunu isterseniz bu durum bana memnuniyet vermişti. Henüz onu katiyen affetme-miştim. Ancak daha sonra, daha mantıklı bir ruh haline bürün-düğümde aklıma geldi o sözleri söylemenin onun için epey zor olmuş olması gerektiği. O hafta sonu onun için çok önemliydi ve o sözleri söyleyerek hafta sonunu, hatta daha da fazlasını tehlikeye attığını biliyor olmalıydı. Konuşurken eminim doğru şeyi yaptığını düşünüyordu ama sanırım hemen sonra pişman olmuştu.

Endişelenmekte de haklıydı. Ona olan duygularım... şey, herhalde o günün o vaktinde bana ilişkimizin devam edip etmeyeceğini sorsanız, hayır derdim. Sanırım elçiye pekâlâ zeval olduğunu, kötü havadis getirenin kellesinin vurulduğunu gösteren bir durumdu bu. Haksızlık olduğunu biliyorum.

Mrs Stanovich'i karşılamaya tek başıma gittim. Yanına vardığımda kamyonunun direksiyonunun arkasından çıkmakla meşguldü, beni görür görmez küçük bir sevinç çığlığı koyverdi. Memnuniyetle söyleyebilirim ki, yüzüne belki bir iki kat gıdının daha eklenmesi dışında, hiç değişmemiş.

"Katherine, tatlım! Tatlım, ne kadar güzel görünüyorsun, annene ne kadar benziyorsun, her geçen gün daha da benziyorsun ona!" Ve beni tuttuğu gibi göğsüne yapıştırdı, tıpkı eskiden yaptığı gibi, tıpkı her zaman yapacağı gibi. Öyle bir haldeydim ki ömrümde ilk kez o göğsü baştan beri ne ise o olarak, yaslanıp ağlanacak bir yastık olarak kabul etmek geldi içimden. Mrs Stanovich'in nasılsa her şeyi alıp doğruca İsa'ya havale edeceğinden emin, bütün kederinizi, acınızı ve pişmanlığınızı içine boşaltabileceğiniz kocaman, yumuşacık, sıcak bir yastık olarak kabul etmek. Fakat nihayetinde ben neysem oyum ve böyle şeyler yapamam. Tek yaptığım onun kucaklamasına alışkın olduğundan daha fazla süre karşılık vermek oldu.

"Tatlım," dedi elini sokup o tükenmeyen mendilini bulmaya çalışarak (bir keresinde Matt oralarda bir yerde yüzlerce mendil olduğu konusunda iddiaya girebileceğini söylemişti). "Tann'nın bize bahşettiği şu güne bir bak! Tek bulut yok! Ve sen de buradasın, bu kutlamaya yardım etmek için onca yoldan geldin. Simon gördüğün en harika çocuk değil mi? Bir yerde bir pasta olacak." Nefes nefese, bir taraftan mendille yüzünü silerek, kamyonun arka tarafına gitti ve arka kapağı büyük bir gümbürtüyle indirdi. "Öne koyamadım çünkü Gabby öne vites kutusu taktırdı. Umarım sağlam kalmıştır — bak, gayet iyi, bir şeyi yok. Tek yapman gereken Tanrı'ya güvenmek, tadım. O her şeyin icabına bakar. Matt'in yanındaki genç adam kim?"

Daniel'dı. Matt onu tanıştırmaya getiriyordu. Başlan önde, yavaş yavaş yürüyorlardı. Matt birtakım el kol hareketleri yapıyor, bir şey açıklıyor, Daniel ise başıyla onaylıyordu. Yaklaştıklarında Matt'in "...yılın sadece altı ayında sıcaklık mutlak minimum değer olan beş derecenin üstünde oluyor," dediğini duydum. "O yüzden kar erir erimez almak gerekiyor — yani toprak delinebilecek kadar kurur kuramaz." Daniel ise "Belli türleri kullanıyor musun peki? Yani, mesela dona daha dayanıklı olanları?"

Neden birden o anda fark ettim bilmiyorum. Belki ikisi de konuya öylesine dalmış oldukları için. İki takdire şayan adam, derin bir sohbete dalmış, çiftlik avlusunun tozunda yavaşça yürüyorlar. Trajik bir resim değildi bu. Kesinlikle değildi.

Herhalde asıl mesele neden o anda fark ettiğim değil, neden daha önce fark etmediğim. Büyük Büyükanne Morrison; suçun büyük ölçüde bana ait olduğunu kabul ediyorum ama seni de kısmen suçluyorum. Öğrenmeye olan o büyük aşkınla sen belirledin hayatım boyunca etrafımdaki herkesi yargılarken kullanacağım standardı. Hiç sorgulamadan ben de senin düşünün peşine takıldım; senin hayal bile etmediğin kitaplarla ve fikirlerle tanıştım ama bir şekilde, bütün o bilgiyi elde etme sürecinde, hiçbir şey öğrene-memeyi başardım.

*

Daniel Mrs Stanovich'le tanıştırılırken Miss Carrington geldi. Onun hemen ardından Tadworth'ler geldiler; onlarıysa arka arkaya birkaç başka arabayla epey yıpranmış çiftlik kamyonları takip etti ve parti başladı. İyi bir partiydi. Mrs Stanovich'in dediği gibi, hava bizim yanımızdaydı ve kısa sürede kutlama büyük ve hayli kaotik bir pikniğe dönüştü. İnsanlar küçük kümeler halinde çimde oturuyor ya da yemek masalarının civarında duruyorlardı. Konuşuyor, gülüyor, bir ellerinde yemek

dolu bir tabak, diğerindeyse panç doru bir bardak varken nasıl bir şey yenebileceği problemini çözmeye çalışıyorlardı.

Benim de kendimi bırakıp kendimi tamamen partinin havasına kaptırdığımı söyleyebilmek isterdim ama işin doğrusu hâlâ biraz sersem gibiydim. Hafiften dalgın. Biraz vakit alacak, sanırım. Uzun yıllar boyu belli bir şekilde düşündüyseniz, her şeyin nasıl olduğu konusunda zihninizde bir tablo varsa ve birden o tablonun hatalı olduğu ortaya çıkarsa, eh, alışmak için biraz süre geçmesi gerekir herhalde. O süre boyunca da kendinizi biraz... etrafınızla bağlantınız kopmuş gibi hissetmeniz kaçınılmaz. En azından ben kendimi öyle hissediyordum — hâlâ da biraz öyle hissediyorum. Asıl yapmak isteyeceğim şey, bir yerde, tercihen bir ağacın altında oturup olan biteni uzaktan seyretmek olurdu. Özellikle de Matt'i seyretmek. Gözlerimin onun bu yeni resmini, hayatımızın bu yeni görünümünü sindirmesine izin vermek.

İşte o öğleden sonra bir doğum günü partisine yardım etmektense bunu yapmayı tercih ederdim. Ama yine de herkesi görmek iyi oldu — hatta çok iyi. Herkes oradaydı — bir tek Miss Vernon yoktu, o da artık partilere gelmek için fazla yaşlandığını söyleyen ve Simon'a mutlu yıllar dileyen bir mesaj göndermişti. Daniel'ı çoğuyla tanıştırdım sanıyorum. Biraz suskun görünüyordu, şüphesiz hâlâ benim ruh halimden emin olamıyordu. Fakat günün gerektirdiklerini fazlasıyla yaptı — bütün Profesör Crane'ler böyle günlerde iyidirler zaten. Miss Carrington'la epey bir konuştuk. Şimdi okulun müdiresi oldu; okul üç dersliğe çıkarılmış durumda ve Miss Carrington'ın altında iki öğretmen çalışıyor. Çok iyi görünüyor. Bir dinginlik var onda. Muhtemelen her zaman da vardı, sadece ben fark etmemiştim. Neyse, yanında olmak insana huzur veriyor.

Simon da iyi vakit geçirdi sanırım. Ne de olsa bütün bu etkinliğin nesnesi oydu.

Ama günün en iyi tarafı akşamdı. O akşam hep anılarımda yaşayacak. Akşam yemeğinin ardından, ortalık toplandıktan ve Simon arkadaşlarıyla dışarı çıktıktan sonra Matt ile ben Daniel'ı tepeden tırnağa böceksavara buladık ve göletlere götürdük. Matt, Lau-rie'nin cansız bedeninin bulunduğu göleti toprakla doldurmuş ve üzerine bir dizi kayın ağacı dikmiş. Yeni yapraklanıyorlardı ve çok huzur verici görünüyorlardı.

Diğer göletler ise, bizim göletimiz de dahil, tıpkı eskiden oldukları gibiler.